18.

Hodgson

H. 50

Svayambhūpurāṇam (mahat)

ROYAL
ASIATIC
SOCIETY.

18

Svayambhū-purāṇa
in 8 adhyāyas
H. 52

ROYAL
ASIATIC
SOCIETY.

॥स्वयंभू॥ ॐ नमः श्रीधर्म्मधातुवागीश्वराय॥ ॥सर्व्वबुद्धबोधिसत्वेभ्यः॥ श्रीमन्नायकं सद्धर्म्मशीलाक्षसम्प्रकाशिनः। श्रीघनन्तं म
॥ १ ॥ हाबुद्धं वंदेहं शरणाश्रितः॥ नत्वा त्रिजगदीशानं धर्म्मधातुजिनालयं कल्पयं स्वयंभूसमुद्देशं वक्ष्यामि शृणुतादरात्॥ श्रद्धयाय
ः शृणोतीयं मानवश्चयमन्त्यालिसत्कथा स्याद्विशुद्धत्रिकायस्स बोधिसत्वाद्भवेद्ध्रुवा॥ तद्यथानुश्रुतं विहारे जयश्रीः सुगतात्मजो वा
धिमत्सु विहारस्य विज्ञहारस्य सांघिकः॥ तत्र जिनश्रीर्नाम बोधिसत्वो महामतिः॥ श्रद्धया तत्र सङ्गत्वा जयश्रियमुपाश्रयत्॥ तदा
धीमान् जयश्रीः सः सर्व्वसत्वहितार्थभृत् सद्धर्म्मसमुपादेष्टुं सुरासुरनरान् समाश्रयत्॥ तत्र सर्व्वे महासत्वा बोधिसत्वा जिनात्मजाः। अर्ह ॥गुरू॥
न्तो भिक्षवश्चापि चैत्यश्रावकायिका॥ भिक्षुण्यो ब्रह्मचारिण्यो व्रतिनश्चाप्युपासकाः उपासिकास्तथा चापि गृहस्थाश्च महाजनाः॥ ॥ १ ॥

ब्राह्मणा भिक्षुकाश्चापि यतयश्च तपस्विनः। राजानो मन्त्रिणो मात्याः सैन्याधिपाश्च पौरिकाः॥ अन्याश्चान्यदेशाश्चापि तत्रनिवासिनो
जनाः॥ तत्सद्धर्म्मामृतं पातुं श्रद्धयाः समुपागताः॥ तत्र सभासनासीनं कर्म्मदक्षं जयश्रीयं समभ्यर्च्यादरेन्नत्वा तत्पादयोर्यथाक्रमं॥ कृ
ताञ्जलिपुटास्सर्व्वे परिवृत्य समन्ततः पुरतश्चित्य सम्मुखीभूय जयश्रियं समाश्रिताः॥ तान् सर्व्वान् समुपासीनान् सद्धर्म्मश्रवणोत्सुकान् जिन
श्रीर्धीमान् बोधिसत्वः समुत्थितः॥ उद्वहन्नुत्तरासंगं सांजलिस्समुपाश्रितः। ज्ञात्वा मुक्ताञ्जलिर्धृत्वा संपश्यन्नेवमब्रवीत्॥ भदन्ताहं सं
भिक्षामि वा॥ तन्माधीसम्भवं कदाचित्कथं बुद्ध्वा संश्रुतं यं समादिशः॥ तद्भवान् समुपादिश्य सर्व्वान् सत्वान् प्रबोधयन् बोधिमार्गे समा
युज्य भावयितुमर्हति॥ इत्यभ्यर्थितं तेन श्रुत्वा सः सुगतात्मजः जयश्रीस्तं महासत्वं समालोक्यैवमादिशत्॥ शृणु वत्स जिनश्रीस्त्वं सर्वा

॥स्वयंभू:॥ सबोधिसत्त्वनयदि यथाक्रमस्तु चर्य्या मिसंबोधिव्रतसाधनं ॥ यावाद्व्रतस्तु संसारे चरितु बोधिसम्वरसंश्रादौ गनद्य गत्वा सद्गुरुं स
॥ २ ॥ म्प्रार्थयन् ॥ तद्गुरुपदं समासाद्य यथाविधि समादिनः ॥ तीर्थस्नात्वा विशुद्धात्मा त्रिरत्नशरणं गताः ॥ यथाविधिं समभ्यर्च्य सबोधिनि
हिताश्रयत्न याचयेत्तन्न साधायसमावन्नेह ॥ गाथिमा ॥ एवं यच्चनतन निस्तुं बोधिमानसः सुधिः यनिशुद्धाति कायसत्त्वा बोधिसत्त्वा
नवद्धवं ॥ बोधिसत्त्वा महासत्त्वः सर्व्वसत्त्वहितार्थिनः कृत्स्नमास्वबोधिसम्भारं पुनर्यत्न समादिनः ॥ ततश्च क्रमिश्युक्तासा चतुर्ब्रह्मवि
हारनधकृनिःक्लेशानिर्जयन्मानान्सं बोधिसम्भवाप्नुयात् ॥ ततार्हन्सुगतास्तत्वासर्वान्सत्त्वान्सुबोधयन्बोधिमार्ग्गे प्रतिष्ठाप्य संक्लेश ॥गुरूः॥
सुबोधयत् ॥ एवं सद्धर्मसाकर्षसद्धर्मसम्यकाशयन्तसमाप्यसोगतं कार्य्यमनिर्वृतिमवाप्नुयात् ॥ एवं सर्वेपि सम्बुद्धा यतीता स्तुयत ॥ २ ॥

गतावर्त्तमानाश्चैते संस्कैव तथु ख्यविपाकनः ॥ बोधिसत्त्वा जिनात्मजं भूसंतविख्याक्षिरत्न वन्ध्यपि एवं सर्व्वमहासत्त्वा बोधिसत्त्वा जिनात्मजाः ॥
सुर्हन्कायितथागतं सर्व्वेपि निशुद्धाति मनुलावबोधिस्थाप्य सनिर्व्वृतिंयातायात्क्रियान्धनः ॥ एवं सूयमानि ह्वाय यदा हृदयथ सुनिवृत्तिं त्रिव
रत्नवन्दगत्वा सद्गुरुं संबोधिमिदं ख्रतं ॥ स्फितिगत समादिशन्तुलात्सुगतान्मत ऊः जिनश्चविनमहर्न्क संम्यच्यन्नवसत्रवीत ॥ शदन्केश्च शुभिक्षु
मितनकतस्तुतमूलमंत्रतद्धृतकन्नन्कृत्ततद्दृशमम्यादिशत् ॥ स्फितिस्त्यार्थितनऊयत्ती: समहामति: जिनश्च तम्महासत्वन्कन्यच्यन्नवमादि
तत् ॥ शृणुवत्स समाधाय व्रतस्तन समूलम ॥ मुनीश्वरैर्यथाख्यातं तथावक्ष्यामि तथ्यता ॥ पूर्व्वकृतपूनीर्थिषु विहारसुगताश्रमवृद्धानान्नि
र्व्वताना उच्चेलचूपमि मासुवा ॥ बुद्धकृतयुसर्व्वत्र तच्छत ख्यातमुलमं ॥ एते बोधिसमाख्यातं ख्यय मकृतमूलमं ॥ एवं विज्ञाय याधीमान्व्रत

॥स्वयंभू॥
॥ ३ ॥

कैशिनि तुमिच्छसि ॥ स स्वयम्भू जिनं कृत्स्नमाश्रित्य भवनात्त्वरं ॥ स्वयम्भूं कृत्स्नमाश्रित्य यश्चन निर्वाणमप्सुदा ॥ सत्यन्तमनसा त्वं च समकं यत्स्वाधिसाधनं ॥ जनतत्सु श्रीवि
शुद्धात्मा तद्भक्षी सद्गुणाश्रयः ॥ बोधिसत्वा महासत्वा विहारं वज्जिनात्मगाङ्क्षवं ॥ दुर्गतिं नत्रवरत्नकायितं स्थानसमकदा भवेन ॥ सदा सज्जाग्नि संजाता बोधिचर्याव्रतस्य
नत्र ॥ एवं संसनं त्वा करुणा सर्वेन्नतद्गनां सर्वाधिपतिविधिं त्वा सवनक्त जगद्धिता ॥ एवं कृत्स्नं बोधिसत्वं पूजयित्वा यथाक्रमं ॥ त्रिविधां बोधिमासाद्य निर्वृतिं पदमा
याता ॥ एवं पूर्यमयोनिहाय स्वयं दृश्यं नमाश्रिता ॥ सिन्नत्व हानसंगत्वा च सं मद्यं प्रतालमं ॥ एतत्कुनाइमादि सृष्ट्वात्मसद्गतात्मजं ॥ अयश्रीयं कृत्स्नमस्यद्यत्रवम
च वीत्रा ॥ तद्धमवामादि स्वंभूत्वा मनसा च नमनः ॥ स्वयंभू चैत्यमानाश्च निर्वृतमत्संयनत्स्वयम्भूं चेना ॐ श्रीधर्मधातु जिनालयः कृत्स्नमहीसाकमत्समा ॥ गुरूः ॥
दक्ष्महति ॥ ङ्गनिसंप्राप्तिम मनश्च त्वा साहन्यातिः सुधीः ॐ यश्रीकृत्स्नमहासत्वसमासाद्येवमादिषत्रा ॥ विश्वक्षत्रमहीलोकउत्तमयां हिमालयनपालस्तु ॥ ३ ॥
विख्यातं गोपुच्छा स्वयंतगोरूपम ॥ तत्रिन नाम वातु(?) धर्मार्थ गुर्वणिनयथा सृयगसत्यवमानिनिनिस्सृतः ॥ तकायाश्च ऊकुरारव गोपुच्छमाधापनस्सृतः ॥

स्वयम्भूपर्वतो नाम कलौ युगे सुसंस्थिता । गोपत्सपुच्छवद्दीर्घं यावत्तनव तजसा ॥ यावत्कालं हि विश्वं च वर्त्तमानं प्रवर्त्तते । तद्धववाब्धिजः
नामसंज्ञं च वक्ष्यते ॥ नानाधातुमयैः शृङ्गैः नानावृक्षैरलंकृतः ॥ नानालताभिः संकीर्णो नानापक्षिविभूषिते ॥ मयूरैः ताम्रचूडैश्च हि यस्तु
न केयूरविभिः ॥ हंसैः सकुजितैः कोकिलैः षट्पदैश्च मदृस्मरैः ॥ नागकेशरचाम्पेये बकुलैः पिप्पलैस्तथा ॥ अश्वत्थादिभिः वृक्षैः यस्तु वृक्षैः समं
कृतः ॥ पूगैः श्रीखण्डवृक्षैश्च बिल्वकैदाडिमैः पटैः ॥ मृणालैः बकुलैश्च कपित्थैः तालपत्रिभिः ॥ शाल्मलीभिः कुटजवृक्षैश्च पारिजातैः वृक्षाम्ब
रैः ॥ गंभारिभिः शोवारिभिः यमालिनैरपि मूलकैः ॥ तुङ्गैश्चन्दनकर्पूरैः जातिफलैर्मधुकैः ॥ द्राक्षादिभिः बिल्विपलाशैः जम्बुवृन्तकदम्बैः
कार्णिकारैः कलविलैः कुष्णत्रितिपिनावकः ॥ खर्जूरीतिलतालैश्च निम्बीकोविदारवृक्षैः ॥ कंककिरि लकुचैश्च कासेकतकिभिस्तथा ॥ पा

स्वायंभू
॥ ४ ॥

नलिकेरैस्तिन्दुकैर्यूथिभिर्मल्लिकादिभिः॥ कुङ्कुमैश्च मालतीभिः लताभिर्माधवीदलैः॥ काञ्चनैर्दाडिमैः कृष्णैः पलाशैर्बकुलैर्जकैः॥ किंशुकै
ः लकुचैः सालैः कर्णिकारैश्च चम्पकैः॥ आम्रैर्जम्बीरैर्नारिकेलैः सत्तमैः कुरुबकैः॥ तालैस्तथा पूगैः सर्जकैः खदिरैर्वटैः॥ शिंशपैः ख
र्जूरैः पूगैः अञ्जनैः पनसैस्तथा॥ कदलीभिर्नालिकेरैः श्रीफलैर्बीजपूरकैः॥ नीपैरशोकैर्बदरीभिश्च नागपुष्पैश्च बिल्वैः क्षीरिकाभिश्च बिल्वाप
यैः पीतकिर्वकुलैर्नयैः॥ काञ्चनैश्च प्लक्षैश्च तूनैः कालैः कमालकैः॥ देवदारैश्च मदनैः बन्धूकैर्बालकैस्तथा॥ कुरुबकैश्च बानलैः यवाङ्
कुसुमैश्च कण्डलैः॥ प्रमालतीभिः सिन्दुवारैः चम्पकैर्नागवल्लीभिः॥ स्वयंभुवः प्रसादाच्च मृतसंजीवनौषधैः॥ औषधैर्विविधैर्जातैः नाग
वृक्षैः समन्वितः॥ कट्फलिकाश्च लवनैः कषायैर्मधुरैः फलैः॥ स्वादगन्धरसैर्युक्तैः नानारत्नैरलङ्कृतः॥ नीलोत्पलैः कमलैश्च श्वेतैः कैः स्रव ॥ गुरू ॥
॥ ४ ॥

ङ्गैः॥ सुगन्धैः कर्णकैर्युक्तैः पुष्पवृक्षैः समाश्रितः॥ आम्रापगादिभिर्वृक्षैः सफलैर्नागमैथुलैः॥ दृश्यमानैश्च भावकैः दृश्यमानैः सुसंस्थितैः॥ सुगन्धि
शीतलैर्मन्दैः पवनैश्च प्रवर्तनैः॥ जीवकैः सुनिभैः नदैः वृक्षाल्पैर्यथाकालान्॥ पञ्चवर्णद्विजैर्यद्वैः किन्नरैश्च समाश्रितः सारिकाशुका
नंकाले न कृष्णेनिवचतुमा॥ इत्येवमादिभिर्वृक्षैः संयुक्तः पर्वतः स्वयं॥ महाप्रासादसम्पन्नः नन्दनादपि सुन्दरः॥ कोकिला यत्र पक्षिणो
भीर्गुञ्जत्रा निनादिनः॥ तस्माद्गन्तुं न शक्नोति संचिन्तः दिने दिने॥ पवनैश्चापि संत्रस्ता शीर्णपत्राणि मानिनो नाथतः सूनागतयुक्तैः विनून
श्चनप्रतिदिन॥ इत्यादिभिर्नानाप्रभैर्युक्तश्च पर्वतस्थस्मं॥ महाप्रासादसंकलाकैः नास्ति सन्तावकृतविन्॥ मनाभिनादिभिर्नानाश्च
भिश्च समन्वितः॥ सुवर्णरजतैर्वृक्षैः विद्रुमैः प्रगारकैः॥ मुक्तिकैः मकरैर्वृक्षैः आम्रतन्दैः सुमानकैः॥ मालिकैः पुष्पमालैश्च नाना

स्वायंभू॰ ॥ ५ ॥

वल्कमेयुतः॥ कुसुमविचित्रैर्वस्त्रैः नानावर्णैस्समण्डितैः॥ शोभितं तत्र वृक्षैश्च रत्नमाल्यैरलंकृतैः॥ हारार्द्धहारैर्मुक्ताद्यैः दामैः केयू-
रकुण्डलैः॥ कण्ठिकाभिः कुण्डलैश्चित्रैः कल्पवृक्षैर्विरूढकैः॥ पद्मद्याद्यैर्दिव्यैः वीजैः कार्णिकपावनैः॥ अग्निहोत्रादिभिः नानाव्र-
तवृक्षैस्सुशोभितः॥ एवं वृहद्गणैर्युक्तः दृष्ट्वा स्वयंभुवं गिरिम्॥ तत्राष्टविधं दिवाकृत्स्मादन्यद्भूरुत्वचित्॥ महाब्रह्मा अपि ब्रह्मा का-
यिकैश्चापि विवृतः॥ पुष्पधूपादिभिः पूजासामग्रीं तत्र तत्र च॥ सप्तद्वीपे (?) गणैः सार्द्धं सत्यपुत्रसंगमैः॥ यावन्ति आदि मान्या तत्र पूजां(?)
विविधैः कृतम्॥ वृजादिवराणैः सार्द्धं पार्वत्या समपूरकः॥ नानाविधानवेदैः पुष्पकमादनं च कृत्वा॥ प्राच्यां दिशि समायात धनदाधि-
महायक्षः॥ गन्धर्वगणैस्संयुक्तः तत्सम्भवं (?)॥ विरूढकमहाराजा दक्षिणादिशि आगतः॥ कुम्भाण्डगणैस्सार्द्धं स्थित्वा ...॥ ॥गुरू॰॥

॥ ५ ॥

॥ पश्चिमायां विरूपाक्षश्च नागराजैः परिवृतः॥ जलजैर्विविधैः पुष्पैः पूजितं कुम्भदेवयोः॥ उत्तरात्स महाराजा वैश्रवणो धनाधिपः॥ नानारत्नस-
संयुक्तो जातवैस्सगणैस्तिष्ठतः॥ अग्निदिशात् समायात अग्निदेव प्रजापतिः॥ ऋषिभिः सगणैस्सार्द्धं नत्वा च विविधैर्नयैः॥ नैरृत्य-
दिशात् आयातः नाऋत्यो नाऋतस्थवनः॥ नानारत्नसंयुक्तः स्वयम्भूपूजनं कृतं॥ वायव्याश्च पुनर्वायं स्वयं गणैर्युक्तागतः॥ विवि-
धैः पुष्पसमेतः तत्समपूजाकृतवनः॥ ईशानात्तु महादेवः गणैः सहसमागतः॥ नानापुष्पादिसंगृह्य पूजयामास संस्तुतः॥ अध-
दिशानुआयात विष्णुर्लक्ष्मीप्रियासह॥ विविधैर्माल्यसंगृह्य गरुडयुक्तसमागतः॥ ऊर्ध्वदिशाः समायातः ब्रह्मा नानाविधागणैः॥ नत्वा
तिसमुपायोक्ता दण्डाहिर्नतमस्तकः॥ दश दिशां समायाताः यो नाथ विदिशादिशाम्॥ नानापुष्पसुगन्धैश्च पूजयामास पाहिश्च स्वदि

स्वायंभू० ॥ ६ ॥

दिग्नाः समागतैः॥ पूजितं शतकं कालं, गत्वा स्वस्थयनिवृत्तैः॥ तयः पूर्व्वत्रिभिः काश्यपादिबुद्धादिभिर्जिनैः॥ दिनत्रयं पूजनं कृत्वा हर्षे, सद्दासि-
नैः॥ सप्तर्षिभिः साश्विभैश्च, सिद्धविद्याधरादिभिः॥ पूजितं सततं तस्मिंस्ते, स्थित्वा पूजनतत्परैः॥ श्रावकैर्जिनशिष्यैश्च भिक्षुभिः क्षणपाणि-
कैः॥ बोधिसत्वैः सदा पूज्य, तत्र स्थित्वा समाधिकैः॥ ब्रह्मादित्रिदशैर्देवैश्च, रुद्रादिविविधैर्जनैः॥ दशदिग्भ्यः समायातैः सर्वयामासः पूजने-
ः॥ इन्द्रस्त्वं मनुदेवैश्च, गन्धर्व्वैः गरुडैरपि॥ किन्नरैश्च सुरैः श्रापिः नागैः पूजित सततम्॥ ब्रह्माद्यैः क्षत्रियैः शूद्रैः सुनीश्च विविधैर्गणैः
॥ किन्नरैर्गरुडैर्यक्षैः, नानादेवादिभिर्गणैः॥ दशैनागैश्च मनुजैः पौरैश्च जितसत्वकैः॥ दशेभ्यश्च समायातैः शिष्यैः सह तथागतैः॥ तुर्यैः
वाद्यैः शंखैश्च, ढक्का मर्दलवाद्यकैः॥ पूजनाय वर्णितोश्च, आजन्मः शीत्यमण्डलं॥ तत्र स्वयंभू भगवान् जगदानन्दकारकः॥ दशलोकः सुदि ॥ गुरू० ॥ ॥ ६ ॥

स्मान्तिसत्वान्समाकर्ण्य मतिः॥ स्वयंभू भगवान्नाथ, जगदाह्लादकारकः॥ सर्वलोकानुकंपार्थं, तत्रागतसमात्तनः॥ सर्वलक्षणसंपूर्ण, सर्वगुणावि-
भूषितः॥ सर्वदेवासुरैः पूज्य, स्थित्वा तत्र स्वयंप्रभः॥ देवदेवादिभिः पूज्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरैः, अन्यैश्च, देवनागैश्च पूजितं वन्दितं सदा॥ यथा
नुक्रमं यथा तत्र कदाचित्समिनि सक्तनू॥ शाक्यसिंहो जगत्कुशलाकार्यविजतानसः॥ द्वात्रिंशल्लक्षणधरः, शाणीतिमनुव्यञ्जनैः॥ सर्वलक्षणसंपूर्ण
सर्वालक्षणवर्जितः॥ सर्वगुणविभूषांगः सर्वदोषविवर्जितः॥ समन्तभद्रकायात्र, बोधिनाथ समागतः॥ जेतवनविहाराच्च, सार्द्धं संबद्धोसप्त-
॥ भिक्षुभिक्षुणीभिश्च, उपासिकउपासिकैः॥ मैत्रियप्रमुखैः सिद्धैः, स्वविनस्ववीनादिभिः॥ अष्टमीचन्द्रमाकारैः शाक्यसिंहः पुनः स्वतः॥
यदा सर्व्वहृनाथसौ, स्वामसङ्घिं संप्रकाशयन्॥ विचरन्तत्र यात्स शिष्यैं सदसमागतः॥ कश्चिद्दशसमानुद्धे, स्वीनस्वीनदिभिः॥ काश्चि

स्वायंभू॰
॥ ८ ॥

चरीस्समायुधे, केचित्स्वयंभिस्मायुद्धैः॥ केचिद्दण्डास्त्रमायुद्धे, केचिन्निशिताशितिभुद्धकैः॥ मयूरमण्डजाः केचित् राजहंसागरूढकैः॥
विश्वकर्म्मादिशिल्पिदेवी, संस्थितास्तत्र जानयानूः॥ नानायुक्तास्समायुक्ता, निर्घोषं स्वर्गागता॥ नरजस्तस्वरूपिसूर्य्यव, वीतत्तनयूषचन्द्रमा॥ न
कुर्त्तैः सदस्यायातैः तथैव स्वागतागतैः॥ तंपादवाचितंदक्षानित्सिंश्चवादनयूतान्॥ बोधानामाधिपाजात, स्वयंवादनतापताक्ष॥ कुस्तवंविवि
धंकृत्वा, स्वांस्वासाचिंप्रकासयन्॥ गन्धपालिवयक्षीतिः खेचरायसमास्समागतक्ष॥ नतक्षैः सर्व्वलोकेश्वरवदृक्षास्त्रातिहार्यकाः॥ पाद्यादियुक्तास
स्वेष्व, प्रापयूर्जिनसंस्वरं॥ अनवेवाधिसत्वेष्व, वहुप्रयोकवृक्षकैः॥ श्रीवज्रेजिनतिर्थोश्च, तिङ्गातिकन्ध्यपालिकैः॥ ददयूरगासेम
र्द, व्रक्माशिश्चमसाहृमैः॥ वज्रतिश्चमस्तवाजे, वदिनागागस्तेश्वनैः॥ किन्नरैरस्तेश्चदेगास्तैः गन्धर्वश्चमसाहृमैः॥ मनुष्यैर्मनुजश्चैश्च ॥गुरू॰॥
॥ ८ ॥

नागामायागास्तैश्चथा॥ धनिनिश्माथवाद्येश्च, योगेश्वजिनसर्व्वकैः॥ व्रक्माणिवणक्षेश्चन, स्वधानिम्मसाहृमैः॥ स्वर्णध्वजपताकादि, धूपंवामद
दस्ताश्चे, वाजनादिभिश्चाशेश्च प्रापयूजिनसंस्वरं॥ मृदंगवादिनश्चेचि, केचित्तु डिण्डिमवादिनैः॥ केचिन्पूयादिभिवाद्यैः केचित्तुमङ्गलवाद्यकैः
॥कांस्यतालादिभिः केचिच्च, वीणवंशादिभिस्तथा॥ तालादिकांस्यवाद्ये, नर्त्तकैनर्त्तकैः॥ केचित्छत्रादिभिस्तथैः, मालादामैश्चपुष्पकैः॥
केचित्तालिनिकावंशेश्च, श्रृङ्गिनीवादिभिस्तथा॥ घण्टायादिभिः वस्त्रैः नानामंगलयुक्तिकैः॥ पुष्पधूपादिभिस्तस्तैः प्राजग्मूर्जिनसंस्वरं॥
केचिच्चवदयाभदिक्षास्त्रगीतस्तापकैः॥ पाद्यादिविविधैः पूजाविधानतत्परैः॥ केचिन्नयश्चप्रणामन, कृत्वात्रयंः प्रदक्षिणं॥
केचिदष्टांगयुक्तेन, प्रणामांजलिभिस्तथा॥ स्तवैवंबहुविधैर्दत्तैः, नानायुक्तैर्प्रवानकैः॥ नतविश्वकायामास, जाम्रतिसामस्तनूः॥ य

स्वायंभू
॥ ८ ॥

दा सर्व्वङ्गनाथो महोत्सवमद्भिं संप्रकाशयन् ॥ लिखनायन गननाथस्य, निवेसस्य समागतः ॥ जनवनास्तमायातस्याश्च सिंहाजगत्प्रभुः ॥ निव
गजकुनयालनंदनाथपर्व्वतं ॥ ब्रह्मसुपियन्स्थित्वा सुजनेवीजयन्मुनिं ॥ वदयाभदिकं कृत्वा, जिनानेवायमागतः ॥ स्वाणोपियन्तः भवन्
दुर्ज्जनान्वानयंवते, लाजाक्षतैश्च संयुक्त, जिनस्यागतमागतः ॥ दुन्दुभीसोत्सवद्धवनाजनस्तव सुत्रं वसंदधन् ॥ जिनस्य पृष्ठकान्स्थित्वा, मांदेः सह मा
गतः ॥ अग्निनपियवदनेन, नानाधूपैर्धूपितः ॥ सुगन्धसर्व्वसंयुक्तं, स्वयामास गोतमं ॥ यमापियधर्म्मनाजासो, दण्डेनवानयन्जनान् ॥ तादि
तान्यापजासत्वा, हृदणपिनिवानितः ॥ नेस्रयापिनाक्षणेन, दुर्ज्जनानवानयंवते ॥ मानाश्च विघ्नजासर्व्वान् दुनापिनिवानितः ॥ वकृष्णपियवनास
नु, स्वर्णहिंगानंगस्कवे ॥ सिविनविविधेमार्गे, सुगंधेवनिहितस्तथा ॥ वायुनपियवद्दनेन, ध्वजमधानयत्कण्वं ॥ त्रिगुणे नेत्रयामास, तथागतस्य

॥ पुरा॰ ॥
॥ ८ ॥

मुपागतः ॥ धनाधिपापिनाजनः वस्त्रैश्च पूजितामुनिः ॥ नानानन्दसमसंयुक्त, जिनस्यागतमागतः ॥ माधवापियन्स्थित्वा, शंखंध्वनिनाजितं ॥ त्रिदनं
पूजनं कृत्वा, नन्दंनाथागतागतः ॥ राः प्रवानसर्व्वङ्गस्मिन्काल वनयाल तथागतसमागतः तस्मिन्काल वनतेव, अष्टार्थमंगलेंगतस्वरु ॥ सर्व्व
ङ्गनाथनजन, वनं सर्व्वमनाहृतं ॥ संपूर्णमंगलं यातं, सर्व्वङ्गप्रतयाकिल ॥ नानापुष्पानिवृक्षानि, पुष्पेश्चापियपूजिनत् ॥ नानाफलानितस्याः
नि, फलेश्च पूजितं जिनः ॥ छिनदेवविविधेगांति, सगीतंसमनाजकं ॥ कात्रुश्चतनउन्मतः तद्दर्शनाश्चवसंके ॥ नानाप्रकारजेयुक्तैः स्वस्वलावं प्रका
शये ॥ तद्दर्शनप्रवावाद्य, गंधर्व्वैपिवगीयत ॥ यवनेश्च प्रणवक्तिस्वनैः मधुरैः स्वनैः ॥ कीचकैः पूरितैःशङ्खैः वंशनिवप्रगीयत ॥
अस्मागतःसमपूर्णे वानिपूर्णमनानमैः ॥ वरवदवषातैश्च, जलजैः पुष्पमण्डितैः ॥ नीलानालैः पुंडरीकैः कुन्दीवरैश्च केतकैः ॥ कह्ला

स्वायंभू
॥ २ ॥

भेकैरलर्कैः कूर्मैः मीनादिभिः समाकुलैः॥ नागहंसादिभिर्युक्तैः जलपक्षिभिर्मण्डितैः। पुष्पैः पद्मोत्पलैर्युक्तैः अतिदिव्यैः सुगन्धिभिः॥ मत्स्यैश्च नागै
र्नानामीनादिजलजन्तुभिः सुरूपं समायुक्तं। तथा नागपतिर्वासुकिः॥ सुगन्धिः शीतलश्चैव वायुः सुसंततः॥ वृक्षैश्च नानाविधैर्नित्य
फलपुष्पमण्डले॥ शोभितं नानाविधैः पक्षिभिः॥ पुण्यं सर्वदेवानां मंगलेषु निकेतनेषु॥ मयूरकुक्कुटा नीलाः चक्रवाकपक्षिभि
स्तथा॥ नानापक्षिगणाजातैः गुञ्जन्ति समन्ततः॥ सिंहव्याघ्रसमूहैश्च मार्जारसमन्वितैः॥ सर्वार्थं च समन्तात्तु गन्धपुष्पप्रसादकः॥
तस्मिन्नवसरे नाथ सर्वेषु जगज्जन्तुः॥ तस्मिन्नेव सद्धर्माम प्रवर्त्तितं प्रकाशयन्॥ यत्र च भगवान्नामा दिनकरसदृशप्रकाशः अनन्तः सम
न्ततः। तत्कालात्मदलानि यः॥ तत्र भगवान्नाम सर्वपापहरजिनरत्नकं॥ दृष्ट्वा दर्शैः समन्तात् प्राप्य पूजिन रत्नकं॥ सर्वथा भगवन्नामादः

॥ गुरू ॥
॥ २ ॥

गृहीत्वा पञ्चमण्डलं गगनमुद्धृत्य प्रणम्यादौ मूर्द्धेन स्थापयामास धृत्वा॥ अथ सोऽपि दानिवृत्तं गृहीत्वा हरिकिं वत्सलः॥ तामूवाचा यदत्वा माधुमाधुलता
मृता॥ यस्तु नाथ यदि बीजं सत्कृत सत्पदं स्थलं का॥ तत्पुष्पं लक्ष्मी प्रतपाका पुष्पाणि भगवास्तकाः॥ यत्र दत्तं प्रलं समस्तं तत्र बीजं सद्गतयः॥ अथ
पद्मा यथा स्वयंभू मुद्भवत्प्रद॥ पूर्वं भगवान्नाम सर्वं मानवा ख्यात विश्वं॥ महान्तलक्ष्मी प्रथन्दानान्तरं विश्वाथ॥ ॐ मित्रसतां च चण्डत्वा सर्वदर्शमम
कूलाः॥ प्रसन्नानुभूजये तं नित्यतां सदा॥ दिनश्च त्रिप्रसन्नानि कृत्वा पिजिनलक्ष्मीभिः॥ गजास्मिन्सर्वदेवाना नरा संमितमयं मिश्च॥ चक्रमा
समाधिज्ञासमागम्यानां वसुधानां॥ समभूतं क्रमयित्वा च अगानिधिसमन्ततः॥ त्रिदिवस्थैरलोकेश्च ॐ ब्रह्मादिभिः समन्ततः॥ सहस्राख्यैः समुल्लासैः नाना
वाद्यैः पुष्पवृष्टिकैः॥ पुष्पाण्यपि च सुमकाबास्युपेनगुणिनीनिपान्॥ मर्त्यमंडलानन्दकानि आकाशार्द्धं च पूजैः॥ एवं इतरनरुप्रसमग

२

स्वायंभू ॥ १० ॥ लदम्बुलैः॥ दिव्यौषधिपुष्पसङ्घानि, तत्र मंगलपूरितं॥ नानावृक्षाणि तत्रासि, पवनेनैव लासितः॥ स्वस्वबीजेन लेपुपे, पूजयामास तं गुरुं॥
मयूरचक्रकगाभीकैः चक्रवाकैः प्रपूजितैः॥ कृ साधेम सोर्द्धं, धर्मं मंत्रितथागतैः॥ ततस्ते सर्वलोकाश्च, स्वयंभू मंगलैर्विधैः॥ पाद्यादि पूजकद्
ग्यैश्च, पायपूजितमंगलं॥ पुष्पधूपादिभिः पूज्य, पूजयामास तं गुरुं॥ अंजलीं शिरसि कृत्वा, प्रणम्य पादपंकजं॥ ततस्ते सर्वलोकैश्च, पूजयामास
सपाणवं॥ विजयामास तत्रैव, स्वयंभू दर्शनं कृतं॥ शाक्यसिंहा तथागतं, दृष्ट्वा गम्भिसादनात्॥ नन्दुपालयचैत्यं, नानारत्नविभूषितं॥ सौ
वर्णचक्रसंयुक्तं, सर्वकौमनसादनं॥ सौवर्णध्वजसंयुक्तं, सौवर्णछत्रसंयुक्तं॥ विभ्रमणिरत्नसंयुक्तं, नानालंकारभूषितं॥ स्तूपध्वजवितानंच
दिव्यालैश्च सुपूजितं॥ पश्चिमगुमिनावंच उत्तरश्माशानकि॥ पूर्वकालचशीमंत, दक्षिणवनसंगवं॥ लोचना मामकी तारा, पांडरा समं ॥ गुरू ॥ ॥ १० ॥

स्थितं॥ चतुःतथागतैर्नित्यं चतुस्कानारि शोभितं॥ दिग्विदिक्षु स्थितैर्देवैः, नानालंकारभूषितैः॥ पटहुवादिभिर्नृत्यैः वीणेकाणिकायावनैः॥
जांबूनदैरत्नयुक्तैः दीपैर्मायिविभूषितैः॥ मुक्तादिरत्नजमालैः, दनतारि सपूजितं॥ नानागुणविभूषांगैः, नानारत्नविभूषितं॥ नाना
वस्त्रविभूषांगं, नानालंकारभूषितं॥ नानाविताणसंयुक्तं, नानाध्वजभूषितं॥ नानाचामरभूषांगं, नानाघंटविभू॥ श्रीहर्षं रत्नजचैत्यमेलां
कोपिसद्गलसत्त्वां॥ शाक्यसिंहवरचैत्यं स्वयंभूपजाहृत्वं॥ गोतमादिमहर्द्धिः स्वयंभूपूजनकतं॥ पुष्पादिपूजया गैश्च, पूजयामास तं गुरुं॥
पुष्पैधूपैश्च गन्धैश्च, दीपैर्वस्त्रैः स्वयंभुवं॥ नानाप्रकारजैः पूजैर्वह्नतिश्चप्रदक्षिणैः॥ वन्द संततंबूपं, ततविततमवं, तथावदवाससवं, वाद्यमान
मादिवृन्दं, घनविविधादिकं, गजमांसतर्पितं, सम्यकोशाधिमूर्ति, त्रिगुणविलसितं, पंचहाने कष्टं, नैनाकारंनिवंजं, गगनवदानिसं, वित

स्वायम्भु
॥ ११ ॥

येनमः ॥ १ ॥ शाक्यानृपस्वदीशविनिलयनमना, दानशीलक्षमासुवीर्यध्यानसत्प्रज्ञा, दशविधतनवपारमितापूर्णस्तथागतो ॥ यस्मिंस्तथागतस्मिंश्च
लयनवनवाकनिष्कमदिति, वंदनीविश्वनृपंस्तदिकनमितिनिशायाननानाप्रमदं ॥ नानावेश्यंसुप्रज्ञायकनक्षमनिशं दोषिनंसर्वलोकैः किंवादं
दायिषेत्वदनुलयननास्तकनाशादिद्रवा, आलोशालोक्वशालोकनकतिनिश्चयंकाररवाश्यनवेन्द्रः, तत्सर्वदेवकपिशानिजकनुसादिकंसंइनानाण
वृन्दं ॥ एकंयुग्मंगृहीयंयुगलयुगमहायंवमंयष्ठमनः, सकालोवेनवालवांदक्षममथकथेकादनंशादक्षाख्यां ॥ श्रावादक्षचतुर्दक्षथकथन
नकृत्वेकनः सपरहन, श्रानंदंत्वकथवं, जगदखिलमहत्वानमवेकनुयां ॥ एकंयोचनाख्यांद्विकयमयिजिनं, वृद्धरनक्षाम्यासंहं, ननाथंसंर
वनंजिनयममिनहवरंहकंतुयसख्यां, प्रवाख्यामाघसिद्धं, ततनुवजगनिख्यानसंख्यायसखां, दवंदेसंचमर्दरवदवयवजंसर्वदादंननम

॥ गुरू ॥
॥ ११ ॥

स्मि ॥ मेत्रयप्रमुखेर्निषिः प्रणमस्तमहत्मर्हद्भिः ॥ यंवाक्यांगयायोजनप्रणमांजलिरिस्तथा ॥ आनंदप्रमुखेभ्यश्रेः सत्वाजत्वावयावणीः यदि
त्वादक्षिणाकृत्यस्वयंस्तरजनंहकं ॥ भगवानयिसोवर्णकमलमुपदेकयन् ॥ नत्वाप्रदक्षिणीकृत्ययुस्मः ॥ यथोगालेः ॥ स्वयंरूपप्रिमयार्थ
यिद्यकाकाननजुमा ॥ मंजुश्रीकनवेद्यस्यामंजुश्रीपर्वतस्यच ॥ मध्येगोहलकाकाय, नयमृइतनाकुलं ॥ सर्वर्तुफलवृक्षीरमृगपक्षिसमाकुलः
॥ लीहकंदकृष्णयार्थं, वामभायकलशिकं ॥ यत्रआनंदमोस्थयय संवनमजिनः ॥ लुंविनीवनवपुमांमालाकवदनांवनः ॥ वकुंनेपालमा
सामं नकांक्षधर्ममासनं ॥ कनथकनिरुणीश, क्षामृगेंडामिवाक्षं, कनककरवविकमुक्ता, वज्रवेइर्यनाजं, सकलहृदयहार्य, विश्वकमाविद
यं, जदिनिसमुपवज्रपदद्वयाशिहाय ॥ विकनमविनजंवाजकेनोध्वकुशिर्व्वजवलसितदेरं, वामनेः साकयजा ॥ विविधमाणिविकाणंवि

स्वयंभू॥ ॥ १२ ॥

किलागालजालारं विकसितकजमाला धूपदीपाधिकामं ॥ सकलमुनिवरास्ते श्रीमन्तस्मिन्नुपविष्टा महान्तं कृत्तिलिंगाम स्तुत्वा खनिप्यवर्गः ॥
पवित्रनगजवि ष्णादिदेवेश्वराद्यैः ॥ गगनतलं समवलके कालयन्तूर्णुचित्तः ॥ शाक्यसिंहदयासिंधु सर्वविज्ञो विलोकयन् ॥ चतुवार्यसत्यध
मदिदेशलोकमुक्तये ॥ तच्छासिद्धिशीघ्रदा मंजुश्रीपर्वतस्थिता ॥ प्रथमयजकालस्य सम्माजनयनासदा ॥ अक्षयप्रज्वलनत मालयागंप
पुरुषसा कृताञ्जलिपुट वीरञ्जगत्सुंदयामुनि ॥ समन्दंसमणाक्रसिंहं शंसयत्करत नागतनिष्यदेवेश ॥ सन्नेपालमाहात्म्यम माक्षाः
कायेनतथानपथालानजनानतरुणार्थ सदासांत्मजनजितं काशिनाजंन्याशिनं मारदासाहमंतं ॥ तथायंवत्यास्त्मानानां शर्त्तं च पूनर्यागितं
सोमपुत्रावरत्व ॥ प्रियः सुप्रियः काशिजः सार्थवाहस्वदर्शियथायापचिंतामणिमयः ॥ सर्वश्रीदिनत्वानिवसन् धनाधांगुचकानाहकाप्त ॥ पुराण॥ ॥ १२ ॥

२

वान् यानमत्या ॥ आनन्दप्रमुखेबेशिषोः सिद्धसिद्धश्च यासकैः स्तवीनवीतवागेश्च स्वयंभूवदितुं कर्तुं ॥ केचिद्दत्वाङ्गयुक्तेश्च प्रणामैः प्रवशिस
थ ॥ केचित्प्रदक्षिणां कृत्वा केचित्स्तोत्रश्च याठकैः ॥ केचिद्धारणीभिश्च नानाभाषेस्तवैः ॥ केचित् पञ्चनीतैः अर्हनिसंस्तुय
जिनं तत्र तावनापि संबुद्धः स्वयंभूपूजनं कर्तुं ॥ प्रथमाञ्जलिभिश्च आगच्छन्ति सिद्धिसिः सदा ॥ पश्चाच्च क्रमशस्तत्र आयतथागताम्तिः ॥
दत्वा सुत्तमतन्त्रैश्च सर्वसाईसमागतः ॥ गोश्रृंगपर्वततत्र चैत्यधर्मधातुगर्भकं ॥ स्वयंभूवः पश्चिमायाया पूर्वे या वर्वतं नधूपितं ॥ मंजुश्री
वासजवेत् तद्धि श्यानुजचैत्याः ॥ तथा मर्मधपुरुद्ध पवित्रसिद्धप्राप्तिस्तथ ॥ नानायुथादिभिवृक्षे नानाफलैर्विराजिते ॥ नानागुल्मैः समंयुक्
के नानावृक्षैरलंकृत ॥ नानाभाण्डकैः संयुक्ते नानानद्यैर्विराजिते ॥ नानापक्षिभिः संकीर्णे नानामृगसमाकुले ॥ श्रीहस्तीगुल्मसंयम्यत

॥स्वाय पु०॥
॥१३॥

स्मितास्यं गगनेर्वरं ॥ अनेकगुणसंयुक्तं, गत्वा गौतमनामामुनिः ॥ काश्यपप्रमुखैः पंच, शतैरर्हन्नायकैः ॥ मैत्रेयप्रमुखैर्भिक्षो, वोधिसत्वैर्ग-
णैस्तथा ॥ ब्रह्माविष्णुशिवश्चान्यैः नानादेवविवृतः ॥ सभिक्षुभिक्षुणीभिश्च, राजन्यैः पौरजैः तथा ॥ ब्रह्मक्षत्रियवैश्यैश्च, शूद्रादिविवि-
धैर्जनैः ॥ नानादेशसमायातैः शिष्यगणैर्यविवृत ॥ विजयामास सर्वज्ञः, गौतमाख्यमुनिनायकः ॥ तत्रस्थैः सर्वलोकैश्च, पूज्यमानामगमन
वैः ॥ निवसयामास तत्रैव, शाक्यसिंहो जगद्गुरुः ॥ नानाविधसमायुक्तं, रत्नसिंहासनं शुभं ॥ वज्रवैदूर्यमाणिक्यै, मुक्तादिविद्रुमैस्तथा
॥ अनेकैर्नवरत्नैः नद्धं, सिंहमाईनदम्भिरि, रूपितं तत्रजादामैः नानापद्मविभूषितं ॥ अनेकैर्दीर्घविस्तीर्णं, सम्यक्तत्प्रभोरितं ॥ विश्वकर्म-
निर्देवैश्च गौतमायदत्तमितह ॥ चतुर्भिश्च महाराजैः, विमानविततनिर्जं ॥ पंचवर्णस्युपदेश्च, ध्वीनैश्चामलसंयुतं ॥ अनेकैश्चामरैर्वीजनैःप ॥गुरु०॥
॥१३॥

ट्टदृड्डैर्विभूषितं ॥ प्रथमकं वज्रांकुशं विविधपर्षदिस्थितं ॥ तत्रैव भगवान् तस्थौ, आसन्नमणिमंडिते ॥ सिंहासने समास्थाय यूत्र्र्दिविवल
सयत् ॥ पर्षद्भिर्भगवान्सर्वैः समयनवतमप्तभिः ग्रवृपूजाश्वकामाभिः सत्कामामानितोर्विवितः देवैर्नागैश्च मनुजैः गन्धर्वैर्विवरपूजितः ॥
भिक्षुभिक्षुणीभिर्वा उपासकैरुपासिकैः ॥ ब्रह्मक्षत्रियवैश्यैः सदैवायिसपूजितं पूजयामासतत्रस्थैः शाक्यसिंहजगद्गुरुः ॥ भगवानपि स
र्वज्ञः गौतमाख्यमुनिनायकः ॥ अनेकैः पर्षद्भिस्सार्द्धं, विजयामास आसने ॥ मैत्रेयप्रमुखैर्वृद्धैः सवीनसद्विवादिभिः ॥ भिक्षुभिक्षुणीभिश्च उ
पासकउपासिकैः ॥ आवकैर्जिनाभिषेच, सर्वैश्च जिनसवकैः ॥ पर्षदि आसनं तस्थौ, यागयायाणसासमम ॥, अनेकैर्देवनागैश्च, यक्षकिन्न
रनायकैः ॥ तत्रजैः सर्वलोकैश्च नत्वैव विवचन्द्रमा ॥ शाक्यसिंहइपसिधः सम्मानायपर्षदं ॥ प्रकाशधर्ममालाक्ष्यान्तस्थे लोकैस्समनुजालन्

स्वायंभू०
॥१४॥

॥अथसर्वाहृतवाक्या. पुष्पैर्नाथमवाकिरन् ॥ वायुघर्षोत्थपुष्पैः स्व-नगवाललताङ्कुरैः ॥ केचिन्मादारजैः पुष्पैः महामांदारवादिभिः ॥ केचि-
त्पंकेपुष्पैः केचिद्वयानिजातकैः ॥ केचित्पुंडरीकैश्च. केचिन्नीलोत्पलैरपि ॥ केचिदयिकुसुमैश्च. केचिच्चन्दनचूर्णकैः ॥ केचिन्नानाविधैर्ग-
न्धैः पूजेपूजयामासुरादरात् ॥ नतो निर्भृङ्गारैसत्तैर्ह काञ्चनमुखेर्जलैः ॥ वाद्यैः सत्त्वगणानां च. त्रैलोक्यविश्वमहोत्सवैः ॥ अपरे दिव्यैश्च. यक्ष-
किन्नरनायकैः ॥ सुरलिनिनरसिंधूला. नमिश्रुपञ्चनामकैः ॥ तस्मिंनवसप्तचूडारि ऋषीपर्वतवरे कृतः ॥ मञ्जुश्रीमञ्जुकधर्मसंग्रावणार्थप्रियषशः ॥ त-
त्पुष्पाभिमत्तजालि. सुगन्धीबहुनिव ॥ आदायपूजयामास. शाक्यसिंहस्य गौतमं ॥ लोकाकृतसत्त्वाति. अञ्जलिविनसावदन् ॥ अष्टांगेनन-
मयामास. प्रज्ञामनस्समतो प्रभुः ॥ सदा तथागतेत्य. निषत्नायविवानिका ॥ वन्दना गौतमपादो नत्रे कांमसुसंस्थिता ॥ अथ गौतमनाथो सौ॰

॥गुरू०॥
॥१४॥

शाक्यसिंहासनगतं प्रभुं ॥ सर्वेषां सर्वदानां च त्रिकालपरिशुद्धिनां ॥ विलोक्य सर्वं पर्षन्मैत्रीं चिन्तमानसं ॥ तत्रैव दृष्टावेसेन ज्ञानादर्शनिर्वृत-
म् ॥ तथागतमुखाग्राज्जिह्वा निर्गताः प्रभाः ॥ प्रवर्त्तमानसधाकारा. पूर्णचन्द्रमूलाभिव ॥ तथागतमुखाग्राद्. विनिर्गताः श्रियामृतं ॥ प्रशान्तम-
महाप्राज्ञ. आदित्यपंकजामिव ॥ एवं बहुविधं सर्वं. दृष्ट्वा पर्षदनीमिषं ॥ किंचिदपि वचनं नाकं. जगदावर्जितस्थितः ॥ स्फटिकाल्लास सर्वज्ञ. शा-
क्यसिंहाशस्तुमुक्ताविन्दु ॥ धर्म्मदिङ्मैत्रीसस्तविरा. लक्ष्मीमुखं सुरत्नकः ॥ अशुकायं प्रविश्याशय. बहुध्यानसुमतापनः ॥ कायवाक्चित्तसमाधि नाशि कानि खि-
न्नमानसं ॥ जनानामपि सर्वेषां. चेतांसि जातो रोत्सुकं ॥ सर्वज्ञः ध्यानगत्नाथ. ध्यानसुखताशालवत् ॥ सर्वसत्त्वजनाश्चापि. सर्वज्ञदर्शनोत्सुकाः ॥
विलोक्य गौतमं नाथं. निश्चलं ध्यानताङ्कुरैः ॥ ततः सर्वज्ञतत्वायं. मैत्रेयस्त्सत्वात् स्थितः ॥ तथागतप्रतापात्र. ह्लादात्स्य विनायकः ॥ जनान

।स्वयंभु०॥ ॥१५॥

मयिसर्वसांघिकानियुष्माभावजान्॥ चीवरमूत्रनामसंगंत्वावक्षविदांवनः॥ प्रदक्षिणत्रयंकृत्वा. दक्षिणंजानुमण्डलं॥ स्थापयन्मोवनप्
दं. कृत्वाञ्जलिनसमादरं॥ पृच्छयामासतुष्टात्मः शाक्यसिंहंगुणोदधिं॥ ॐनिवृत्तालयश्रीमान्. कथयकालवत्सवस॥ कथायसत्त्वात्समांसप
दानेसर्वविस्मर्व ष्यामदीयालवर्यः॥ महासत्त्वनामानुपालाम्मआसीसपूजांवत्याग्रीतप्रमूर्त्तीनमस्तं॥ सम्वर्थसिद्धीमवरवाकद्भता.र्गयाणी
र्धमास्तुयकृत्वास्तपायं॥ सुदुर्लभभावधिंसमासाधवृक्षांतमस्त्वानमपाश्चसर्वहृनाथ॥ तथागतस्यपस्यायदर्शनाकृतिनामिदानांनिपापस्य
निपतंदूलंकिंकिंरविषाति॥ यथिसत्वाम्मस्यधर्मं. धातुवागीश्वरस्यच॥ पूजांवधादिकांकृत्वा. तपांकिंकिंरविषाति॥ चक्षुषादृ
र्शनंतस्यकृत्वामादंविशुध्यति॥ श्रुत्वाश्रुतगतनामसर्वधर्मप्रतिबध्यत॥ नरांध्रघाणश्राघाय. घ्राणदोषंप्रणश्यति॥ तस्मात्तुजिह्वया ॥गुरु०॥ ॥१५॥

12

स्तुत्वारसवक्तियाशुतिर्मास्तुम॥ कायनर्यस्निकृत्वा. सर्वपापंदूरीकृतं॥ मनसाचिंतितंनैवं. दक्षांतिविस्मृधांनतां॥ दशाकुशलजंपापं. सर्व
पापिदूरीकृतं॥ दशाकुशलजंपुण्यं. सर्वथापिप्रसूयत॥ पूर्वीपियंवजन्मा. पश्चिमपिनथैवच॥ सर्वषांजन्मजन्मानां. सर्वपापंप्रणश्य
श्यत॥ स्तुत्वानत्वायदंताअश्राकुंनेपालवर्त्तिनां. सारिलाघामृदावृदानिष्ठदंकांतमुंअलिः॥ नेपालमासात्म्यनसंजिनवक्तांबुः
आकर्णायातुसमाश्रितमाकाकाद्वधानमृखयंकजं॥ विनाप्रार्थनयावृद्धानापदश्कांनिवर्त्तिनं॥ ॐतिसत्त्वास्मितमूरतस्फुसेथा
त्वाकृष्णमुनिः॥ श्रातात्मश्रोवान्मावात्मेशयादर्क्षिजानूकं॥ कृत्वाधायात्रनामसंगीवाजिह्वपत्कृतांजलिः॥ एवंवदद्गुणैयूकं
धर्मधातुस्तवंहवं॥ दर्शनपर्शनिंकृत्वा. दुलंकिंकिंरविषाति॥ तस्मादपराससर्वंपनमार्थविवाचनः॥ दूलंकसाञनानामिवदस्यवादियुग

॥स्वायभू०॥ ॥ १६ ॥

रागवंवृक्षालयचेतः स्वयंस्वधर्म्मधातुकः॥ कदादयसनकथं कस्मिन्कालवसद्गुनाः॥ ऽश्रमसमाश्रिता अयितसुवर्णसमुत्सुकः॥ कस्मा
त्कयादशालाक्ष्मकथयस्व जगद्गुरो॥ विश्वनामीनकालेजातामैत्रयस्य सहायुगे रुडाद्रिभनकल्पेक्षुणानिसदस्ततप्रजा. विंसमन्वागतश्च कवर्ली
तस्य पूर्तनियधिना मापूर्वजन्मसंस्कारिता यथाविधिपादलावरुमतिनः सम्यक्संबोधिमासाद्य बुद्धवत्॥ एवमुक्त्वा मैत्रेयं भगवान्
शाक्यमुनिः. शृणु साधु प्रसस्तुप्रसादेन मनसि कुरु॥ विश्वनामीनकालरुद्रकल्पप्रजायुषी॥ अशीतिवर्षसहस्रकाले तस्मिन्कुलीनजनः॥
बन्धुमतीनगर्यां च. बन्धुमानितिख्यातनृपान्॥ राजा रवबन्धिमुञ्चा मासप्रभासादिदयान्वितः॥ सपत्नैः सम्प्रयुक्तः चक्रवर्त्ति नयकोशः॥
धर्म्मस्राधर्म्मशीलश्च पूर्वबुत्पालितः प्रजाः॥ गोत्रकलनसंपन्ना. तस्य पत्नी सुरूपरुदा॥ तयायुक्तजनप्रापुलक्षणैः समलंकृतं॥. सम्प्राप्तं ॥गुरू०॥ ॥ १६ ॥

१२

यनिराश्रसंमारस्क्रोधिमान्नुयात्॥ यामलावरुमाश्रित्य. सम्यक्बुद्धत्वसंबनः॥ विपश्विनामभगवान् विद्याचरणसम्पन्नः॥ ज्ञिकारवा
सितस्यैव. कालतस्मिन्नर्द्भुतीः॥ नामनिसत्यधर्म्मतस्वयामासराघबतः॥ पितृपात्रादिनिर्याप्य. बन्धुदिणयनाशनैः॥ विपश्विनाकालस्मिं
श्यंनपालमण्डल॥ कालीरुदर्ःक्तिरवातः पथाहिः संप्रयुक्तं॥ तस्यनिर्वाणसंप्राप्य. गतकालसुदीर्घकं॥ तद्गुप्रवायिकलोस्मिं वर्षसयाति
संहूर्त सद्गुणजनस्यायुवरवक्नुयसमकमः॥ नगर्यांप्रुनवाऽजवसर्वलोकनिवासिनि॥ नानाजनैस्सुसंकीर्णे. नानामगलयुक्तिम॥. अनेकैः
गुणसंयुक्तसाधर्म्मपतिनामतः॥ नाम्नवकानयामास. प्रजास्यालयन्सधी॥ धर्म्मलाराधर्म्मशीलश्च पूर्तबुत्पालितप्रजान्॥ तस्यपुत्राउरुत्र
म. शिखिकथागतामुनि॥ सर्वलक्षणसम्पांगः सर्वगुणविभूषितः॥ गृहवासं पनिराश्रसंबोधिस्तानमाश्रयात्॥ पुण्डरीकस्यमूलन्तुस्थि

॥स्वायंभू०॥ ॥१७॥ त्वासंवसन्तां वनः॥ अमनाजसत्वन्नाम. महानिर्झरवासिनो॥ बोधिसत्वाद्भवराजं. समाराधनसद्धीः॥ चीवरपिण्डपात्रादिशेषस्कन्धाय
नास्तनेः॥ नानायक्षादिभिर्यस्मिः पूजयामासतत्सदे॥ अयमवचनेयन्नपालनयक्षकारणतः॥ आयामादीर्घतस्त्रावत्सदाशुद्धजलैः शुचि
ः॥ वनूक्षादिनागराजे. र्वैसेः शतकवासिनः॥ कर्कोटलास्थिनाम. नागवासांस्तिनिमः॥ नक्रकादिभिःखिन्नैर्वनखपालः सन्नूस्तथा॥ कु
लिकस्मयपानपानदायनन्दकोतथा॥ वासुकिवानूपश्चापि. पद्मापिमहापद्मकः॥ श्रीकार्त्यादिभिर्नागेश्च. नागराजपाणेयुतः॥ इत्येवमादि
भिर्नागैः सर्व्वनागैर्यपिवृतः॥ सर्व्वेप्यपिनागलालैः सदावसन्नवासिनं॥ आभासमधुरं वक्त्रं. हृतकर्णोत्पलकन्दलघू॥ सुनीलतंसुगन्धेन्द्र
वर्णभ्रिमागमनवासिनी॥ मुक्तांगमपद्मनालिलानानाल्यानिवराजितः॥ हंसमानसकाशन्तु. चक्रवाकैः प्रकाशितः॥ मानससापवनायानैः सा ॥पुराणं॥ ॥१७॥

जहंसैः सदाश्रितः॥ तस्मादन्यानि चान्यैश्च मानससमं च विस्मृतं॥ चक्रवाककलहंसैः सितैः श्वेतैर्मानिनिश्चक्रैः॥ पद्मदलस्वकाशिभिश्च काकैः
चादिभिः परिवृतः॥ मीनादिजलजन्तुभिः सहलीभिः प्रपूरितः॥ कूर्म्ममकरनक्रैश्च जलजन्तुभिरावृतः॥ मोमथेः कृतशंखस्व शुभ्रा माः
भिश्चमण्डूकैः॥ कुम्भीरमत्स्यनक्रैः कमठैर्भिः परिवृतः॥ शंखैः शुक्तिभिः शम्बूकैर्नानाजीवगण्डकैः॥ कलिलैः शफरैः शालैः जलकीटैः
समपूरितः॥ इत्येवमादिभिर्वृन्दैः जलजन्तुभिरावृतः॥ लेजपङ्क्तिभिः सर्व्वैश्च सदा तत्र निवासितः॥ सौगन्धिकैः कुवलयैश्चन्दीवरैश्च कैवले
ः॥ नीलोत्पलैः पद्मिनीभिः श्वेतपद्मैः कुमुदैः सुरक्तोत्पलैश्च कमलैः पुण्डरीकैः सुपूरितः॥ संचरद्भिश्च बीजकोषैः पद्मकिंजल्ककेसरैः॥
इत्येवं जलजपुष्पैः नानापुष्पैः समपूरितः॥ नानागन्धैः सुसंयुक्तः गन्धरसमन्वितः॥ वज्रवेतसवनस्थैश्च गाम्भनदैर्मुस्तानकैः॥ विड

॥स्वायं०॥ मेविधैर्विहङ्गैर्नन्देश्वयनिषूविनः॥ इतिश्मशानपश्चिमभागे, पृथ्वोश्चकनकादिभिः॥ दक्षिणावर्तकैः शंखै, नानामणिविशेषकैः॥ सूर्यकान्तः
॥१६॥ न्तमणिभिश्चन्द्रकान्तैः तथैवच॥ इत्यादिविविधैर्नन्दे, पाषाणेश्च प्रपूरितः॥ कालीह्रदः इति ख्यातः पूर्वेश्चगुणभूषितः॥ कालि
नामानागेन्द्रः कर्कोटाधिपतिर्वरः॥ बहूनजलवासीनां आश्रमः पक्षिणां सदा समस्ता कल्हारकानि सुगंधानि बहूनि च॥ उत्प
लकमलानि नानावर्णयुक्तानि चा समस्तकाल्हस्य संज्ञानाः यूथयूथाः सगाम्बिनः॥ कर्कोटस्य समस्ताश्च सिलाश्चर्यैः पवित्रितः॥ पाषा
णैः शिखरैः पद्मैः दरीनिर्झरगह्वरैः॥ शून्यवेश्मनिकुञ्जैश्च, कानने विविधादिभिः॥ मधुरे निकरवनिरि, इत्यादिविविधैर्वने, ग्राम
नामिवतिश्चक्रि सर्वनीलेश्वपर्वतैः॥ कर्कोटस्य समस्ताश्च, पवित्रितः समाश्रितः॥ व्याघ्रास्यसिंहस्यमरे, व्याघ्रचक्रवदकिरिभिः॥ नवनागअम्बकाय ॥गुरु०॥
॥१६॥

ने, मर्कटैर्वृषदंशकैः॥ आविशानप्रमीतिश्च वसूरसमवनगेः॥ इतिश्मशानस्थानालेश्च, गोकर्णमृत्तिकादिभिः॥ पानाद्रवतः स्नवष
ऊः मयूरमण्डुककाकिलैः॥ जीवंजीवादिभिश्चैव, वायसागारविंजनेः॥ कंकवासकलिंगेश्च, चातकशतपत्रकैः॥ कुक्कुटैर्विविधैश्च कु
रणकाकिलेवपि॥ वायसागध्रश्चापि, उष्काणबकुकरण्डरैः॥ कायस्थिकादिभिश्चैव, हानागेकीवकैस्तथा॥ पनाश्वीपृष्णिकादंशे, दंश्री
गभेलविविधैः॥ खड्गाणसमवघारंगेः इत्यादिजंतुभिर्खगेः॥ इत्येवमादिभिर्वृन्दैः खचरैर्भूचरैस्तथा॥ नानावृक्षसमायुक्ते, नन्तम
कालसमारायुः॥ नखिनवहुदजातं, शकतारचक्रप्रमाणकं॥ सहस्रदलसंयुक्तं, पद्मं चक्रपत्रकं॥ ऊर्द्धवज्रमधमुक्ता, माध्यकुपद्मनालकं
॥वज्रेन्द्रिनादिभिसंयुक्तं, किंजल्कप्रकिपूरितं॥ जाम्बूनदबीजकापं, समन्ततः प्रकाशितं॥ नर्तनी मिशु नीलं च वैदूर्यपद्मानानकं॥

।।स्वायंभू० ।।१२।।

पद्मरत्नमयं पद्मं समन्ततः सुशोभितं ।। विशालदलसंयुक्तं आकाशव्याप्तकर्णिकां ।। सूर्यसहस्रातिरेकं च लक्ष्मीरिभं प्रपू-
रितं ।। श्रीरश्मिरद्धरत्नवायिन्द्र श्रीजनितवविधा ।। लोकधातुषु सर्वेषु प्रद्योतकृते विनायकः ।। त्रिसाहस्रमहालोके अन्तरजनाक्षि-
कृतचित्त ।। सर्वगुणविरपांग सर्वलक्षणमण्डित ।। सर्वनैत्रैस्तु संनद्धश्चाम्बुनदे समन्ततः ।। हृदयं ब्रह्मरूपं च त्रैलोकपि सहस्रकं ।।
विश्वकर्मादि देवैश्च दर्शयन्तं विस्मयं तथा ।। हृदयं जलजं वस्त्रं संपूर्णगुणलक्षितं ।। सब्रह्मपद्मादिदेवैः पूजितं वन्दितं सदा
।। तत्र स्तिकसंकाशं स्वयंभूभगवान् पदं ।। आगच्छ धर्मधातुः स सर्वलक्षणमण्डित ।। एकदशप्रमाणेन रत्नवैरोचनपदं विं-
शतिवितस्तज्योतिश्चापि रूपः सुशोभितः ।। सहस्रसूर्याद्विके श्रीरश्मि संप्रपूजितः ।। जगदाह्लादरूपेण पूर्णचन्द्रं च वन्दि- ।।पुरा०।। ।।१२।।

तः ।। धर्मधातुर्पधातुस्वः स्वसरोगगनादिदिशः ।। आदिदिशः पूजितः सार्थं भगवान् जगदीश्वरः ।। यस्मिंस्तत्र समुत्पन्न सर्वत्र
भवनघृत ।। नीलपीतरक्तश्वेत सुवर्णमसमांजिता ।। स्वयंभूउत्पन्नमात्र त्रैलोक्ये पूजितं भवत् ।। केचित्स्वर्गं प्रयात्येकिमर्त्य
स्थित समन्ततः ।। पातालस्थपि केचिच्च सर्वलोकप्रकाशितं ।। चतुर्महाराजिकापि त्रायस्त्रिंशानथापि ।। यामाश्चतुषितांश्चा-
पि निर्माणरतवर्तिनि ।। कायिकापि पूजादितां महाब्रह्मा तथापि ।। परिनिर्मितवशवर्ती श्चाभास्वरं समन्ततः ।। शुभकृत्स्नाश्च
अभृतां श्रीरत्नसमन्तकां ।। सर्वाफलावृहत्वापि तपादर्शा सुदर्शना ।। अकनिष्ठा स्वर्गरत्नतां समन्ततः प्रपूजितं ।। भरतनाथ सार्धं च्छि-
तिः सर्वस्वर्गप्रकाशितं ।। संजीवं कालसूत्रं च संघातं यावतं तथा ।। तपनं च वीचिमर्बुदमपि निरर्बुदश्च अथ हाहावं हुहुवं तथा ।।

॥स्वायं॰॥
॥२०॥

उत्तानं मयि पमंत्र. मदायमंत्रनानकं॥ उष्णिनक शीतिरुताः शीताचापि मृदुस्पर्शकाः॥ एवंविसर्व्वसत्वानां. सुखप्राप्ति सुलक्ष्मीरिः॥ः
क्षीरैर्गुणसंपन्न. सरुधममयप्रदं॥ अनेकगुणसंयुक्तं त्रैलोक्यपि सुदुर्लभं॥ वन्दनीयः यतंसास्ति. पूजनीयो विशेषतः॥ नानार्थ
दायिदानाव. देवासूननमुच्च॥ सदेवमनुजादीनां. हिताय च सुखाय च॥ माङ्गल्यवचनवाद्यं. स्वयंभूमुत्पत्तकाभिः॥ सर्व्वलक्षणसं
पूर्ण. स्वस्थः स्वस्थः सदचका॥ माननीयश्च पूज्यश्च. मनोरथफलप्रदः॥ आयामुत्थान नायाक. पुरुषादिवसायमः॥ चलावसम
नीजानाम्पुच्चसुहिदिवारचक्रं॥ कतमदीमासंकंपशवस्त्रैः सरुसागरैः॥ पूर्णतत्वकृत्यायि चापिसमंततः दिशोदशः॥ उत्तमदि
पूर्व्वदिशागां पश्चिममवनमाभिः॥ दक्षिणमुत्तमिश्चापि. उत्तरामवनमाभिः॥ पश्चिममुत्तमिश्चापि. पूर्व्वमवनमामि॥ उत्तरं

॥पुरा॰॥
॥२०॥

रमुत्तमिश्चापि. दक्षिणमवनमामि॥ अग्निदिशमुत्तमि. च वायव्यमवनमाभिः॥ नैर्ऋत्ये मुत्तमिश्चैशानमवनमाभिः॥ वाय
व्यमुत्तमिवापि. ऐशानमवनमाभिः॥ ईशानमुत्तमिश्चापि. वायव्यमवनमाभिः॥ दिशश्चविदिशश्चापि. अवनमां प्रकाति॥ गन्धं
चपुष्पैर्मिवापि. ऊर्ध्वं च अवनमाभिः॥ चम्पकैश्चापि वकुलैश्च. पातिकाभिश्च यूथिकैः॥ मल्लिकाभिर्नाना पुष्पैः यथाक्रममकादिभिः
॥ पुष्पानत्युत्पादवृक्षे. नानाप्रसूनजैः॥ विनावायुनयिवृक्षे. पूजयामासः स्वयंभुवं॥ दाडिमैः पनसैर्बिल्वैः चूतैश्च बीजपूरकै
ः॥ कदलीपदलीपूगैः नालेश्चनालिकरकैः॥ द्राक्षादिखर्जुरैश्चापि. नानाप्रफलैरपि. वायुनास्पिवृक्षैश्च. अनन्तानिफलानि
च॥ सर्व्वैश्चपर्वतैर्वृक्षैः नमयामास तं प्रभुं॥ यत्र स्वयंभू उत्पन्नं तत्र नमाभिसंप्रभुं॥ सुगन्धैः कमलैर्वर्णैः पुष्पैश्च वृक्षनादिभिः

स्वयंभू० ॥ ॥ २१ ॥

सद्धनायंच पुष्पोले, नगंवाललनाश्च च॥ ॐहूं पुष्पान्यपातु, श्रयुपान्वेस्तमंततः॥ विनावायुनयिवृन्दे, वाजानमयिपोन
जैः॥ एतैः प्रकारैर्विविधैस्समन्ततः प्रकंपयन्तिः॥ ॐहूं सप्तैश्च प्रकारैश्च समागतं॥ अगनिश्वंसमयंच, पातालमयिकंयन्तिः॥ गर्जत्युग
र्द्धविधे, मनूचायितसर्वनैः॥ मागनादिरितमामूर्द्धैः सपरितश्च समंततः॥ वलामृतीयन्तिनूनं वकुन्तास्साधवामही॥ तस्मिंशोकवादव
श्च, प्राकाशाश्चर्यसांपनं॥ नानाप्रकारैश्चरस्रैश्चपपूजितं॥ ॐतितिंयुक्तमहार्थप्रविचालविशाचिताः॥ एवन्तिसर्वदेवाणां श्राणु
नगुणमवच॥ दिव्यनचक्षुषापश्य ज्योतिर्णवसुणदकं॥ प्राणेनगन्धमाघ्रायनसंवलस्य जिह्वया॥ कायनदिव्यसंस्पर्शमनसाह्लानपायेन
॥ ॐहूं नानाप्रकारैश्च मंगलैःशुभसंमिता॥ पूर्वादिकतनंगोत्रं, अहर्थमंगलंशुभं॥ स्वयंभुव प्रतापाश्च, त्रिदिवपूरवन्तिव॥ गू ॥ गुनू० ॥ ॥ २१ ॥

र्वं त्रिदशा देवाः विह्वलाश्च समन्ततः॥ वरवृष्टिसर्वदेवाना, चकार्षिमंगलानि च॥ ॐहूं अथिप्रथदेवगणः ह्लादसंतोषहर्षजमाः॥ आह्लादचकारेय
मास, चतुर्दिक्षाजयघोषदा॥ तासांचलानवाजाकः शृणुष्वेतुणासनंमम॥ स्वयंभूजगंनाथं, उत्पन्नमहापद्मण्डले॥ उंपूजिचषडुतवम, तमालचणतपद॥
विसर्थेनचनयाल, कालीजदेपुष्पायित॥ नानादेवगणैर्युक्ते, नानामंगलपूजित॥ नानागुणसमायुक्ते, त्रैलोक्यपितइश्वर॥ ॐहीं तीगुण
संयवंस्तयरुजगदीश्वरं॥ ततजनाययगस्त्वमि, पुष्पादिस्सदमनुजे॥ अथसर्वाहितप्राप्ताः सर्वेश्चतिदिवाकताः॥ पुष्पासंधुरुः नयालस
हइन्द्रस्त्वाश्चाह्वया॥ केचिन्मान्दारवैः पुष्पैः महामान्दारवदिरिः॥ चन्दनचूर्णसयुक्तैः समन्ततः प्रजोरितः॥ केचिद्देवइंद्रराणि, नइश्चपि
समंततः॥ अप्सराति सुगीतेश्च, मंगलैश्चप्रपूजितं॥ पूर्णघटसमादायजलैःतिक्तैःसमन्ततः॥ स्वयंभूपूजयामासगंधपूतिनवानितिः॥ अ

॥स्वायंभु०॥
॥ २२ ॥

थं च श्चापि देवगणः सुथपातिः पवित्रकः॥ देवपुत्रगणैस्सार्द्धं, समायात्तत्र मण्डलाः॥ केचिद्यक्षास्समंगच्छन्केचिन्मालाकथापि॥ केचिद
मानाविगृह्य नमन्तश्चानयन्ति कथा॥ केचिद्दूपांश्चदीपांश्च, केचिद्ध्वजांश्चपुष्पकान्॥ विविधान्यूर्ह्यपात्राश्च, तद्गन्धगन्धयो॥ यमश्चापि यामादि
श्च तुषितस्तुषितैरपि॥ निर्माणरतिनामा च परनिर्मित, वशवर्त्तिभिः॥ ब्रह्मा च सर्वब्रह्मगणैस्सार्द्धमागतः॥ नानादेवगणैस्सार्द्धं वि
विधैर्पूजनकैः॥ स्वस्वदेवगणैस्सार्द्धं, स्वस्वस्थानतः तु विविधे, पूजासंगृह्य पुष्पैः समागताः॥ कामावचरे देवैश्च, रूपावचर
चरैस्तथा॥ अरूपावचरैर्देवै, आयान्तु स्वमण्डले॥ ॥अथ देवगणास्सर्वे नागलोकस्वगणैः, तत्पूज्यपात्राणि संगृह्य समायान्तु स्वयं
हवि॥ पुनर्नागगन्धर्वकन्यादेवीश्चापि देवकैः॥ नागाधिपति विभूषाङ्गः यक्षादिगणैरपि॥ असुरगणश्च महता, स्वस्वगणैस्सागताः॥

॥गुरू०॥
॥२२॥

१२

यक्षकन्याश्च नागेश्च गन्धर्वैः किन्नरादिभिः॥ केचिद्वीनादिगीतैश्च केचिद्वेणुभिस्तथा॥ केचिन्मृदङ्गिवाद्ये, केचित्तूर्यघण्टादिभिः॥ केः
चिद्देवाङ्कारिव, केचित्तानेश्वरागैः॥ पुनः केऽमंगलैर्युक्तैः पूर्णकलशदर्शनैः॥ कल्लोलैर्विविधैर्वाद्यैः प्रपूजयन्ति दिव्यैः॥ समायाता
वत्तत्र, नानादेवगणादयः॥ पुष्पवर्षमादरदेवा, समायातादिव्यादर्शनान्॥ विविधैर्वाद्यगीतैश्च, वादयामासुः गौरवं॥ केचित्सुग
न्धपुष्पैश्च, केचित्सुगन्धधूपनैः॥ केचित्सुगन्धगन्धैश्च, केचित्सुगन्धदीपकैः॥ केचित्सुगन्धपुष्पैश्च केचिन्नीलोत्पलैरपि॥ केचिच्चपुण्
डरीकैः पद्मैः केचिन्नकायलैरपि॥ केचित्कल्हारपुष्पैश्च, केचित्कुमुदैरपि॥ स्थलादिजलजैःपुष्पैः, कमलैर्गन्धपूरितैः॥ केचिच्चपालिजाते
पि, केचिच्चनागकेशरैः॥ केचिच्चबन्धुकैःपुष्पैः केचिन्मल्लिकादिभिः॥ केचिच्चकुङ्कुमैः पुष्पैः केचिन्मालतिभिस्तथा॥ केचिच्चदाम

॥स्वायंभू०॥
॥ २३ ॥

नैः कृतैः केचिच्च यूथिकादिभिः॥ सुगन्धिकैर्नलेयकैः पंचवर्णैर्जपादिभिः॥ कुंकुमादिसुलेपैः धूपैः गन्धकणनवृन्दैः॥ कुंकुमकुन्दादये
दत्वाः सद्भक्तितो दिव्यालयः॥ पूजयामासुः चन्दनचोलवालनकांकुवा॥ विविधैस्सत्सजैः धूपैः संचूर्णैः सागजैरपि॥ जटामांस्यादिभिर्युक्तै
ः सुगन्धैः धूपनमपि॥ गोघृतादिभिस्नेहैश्च प्रदीपैश्च सुयुक्तिनं॥ मसादीपैश्च मालाभिः सुगन्धदीपकैरपि॥ श्रीखण्डादिभिर्गन्धैश्च पव
गन्धादिभिर्गन्धैः॥ सुगन्धसंयुक्तैःस्नापितं च स्वयंभुवि॥ त्रिदशादिभिर्देवैश्च तास्ता कायमृतादयः॥ सर्वं निवेदयितान्भक्तिभिः॥ श्रीमन्तारास्व
यंभुवे॥ नानापत्रफलाद्यैश्च नानाकैर्विविधैर्गणैः॥ ब्रह्मादित्रिदशैर्गणा पिपूजयामास सत्यतः॥ अथ ब्रह्मा समुद्भवाः॥ तं सर्वं पूजनं कृतं॥ वि
ज्ञाप्यचक्रावबोधाय०ज्ञितसम्बन्धनस्त्व॥ नमस्कृत्य विदित्वा च तत्पंकजाञ्जलीकथा॥ त्रिवत्समर्पयस्पादि चोदितः स्वयंभुवं॥ चन्द्रादिसुराणामथा ॥गुरु०॥ ॥ २३ ॥

सूर्यकादिप्रभावयत्व॥ सर्वभूम्यादिनूपायसर्वदीर्घायसंस्तव॥ धर्माणि च मनसा स्मरणं च नान पापाय वन्द्या। दद्यान्नामस्मरणाय। दद्यात् निवासिन॥
शाविहासनसन्नूपाय। प्रज्ञापायसमन्वितेन॥ बोधनार्जननपितृत्वाविहासनपथ्वानिषिद्धं॥ धर्मनूपसन्नूपाय। त्रिगुणात्मस्वयंभुवा॥ यत्नं यत्नात्मनत्से
विश्वरूपानिनूपिस॥ इदं मांगल्यं समाकनमधिगम्य किं मनोज्ञं यतिनियमसुखसुखावनसमर्पितासनं॥ ततः नानाप्रदेशेन नापितं स्वयंभिक्षुसत्वै
ः॥ नगाश्चप्रदक्षिणीकृत्वा। सुदमाज्ञाकिगोवत्वं॥ पिनाकिनापिनादं नयूपधूपादिगन्धकैः॥ नानापद्मानकैः पुष्पैः। शिवसांजलिभिर्नता॥ इन्द्राय
यः सर्वदेवाः अप्सराभिः पविजामास्वदेदामेः पूजितं च स्वयंभुवा॥ धृतराष्ट्रादयः सर्वे गन्धर्वप्रमुखाः गणाः॥ वीणां च वादनं कृत्वा। कस्सवायव
पूजः॥ विरूढकमलावाजः कुम्भाण्डप्रमुदेः सह॥ तस्य नकापनाकलाइनीलकण्ठिकालयान्॥ विरूपाक्षादयः नागाः सुगन्धवासिभिः कथा॥ न

॥स्वायंभू॰
॥२४॥

स्तत्रायेसमाचक्रुः सार्द्धेसदससमागताः॥ केचिद्बलोदयस्कन्धःस्नागतःसदस्नातये॥ वस्त्रानांविविधैर्मार्ल्यैःचकालंगंधपूजनं॥ स्नगाधैःनीव
लेमन्देःयथनेत्रधूपनःधूपनः॥ देवांचकानयामासुःवीचकधनिगीतकेः॥ मृत्यवकिंत्रभःसर्वमृदंगमन्नजादिभिः॥ स्तुत्यैःकांक्षेणगीतेश्चवादिनत्र
कैःसरवा॥ दवस्यापिगणाःसर्वमार्दःसदससमंकुभेः॥ नृत्यंचकानयामासुःस्तुत्यर्थविविधेनये॥ पमपिक्रुयदेलान्धःमसेनावनवादनःद
कणमणिकृत्वासंलङ्गंगिस्वयरत्वः॥ स्तनाध्यायिसरतणा. लवनृत्यिस्तजनिचा॥ पुणाध्यायिसपुणणा. पुणनृत्यिनकुर्वताः॥ पिणाचादयविघ्न
घ्नमान्धमांसराजिकाः॥ लक्ष्मिमान्यान्नसर्वानिस्वयंसवःपलावृतः॥ नाकुमादिभिरन्येश्चमांसास्वाभिरुहाजिभिः॥ मृत्यांजिविसत्वानां
औचमयिजयानन॥ मृगमन्सजन्तिपार्तेश्चकीटैःकीटानयितथा॥ विजयेर्मृग्यिकाश्रयि. याउँघमडुकावयि॥ अपरेविविधैस्त्वैःसिंहनयानां ॥गुरू॰॥
॥२४॥

तन्त्रलैःपवनस्यनसृहृद्गजाःस्तजनिनिर्दयानिवा॥ तस्मिंश्चसमयेमुनिःतान्दरान्तवरत्वच॥ विनावयुयिदावाग्निः मूलर्थसंप्रणामनु॥ ति
सादसाससमायाताः मृन्यवान्यायिदेवताः॥ जलजैःस्थलजैःपुष्पैःस्नगाधैःनाकजैरपि॥ सांयात्रिकमृगाधैश्चसधूपनैस्तथा॥ घृतप्रयुक्तदी
पेश्चनैवेद्यैर्दिव्यैःहोजनैः॥ छत्रध्वजपताकाभिःनृत्यगीतसवादनैः॥ फलमूलादिभिःपत्रैःपूगैःतांबूलकैस्तथा॥ नानौषधिसमायुक्तैःदि
व्यमान्यकैस्तथा॥ कणपुष्याक्रुतैर्दूर्वालाजैश्चयंचनत्नकैः॥ कीर्तैःशंखसमुत्पादिःपुष्पवृष्टिश्चसर्वतः॥ आवयणाभिश्चत्रेणेश्चयापेश्चपाणि
धमानकैः॥ पदक्षिणासहश्चयावच्चक्रुःप्रमादिनं॥ रात्रिंदिवासमंपूर्णप्रवचुःसंप्रदक्षिणां॥ दवालयमृगीर्थमूपजन्तःसर्वदेवता
ः॥ संराध्यानसमायुक्ताःअयचक्रुश्चदेवताः नानानीतमहात्मादेःनयोवायिःसुधामकैः॥ सदाकाल्पैःसमभ्यालेश्चकानदांतपूजनं॥ केचि

॥स्वयं०॥
॥२५॥

दृष्टांगयुक्तेश्च बोधिसत्वं च प्रणामं चक्रेः॥ केचित्स्वदर्शिनास्तुत्वा केचित्स्तुत्रस्तवराजकैः॥ एवं बहुविधैस्सर्व्वैमंगलैश्च प्रपूजितैः॥ स्वयंभुवः प्र
णावनमसर्वभूहृदवनपूर्व॥ त्रिसाहस्रं महालोकसंमंगलैश्च प्रपूजितं॥ नानायकर्नवेः हत्वा वरत्वंकत्र सर्व्वदा॥ अथ ब्रह्माणः सब्रह्मः स्वग
णैः महदपूजितं॥ विशेषवचाब्रह्मन् मातृयामास्तसंस्तुवं॥ नमः स्वयंभुवे नित्यं स्थाकितिनृपाय ते नमः॥ यन्नथनदिताव नमनदिनृपिने
॥ब्रह्माणां ब्रह्मनृपाय वैष्णवानाञ्च विष्णुपते शैवानां शिवनृपाय रुद्राणामिन्द्रनृपिने॥ कामावचराणां कामाय नृपावचराणां नृपिणे॥ आनु
याणां च गणाय देवानां देवनृपिने॥ गन्धर्वाणां गन्धर्वाय कुम्भाण्डानां तथा नृपि॥ नागानां नागनृपाय यक्षाणां यक्षनृपिने॥ भूतानां भूतनृ
पाय किन्नराणां तथैव च॥ गरुडानां खगनाय नानानृपाय ते नमः॥ मानुषानामनुष्याय ब्राह्मणानां तथा नृपि॥ राजानां राजनृपाय वैश्य ॥पु०॥
॥२५॥

२२

नां वैश्यनृपिने॥ शूद्राणां शूद्रनृपाय कृषिणां कृषिनृपिने॥ वणिजानां च सार्थाय नानानृपाय नृपिने॥ ज्ञानीनां ज्ञाननृपाय भाक्तानां भ
क्तनृपिने॥ लोकीनां लोकनृपाय उरुवानां तथा नृपि॥ श्रमाणां श्रमनृपाय चण्डाणां चण्डनृपिने॥ सौम्याणां सूर्यनृपाय देवानां देवनृपि
ने॥ स्थूलानां स्थूलनृपाय सूक्ष्माणां सूक्ष्मनृपने॥ खर्वाणां खर्वनृपाय दीर्घानां दीर्घनृपिने॥ धर्म्माणां धर्म्मनृपाय दक्षीनां दक्षनृपिने॥ स्व
र्गीनां स्वर्गनृपाय विश्वनृपाय ते नमः॥ सर्वज्ञानां सर्वज्ञाय बोद्धानां बोद्धनृपिने॥ धर्म्माणां धर्म्मनृपाय संघानां संघनृपीने॥ चैत्यानां
विलहृपाय श्रुकीनामश्किहृपिने॥ नास्तीनां नास्तिनृपाय शून्यानां शून्यहृपिने॥ बोधिसत्वानां बोधाय महासत्वस्तथैव च॥ स्थवी
राणां च रक्षाय भिक्षूणां भिक्षुनृपीने॥ यानकानां यानकाय पाणिकानां तथा नृपि॥ प्रज्ञानां च प्रज्ञानृपाय बोधनृपाय ते नमः॥ यक्षीणां यक्षिनृ

॥स्वयंभु॰ ॥२६॥ याय. उलचरानां तथा ऽपि॥ स्थलचरानां च यथा ऽपि. नानारूपाय धन्न नमः॥ देवानां देवरूपाय. दैत्यानां दैत्यरूपिणे॥ किंनराणां तथैवापि
सर्वेषां विश्वरूपक॥ नारकानां नारकाय तिर्यग्गानां तथा ऽपि॥ नानारूपाय विश्वरूपाय ते नमः॥ एवं सर्वसत्त्वानां मध्यगत्वादिने दिने॥ धर्मादि
देशसर्वेषां मार्गं मार्गप्रदर्शिने॥ इत्थं स्तुत्वा संयत्न. संस्तवधर्मधातवे॥ त्रिरत्नं नमामि त्वां नमाम्यमार्गप्रदर्शिने॥ यत्नयत्न स्तुत्वा नत्वा स्तुति कृत्वादिने
दिने॥ धन्यधन्य दिनाद्यन्त समाक्रमधिगत्य स्तुति॥ इति सर्वे देवगणा. सत्त्वगणैः पवित्रमाः॥ पुनः पुनः प्रणिपत्य तं. हृष्टा गोत्रवर्णनं च॥ केचिद्देशान्त
पुरे केचित्केचित् स्वं च प्रलम्बकेः॥ स्वयंभुः नमयामास. पुनः पुनः स गोत्रवं॥ अथ सर्वे च मानुष्याः ब्राह्मणाः क्षत्रिया ऽपि वैश्याः शूद्रास्तथान्येऽपि
नगरागत स्वयंभुवि॥ केचित्पूजयन्ति च॥ कश्चिद्दमां चन त्वां च कश्चिद्धनयितथा॥ इत्थं विविधं पूजान्समागत्य समन्ततः॥ समायातानामुर्व्वी ॥गुरु॰॥ ॥२६॥

ष सर्वत्र मकुटादयः॥ पञ्चादिभिः सर्वेश्च पुष्पैः पूजाकृतैः॥ पारिजातैश्च कुसुमैः यवपाकसमकैरपि॥ कण्ठलीभिः यूथिकाभिः करवीरैस्तथा ऽपि॥
कुसुमैः मालतीभिश्च. मालतीभिः सकुसुमैः॥ कनकीभिर्मल्लिकाभिः कणिकारैश्च किंशुकैः॥ नागकेशरैः कुसुमैः नागपुष्पैस्तथा ऽपि॥ इत्थं ना
नाविधपुष्पै. सुगन्धैः कणयपुष्पैः॥ पूजयामास सर्वतुं. सर्वे च मानवादयः॥ चन्दनादिभिः धूपैश्च अगुरुमांसादिचूर्णकैः॥ सुगन्धैः सदङ्गैः धूपैः
धूपयामासुः स्वयंभुवं॥ गोघृतादिभिः तैलैः प्रदीपांश्च मालिकां तथा॥ महादीपान्प्रदीपन्ति. तत्र स्वयंभुवो मुदा॥ मलयजैः सुगन्धैश्च पंचगंधै
र्मुदा पुनः॥ लेपयामासुः श्रद्धया. सर्वेऽपि मानवादयः॥ गोशीर्षसदृशालिच. उदकोदपि॥ नानास्वर्णजलैर्युक्तं. स्वयंभुवमपि सदा॥
॥ खाद्यसुगन्धचन्दनलड्डुकादीन्सपिष्टकान्॥ नैवेद्यानि विविधानानारूपी ढौकयामास स्वयंभुवं॥ कश्चिद्ध्वजान्स्वर्णादी. पंचवर्णस्यपदगान्॥ स

॥स्वायं०॥
॥ २७ ॥

नारीगणाश्चापि विदानयामासुः नंदव॥ ध्वजांश्च विविधान् घटान्. नानावर्ण्णसुवर्ण्णजान्॥ दिग्विदिक्षु समन्ताच्च. स्थापयामासुरुत्सव॥
॥ पताकांश्च विविधान्युक्तान् चीनानानादेशसंभवजान्॥ दीर्घांश्च सुकृदीर्घांश्च. लंबयामासुः आनन्द॥ नीलान्पीतान्द्धरक्तांश्च. धूम्रान्कांश्च
वर्ण्णकान्॥ विविधांविचित्रांवर्ण्ण. चामरकान् पट्टोत्तिकं॥ चामरांश्चापि खेतांश्च. दीर्घांश्च सुकृदीर्घिकान्॥ लम्बयामासुरत्यर्थ. दिग्विदि
दिक्षु समन्ततः॥ घण्टाश्च विविधांयुक्तान् सुघोषान्मधुरानपि॥ कांस्यजांश्च विचित्रांश्च कान् घोषयामासुरुत्सव॥ वितानं विततनूतनं
नवधा विरचितं॥ पञ्चवर्णादिकं युक्तं सुरथं च मनोरमं॥ क्वचित्काः विचित्रक्षत्रं नयानीतान्सुवाहनान्॥ नानांश्च विविधान्तूर्या
न्वादयामासुः गोत्सवं॥ नानाफलानि पक्वानि विश्वादीयन्तमानि च॥ कदलीफलपक्वानि. खाद्यगन्धानिमानि च॥ स्कन्धादि विविधा मूल ॥गुरुं०॥
॥ २७ ॥

२४

श्चानामूलान् गुरुकान्॥ ताम्बूलादयः पत्रांश्च. पूगादि विविधान्फलान्॥ नानाव्यञ्जनसमायुक्तान् दिव्यांश्च मानुषांस्तथा॥ मोदकादीं व पु
रीकान्. पेकयामासुः चूर्णजान्॥ इक्षुकलशांजलिशिश्च. लाजाक्षतांजलैस्तथा॥ नानापुष्पांजलिशिश्च. क्षिपयामासुः नंदवि॥ पंचवल
दिशिःक्षेत्रैःवाद्याङ्गनैः समन्विते॥ जीवैःनंबंसयुग्यार्घ्यपदद्. धूपसंरव॥ सौवर्णनुपदानाद्यादीन्. नानाश्रद्धनयितथा॥ सूक्ष्मकान्वि
विधान्वस्त्रान्. दापयामासुः नंदव॥ धान्यश्रीवत्सपोतकं च. पाठयामासुः नंदव॥ शाठजातीकमनादीन् गापयामासुः नंदव॥ स्तुतिववि
विधैयुक्तैः पंचवाद्यवाद्यकैर्विविधैः॥ नर्तयामासुः मानवादयमर्त्यजाः॥ पृथिवीवासिनीरि. भगीरथीरिःसुपूजितं॥ उद्यानकाय
स्थितेषु यात्रोत्सवेषु पूजितं॥ ब्राह्मणैश्च तथा सर्वै. चतुर्वेदादिवक्त्रैः॥ वदयामासुः शिव. नानागन्धैस्सुपूजितं॥ ब्रह्मचारिभिः

॥स्वायंभू॰॥
॥२८॥

केचिद्वीणां वंशादि वादयन्ते॥ गीतयामासुरन्येच नानावाद्यैः प्रपूजितं॥ यागिभिर्यागयुक्तैश्च, यागार्थानैः प्रपूजितं॥ यागयामासु
रन्येच नानाह्लानैर्मदायमानाः॥ शंखाद्यैर्विविधैः केचिज्जीतादिपाठके मुदा॥ पाठयामासुरन्येच नानाग्रैर्मदायमं॥ सर्वैश्च कृतिभिः केचि
त्सुस्वरैर्वाद्यैः स्तुवन्तान्॥ स्तोकयामासुरन्येच, नानाविधानकैर्मुदा॥ केचिच्चाथ सर्वैश्चपिण्डयात्रादिकृतजान्॥ स्वाहस्तासुगन्धं
चपुष्पदीपकैःसुपूगधे॥ सुमनादिभिः नैवेद्यैर्नानाविधिभिः पूजनैः पूजितं विधिभिरेत्याभिः सत्त्वैः सत्त्वैः पुनः पुनः॥ गान्धिकैर्गन्धगन्ध
कैश्च, भक्त्या केनापि धातुभिः॥ स्वर्णकारैः कुम्भकारैः तन्त्रकारैस्तथापिच॥ ताम्रकारैः कांसकारैः नापितकारैर्मुदा पुनः॥ धनुका
रैः पट्टकारैः मल्लीभिश्च तथा पुनः, चर्मभिः तण्डुलिभिः कर्षैश्च विक्रयैरपि॥ एतैः सर्वैरपि वणिगादिभिः दाकयामासुर्संकिर्णः॥ चित्रका

॥गुरू॰॥
॥२८॥

रैः पुष्पमालाकारैरपि तथा तत्र सर्वरुचिभिः पूजैः पूजयामासुर्गौरवं॥ लेखकारैः लिपिकारैः शिल्पिकारैश्च अन्यकैः॥ ताम्बूलि
कशाविभिः सर्वरुचिभिः प्रपूजितं॥ थापिकादिभिरन्यैश्च, कम्मकारैरपि तथा॥ विविधैः काष्ठकारैश्च, नानाशिल्पिजातिभिः॥
शालिनीभिः धनिनीभिः सुविभिमासवकिभिः॥ तैलिभिः घृतकैः जातैः, दीपयामासुरुत्सवं॥ चर्मकारैश्च मातङ्गैर्यागिभिरन्यकैरपि
ःध्वजिभिः इन्द्रकलशादिना वन्दनीयं पुनः पुनः॥ स्तूपं च कांसिकीनं यैः अन्यैश्च जातिभिः पुनः॥ स्वस्वयाचैर्भक्तिभिश्च, पूजयामासुरादरं
वा॥ केचित्प्रदक्षिणं चापि केचिदञ्जलिभिस्तथा॥ केचित्तं च प्रणामैश्च, नमयामासुरन्तरं॥ अष्टाङ्गैश्च पुनः केचिन्न प्रशिषयन्तेत्यपुनः
पुनः॥ पूजयामासुः तत्र, अन्यत्र विविधैर्मुदा॥ मृदङ्गवादिनं केचित्, केचिद्वीणां प्रवादयन्ति, केचिन्नृत्यवादिनं॥ सूर्यंविव

॥स्वायंभु॥
॥२९॥

दिनकेचित्केचिच्चपणवमृदंगकैः॥ केचिन्नशंखपुटवादकाः केचित्तालांनादिवादिनः॥ केचिद्धीनवगायन्तिमनोह्लैःमधुरैस्वरैः॥ केचि
नृत्यंचकान्तिनानाविधैर्मनोहरैः॥ एवमित्तरथदिश्चेस्तुः सबलेस्सहत्वागताः॥ तायाशुनादिभिस्तत्रसर्वैश्चस्वगणैःसह॥
यानालेयिसर्वेश्च नानाजातिभिःसंयुतैः॥ दीवानिकैनमास्थेश्च किंनरैःसहस्थागताः॥ केचित्त्युघान्तसस्तंगृह्य केचिद्धूयानपि
तथा॥ चविदीयानसमादाय केचिद्धुंधानतथास्थापि॥ केचित्तंत्रयज्ञगृह्य नानाध्वाइसुगंधिकान्॥ भूनकान्यस्थयाग्धंच समादाय
समागताः॥ भूर्धनंद्दस्तासर्वभस्त्रुनर्थप्रमजातकाः॥ पूक्त्वंयादिभिर्द्रव्यैःसवयामासुःसंहवं॥ बलीनयिमदस्तुध्वतायाष्टि
जादिभिःसह॥ सर्वेश्चस्वगणैःसार्द्धनत्रागतास्वयंहवि॥ दीवालिकैनमास्थेश्चयातिमश्चेगणेवने यंनायवानकेनत्रागतास्व ॥गुरु॥
॥२९॥

यंहवि॥ पुष्पान्संगृह्य केचिच्चधूपान्संगृह्यतेनतथा॥ गन्धानपिचसंगृह्य दीपानपितथा परे॥ नैवेद्यान्विविधांश्चागतान् नानापुष्पा
स्तपूजकान्॥ एतैश्चपूजाविधिभिः पूजयामासुःसंस्तवं॥ ॐ॰ इन्द्रःयंचपुष्पामेघस्तु तिप्यात्सर्वतायजैः॥ नेवयामासुस्तंग्रहं॥ ना
नाविधिभिःविस्तरैः॥ अमृद्वाथनागेन्द्रः यज्ञः नागसप्तनः नानारत्नमुसंगृह्य तत्रागताजगद्गुरो॥ केचिच्चिन्तामणीसं
गृह्य केचिज्जाम्बूनदानपि॥ केचिद्वज्रान्संगृह्य केचिच्चविद्रुमानपि॥ केचिन्मुक्तांचनीलांचवैदूर्यान्माणिक्यकान्॥ द
क्षिणावर्त्तशंखांश्च नानारत्नान्समृद्धजान्॥ ॐ॰ इन्द्रनानाविधांन्रत्नान्समागृह्यसमंततः॥ सएषःसागरराजश्च समायाम्रात्र
क्षिव॥ ॐ॰ इतिसर्वेश्चसमागतैः पूजितंवन्दितंजूयं॥ नानारत्नादिभिस्सर्वैश्चपवित्रैःपवित्रकैः॥ नानापूजादिद्रव्यैश्चन

॥स्वायंभू॥
॥ ३० ॥

यानैः स्वयंभुवि ॥ अनेकाविविधाश्चैवाप्युत्पादमासपुष्पकान् ॥ विद्रुमांश्चापि मुक्ताश्च नानारत्नान् सुवर्णकान् ॥ एवं च विवि-
धैर्युक्तैः नानारत्नैः सुपूजितैः पूजयामास तं नित्यं सर्व्वैः पातालवासिभिः ॥ अथ सर्व्वे नागनायिकाः सर्व्वकालं दिने दिने ॥ स्तुतिं
चक्रुर्नमाम्नि नमस्यर्थ विविधैरपि ॥ नमो बुद्धाय धर्म्माय संघाय च जिनाय च ॥ स्वयंभुवे नमस्तुभ्यं नमस्ते नमो नमः ॥ एवं च न-
नेकैः स्तोत्रैः स्तुत्यर्थं च दिने दिने ॥ यश्च मनुष्यमात्रं नमामाऽऽगमधिगच्छति ॥ कश्चित्स्वर्गं प्रगच्छन्ति केचिन्मर्त्ये च लोकजः ॥ तस्य स्व-
प्रसादाच्च सर्व्वे च त्रिदिवंगताः ॥ एवं च नानाविधैः स्तोत्रैः स्तवं च प्रकुर्व्वन्ति ॥ नागकान्यदानालंकाः सर्व्वे च नलिनानपि ॥ अथापि मर्त्यलो-
कवासाः ब्राह्मणाः क्षत्रियाश्च ॥ वैश्याः शूद्राश्च तथान्याः पि सर्व्वे च त्रिदिवंगताः ॥ पशवश्च पक्षीनश्चापि कृमिकीटादि जंतवः ॥ तस्य प्रसादाच्च स-

॥गुरू॥
॥ ३० ॥

र्व्वे च देवलोकाश्च मर्त्यजाः ॥ त्रयस्त्रिंशत् च देवाः ॥ इन्द्रादि देवता अपि कामावचराश्च सर्व्वे च रूपावचराश्चापि तथा ॥ आरूप्यावचरा
श्चापि सर्व्वे देवगणा अपि ॥ स्वयंभुवः प्रसादाच्च सुखं च अनुभूयते ॥ तस्मात् स्वयंभुवः आज्ञां मन्यतापि स्वयंभुवं नागराजं नित्यं च देवा
ः संस्थिताः तत्र सर्व्वदा ॥ अथापि मर्त्यलोकजाः सर्व्वे च मनुजादयः ॥ तस्मादन्यं नगरं इति स्वर्गं च विस्मृतं ॥ एवं पातालजाः लोक
ः देवलोकात् स्वर्ग देवजाः ॥ नगरं इति च अन्यानि विस्मृतं च स्वर्भुवनं ॥ एवं सर्व्वेपि देवाश्च मनुजादयः मर्त्यजाः ॥ देवानां नागानां च पाताला
पि नित्यं तत्र सर्व्वदा ॥ त्रयस्त्रिंशति कोटि देवताभिः त्रिभुवनेः ॥ सर्व्वकालं च कर्त्तव्यं पूजितं च स्वयंभुवः ॥ एवं च हस्तौ तैर्युक्तं धर्मधातु स्व-
यंभुवं ॥ जगदाज्ञा देवता अपि नमस्कृत्य तत्र सर्व्वदा ॥ सायंकाले श्च नित्यं धर्म्मालापादि दीर्घकालं च सुस्थिति ॥ एवमेव यः निखिलैः कालजालैः स्वयंभुवः

॥स्वयंभू॥ यद्देवमनुजगणाः सुरकिंनराश्च, श्रुत्वा विमोक्षिकमलेः कमलायताक्षः॥ यश्चावयोनिशकरं शरजायदक्षां सिंहासनमणिमयश्रिवशांमि
॥३१॥ दीर्घं॥ ॥इति श्री गोशृंगपर्वते स्वयंभूचैत्यदानकोद्देश धर्मधातुवागीश्वरा नाम प्रथमोऽध्यायः॥ ॥अथ पूजाव
लंब॥ ॥कृत्वा पूर्वे तु यत्नात्प्रतिदलं सयथार्थं विहसूत्वा समद्गुणः॥ गोमूत्रे पञ्चगव्यैः॥ ॥दधिसिद्ध
घृतेन थः सिंचनं तत्समदाय पवित्रं शंवीनं लरक्तं॥ पंचगव्यस्य॥ तताशेशं हयूजार्थं रक्तं पुष्पं प्रदायपत्॥ एक पुष्पाप्रदनिन, जिनपुत्रम
वाप्नुयात्॥ बोधिसत्वाः महासत्वाः सिद्धाश्चसिद्धवक्तथाः॥ तस्मै पुष्पप्रदानन बोधियदद्दलं लरक्तं॥ स्वरावसूजागाथारिः ध्यानं कुर्वन्ति
मानवाः॥ तस्याः पुष्पाप्रणादाचक्षुर्मनः प्रयपत्॥ सर्वैश्चिः योगयुक्तैश्च योगध्यानं कनाशिय॥ तस्मै ध्यानं प्रकुर्वन्ति नमस्त्वं योगिनः ॥गुरू॥
॥३१॥

रथक्त॥ ध्यानस्य॥ ॥अगुरुनेः कुंकुमेः श्रीखण्डैः कर्पूरैनयि॥ धूपितं धूपयामास, सुगन्धिशनीनं रथक्त॥ धूपयन्ति च यत्तस्मै तमयं
कानुविषयत॥ सुवासवेश्च पूष्कानि, गन्धमाल्यविलेपिनाः॥ धूपस्य॥ ॥अथ शलाश्च यादोयप्रददन्ति मनानवे॥ वा निरिः शीतले
ः सुवृः सुगन्धिः सुपायकं॥ सम्पादेस्य यनि पूर्णे, मनावस्त्ररवन्ति च॥ सुभाचनाः सुपूजाश्च, सुदनादि विरुक्तन॥ पाद्यस्य॥ ॥
सद्वारि, कृत्वपुष्पैः गन्धिकाद्यैः सलाजकैः॥ अक्षतैः पंचवर्णैश्च, प्रददन्ति जिनालये॥ इति अर्घादिदानं मन्त्रसिद्धिदं वादिपूजकं
सिंहासनं लरक्त, मनुनादयमहाजाः॥ सुवृः सुशीतले गान्धे, कुंकुमेनयित्रजितेः॥ लाजाक्षते स्नाइ वां निर्याचन तस्मै प्रदायपत
ः ह्याचमनदानन महानिर्विघ्नपयत॥ रथन्ति सर्वलोकेषु, श्रीघ्नवन्तमनीषया॥ आचमनस्य॥ ॥वा निरिः निर्थज्ञैः

॥स्वाम्भु॰
॥ ३२ ॥

सर्व.कुंकुमैःसचन्दनंजितैः॥ स्वच्छैःसुशीतलैःतोयैःस्नापयन्तिस्वयम्भुवं॥ येस्नापयन्तितेनन्तं. तस्वर्गमधिगच्छन्ति॥ अनन्तेन
स्नानादिपुण्येनदिव्याप्राप्तिनिश्चयं॥ तीर्थजलस्य॥ ॥गोघृतादिभिःलिप्यन्ते. स्वयम्भुंवजिनालयं॥ घृतराजीरथवासोम
र्त्यलोकतिष्ठन्तिसुखं॥ घृतस्य॥ ॥मधुभिर्लिप्यन्तेयेच. स्वयम्भुजगदीश्वरं॥ अनागमधुपागीत्यानु. सर्वसुखवनेषुच॥ मधो
ः॥ ॥गोपायसेनमलयन्. महाराजीसुखीभवन्॥ अनयापयराजीत्यानु सुवर्णविदिवपूजा॥ दधि॥ ॥गोदुग्धैःस्नाप
नंकृत्वा. स्वयम्भुजगदीश्वरं॥ दुग्धराजीरथवासो. सर्वत्रदिविसुखमलं॥ दुग्धस्य॥ ॥गुडादिभिःशर्करैश्च. लेपितंचस्वयम्भुवं॥ गु
डशर्करराजीत्या. स्वर्गमहातिष्ठन्तिसु॥ शर्करस्य॥ ॥पंचामृतैःप्रलेपयन्ति. तस्यैवमानवादयः॥ पंचामृतेनस्नापयन्दिव्याःकामा

॥गुरू॰॥
॥ ३२ ॥

न्समधिगच्छन्तुसुः॥ पंचामृतस्य॥ ॥कुंकुमैःनजितैःतोयैःनानागन्धैःसुपूजितैः॥ स्नापयन्तिचसर्वंरम्यगन्धिगणीनांलभन्तु॥ गन्ध
जलस्य॥ सुखदनानाविधैःस्नानैःपूजितंचजिनालयं॥ मन्दाकिन्यांचगत्वाप्यनेकिंदिवङ्गताः॥ स्नानस्य॥ ॥कर्पूरैःकुंकुमैः
ःशीतलैःश्रीखण्डैःकृष्णमूलकैः॥ कुंकुमैःकस्तुरीभिःशीघ्रैःगन्धैर्लेपयेत्॥ वासैःशंखेनसुविरीभिःजयमालासीभिःपुष्पैः॥ गन्धि
यन्त्रैःकृष्णागरुभिःपञ्चत्रयंकृत्वालेपयेत्॥ सुगन्धैःसर्वगन्धैश्च. घृतैश्चमधुभिस्तथा॥ शर्करादिभिश्चतण्डुलैःधूपैश्चधूपितंरत्नकं॥ तैःसर्वंचमा
दिभिःपूजकैःचूर्णधूपैश्चगन्धरत्नं॥ धूपितंशतकंयेयान्तितमार्गमधिगच्छन्ति॥ वानरकाःविशालायान्तिकीर्तिशालीनीशः॥ नस्नायमानुविद्या
नाःधर्मकर्मयत्कलासतु॥ धूपवासस्य॥ चन्दनैर्मृगनाभिश्च. कुंकुमैःकर्पूरैर्नयेत्॥ श्रीखण्डादिभिर्गन्धैश्च. लेपितंचस्वयम्भुवं॥ लेपय

१२

॥स्वायंभु॰ ॥३३॥

निस्सगंधेःर्य. जिनविश्वजिनालय॥ लतन्त्रिस्वर्गमर्त्यस्य. वाशिनामाः सुगंधिभिः॥ धोकयंनिसुगंधिंच. अगुरुमनुआदयः॥ गन्धोदक
स्नान्दीयारत्वंमिश्रनीनपुराः॥ वसुदामविदुषांगा. यदस्तुविदुषिकाः॥ नवाल्माः स्वोजामाः तस्मैगंधप्रदानकः॥ नाजारत्वन्निगुचा
मावक्कवर्णागुणीशीली॥ सद्धीतिः यनिवृत्यशंखगान्धदानकः॥ गंधस्य॥ ॥सुवर्णतिलकं यपिददारत्त्वाजिनालय॥ स्तनीत्तामन
लयन्कवृद्धयुगारविध्यानि॥ सुवर्णतिलकस्य॥ ॥कुंकुमादिनं जिनं वस्तुं ददामि यजिनालयं॥ शीतार्तिदुःखंनजाडुस्यात्. विशालवं
यदं लहत्॥ नीलपीतहरिताद्रिश्चवर्णस्रक्तचित्रकं॥ तस्मैवस्त्रप्रयस्थानि. नानावस्त्रंवलपानं॥ तस्मैसपिंगलंचित्रं. नीलपीतादिनंजिनं
तस्मैवस्त्रप्रदानेन. नानावस्त्रपलप्यत॥ सक्कवस्त्रस्य॥ यज्ञाप्रविशंतस्मैयंयंचवर्णुसुवंजिनं॥ रविस्मृतियमंपाय्य. ब्रह्मायदंपलप्यत॥

॥गुरू॰॥ ॥३३॥

यज्ञायवीतस्य॥ ॥यथातस्मैप्रयच्छन्तिचीनपट्टादिवस्त्रकं॥ तथातद्वद्दनुप्राप्यबोद्ध्यभूतारविध्यामि॥ चीनादिपट्टवस्त्रस्य. चीनवस्त्रप्रदो
कन. चीनवस्त्रंपलप्यत॥ पट्टवस्त्रप्रदोकन पट्टवस्त्रपलप्यत॥ सूचिवस्त्रप्रदोकन. शुचिवस्त्रंपलप्यत॥ नानावस्त्रप्रदोकन. नानावस्त्रंपल
प्यत॥ एववस्त्रविधंसर्व. नानावस्त्रप्रदोकिमी. यद्यद्वस्त्रंप्रदोकन. तत्तद्वस्त्रंपलप्यत॥ नानावस्त्रस्य॥ ॥यचीवरंदोदेयस्मै. काषायंयंच
शुजि॥ संप्राप्यानिशीवसनं. कायंचप्रतिलप्यत॥ दद्योसपिंगलंचित्र. पीतहरितनकाजं॥ अनगचितसंयुक्तं. तस्मैचदात्स्वमूद॥
चीवरस्यप्रदोकनरत्नवन्निस्तुविनाशिव॥ बोद्ध्यभूतानांश्चस्थानि. नानाचीवरहर्षिताः॥ चीवरस्य॥ ॥हानार्द्रहारमालाभिः र
त्नदामैःप्रपूजितं॥ तस्मैस्वयंभुप्रदानात्. नाजारत्नकिनिश्चयं॥ हानार्द्रहारकटकैः रत्नमालाभिः हर्षितं॥ अनेकानेविदुषांगीतस्य

॥स्वयंभु० ॥३४॥ पुष्पप्रसादतः॥ कनकाईकानस्य॥ भक्तश्रीपयप०न्द्याद्देवं पुष्पं जिनसुधीः॥ कादिपुष्पं फलं पुण्य. सत्कल्पाकसंभवाः॥ पुष्पकनाग्रभक्तिश्रमय
भपुष्पं बोधिकं॥ एकपुष्पप्रदोकेन. कादिपुष्पं फलं लभेत्॥ पुष्पबोधिकस्य॥ एकपुष्पप्रदोकेन. कल्पसयंभुवम्सदाः॥ धर्मार्थकाममोक्षं च स
लहृद्विविरानल॥ दत्तं सुधियैकेन. दत्तं बुद्धगुणिकं लभेत्॥ सहस्रलक्षकादिपुत्. कल्पफलं फलं लभेत॥ यत्रसमकरविकाशुभे. पुष्पाणि प्रद
किशीदेवलोकमनुष्यचपुष्कावंशारुचन्ति च॥ नानापुष्पैः प्रकिरन्ति जगज्जैः स्तनजैनपि॥ नक्षाधिकासुरागीसाक्॥ यक्षदूकान्तिसुदनं॥
पुष्पकीर्त्तिस्य॥ सुगन्धपुष्पं जलजं. तस्मै चयं च वर्द्धिकं॥ विशालसंपदं वश. प्राप्नुवन्ति च नां प्रदं॥ स्तनजं विविधं पुष्पं दद्यात् स्म जिनालये
सुगन्धसंदमानवा. प्राप्नुवन्ति च मानवाः॥ सुगन्धपुष्पस्य॥ कादिपुष्पं ददोत्तसारफलं संख्यातविशयम्॥ वान्धधिकफलं चापि. प्राप्नुवन्ति च म ॥गुरू०॥ ॥३४॥

र्जाः॥ कादिपुष्पस्य॥ ॥कुसुमाञ्जलिनिक्षेपैर्स्तवैः स्तवनैः सुपत्॥ समारुमविगासुन्ति. मानवादयमरुजाः॥ कुसुमाञ्जलि॥ ॥
मुक्तकपुष्पनानिथ. उद्देशे च स्वयंभुवः॥ आस्वनं दत्तसमाख्य कपाधिक फलं लभेत्॥ मुक्तपुष्पनाशेः॥ बहुपुष्पाक्तियथापि. जलजास्थलजादिकं॥
देवलोकमनुष्ये. पूजां रचन्ति निश्चयं॥ बहुपुष्पस्य॥ ॥मालानिर्विविधैर्माल्यैः दाबैश्च जिनालये॥ सौख्यानिलभमनन्त. देवलोक
महीतले॥ आस्वनं दश्यमाख्य. दानाधिकं फलं लभेत्॥ यत्नाद्विविधैर्नूनं. देवलोकक्षितिलाभिषु॥ पुष्पमालायाः॥ विद्यार्थदं तु लोके शुक्
मदं कं कुद्दनयि॥ नोरगन्धंमाल्यती निश्च. जातिभिः कुलवर्द्धिकं॥ सुतयकस्यतेः पुष्पैः कन्यातिः सुखदं॥ नियुक्तयं च माके चनागपुष्पै
विशेषकैः॥ श्रीयदं कमले श्वापि. ऐदुयदं कुणिकाय॥ लक्ष्मी दं नकयदे च यमेघ्रदधनं तथा॥ नागकेशलैः दुःसदं पूजा गेः आक्रिदं त

॥स्वायंभु° ॥३५॥

वङ॥ यानिजाबेःनकुताङंग्रायदंयानिरुइङेः॥ अयनाजिबेविग्यादंकलादेःसिद्धिदंनथ. माक्षदंकलवीनेच्छ. पीतारिःचत्नदंनथ॥
केतृष्णीयदंवायि. कोकिलाक्षेःप्रवर्द्धनं॥ वकुदवचक्षेप्वायि. यवाकुसुमेमाकदं॥ अषोकेःशोकहनंस. कुसुमेवसुदनथा॥ माकदं
कनकिलिप्त. पालनीरिप्तयुष्विदी॥ युथिरिगन्धिदंवायि. मल्लिकारिप्तअमृतदं॥ कावेदावेःलाक्तिकंव. कुंकुमेस्वर्गदंनथा॥ वन्धदंमा
नतिरिप्त. मधूदंमधूनेनयि॥ दामनेगान्धदंवायिकाविकेःकाविवसदं॥ कनजेःकलदंनखाप्र किंशुकेःनकवसुदं॥ नत्तदंकाट्टि
कानेच्छकृद्वेकुन्दनंनथाकिंजल्कगान्धिरिप्युकेःनुपवसेःस्तुप्विवेः॥ जिरिच्यागुणसंयुक्तेःउकमंदलदंरावङ॥ किंजल्केयुकेः
पुष्पेःनुपवच्केवगान्धिकेः॥ गन्धिरिप्युकेःपुष्पेः किंजल्केनयिनासिके॥ दारांगुणेसमसंयुकेःजलजेःस्फनजेनयि॥ नसेयुष्पेःप्रद

॥गुरु०॥ ॥३५॥

कनमध्यमंललाकफलं॥ नगंधिरिनकिंजल्केःयुष्पेदयाजिनालय॥ सर्वदेवावमानुष्याः अध्यमंलसयनदलं॥ इःस्यवंविविधेःयुष्पेः
जलजेःस्फनजेनयि॥ नानायुष्पप्रदोकन. नानाफलयदंलहङ॥ नानायुष्यानां॥ एकयुष्पप्रदोकनकर्मजाम्बुनद स्यायङ॥ नतसेःफल
संप्रायाः सर्वचमानवादयः॥ इक्तिसंहगुणंगुत्वा. सर्वचमानवादयः॥ प्रदद्दःवांहवयायिकभाङ्गमत्विगस्कृति॥ युष्पफलस्या॥ शु
शुभेनयवङामि. नानायुष्पफलंअयि॥ नानायुष्पदोकन. नानायुष्पफलंलहङ॥ नानाविधेस्तवकेःयुष्पेःनानाफलंप्रलस्यत॥ एकयु
ष्यमकफलंदोपुष्पावनथाअयि॥ मकुनेनधमंदयाम कावकेमध्यमंनथा॥ कुसुमेनफलंवायिफलदंवजिनालय॥ अनगयुष्पफलस्य॥ अं
कुलंयनकदयाङ युष्कयुष्पंनथाअयि॥ नस्मिजिनालयेवेदानिःफलंयप्रलस्यत॥ अंकुलादिनिसफलस्य॥ स्वकृतवीजसंहृन. नानायुष्प

॥स्वयंभु॥
॥ ३६ ॥

ददौ जिन॥ धर्मार्थकाममोक्षं, चतुःफलं लभते फलं॥ खड्गदानस्य॥ खड्गदानमम आगुह्य खड्गदानेन प्रयोजितं॥ उत्तमं फलं प्राप्य, स्वयंभुवप्र
सादतः॥ खड्गफलस्य॥ छत्रमुष्टं प्रयोजेन मध्यमफलं लभते फलं॥ त्रिविक्रमं च प्रयोजन, अधमं लभते फलं॥ जयविजयस्य॥ खड्गदानं ददौ
पुष्पं, सर्वकालं लभते फलं॥ पुष्पदानप्रयोजन, सर्वसिद्धिजिनवर्चकः॥ अन्यदानैः जिनदत्वा फलं जन्मफलं जन्मनि॥ पुष्पवीजमनुप्राप्य
मन्माभाक्षं च गानस्तुति॥ नानादानस्य॥ पुष्पविमानं यत्नेन दत्त्वा स्वयंभुवमुदा॥ वज्रनखैः प्रशानी स्यात्त्रिलोके पूज्य सर्वदा॥ पुष्पविमान
स्य॥ दीपमालान्विविधमन्त्रेण, दत्त्वा च जिनालय॥ स्वर्णमालेन लंकृतासर्वजनं वनम्पूज्य॥ दीपमालायाः॥ दीपमालां च यत्नेन च मान
वाः॥ ज्ञानप्रदीपनक्षत्राः नवाधियाः रत्नवर्त्ति च॥ दीपमालायाः॥ नानादीपं च यत्नेन दत्त्वा स्वयंभुवमुदा॥ नक्षत्रि नाम काशगी नाजार

॥गुरु॥
॥ ३६ ॥

३३

वर्त्तिसामग्री वा॥ नानादीपस्य॥ महादीपं ददौ यत्नेन, नानारत्नविसंयुतं॥ रत्नानीव दीपमिव, नानाफलप्रलभते॥ महादीपस्य॥
यः महादीपमालां च, प्रददौ च जिनालय, नानाकामं समायुक्तं, लभते वलं गृही॥ मानकाकानदीपस्य॥ गोघृतैः दीपयत्नेन लभते
उत्तमफलं॥ महिषघृतेन मध्यमं, अधमं च अजघृतैः॥ घृतदीपानां॥ शाक्तिदं ध्वजकं तैलेषु पुष्टिदं नालिकेलकैः॥ वधर्दं न कटुतैलेषु, उत्त
मं उत्तमं फलं॥ तिलतैलस्य॥ उत्तमं सुरसनीरेषु, सिद्धार्थे मध्यमं लभेत्॥ अधमं कटुतैलेषु, तैलस्य श्रीदुर्धं फलं॥ नानातैलस्य॥
दीपं नित्यं घृतेन दत्वा उत्तमं लभते फलं॥ मध्यम तिलतैलेषु, अधमं सर्व तैलकैः॥ सर्वतैलस्य॥ तैलास्कादि प्रदीपं च, यो दत्त्वा जिन
पूजया॥ नक्षत्रि नाम काशी, दिव्यचक्षुर्न वा भूयात्॥ यक्षास्त्र न मनुष्याणां, नागगन्धर्वनाक्षसां॥ अन्यायां इष्वजं रूना, रत्नं नाशिव

॥स्वायंभु०
॥३७॥

दावन॥ कन्यादियादथामाश्रवन्दुस्तित्रदणत्रवः॥ डाकिनीग्रसयीजथ्व. नाशयंति तदाध्रुवं॥ धनधान्यसमृद्धिश्च. शिवशक्ति
ःसमन्वितः॥ अकअन्मावियन्तिवद्दत्वा यातिसुखालयं॥ कनत्क्रमिवदस्यान्क्वनसुणतिनस्तान॥ नत्सर्वदीयदानस्य फलं हृयंस्व
यंस्व॥ किंकिंलावाआरत्वति. चक्रवर्त्तिमहीश्वरः॥ बजारत्वनिदत्वाचा. तस्मैदीयप्रदानतः॥ जाम्बूनदलक्षपलाग्र फलं वत्लय
गनतु॥ स्वयंस्वदाहीयात् मनुआदयमानवाः॥ दीयानां॥ नेवाश्चंशददोतस्मैमानवादयमर्त्यजाः॥ कुलिनः सुशीलाधीनाः
प्रमादिकश्रशागिनः॥ नेवश्यस्या॥ बाल्यनेवाश्यदानाश्चत्स्विवमानवादयः॥ मर्त्यवशाम्यवासुसो. स्वर्गेमृअमृतयिवत्॥ निसव
वस्या॥ पंवयम्पयकारयात्. मनुआदयः मानवा॥ पंवगानिनलस्यान्. स्वर्गगानियदंलसत्॥ वर्तुलेः शान्तिदंवायि. पुष्टिदं वतु ॥पुरा०॥
॥३७॥

वसुके ॥ त्रिकालसर्वधनंदं वायित्तदादिशि वनकदं॥ लाडुकयुपकार्दीवशदत्ताच्चस्वयं तृष्व॥ मस्वर्गमधिगच्छन्ति. अमृतेलाजंनंलसत्॥
पंवयकान्नस्या॥ उत्तमंगोघृतेयिष्टैः मध्यमंघृतयिष्टकैः॥ अधमंनेलयिष्टैश्च. लक्षतनात्तमणयः॥ पूर्वेः गुरदंपाकं घृतयिष्टैश्च
सुदंनकविन्तु कमंपाकं मध्यमंगुदयिष्टकैः॥ नानायिष्टं वशदत्वात् मानवादयमर्त्यजा॥ उत्तमेवृत्तमंपाकं. अधमेनधमं फलं॥ ॐ
नानाविधियिष्टथादत्वाच्चसुखस्य॥ सर्वफलंप्राप्नोति सस्वर्वांस्युधिकंयदं॥ नानायिष्टस्या॥ धीवसेः धीवणंदत्वात् पुष्पनीके
ःप्रवर्द्धनं॥ स्वजेश्चनाजकंवायिकल्लभोः पुष्पसिंयदं॥ वामवेः गुरदंपाकं. मत्स्यायुमिः मंगलं॥ स्कन्देश्च वज्रवर्त्तिस्यात्. धं
स्विच लक्ष्मीदंरवत्॥ नविनासर्वधर्मआस्यात्. शनिनाअमृतंददं॥ ॐरवंमंगानेनस्वैः यिष्टकैः गुरदंरवत्॥ अपित्वा॥ शीव

॥सां यक्तु॰
॥ ३६ ॥

लेनविधानेन च पृथ्वीमेध्वस्तुमा॥ अथ प्रमंगलसाङ्ग व्रुध्वजनद्धेनयि॥ द्रव्याणि प्रमाणेन च ष्वकंचमल्लयुग्मकेः॥ फलेन्नान्नाधि
खाद्यच शेखनयिविधनुदंः॥ नवविधिः कतुखाद्य च षानिरिजन्मखाद्यिकं॥ उमेर्दंनाण्ड स्दंकंदनारिःयिषकेनयि॥ एवंदयादकंदलंषो
दयात् द्विगुणंशवह्रु॥ तयंदद्यात्निगुणंचलसाद्रमानवादयः॥ चमसलस्य॥ फलामलादिकंदलाणंशचशक्किमांचयः॥ याथस्वंद
लमाथानिनिशागीमूखवांसदा॥ फलेषुफलशाजिस्यान्मूलेषु मूलकंतथा॥ यवेषुयवजनाजीस्यात् स्कंधंस्कंधेःफलस्यन॥ नशंदनीन
किंधात्री च्छूलंचयनसादिकं॥ शंरंददीचयनस्येयथ्यस्वलस्यफल॥ फलमूलानां॥ पिप्पलीनागलखेव पिप्पलामूलंकंतथा॥ चवि
कंचित्रकंवायिदवर्ड वलाचयपि॥ एकमलंयत्रकंचकृष्णवाजाक्षायंतथा॥ उनानिममतामानिगुडंचयाउनंपूनः॥ हेमसखंचदर्वेनम ॥गुरू॰॥
॥ ३६ ॥

३५

निसागीमुखवारवहु॥ त्रिभुवनानामुवर्णराजाराविकिमोनवं॥ वामपिफलन्नाद्विवः माषयन्निसदावृजान्॥ दीर्घायुष्कः निशागास्मा
सरवदिवितलजल॥ हेमयक्षस्य॥ कृष्णाजंमृषकव श्रीखण्डनकचन्दनं॥ लवंचएकमलंचसुगंधवकक्मिमयि॥ उषीलंमधुकंवापि मि
श्चारदलंनखंतथा॥ कपूरंकर्पूलिंचवजलांचजायफलकं॥ गायारदलंकमालांच लवंगंचतथाशुपिरवदिनगुदिकामिदं गयेषु मूल
कोःस्तदः॥ खदिलगुडिकामिदं याददयास्वस्यंशव॥ सुगंधमुखंनानीवंप्राप्यायमसःमहीरुजः॥ सुगंधलायिकमंगांगाधमीव देवन्मदा॥
स्वर्गमहेचियाकाल वाजारविमिसद्वदा॥ खडिलगुडिकायाः॥ नार्कवखण्डमालिखंःयानंदयास्वयंशव॥ शृंगारविकिद्ववनःअमृतं
नाजनंकंवं॥ नकंनखण्डयानस्य॥ पिप्पलेःनार्कवंःयानकत्वादयाजिनालस्यावाजाराविधिमन्त्रांसार्येण॥ मरामण्डलः॥ नार्कंनियानस्य॥

॥स्वायंर॰
॥ ३९ ॥

गुडशुण्ठिसमन्वितं, पाद्याञ्च स्वयंरत्न॥ पानकाजीरकव्याप्ते, स्वर्गमिश्रत्रिजातकम्॥ गुडपानस्य॥ ॐ स्वादं विविधं पानं ददोमसे जिनालय
नागध्वजसमाहारि, खकाजाजिसुखावनी॥ पानस्य॥ ताम्बूलादियुगं तस्मे, स्वयंरत्नमुद्रा ददो॥ ताम्बूलयुगकाजी स्यात्, नाजारत्नमिति निश्चयं॥
तांबूलादिगणं कृत्वा, ययवाम्स्खवांश्चविः॥ दिव्यागनाम मारतानीनाजलक्ष्मीमवाप्नुयात्॥ ताम्बूलनाः नवजाग्रदीर्घायुष्माःशुक्लिनः
॥ ताम्बूलगणदानाञ्च, रत्नखिमयमण्डल॥ ताम्बूलस्य॥ अलंकारादिरत्नाम्, बहुरत्नमकुटादयः॥ नानारत्नप्रलम्बन्द, अलंकारविशेष
कः॥ आभरणं ददोमसे भारणं प्रलम्बनं॥ मकुटं ददोमसे हृद्याभरणप्रियं॥ चूडामणिं ददोमसे, चक्रवर्त्तित्वमाप्तो॥ ललाटिकां
ददोमसे, नाजारत्नमिति निश्चयं॥ शिरालंकारमित्युक्तं, ददोम धागमाल्यादलमकं संघायनाजारमितिप्रभा॥ शिरालंकारस्य॥ कर्णिकाभि

॥गुन॰॥
॥ ३९ ॥

३५

ःकर्णिकालंकर्णञ्चैः कुण्डलं लसः॥ कण्ठिभिः कण्ठसूत्रं च, प्रायाममुकुटादयः॥ मुखालंकारमित्युक्तं ददोम स्वयंरत्नमुद्रा॥ उरमंडलसंप्राप्य
भुजालंबप्रलम्बनं॥ मुखालंकारस्य॥ प्रालम्बिकाभिः लम्बिकामौक्तिकाशुभि॥ कटकैः कटकेश्चापि, अंगदैमंगदमपि॥ अंगुलीयकेमुद्रां
वक्षंकालैः कंकणं तथा॥ मखलांश्चअलंकारलंकृतं॥ ॐ हस्तनीयालंकारान् ददोमसे स्वयंरत्न॥ मध्यमण्डलं संप्राप्य कावेष्टनं च प्रलम्बनं॥
ग्रनीवालंकारस्य॥ पादाङ्गुष्ठैः पादाङ्गुष्ठं किंकिनी विश्वकिंकिनिं॥ अधमंडलं संप्राप्या, गुडालंबप्रलम्बनं॥ पादालंकारस्य॥ नानालंकारमं ॐ ह्र
शरदलंबप्रायायमनत्॥ मत्स्याग्रमपिगायुक्ति, नानालंकारभूषितं॥ नानावैकारस्य॥ वज्रमुक्ताभिः श्चेतुर्थैः विद्रुमैः अनर्घ्यगर्दकैः॥ मर्कटैः पुष्प
रागैश्चवज्रसम्भूतदेविशेषकं॥ ॐ ह्र नानाविधैः रत्नैः खचितं रत्नभूषणं ददो॥ दत्तं वज्रसम्प्राप्याभिदिव्यमुविशेषकः॥ नानारत्नालंकारस्य॥

॥स्वयंभु॰
॥५०॥

सुवर्णैः कृतरत्नं च, ददौ तस्मै सदायुतः॥ नानारत्नविधर्मात्मा मल्लानां विशेषतः॥ सुवर्णालंकारसा॥ रजतैः कृतरत्नं च तस्मै ददौ स्वयंरत्न॥ द
वन्हि मानुषास्तत्र धर्मात्मायुक्षेत्रशीलिनः॥ लक्ष्मालंकारसा॥ सुवर्णेन रजतैः नलैः कर्कोटयुक्तसा॥ नानानलैः कृतं पूर्णं ददौ तस्मै जिनालय॥ द
वलं च पुष्पलताश्चत्र ग्रामं विशेषतः॥ नानापुष्पसा॥ जाम्बूनदैः कृतं पूर्णं तस्मै स्वयंरत्न ददौ॥ उत्पलं च पुष्पलताश्च शिवपू विशेषतः॥ जाम्बूद
नपूर्णसा॥ सुवर्णैः कृतपूर्णं ददौ। रत्नैः तस्मै स्वयंरत्न॥ नागलं च पुष्पलताश्च विशेषे महामण्डलं॥ सुवर्णपूर्णसा॥ रजतैः कृतपूर्णं च स्वयं
रत्न सदा ददौ॥ मानुषलं पुष्पलताश्च। दीर्घपुष्पार्धनध्वजैः॥ रजतपूर्णसा॥ विमानानि विमानं च तस्मै च मानवादयः॥ दीपदण्डैः सुशीलाश्च
रत्नवन्हि कुलिनध्वजा॥ उत्तम दलदं सुवर्णैः यदि ध्वज मध्यम दलं॥ अधमं दलदं वस्त्रैः विमानसा इदं दलं॥ नानाविमानं यः ददौ तस्मै स्वयंरत्नमदा

॥गुरु॰॥
॥५०॥

२३१

धर्मात्मा धर्मशीलश्च कुलवान्रत्नविभूषितो॥ दत्त्वा तं कनकैर्युक्तं, नागालं पट्टकेश्वथा॥ मानुषलं वस्त्रकेश्च, पूर्णकैः शुभदं रत्नवृ॥ नागाविध
मिदं मिदं, विमानं ददौ युतः॥ मनुनादयमानुषाः वांछादिकफलं लभेत्॥ नानाविमानसा॥ महादेवस्वर्णसंयुक्तं कृतं ददौ स्वयंरत्न॥
शृङ्गारनवनिदं चलः शीघ्रायः धर्मसंयुक्तः॥ रत्नस्तूपसा॥ जाम्बूनदसंस्कृतं, ददौ स्वयंरत्नमुदा॥ नानारत्नविचित्रैः सफलैः सम
नवैः समयुक्तं॥ जाम्बूनदस्तूपसा॥ सुवर्णैः कृतस्तूपं यः शोभितं वजिनालय॥ रविश्चादित्यरत्नैः पुष्पवास्तुवानपि॥ सुवर्णस्तूप
सा॥ रजतकृतस्तूपं च यादटो स्वयंपूजये॥ नानारत्नविधर्मात्मा गुणवान् मनावसे॥ रजतस्तूपसा॥ चीनपट्टकृतस्तूपं ददौ तस्मै स्वयंरत्न॥
नागलं च पुष्पलताश्च स्वर्णमहापतिलाकिम्॥ चीनपट्टस्तूपसा॥ यं च पट्टकृतं स्तूपं यादयाल्लं रत्नमुदा रत्नवन्हि नागयुक्तां स्तैः सर्वसत्वनसूच॥ यं

॥ स्वायंभु॰ ॥
॥ ४१ ॥

चमरं च विभूषितस्य ॥ मयूरछत्रं च यो दद्याच्चैत्यपुंगवे ॥ छत्रधारी नरो लोके मर्त्यलोके विराजते ॥ मयूरछत्रस्य ॥ नानापुष्पकृतं छत्रं
ददाति यो जिनालये ॥ उष्णकालं च पलत्रान्कृति दिवभूविराजतः ॥ नानापुष्पकृतस्य ॥ स्वर्णयष्टिं च नमास्तु यानादिदं फलं लभत् ॥ छत्रदा
नामुदानस्य । इदं फलं प्रलभन ॥ छत्राणां ॥ चीनपट्टध्वजं नमो ददौ स्वयम्भुवे ॥ धवलं गृहं लभेत् चक्रवर्ति नृपोत्तमो ॥ चीनपट्टध्वज
स्य ॥ पञ्चवर्णविचित्रध्वजं ददौ नमस्ते जिनालये ॥ प्रासादं च प्रलभन्त नागवक्त्रवर्द्धिन ॥ पञ्चवर्णविचित्रध्वजस्य ॥ नानाविधमिदं इत्थं ध्वजं
ददौ जिनालये ॥ ध्वजयुक्तगृहं लभन्त स्वर्गमर्त्य त्रिलोकियु ॥ ध्वजानां ॥ नीलपताके विचित्रादं यीनके नव्रदं तथा ॥ कर्मदनकवर्णश्च दानि
नः सिद्धिं वरदान् ॥ नानावर्णेन नानाफलं प्रवेशेषु सर्वदं तथा ॥ उत्तमफलदं दीर्घं मध्यमे मध्यमं फलं ॥ अधमं फलदं सर्वे पताकस्य इदं

॥ गुरुं॰ ॥
॥ ४१ ॥

फलं । क्षेमसिंचनं रत्नजयं प्रिदं इदं फलं प्रलभन्त ॥ पञ्चवर्णदिदीर्घपताकस्य ॥ नाञ्जलं च रत्नकलेषु उष्णकालं पुष्पकेचयि ॥ वैशाखे तं सुपिपदे उष्णका
यामेः सुदर्शनं रावन ॥ पताकं विविधं च वं ददौ नमस्ते जिनालये ॥ इदं फलं प्रलभन्त मानवादयमानुषा ॥ नानापताकस्य ॥ अग्निश्रेष्ठकं चाम
रं च ददौ नमस्ते स्वयंभुवे ॥ नाञ्जलं फलं संप्राप्याः देवमर्त्य त्रिलोकियु ॥ चामरस्य ॥ घण्टं ददौ च यानमस्ते मानवादयमानुषाः ॥ सुस्वनाः स्व
स्वरा सप्रनवश्चि सर्वजन्मसु ॥ घण्टस्य ॥ सर्वक्षिकाकनं पुष्पं लाजया सह रक्षितः ॥ युक्तिश्चन्द्रजवेला सिंहसिवाक्ष सदीनयन्तु ॥ दुर्गतिना
तिजानातिसलीद वनासमः ॥ सर्वलोकगुणं च वं ध्यानं सामकमवाप्नुयात् ॥ दर्वक्षिणश्च संवलभ ॥ सक्तिवाञ्छेषु गाथा दिउरा नवयनवयंरत्न ॥ कस्मात
वक्रजन्मसु स्वासिद्धं रत्न निश्चयं ॥ आदो सक्तिं च मध्ये च पर्यवसाने यि तथा ॥ आयुर्वर्णसुरूप जन्मसु सर्वजन्मसु । इदं सर्वं च मानुषाः लभन्ता ॥

॥स्वयंभु॰ ॥४२॥

मृदानयत्॥ तस्याः पृष्ठे प्रतावाच स्वयंभुः सर्वजिन्मतः॥ स्वकीर्तिगाथया॥ यं चैव गिरिकन्यासिंहनन्दकं देवो स्वयंभुवः॥ देवलोकस्य मर्त्ये पृष्ठतः
वल्लरमदलं॥ सिंहनन्दकस्य॥ यं चैव पूजकादीं वक्षिपमलसे स्वयंभुवः॥ यं चागमिंनलनन्दं देवगमिं पुलस्यत॥ यं चैव यक्षवानानां॥ चक्रुयिस्
च यन्मेक्षिपद्धमानवादयः॥ चक्रुषं च दलं प्रायः॥ तव क्षिपत्तु वपनः॥ कृतयिमस्य॥ कृचाकानयिस्थं क्षिपमले वमानवाः॥ अ
मनाशिः नमितल्ला. त्रयत्रिंशमदाश्रिताः॥ कृचाकानयिसस्य॥ मयनक्रन पृष्ठं पक्षिपश्चशं रत्नमृदा॥ इममिंकं दलं संप्रायाः श्रोत्रयाशोर
विश्यति॥ मयनपृश्नस्य॥ जाम्बूनदकं पृष्ठं क्षिपमले जिनालय॥ नागारवदेवगन्धायत्रिंशे विशेषतः॥ जाम्बूनदपृष्ठस्य॥ सुवर्णुकन
पृष्ठं पक्षिपमस्मिं स्वयंभुवः॥ नागारवनिधर्म्मात्मा सर्वत्र रत्नमृच॥ सुवर्णुपृष्ठस्य॥ नृपालक्रनपृष्ठं स्वयंभुवक्षिपन्मदारवक्रिमान्

॥पुरा॰॥ ॥४२॥

२८

स्वधर्मात्मानः श्रीलितः॥ रजतपृष्ठस्य॥ स्वराविनानिपृष्ठाशिक्षिपमलेमृदायुनः॥ नमांसर्व्वपृष्ठाणां स्वराविकदलंलत
नृ॥ स्वराविकानकपृष्ठालांतकपृष्ठेसोकदलं दाणनदशमंदलं॥ शतनशतकं चापि सहस्रं सहस्रकं॥ लक्षंलक्षकं चापि कोशाव
कादिकं तथा॥ दलमितं वसंप्राप्ताः सविश्यन्ति नसशयः॥ इति मत्वा वयोसर्वमनुआदयमानवाः॥ अपूर्वार्थवाक्षिकंपृष्ठं मृदानमेयुत
ःपुनः॥ धर्म्मार्थिकामदंपृष्ठं सर्वत्र रत्नमृच॥ यशस्यपृष्ठंक्षिपकनकरदलं पलरत्नमूलाकपृष्ठाणां॥ यथाकुलरादवं दक्षिणान्
प्रयच्छति॥ धर्म्मार्थकामभाक्त व. प्राप्नुवन्ति च मानवा॥ दक्षिणापूकपूजायाः फलं सर्वसमन्वितं॥ दक्षिणानप्रयच्छति स्वल्पा दलं प्रव
धम॥ दानकर्म्मविवादपृ. देवपूजाविशेषतः॥ यहुलीश्रियमक व. दक्षिणास्त्यमस्य सदा॥ तस्माच दक्षिणादद्यात्कर्म्मसमापकान

॥ स्वायम्भु० ॥
॥ ४३ ॥

का ॥ यावद्दक्षिणाहीनेव, तावत्कर्म्मफलं नहि ॥ यथा यथा बहु दद्या, तथा फलं लभेत् ॥ यथाल्पं दद्यात्तथा तथा फलं लभेत् ॥ अ
पूर्णा नाम कल्याणं तं स्वस्वसंपदं ॥ सर्व्वसम्पद्दायकं ददाति दक्षिणा शुभा ॥ दक्षिणां यत्नतो दानं सर्व्वकर्म्मसमाप्तका, दक्षिणा पूर्णकर्म्मणां धन
(उ)त्तारविस्यन्यो ॥ उत्तम स्वर्णं न च मध्यमं ॥ अधमं रजतं नापि, मानुषे लभते फलं ॥ मत्वा च मानुषाः दक्षिणा दीयते बधे ॥
तथा पुष्पफलेनापि सविस्तारैः वनस्पतिः ॥ स्वर्णादि दक्षिणायाः ॥ माणिक्य नवरत्नैः मौक्तिक न च वस्तुना ॥ अंशानः विद्रुमनापि, पुष्पनागेन च
बधः ॥ वज्रमणिः सुवर्णेन, तथा रजत शंखकैः ॥ इन्द्रनीलमनापि, गन्धः श्रीकारनवकं ॥ कर्पूरेन कस्तुरी, मलयज चन्दनकं ॥ अनेकं वि
विधं वस्त्रं, दक्षिणावर्त्त शंखकं ॥ नपुंसकाः सर्वनाथ, पुष्पेन्द्रियाः मनानथाः ॥ नानावस्त्र दीयते, इत्यु फल लभेत ॥ एवं विविधं वस्त्रं द

॥ स्वायम्भु० ॥
॥ ४३ ॥

दीयते च दक्षिणां ॥ वस्त्रं नाम वस्त्र क्षिप्रनाधियत नस्तृणां ॥ एवं बहुगुणं ज्ञात्वा सर्व्वम नुजादयः ॥ वस्त्रानां दक्षिणां यस्मै ददाति स पुनः पुनः
॥ वस्त्रदक्षिणाया ॥ पितृयात्रं दीयते यस्मै, स्वयं लभ च पुनः पुनः ॥ नानायुक्ते नानाफलं लभन्ते च पुनः पुनः ॥ वस्त्रयात्रं दीयते यस्मै उत्तम श्रीरविपाकि
॥ दिव्याम्बरैः यानि वस्त्र उत्तम सुखवासिनः ॥ वस्त्रयात्रा ॥ ताम्रन रत्नकं यात्रं, दीयते यस्मै जिनालये ॥ याम भोगवा निधाय, देवकन्याय निवृत
ः ॥ ताम्रनयात्रा ॥ सुवर्णकृतयात्रं च, यस्मै दीयते पुनः ॥ सुख नारि नरकिं रत्नाजिदिव्य भोग विषयानि ॥ सुवर्णयात्रा ॥ रजतकृत
यात्रं यस्मै दीयते पुनः ॥ महानागान श्रवना नरवन्दि पुनः पुनः ॥ रजतयात्रा ॥ उत्तमं लंकां च यात्रे श्वकाक्रियं नाम श्रयातक्रैः ॥ वेन्न लंम
मयैः यात्रैः यावानैः भूडकं लभेत् ॥ लुं नाना विधं यात्रं, दीयते यस्मै लभ रत्नं ॥ स्मितं फल संप्राप्ताः अनन्ता गस्वर्गगामिनः ॥ नानायात्रानां ॥

॥स्वायंभु॰
॥४४॥

गोसहस्रप्रदानेभ्यः कोटीगोदाने दिवाकरान्॥ अन्नादाने मनुष्यत्वं निःसंशयं तु लभ्यते॥ नानौदनानां॥ केवलपिण्डकेनैव संमिश्रं घृतपिण्डकेः॥
उत्तमं पिण्डकं चैव पिण्डकस्य इदं फलं॥ पिण्डकस्य दशमभागेन कल्पे दशोत्तमानवाः॥ एवाकं च फलं त्रिदिवं प्रविशन्ति नराः॥ पिण्डकस्य॥ उद
न विविधं ... पिण्डपात्रदत्तोत्तमं॥ सुधावस्रागिन सर्व्वत्रयस्ति ते विशन्ति नराः॥ एवं च कृत्वा समस्ता पिण्डपात्रस्य यत्फलं॥ पिण्डपात्रप्रदा
नस्य फलसंख्या न विद्यते॥ सर्व्वहि विन्दुनां बालुकसंख्या तु विद्यते॥ सर्व्वषां ... जातीनां ग्रामसंख्या च विद्यते॥ तस्मात् पिण्डप्रदानस्य
पुण्यसंख्या न विद्यते॥ वर्षमादि सहस्राणि मघाः वर्षन्ति सर्व्वतः॥ रात्रिदिनमविश्रान्तं तदपि विन्दुसंख्यां च॥ एतस्य पिण्डदानस्य फ
लसंख्या न विद्यते॥ नदीसमुद्रजलानां गण्डकविन्दुसंख्यया॥ तस्य पिण्डप्रदानस्य फलं वक्तुं न शक्यते॥ गजकादि सहस्राणि गवां कोटि ॥गुरू॰॥
॥४४॥

कानि च॥ कोटीकन्याप्रदानाच्च पिण्डपात्रं तु शोभनं॥ अतीतेन यि बुद्धैश्च प्रत्येकैर्न नागतैः॥ सर्व्वैस्तथागतैर्वापि फलं वक्तुं न शक्यते॥ अ
हं सूर्य्येन तु कावी अतनया लमणुल॥ आयातः पिण्डपात्रस्य फलं वक्तुं न शक्यते॥ तथागतार्थ विशन्ते दत्तो तथागतायच॥ तथागतान
विशन्ते आश्रिमसंख्याः संदत्तो॥ आश्रिमस्थान विशन्ते भिक्षुणी भिक्षुकादत्तो॥ भिक्षुभिक्षुणीनां पिण्डं चैव कृताः दत्तोपुनः॥ संहवेशजिनदानात्॥ लक्ष
गुणोत्तमं फलं॥ आत्रस्यसंघदानात् समश्वमंल लभ्यते फलं॥ सर्व्वहि गुनच दानात् फलसंख्या न विद्यते॥ स्त्रीनरस्य च दानाच्च सर्व्वहत्वं फलं लभ्यते॥
भिक्षुणीभिक्षुकाः दानात् बहुफलं प्रलभ्यते॥ श्रावकं गणचदानाच्च ... फलं॥ वज्राचार्यादिवदानात् निष्फलं लभते ननु॥ ... भिक्षु
... मानुष्याः पात्रदत्तो पुनः पुनः॥ श्रुयाश्चपिण्डदानाच्च ... फलं प्रलभ्यते॥ पात्रपिण्डप्रदानाच्च बहुफलं प्रलंलभते ननु॥ ... मत्वा च

॥स्वायम्भु मेरुयमर्त्त्यमानवादयः॥ तस्मेयिणुप्रधानस्यानिश्चयंलह्यंकदलं॥ यिणुयाकृत्य॥ तथुलादिदयेकस्सेस्वयंरुत्वमृदायुनः॥ साम्यवांरव
॥४५॥ सिवाक्षोअमृतंसाजनंत्वतं॥ तथुलानां॥ अन्यादिरुविजंत्रीदिंसर्व्वदयेस्वयंरुत्व॥ ॐ सूंदलंपलसान्द्र. मानुआदयस्त्तलजाः॥ अन्नेपृथ्वनि
कत्वायि. यवनयस्त्रिकृथा॥ नीलेश्वरवथक्तवायि. महाबलेसिंचानवृु॥ सिद्धार्थःसर्व्वकवायिवीदिनांव ॐ दंदलं॥ मृदातस्मेद
येयायि. वाचिंतंलह्यंकदलं॥ ऋतुविंबिसिवीदिवंदयेकस्सेचमानवाः॥ यथांयथांदलंउक्तं. तथांतथांदलंलहाु॥ वीहीणां॥ रुंगानवंव
दयेकस्से. गन्धवाचिसिःयुनितं॥ रुह्मनागंनजातस्यातृमानुजादयमानुषाः॥ रुंगानस्या॥ रुगानस्थलिवदये. तस्मेस्वयंरुत्वमृदाः॥ न
त्वथालिंपलस्यान्द्रत्रिदिवयुविणेयतः॥ रुगानथाल॥ लिक्विलिकांदयेकस्सेस्वयंरुत्वयुनमृदा॥ स्वर्ण्णसिंनलह्यन्त्रकवलमाकृतामिन ॥पुराणं॥
॥४५॥

२२

ः॥ खिक्विलीकायाः॥ कुंथानंवदयेकस्सेस्वयंत्ववजिनालय. नियायीकित्विसिनाशीरुवंतिसर्व्वजन्मत्तः॥ कुंथानस्या॥ स्वर्ण्णेनकृतय
कातउरुमंलह्यंकदलं॥ नूपेश्वमथ्यमंवायिमात्रादिस्वस्याकदलं॥ ॐ त्नुनानाविश्ववायि. धातुसिःकृतलेकुतं॥ रुगानादीत्वदयेकस्सेवा
त्विंतंलह्यंकदलं॥ नानाधातुकृतस्या॥ काश्यादंदयेकस्सेस्वयंत्तुवयुनमृदा॥ नरकगामीनरुवत्रु स्वर्गगामीचकवलं.॥ उयानस्दंदयेक
स्सेस्वर्ण्णुःधातुसिःकृतं॥ जाक्विलाहीरुवचासोरवेयिगामिवकवलं॥ जानतनमुनिना. प्रथमंरुपकामकासयत्यदयमात्वनयाइका
यगयदानतः॥ ॐ सिजुसप्रासिथत्वातस्मेदयेउयानदं॥ जाक्विलारुवचासोवायगामीवकवलं॥ कासयादायुयानस्या॥ सिजुमामगीत्रि
त्वंशदयेकस्सेमृदायुनः॥ सिजुरावंपलस्यंत. महीलाकविणेयतः॥ सिजुणामगुः॥ सिंत्नाइवदक्षिनायुक्तंसिंहासनंदये॥ ॐ नुय

॥स्वायम्भु॥
॥ ४६ ॥

दपुलसान्ह, तुयविंगविंजयनः॥ सिंहवाहनीयकं, हस्तिसिंसोचवाश्रुयि॥ शार्दूलसिंसावथवानस्मे चमानवादयः॥ सिंहासनं
स्ंदंस्न्तुदयोस्वयंरत्नमृदा॥ चक्रवर्त्तिनः रत्नक्षिविंजयेमस्तिमण्डला॥ हस्तिनोयूकंचसिंहा, शार्दूलावथवायुनः॥ सिंहासनंदयो
स्ंल्हं मनाज्ञानरत्नक्षिवः॥ सिंहासनस्यपर्य्यंकंहरिलिकादिंचदयोनस्मेमृदायुनः॥ दिव्यासनंपुलसान्हदवमस्यत्रिलोकिय॥ पर्य्यंकस्य
॥दीयथालिंदयोनिस्यं, दीयनमदमानवाः॥ दिव्यचक्रपुलसान्हत्रिदिवमुविंजयनः॥ दयथाला॥ स्थानमिदीयंनिस्यंच, दयोनस्मे
जिनालय॥ अमृतार्थहानचक्रंचपुलसान्हनसंजयः॥ आचम॥ धूपदसंदयोनस्मे, स्वयंरत्नमृदायुनः॥ दिव्यघ्राणपुलसान्हत्रिविव
मुविंजयनः॥ धूपदहस्य॥ जलराणं दयोनस्मेमानवादयमानुषाः॥ रुपाणामविनस्यक्षि, सर्व्वजन्मसहक्षथा॥ गन्धसलिलेप्र स्व

॥पुराणं॥
॥ ४६ ॥

र्हुगन्धवासितस्मात्॥ कामादिकपदंदानात्, अमृतेन्द्रिचपदलरस्तु॥ सजलघटस्य॥ सोवर्णमयघटंचदयोनस्मेमृदायुनः॥ दिव्यदस्य
मरत्नक्षि, तुयविंजनविंजयनः॥ सोवर्णादिराण्डस्य॥ काम्रादिधातुजंराण्डमृदानस्मेयूनदयो॥ रत्नक्षिमानुषास्मेचधनाधिपनसाद्भाः॥
काम्रादिराण्डस्य॥ यापात्रमृंमयंचापि, नानाराण्डंदयोमृदा॥ अमृतभूषाःधनाधिपश्चरत्नक्षिमानुषाचम॥ नानाराण्डस्य॥ नस्मेचरकिय
कन, पात्रपूर्णंप्रदापयन्तु॥ पात्रद्रव्याश्रदस्तन, पात्रपूर्णनिकानयन्तु॥ सुधनासोवर्णधर्मीकृत्सूनागीरत्नकुधीः॥ नस्माचण्डुत्रयरत्नस्याया
तपूर्णंप्रदायन्तु॥ पूर्णपात्रप्रदानेन, गृहलक्ष्मीसुनिश्चला॥ स्वागमसुखकल्याणं, पूतपोत्रप्रवर्द्धनं॥ संतिमत्ताचमानुषा, पूर्णपात्र
प्रदायमन्तु॥ पूर्णपात्रप्रदानेन, दलंसंख्यानविरतम॥ पात्रपूरण॥ मृदंगादितिवाद्येषु, डुंडुभिःपटहादिके, वीणादिमनुजेवापि ध्वनं

॥धायंकुं
॥४७॥

यन्तेष्व्रवांलजेः॥ दक्कादिमञ्जलवाशेः मद्गुडिण्डिमझर्झरेः॥ डुःस्यादिति प्रवाशे, यवादयान्धित्वयकुव॥ मध्ववाध्वनजानुस्यात् स
स्वाध्वसुद्देनः॥ मनाह्वावक्कास्रजाना, दवमस्यविजेयकः॥ माडनवायानां॥ हनीरिन, यिकास्तालेस्तुयेः॥ घायेष्ववायकेः॥ घा
यषांकानयामासः स्वयंदवमुदायनः॥ सुस्वनाः स्निग्धघायाध्वरवन्धि सर्वजन्मसुविन्नाध्वनजातुस्यवबलं दवजन्मिनः॥ घायवाया
नां॥ जतुर्न्युं गोनजनुस्यान्मादियेमहियंनदि॥ अजन्युं गोवजंनस्यादडकेवडकनदी॥ मानवादयरुड्डुं यन्युगघायंप्रवकाय॥ यधुजन्म
नजातुस्यान्मानुषाभ्युयिकवलं॥ नुंगाषां॥ जलजन्तुनस्यात्सुखे, शुक्तिकेः शुक्तिकंतथा॥ जलजेघायषांकृत्वा, जलजन्तुयुननदि॥ नंख
दा॥ गीमेगीमेष्ठयतस्ये, विविधेराजनेनयि॥ गासयामास्तवतार्थ, सुघारोमधुवन्मनेः॥ मनाह्ववक्काम्वाचां व, सुधायान्मधुनस्वनात्॥ ॥तुनुं॥
॥४७॥

याम्नवन्धिसदामर्त्या, त्रिदिवयुविजेयकः॥ गीतगानस्य॥ अविशीवयप०रुमेमनुजादयमानवाः॥ सर्वह्लत्लंप्रलस्यन्धत्रिदिवयु
विजेयकः॥ या०वायियप०रुस्मेमानुषाध्वयुनः यूनः॥ गुदयीजविनस्यान्धिः स्वान्धियुस्थिरविद्याति॥ या०स्या॥ गायज, यद्यजंस्मा
तुस्तुनितस्तादिनदिन॥ सुरनाः शुद्धदस्ताध्वरवन्धि यण्डिमाड्म॥ तामजेविविधेस्मस्ये, स्मातंकृत्वादिनंयमि, सुस्वनाः स्निग्धघायाध्व
रवन्धि सर्वजन्मसु॥ स्मातुस्या॥ नस्यमरुजयद्धायिमनुजादयमानवाः॥ सर्वहलंपलस्यन्ध, अध्ववाद्ययदंलस्वकु॥ सान्धिममायमन्ध
न, युसिवंअमायमिङ्घ॥ वधांवायमितातस्य, वन्नेशस्यातीसंपदं॥ वेशाचनस्यमजन, सर्वहलंवप्रायश्ककं॥ मानुषाड्युतिमत्वावस्वाव
सदाकनं॥ अयिच॥ विद्यांश्च, जायमंजनवल्लभस्यायिसंयदं॥ कर्म्मवामितातस्य, अभाहियेः ह्वः मिह्विदं॥ वेशाचनस्यमजन, माजस

॥आर्यंकु० ॥५६॥

ग्रायमनन्॥ ॐ हूं हात्रावमानुष्या नरवांनिश्चयं क्रमं॥ पुनरपि॥ मैत्रेय शृणु वक्ष्यामि मंत्रराजस्य पुरुषं॥ तथा च मंत्रराजस्य दलसं
ख्यान विद्यते॥ सर्व्वपृथिवीरजानां च तत्संख्यातुं विद्यते॥ सर्वेषां सत्वजातीनां कणसंख्या च विद्यते॥ तथा मंत्रस्य राजस्य पुण्यसंख्यानवि
द्यते॥ नदीसागरजलानां च शक्यते बिन्दुसंख्यया॥ तथा राजस्य मंत्रस्य दलवक्तुं न शक्यते॥ हस्तिपादि सहस्राणि गवांकादिकानि च
कादिकन्यापदानेन मंत्रराजस्य पुण्यम्॥ अतीतेनापि बुद्धैश्च अनागतेन नागतैः॥ सर्व्वे तथागतैश्चापि दलवक्तुं न शक्यते॥ अहं अर्थ
न वक्ताकाशः अनुत्तर यालमण्डलं॥ आयाकः मंत्रराजस्य दलं वक्तुं न शक्यते॥ ॐ हूं हात्रावमानुष्या तथा मंत्रराजयन्तन्॥ ॐ स्मिन दलसंप्राप्य
मोक्षत्र अधिगच्छति॥ यंच तथागतं मंत्रराजस्य॥ बीजं नैवीजयतस्मै स्वयं च पुनः पुनः॥ नाजलं चपवे स्यन्ह विशेषमनुमण्डल॥ वा ॥गुनः॥ ॥४६॥

२५

मये वीजयं चापि तस्मै च मानवादयः॥ नाजलं पलत्वन्ह निश्चयं मनुमण्डल॥ नामनव्याजनं चापि बीजयार्थ ददो च न॥ ॐ स्मिन
दलसंप्राप्य परत्र किंजन्म जन्मसु॥ यजन चामलस्य॥ सत्वालयं स्थानस्मै च न तिमानवादयः॥ नागयक्षसमाहादी नरकायात्मिस्वा
सवं॥ भवन्ति नादीर्घायुष्कः सोहाग्य उत्तमकुलिनः॥ एवं च सत्व संप्राप्य पवक्ष्माक्षगामिनः॥ गस्वतस्मै पलयस्य दलं संख्यानः
विद्यते॥ तिलास्मै स्थलयस्य वृहदलं पलस्यते॥ सुवर्णचूर्णैः इत्येव प्रमिश्रिते सहसंगमः॥ स्वधारितलयं च त्वं वाक्तिदलस्य दर्
लं॥ यः वस्वधारितलयं च तद्दलं पलस्यन्ह॥ ॐ स्मिन दलसंप्राप्य पूर्णचन्द्र मिवग्रुति॥ कामदं कामदं तस्मात् पुत्रदं पुत्रदं तथा॥ मोक्षद
मोक्षदं चापि वाक्तिदं वाक्तिदं लहरन॥ यथा सुधारितः प्रोक्तं च तथा तद्दृशः॥ सर्व्वेषां प्राणजातिनां चन्द्रमा इव गौरवः॥ ॐ स्मिन तावच

॥स्वायंभु॰
॥५२॥

मानुष्याः सुखालयं प्रकुर्वन्ति । दिव्यसम्पत्प्रमत्तभाग्याः तथागतपदं लभन् ॥ सुखालयनस्य ॥ शुक्लाम्बरमण्डपे श्वेतलोयदानकं ददौ ॥ तव
युः स्युताश्च सुखावरागिनः सदा ॥ वस्त्र ॥ उज्ज्वलमण्डलं कृत्वा यस्मै ददौ पुनः पुनः ॥ वाजवलं पलत्रय विशेषमिह मण्डलं ॥ उज्ज्वलमण्ड
लस्य ॥ विमलनिर्मातृरमोवं यिस्त्रवासे श्रमण्डलं ॥ ददौ यस्मै च यरक्या सोत्ताम्बंल यमस्तलं ॥ मणिस्तूममण्डलस्य ॥ रत्नमण्डलं तथा लिङ्ग ददौ यस्य
सम्भोगवर्त्तं ॥ चक्रवर्त्तिनं विन्दिता । सप्तरत्नैयदिव्यतः ॥ रत्नमण्डलं तथा रत्न ॥ गजरत्नं गजरत्नं च । पुरुषस्य प्रियोत्तमः ॥ अश्वेन अश्वरत्नं
स्त्रीरत्नं स्त्रीरत्नकं ॥ खड्गेन खड्गरत्नं च । चक्रेण चक्ररत्नकं ॥ मणिना मणिरत्नं च । निधानेन निधानकं ॥ वस्तुना वस्तुवस्तूनि स
यन्निसृष्ट्यविरुथा ॥ एतै रत्नैश्च संपूर्णमिमं च मण्डलं ददौ ॥ अपि च ॥ पूर्वविदिगरक्तं च । अपरगोदानि मयि ॥ उत्तरकुरुप्रादिं च । उप ॥गुरूः॥
॥५२॥

७५

द्वीपं चतुर्विधं ॥ अष्टद्वीपैश्च संयुक्तं । अष्टदंष्ट्रायशोभितं ॥ नानारत्नैः समायुक्तं अनेकैः रत्नपूरितं ॥ मेर्वादिरत्नैः संपूर्णं ददौ यस्मै
मुदा पुनः ॥ मरुमिव समायुक्तं । मण्डलं च सुशोभितं ॥ पञ्चरत्नमयैः कृत्वा सम्पूर्णरत्नमण्डलं ॥ नियाभियचित्यतस्मै । मातृआदयमान
वाः ॥ रत्नमण्डलमित्थं यद्ददौ यस्मै मुदा पुनः ॥ सप्तरत्नैः पवित्रस्य चक्रवर्त्तिनं तस्मै ॥ अनन्तवयविपूर्णं । वाञ्छं च प्रतिपूरकं ॥ पा
पकागोवर्त्तं नूनं । स्वर्गं पूर्णं विमांगलं ॥ रत्नमण्डलस्य ॥ तस्मै यानप्रदानेन गामीन आरोहन् ॥ पुष्पमान ससंस्थित्वा गत्वा । स्वर्गगामिनः ॥ या
नस्य ॥ गृहं चापि ददौ यस्मै धर्मधातुस्वयम्भुवे ॥ स्वर्गगृहं प्रलभन्ते । देवपुत्रा विराजन्ति ॥ गृहस्य ॥ प्रासादं च ददौ यस्मै । स्वयम्भुवे मुदा पुनः
॥ वैजयन्तं प्रलभन्तः देवनारीर्विराजति ॥ प्रासादस्य ॥ विमानं च ददौ यस्मै । मानवा वसुदा पुनः ॥ क्षेत्रं भूमिं दत्तं सम्पाका जिनपुत्रा रवि

॥ सोयत्रु ॥
॥ ५० ॥

च्यति॥ सर्व्वहायाचकार्थेनविहारांचकारंददौ॥ तस्मैविहारदानस्य. अप्रमेयंफलंलभेत्॥. सर्व्वमपिपुण्यानांफलंसंख्यावविशत॥ विह
रकृतपुण्यस्यफलसंख्यानविद्यते॥ विहारस्य॥ मण्डपंचददौतस्मैमनुजाश्चमुदापुनः॥ धवलंगृहंफलस्य. विविधोत्तमसर्वमण्डलं॥ म
ण्डपस्य॥ जलाशयंकृतंतस्मै. मानुषामनुजादयः॥ गृहेणोरवतिचासौदेदृशेविशेषतः॥ जलाशयस्य॥ बलिंददौपृथ्वार्थवितस्मै
मनुजादयः॥ कृत्स्नोरविकल्पापि. सर्व्वत्ररत्नवर्षत्॥ वास॥ भूमिंचापितदौतस्मै. मानुषाःश्रद्धयान्विताः॥ भूमीणोरवतिचासौ. पु
ण्यात्माधर्मसंयुतः॥ भूमिंददौमुदातस्मैश्रीकार्थेनमण्डलस्य॥ सर्व्वेषामपिलोकानांपृथ्वीणोरवतिप्रभो॥ गवांदापिविनंदाना भूमिद
नतुणोनवं॥ तस्मात्सर्व्वप्रयत्नेनभूमीदानंमुदाददौ॥ भूमिदानफलेनापि. भूमिशः पतिर्भवेतः॥ चतुर्वर्णानांवेमध्येभूमीश्वरोभव॥

॥ तेजूः॥
॥ ५० ॥

त्यसौ॥ इहकिमत्रापमानवा. भूमिदानंतुणोनवं॥ ददौतस्मैवापीभाय. स्वयंतुवमुदापुनः॥ वहुमशा वापीकूपतडागादितस्मैजलाशयकृत॥
भवविनाशीरवचासौ. सन्तिवृक्षमृतंपिबत्॥ यथाजलेनलोकानांमनःप्रफुल्लितंकृतं॥ तथातस्यफलंप्राप्य. सर्व्वत्रजन्मजन्मसु॥ जला
शयस्य॥ जीर्णोद्धारपरत्नं. स्वयंताःमनुजादयः॥ सत्वादीपदत्वाश्च. ततनाःस्वर्गगामिन॥ यथस्य॥ शिलासोपानस्थितयं. जीर्णोद्धारकृ
तंमुदा॥ तस्यस्वयंस्थापितंततनाःनाकगामिनः॥ शिलासोपानस्य॥ यथातस्यापयत्नेन. जीर्णोद्धारकृतंकृतं॥ ततनाःदिव्यदत्वाश्चप्राप्य
स्वर्गगामिष्यति॥ यथजीर्णोद्धारस्य॥ तस्मैस्वयंस्थापितं. पुण्यमेवकृतंमुदा॥ पुण्यमयोद्भवसत्वंचफलंसंप्राप्यतनतः॥ उत्तमचितस्थापितं. द्रव्यत
मक्षमंफलं॥ पुण्यमस्य॥ इहनापिपुण्यमस्यफलंचविद्यतेनतु॥ पुण्यमनुपुण्यमस्य. बहुफलंप्रलभत॥ सप्तस्यार्थपुण्यमस्यफलसंख्यानविद्यत॥ ॥

॥स्वयंभू
॥५१॥

तिमस्त्वावमानुष्याः प्रणामं चक्रुर्नमस्त॥ अंगमंसुगतं नमस्य दलसंख्यानविग्रहं॥ गोक्षिसत्वप्रणामस्य. दुष्प्रिमंगलहामदलं॥ रिद्धिं च सिद्धिंणीं चापि ए
वक्राजिनसवकान्॥ नमस्कृत्वा प्रमोदेन. वहुदलंपलहां॥ दुःखिताल्वावमानुष्या. अमृतार्थव्रतगोनवं॥ तस्मैस्तपक्तुवनितं. प्रणामन्तुकृतंमस्त
॥नानाप्रणामस्य॥ विलनश्रवनांकृत्वा. वाक्प्रउभवलीयत्व॥ दत्ताख्यांमंजलिंकृत्वा. जानुस्थांपृथिवीं वदत्॥ जिनस्यावनमस्कृत्वा. एवं वैय
णामकेः॥ दिनदिननमस्कृत्वा. कवलदवज्रन्मिनू॥ मानुष्यांवनजाउत्या. दस्तुनांवनथामूर्ध्नि॥ हस्तांचापितथाएतानू नियचापिचमानुषान्॥
यंचगातिनजाउस्याकृश्रजन्मान्नयपिच॥ एवंयच्वप्रणामन. दवपूजारविस्यति॥ यंचप्रणामस्य॥ उवमांहृत्यजंकृत्वामनसाश्रवनांचकं॥ वव
माश्रवलीयत्वन्. ललाटेनपृथ्वीस्योत्॥ दक्षिणांपृथिवीस्तृत्वा. यदयांसमसंहिता॥ कवयांजजिलंधृत्वा. जानुस्थांपृथिवीस्यत्॥ अष्टाः ॥पुराः॥
॥५१॥

६८

गोविति दुःखंय. नमयामासमानुषाः प्रतिदिनप्रणिपत्य. अष्टांगणइनीकृतं॥ अपिच॥ नानकाप्रकंतियांच. स्वदंदीर्घपृथंवलां॥ मिथ्या
दृष्टाब्रकाकृतंनुस्थावनविवर्जितं॥ एतनएकसंख्यांचणमनषकसंख्यया॥ सदस्रणअपृतनलक्षकोटीतथाप्यपि॥ दुःखवंसंख्या पूज्यामंच
पुनः पुनः॥ सुगतिंचसूनप्राप्या. सर्वज्ञत्वाधिलाभिनः॥ अष्टांगप्रणामस्य॥ नत्वकनाग्वधानंत्या. याउनमदनस्यन॥ तस्मैयकप्रणामं
कोटिधालहामदलं॥ दुःखिताल्वावमानुष्याः यंचअष्टप्रणामकः दिनदिननमस्कृत्वा. दलसंख्यानविग्रहं॥ अपिच॥ यावतीभूमिनाका
काश्रुअंकांवनचक्रमः॥ याउनानांसुदत्वालि. अनीत्यायनिकीर्तिता॥ लकाकत्र तावन्तायविसंख्यया॥ नाशावतिवीनस. पुण्यवलि
माप्तिनत्ला॥ सप्तनत्वमनायका सर्वविघ्नायकः॥ दीनानाथसमुचानी. वाष्टांगप्रणामाकुर्वं॥ अनन्तप्रणामस्य॥ प्रणामंचक्रुर्नमस्तेनितांचमनुजाय

॥स्वयंभु॰
॥५२॥

यः॥ वज्रर्षिनामडाकासमयानन्तैः परिवृताः॥ सप्तत्रिंशत्कुलैः युक्तः नानालंकारभूषितः॥ नानावर्णसमायोगैः नारकं न्याय निवृत्तः॥ सद्भिर्वृष्टिं
वज्रमंत्रसारितं जयप्रतिनं॥ प्रकीर्णं परिपूर्णं च. नाश्चेपायमनन्त॥ एवं बहुगुणं मत्वा. मत्वा कायसारं गुणं॥ तस्य प्रणामका विधान कायिकं तथा
वचनं॥ कस्मान्न कुर्यात्. दूरनायि स्वयंभुवं॥ प्रणामं वज्रपाणस्य फलं च वाचिकं लभेत्॥ बहु फलं दूरनायि. असंख्यं प्राप्नुयात् गुणः॥ संख्या चेन् प्र
णामस्य. फलसंख्या सन्नविद्यते॥ कृं किशलानि मानुष्या. स्वयंभुवादी स्थवनं॥ प्रणिपत्य प्रयोगेन सर्वकालं पुनः पुनः॥ प्रणिपत्य प्रणामस्य॥ प्र
विदिनत्सकृतिर्त्यं. तस्येव मानवादयः॥ प्रदक्षिणा. पुण्यं तु. नानाफलं वरकवाक॥ यदास्मयमस्य दानात्फलं लभेत्॥ आष्यन्त सर्वधुनीनां. स
लंबलदंतनं॥ तालस्य नापियः कुर्यात्. स्वयंभुवः प्रदक्षिणां॥ पदं पदं सुवर्णकं कमदान फलं लभेत्॥ एकवानहिवानं वा शतं सहस्रकं तथा॥ ॥गुरूः॥ ॥५२॥

अयुतं लक्षकोटिं च. प्रदक्षिणां कृतं मुदा॥ यथा यथा च संख्याति तथा तथा फलं लभेत्॥ मनुजादयः मानुष्याश्चेवं फलं प्रलभेत्॥ कृं कृत्प्रदक्षिणां कृताय. चा
पि मनुजादयः॥ सुवर्णगिरिः बहुधा ताः पुष्पा मान्यान्न वाधियः॥ उदक्षिणाय॥ बहुधा प्रदक्षिणां तस्मै मनुजाश्चकृतं मुदा॥ कृं स्मित्रं फलं संप्राप्नुयात्फ
लसंख्यान विद्यते॥ यं वा सांगं प्रणामस्य प्रदक्षिणानां च तथा॥ तयोः फलस्य संख्यास्ति. द दृप्रदक्षिणायाः न॥ कृं किशलानि मानुष्या. वयुर्वाक्ययनः पु
नः॥ प्रदक्षिणां कृतं तस्मै. अत्यार्थस्य पन फलं॥ नदीसमुद्रजलानां विन्दुसंख्या च विद्यते॥ सर्वसिमिन्तूरणांश्च यत्तु संख्या च विद्यते॥ सर्वेषां सत्वयामीनां.
नाविसंख्या च विद्यते॥ आसमन्तु पृथिवीनां च अणुसंख्या च विद्यते॥ अतीतं न यिवृञ्जेष्व प्रत्युत्पन्नेन नागतेः॥ तस्य प्रदक्षिणाया. यि फलं वर्कुन शक्यते॥
अहं अप्येवंवक्ता. एवंबात स्यर्वर्तं॥ फलं वर्कुं न शक्यते. तत्प्रदक्षिणा अपि॥ कृं कृत्प्रदक्षिणां कृत्वा. सर्वापि मनुजादयः॥ सुवर्णवर्णाविक्रयुताः

॥स्वयंभू०
॥ ५३ ॥

यृस्कामान्याः नराधिपाः ॥ ऊर्द्ध जिनालयमेतद्यत्स्तूपप्रदक्षिणं कृत्वा ॥ दिने दिने प्रणिपत्य असंख्यात्फलं लभेत् ॥ पश्चिमे दक्षिणायाः ॥ बोद्धमूर्त्तिस्व
यंभुवे धर्ममूर्त्तिस्वयंभुवे ॥ संघमूर्त्तिस्वयंभुव तथागतस्वरूपिणे ॥ बोधिसत्वस्वरूपं च महासत्वस्वरूपकं ॥ त्रिरत्नं त्रिरूपं च सर्वरूपं नम
स्तुते ॥ ये येव मानवाः सर्वत्रिरत्नमूर्त्तिणे भुवे ॥ श्रवणं गाथिका यावन्ति रत्नं वंशजं रवमू ॥ दशदिक्षु स्थिताः सर्वे बोधिसत्वा जिनात्मजाः ॥ भवितं
सततं सर्वकालं तस्मे पूजनिशं ॥ यजनात्सर्वदा वनमविनं वस्वयंभुवे ॥ मानवाः फलं संप्राप्ता स्वर्गगामिन सर्वदा ॥ मानुषा ये सर्वेपि नमस्कुर्वन् स्वयंभुवे
तत्स्वयंभुं पापात्सर्वत्र भवन्तु ये ॥ नमस्कारस्य ॥ श्रवणं स्वामिनां वर्णयावद्बोधिसत्वः ॥ श्री स्वयंभुं नवलंकृत्वा यं च मूर्त्ति तथागतः ॥ विह
रयामि संबुद्धान् चतुर्दिक्षु व्यवस्थितान् ॥ महात्मा ॥ यावत्स्याम् तिकां वापि पंच तथागता नापि ॥ असंख्यपुण्यकलाप जन्मजन्मान्तरपि च ॥ तत्स ॥ गुरुः ॥
॥ ५३ ॥

र्वं अशुभं कर्म्म देशयामि पुनः पुनः ॥ अनागतिषु संसार जन्मन्यमेव वा पुनः ॥ यन्मया पापं कृतं कानि तत्भवे वा ॥ यच्चानुमोदितं किं
चिदात्मघातायमोहतः ॥ अनेकधा षडक्षन मया यदि न नायकाः ॥ यत्कृतं दानुसंयाद्यं तत्सर्वदेशयाम्यहं ॥ मया बालेन मूढेन यत्किंचित् विद्यायमाह
चितं ॥ एतत्तायत्रमावशं प्रकृत्यावद्यमेव च ॥ तत्सर्वं देशयाम्यत्र शरणं प्रगतः स्थितः ॥ कृताञ्जलिः दुःखहीनः प्रणिपत्य पुनः पुनः ॥ अ
त्ययमत्यत्वं प्रतिगृह्णन्तु नायकाः न भद्रकमिदं नाथ न कर्त्तव्यं पुनर्मया ॥ बोधिसत्वेभ्य यदा गतां करणीयं मया यदि कृतं ॥ महासत्वेषु सर्वेषु
यत्कृतं तत्क्षमाम्यहं ॥ विहाय यामहं नाथ शरणं नाथ तथागतः ॥ तत्सर्वं मया यावन्ति विहाय यामि तत्पुनः ॥ याय देशनामि तच्च मानवाच
कृतं मुदा ॥ कयांयावान्ति नरस्तिर्यञ्च कर्मजन्मजन्मसु ॥ पापदेशनाया ॥ अपाय दुःख विश्रमं सर्वसत्वेषु कंगुरु ॥ अनुमोदपमादेन सर्व

॥स्वायंभु॰ ॥५४॥ तिष्ठन्तु दुःखिताः॥ संसारदुःखनिर्मोक्षमनुमोदे शरीरिणां॥ बोधिसत्वबुद्धत्वमनुमोदे च तायिनं॥ चित्तोत्पादसमुद्रांश्च. सर्वसत्वसुखाव
हान्॥ सर्वसत्वहिताधानान्. अनुमोदे च शासिना॥ मातापितृगुरुणांच. अन्येषां सत्वजातिनां॥ पुन्यविक्रमसम्पन्नं. पञ्चगामीनां तथापि॥
पुण्यानुमोदनामित्थं कृतं च मनुजादयः॥ पुण्यफलं च संप्राप्ता. नमाम्यहमधिगन्तुः॥ पुण्यानुमोदनायाः॥ चतुर्दिक्षुस्थितां बुद्धान् प्रार्थया
मि कृतांजलिः॥ धर्मप्रदीपं कुर्वन्तु मोहाद्दुःखप्रपातिना॥ अध्येषणाया॥ जिनान्निर्वातुकामांश्च. याचयामि कृतांजलि॥ कल्पाननन्तास्ति
ष्ठन्तु मा भूदन्धमिदं जगत्॥ याचनाया॥ नमो बुद्धाय. नमो धर्माय. संघाय च स्वयंभुवे॥ जिनत्वमूर्त्तयन्तस्मै. आदिबोधस्वयंभुव. श्रीस्वयंभु
शरणं. रत्नत्रयस्वरूपिनं॥ सर्वप्रसिद्धिदिशामध्य. स्वयंभुव कृतांजलि॥ अनुमोद्य जगत्सर्व्व. बुद्धबोधौ धृतमनः॥ आबोधेशरणं यामि. स्व ॥गुरुः॥ ॥५४॥

५।

यंभु जगदीश्वरं॥ बोधिचित्त कृतात्मस्वपरार्थप्रसिद्धये॥ उत्पादयामि बोधिं च सत्वात्रिमं कृपाचे॥ इमांच नियमं बोधेरवंदे सुगतात्
या॥ हिता सर्वसत्वानां च विशेषांग तथा वधं॥ यथा तथागताः सर्वे बुद्धज्ञानं चक्षुषा॥ यथा नन्ति सर्वपुण्यन्ति कुशलमूलं जातिकं॥ यत्किंचार्यं
लक्षणं च यस्सता वं तथा अपि॥ धर्मकायातु विशकर अनुमोदा कुशलाच्चयेन मूल निरंतर चित्तस बोधोयनिषामितं॥ लोकस्य सर्वं दुःखं च कर्तुं
दर्तुं सदा सर्व॥ यथेव तानुनाम सर्व. कमःदुनीकरंत च तं॥ चतुमसायथेवापि प्रज्ञादं जगतां कृतं॥ तथाहं पुण्ड्र तस्मु सायपूकथा च प
यतु॥ तत्त्वजगतां कृया हित सुखाय सर्वदाः॥ बोधिचित्त॥ मातापिता पितामह माउ प्रपितामहं॥ इत्यादि पुर्वगात्रं सुखावतिं प्र
गच्छन्तु॥ पितथामातनथापि [illegible] तथा॥ सगोत्र [illegible] सुखावती यदं तथा॥ मृत्युजीयोनाश्च. सर्वायुतां तथा अपि॥ बोधेप

॥स्वयंभु॥ ॥५५॥

गच्छन्ति नित्यं स्तवनं चरविष्यति॥ ज्ञानवज्रसमन्वित दासदासीसमितकं॥ सर्व्वजनाश्च लोकाश्चरत्नयुक्ताखिलाशिनः॥ नागामात्यसर्वे
नाथ हि यश्च युष्माश्रयि॥ कर्म्मकनायकाश्च सर्व्वधाखिलाशिनः॥ सर्व्वे यणश्च आयि तिर्य्यञ्चायि सर्व्वसत्वगाः॥ कृमिकीटाद
यः सर्व्वे त्वक्षि जिनपुत्रजाः॥ एवं नानाविधं तस्मै प्रार्थयन्ति पुनः पुनः॥ तन्नजिनपुत्रास्य सर्व्वत्र जन्मजन्मम्॥ प्रार्थयाना॥ ततो दृष्टे
दिति तस्मै क्षमायनमुदाहरन्॥ क्षमस्व हे लोकनाथ सर्वसत्वानुकंपया॥ एकं नामसमस्तं च लक्ष्माणदिं तथाश्रयि॥ स्वार्थेनायियत्नाथे
न क्षमागमं कुलं सदा॥ मया ये पुत्र योगादो मच्च सर्व्वापि वाञ्छा॥ समन्वित दासीदास नागामात्य च योनजः॥ लोकस्य सर्व्वपकस सर्व्व
सत्व सर्व्व पुनः॥ कृपां दिशं ह्रिनाथ निश्चयं करुणां कुरु॥ इत्युक्त्वा मायर्षिणं तस्मै पुनःपुनः कृताञ्जलिः॥ यदि हिं च मनु प्राप्ताः सर्व्वे हि ॥गुरूः॥ ॥५५॥

५२

त्वं हस्तं ललाटे॥ क्षमायनस्य॥ समन्त्र वह्नि निर्म्माल्यं यथि स्वयं रत्वमुदा॥ कृत्स्निमुक्ताः हस्तोश्च मातृपाद्याः तवह्निवा॥ निर्म्माल्या ज्ञानवत्
स्य॥ तस्मां गन्धश्च स्तनं शशोभयन्ति समानवाः॥ नगामि तनायस्तेश्च समुच्चनत्नियमुदा॥ हेमवर्णैः सुहस्तास्त्र पुत्र योतीसमन्वितः॥
सुरगाः सुदनाश्च ताः यवगनाकगामिनः॥ एवं विदित्वा मानुषा नगसादयः शोभितं॥ हत्वा कथनां पापानां दूरीकृतं पुनः पुनः॥ यथात
थैव शोभन्ति तथा मन्दहस्तं ललाटे॥ मनुजा येदेः मानुष्याः शुङ्गारं सुफलप्रदं॥ अंगणस्तन शोभनस्य॥ इत्यार्थि गोप्रदानं च तस्मै च मनु
जामुदा॥ कल्याणं च मा हस्तं हस्तं च ललाटे नन्तु॥ गोप्रदानस्य॥ प्रथम दिपदानं च दशार्थचि स्वयं तु वा॥ वामि हस्तं हस्तं सत्राद्याः श्विणो धेम
यमस्तुल॥ महिषीप्रदानस्य॥ ज्ञानार्थ इति सत्वानां नकार्थ चित्तयरत्वं॥ शत्रु हस्ताः सितः यवगनं रक्तिसमन्विताः॥ जानुमतो निताग

॥स्वयंभु॰ ॥५६॥

श्रद्धायुक्तयोगीसमन्वितः॥ ताम्रवकाञ्चनाद्यश्च गन्धर्वानन्दनालयं॥ मृदंगमधुनूतनान्यदेशान् डिंडिमान् कुण्डलानयि॥ मृदङ्गं वंशवधनहि चडिं
डिमान् सुमूर्छिताननयि॥ कांस्यतालादिकानां च वादयन्ति च मानवाः॥ सुन्दरनादितं च साध्वरतवन्दिसर्वजनसत्॥ कादात्रयमथ सूर्यः ध्वजेः
ध्वजं गादिभिः तथा वंशादिश्यामवर्णेश्च तथादिभिः पुनः॥ धायस्ताकानयामासुः तस्मैव मनुजादयः॥ दिव्याभरणानानाजाताः स्वर्णरत्नः
श्रुभः सदा॥ तामजे विविधैर्गानैः स्तमनोहरस्वर्णयुतैः॥ नृत्तं च कानयत्स्वर्णं कृत्वन्ति च सत्सुन्दरं॥ ततनाः स्वस्वनातान्ति संदनादिवि
हृतल॥ दिव्याभामसाविहाः श्रीतरङ्गणयुक्तया॥ अपि च॥ नृत्यगीतादिकं कृत्वा स्वयंभु च मानवाः॥ वंशमान सुगातज्ञनिष्यायाश्च
वक्रगताः॥ दीर्घायुक्ताः वहुपुत्राः निनायदातृ श्रीयाः॥ गुरुव्याधिविमुक्तांगा रतवन्ति सततालगाः॥ नृत्यगीतस्य॥ पुनः ध्वजं च मेत ॥गुरुः॥ ॥५६॥

५२

यतस्तत्स्वयंभुवाम्रता॥ नानायवायुक्तानाड्लं च स्फामितलतः॥ पर्वतस्मिन्हि च सत्कृतानि विन्हकादि शोधनी कनककलादिकं पानं श्रुचिगं
ध्वदकेश्च नतृ॥ पानत्वानं च नन्तिस्यं च विचस्रागसतना हृतः पंचगंधेश्चमी शोधनं रत्नं समाचरत्॥ निवालथाजलाहारी श्रुतरत्नं समाच
रत्॥ हे पंचगव्याशनावापि कीनताजीनथाचरत्॥ फलमूलाशनावापि शंकरतकासमाचरत्॥ मासे च मानवायात्र उपवासं स्वयंभुव
ः निश्चयं मनसि कृत्वा श्रद्धमंकृतं नतु॥ स्वयंभुवसुमनेव विधिनाकं डयायथं॥ मासे च मानवाकृत्वा वाडिकं लयमकलं॥ नमस्या॥ नि
नादानार्थवानसो जलादानी तथैव च॥ मासोपवासं नियतं मानवा मानवी कृत॥ श्रीहंकुणायवाशधारफलसंख्यां न विद्यते॥ मनुजादय
मानुष्या शक्तिहृदयं लराप॥ मासोपवासस्य॥ पंचगव्याशनायश्च कीनताजीनथापि॥ उकमंकलसंज्ञाकाः पंचाशिहृदयं लभत्॥

॥ स्वायंपु० ॥ ५६ ॥

श्रद्धायुक्तो योगी समन्वितः॥ तासां च कारयेद्यश्च, गन्धस्रग्वस्त्रालयं॥ मृदंगाम्बुनानां यद्दद्यात् इदं तासां मण्डलानयि॥ मृदंगं चापि ध्वजं दत्त्वा च डि-
डिमान् सूक्ष्मनानयि॥ कांस्यतालादिकान् सम्मे, वादयन्ति च मानवाः॥ सुच्छन्नादिद्यद्यस्ताश्च रत्नवन्ति सर्वजन्मसु॥ कदाचन् धूपयेः करेः
शृंगादिभिः कथा वीणादिवाद्यमतावाप्नुयुः तथा दिभिः पुनः॥ धारयन्तं कारयामासुः तस्मिन्नेव मनुजादयः॥ दिव्याभरणभूषिताः सुतरंगाः
शृण्वुः सदा॥ तासु जे विविधैर्गीतैः समनाह्लस्वयं यूकैः॥ नृत्यं च कारयन्त्यस्ते वंशवन्ति च सुसुन्दरं॥ ततनाः सत्त्वनाशान्ति, मृदंगादिवि-
हृतकलं॥ दिव्यश्रोत्रामनसाविह्वाः श्रृणवन्ति श्रुयुः सदा॥ अपि च॥ नृत्यगीतादिकं दत्त्वा स्वयं रत्नवमानवाः॥ वंशमानमृगाजाश्चनिष्पापाश्च
वहुश्रुताः॥ दीर्घायुष्काः वहुपुत्राः निरापदाः सुभाग्याः॥ रुद्रव्याधिविनिर्मुक्ताः मरत्नवन्ति मरुत्तकमाः॥ नृत्यगीतमस्य॥ पुनः श्रुणु च मेत

॥ गुरु ॥ ५६ ॥

५३

यतस्त्वस्वयं दृश्यामृता॥ नानायवाद्यकानां फलं च सामिनत्यतः॥ पर्वस्मिन्दिवसं कृत्वा श्रुविन्दकादि श्राधनी, शुनकमादिकं दानं शुचिगं
श्रादकेष्वयत्॥ प्रातस्नानं चयत्त्रिसंध्यं विकल्पाणसतनाद्भूतः पंचगव्येष्वमी श्राश्वतं नुवृतं समाचरेत्॥ निराहारं जलाहारो श्रुतवृतं समाच-
रेत्॥ पंचगव्याशनाद्वापि क्षीरशाकीन तथा वदेत्॥ फलमूलाशनाद्वापि, शंरक्तका समाचरेत्॥ मानव्यमानव्यायाश्च, उपवासं स्वयं रत्न-
ः निश्चयं मनसि कृत्वा, ॐ तत्त्वमंत्रं कन्दतु॥ स्वयं रत्न वमूलनेनविधिना कं डयाबधं॥ मानव्यमानवाकृत्वा, वाद्दिनं लप्स्यत फलं॥ नमस्या॥ नि-
राहारार्थं वानस्मे, जलाहारी तथैव च॥ मासोपवासं नियतं मानवामानवीकृत॥ ॐ हं कृत्वायवाशमाद फलसंख्यां न विद्यत॥ मनुजां दय-
मानुष्या, यस्निहृ्यदं लप्स्यत॥ मासोपवासस्य॥ पंचगव्याशनायश्च, क्षीरशाकी तथापि॥ उत्तमं फलसंप्राप्ताः पंचाशितहृदयं लप्स्यत॥

॥श्रीपंचु॰
॥५८॥

पंचगत्याज्ञानस्य॥ पंचामृतं पिविद्विलसे, उपायध्वंकुनंचय॥ पंचगतिनिवरक, केवलदेवगम्भिन॥ पंचामृतादानस्य॥ दलमूलानन
यपियपत्रंस्कंधंतथाश्रुयि॥ मनुजादयः मानुष्या, बोधिसत्वयदंलसत्॥ दलादानस्य॥ कीनादनाविभिरके एककरकंकुनंननु॥ मध्यमद
लसंज्ञाकारिकयदंप्रललाम॥ एककरकस्य॥ आमिषाशायमिथ्यादीन्मासमकंलयजञ्चय॥ वास्तिकंदलसंज्ञाका, श्रीमिकंदललसाम॥ नि
यामिषस्य॥ उपवासककमिष्टं मानवमानवादयः॥ स्वस्वावासुदलंलब्धाः स्वयंस्वत्वप्रणादनः॥ नानायवासस्य॥ जीर्णहीर्णविहीर्णं
व, यविदयक्तिणंरवं॥ पर्णकायाकलिमका, धर्मदहानीतिषः॥ श्रीहिकार्थमनिर्जुवश्रीहिकांमुक्तिकांतथा॥ स्वयंस्वदइयपि, सूमी
नाः मरवक्तिव॥ यष्टिकाजीर्णउज्ञानं, कुनमसेवमानवाः॥ त्रुमत्वंवयदंलय, स्वर्गशाकविनेयमनः॥ वज्रावलीकनाथनि, दइःस्व

॥गुरूः॥
॥५८॥

पंरव॥ मदवाग्ररवक्तिवेस्वर्गलोकविनेयमनः दलिनीयदकादीवज्रावलिंतथादर्शं॥ जीर्णज्ञानंकुनंयपि, कुयादनहवंलसत्॥ स्कंड
ज्ञानलययिकुनंमस्य, वमानुषाः॥ रवक्तिलाकवाजानः वज्रवर्लियदंलसत्॥ विश्वमणिंवउज्ञानं, कुनंयपिवमानवाः॥ ॥रवक्ति
दवमादयिउमिमनोविनेयमन, सूजायविधजस्यायिजीर्णज्ञानकुनंनन॥ दवनाजरवक्तिमत्रयत्रिंशविनेयमनः॥ कलशंजुंगनादिव
जीर्णज्ञानंकुनंनन॥ सर्वकजमजम्भप्, बोडशिथारविथादि॥ वजुनाथागमानयि, दहउज्ञानणंकुनं॥ मननादीयदहासः सर्वहृत्वंद
लंलसत्॥ जाम्बनद्रनजीर्णव, उज्ञानंवकुनंनन्॥ असंख्यदलसंज्ञाकाः बोधयूजारविथाक्ति॥ सवर्णनवजीर्णव, उज्ञानंवकुनंव
य॥ दिव्यदहाप्रजाकाः त्रयत्रिंशविनेयमनः॥ वज्रमनकुनंजीर्ण, उज्ञानंवकुनंमुदा॥ हयनोरवमिनाजा, विनयेमहामण्डल

॥स्वयंभू॰
॥५६॥

मउनिश्चकृतश्रीर्जुडमानं कृतमानवाः॥ गृहस्थगणवर्जिता॥ सर्व्वकरवनपुत्र॥ ॐ किंबहुलावमानुष्याः श्रीर्ज्ञानकनतन्॥ ॐ यि
तं फलं संप्राप्ताः वाचितं लक्षफलं॥ श्रीर्ज्ञानस्य॥ ० ॥अथापि नरमेधयज्ञसहस्रस्य नीफलं॥ कल्पकस्य अनुब्रामिखलामाकं फलं
नृणां॥ सर्व्वतीर्थाभिषेकानां गोदानं च द्विगुणं॥ गोदानं च सहस्राणां अश्वमेधसमं फलं॥ अश्वमेधसहस्राणां लक्षचैत्यसमं तथा॥ ल
क्षचैत्यसहस्राणां सुवर्णचैत्यं च तथा॥ सुवर्णचैत्यसहस्राणां स्तूपदर्शनसमं फलं॥ स्तूपानां च सहस्राणां धातुस्तूपसमं फलं॥ धातुस्तू
पसहस्राणां तस्यार्हंत्पूजनं फलं॥ ॐ किंबहुलावमानुष्या तस्य जनं पुनः पुनः॥ ॐ रुकलावमानुष्या अप्रमेयं फलं लभेत्॥ ॐ पिठंवांरि
तं सर्व्वं फलं चलयतनन्॥ रगवन्मुनि नाकुलयपुनर्वकुलमदत्ति॥ तस्मात्स्वयंभुवनिर्त्यं पूजासंख्यानं विफलं नन्॥ ॐ किंबहुलावच ॥गुरु॰॥
॥५६॥

स्महाअगदन्मुनिनायक॥ तस्मात्स्वयंभुवानित्यं पूजनायाम् अहत्फलं॥ किं बहूनां विशेषस्य गुणवक्तामि कल्पकः॥ एकचैत्यं प्रतिष्ठाप्य सर्व्व
देवाः प्रतिष्ठिताः॥ एकचैत्यं प्रपूजनं सर्व्वदेवाः प्रपूजिताः॥ एकचैत्यप्रसंकृत्य सर्व्वदेवाश्च संस्तुताः॥ चैत्यबिम्बं प्रतिष्ठाप्य ब्रह्मं दानं
व्रतमतं॥ यः कुर्यात् किमारिक्तः वाधितात्सकरवकु वा॥ अथवा॥ सर्व्वपापैः प्रमुच्यन्ते चैत्यप्रदर्शनात्॥ कोटिजन्मकृतं पापं एक
चैत्यप्रणामतः॥ यत्नं दत्तं तवत्याक्तिनगरं दिगन्तं॥ प्रतायसर्व्वपा॥ यानि चोपद्रवलक्षिता॥ पूजनं समन्तात् दिव्यपुण्यं कुर्व्वन्तु मानवा
ः प्रदायमानुषाञ्चायाः तन्निवाधिलाभिनः॥ अतीतानागते नाथे प्रत्युत्पन्ने तथागते॥ सर्व्वेः शिष्यैः सहसार्द्धं तस्मै च पूजनकृतं॥ ए
कल्पकृतेनः पुण्यस्थानं गंधकर्मस्य॥ तत्क्षणात् जिनेः सर्व्वेः वक्तुं सर्व्वमयाकथं॥ पूजनविधि॥ अतीतानागतैः बुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः॥

॥ स्वायंभु ॥
॥ ५२ ॥

तस्य स्वयंभुवो नित्यं फलं वक्तुं न शक्यते ॥ अहं अपि चैव कां कीर्त्तयितुं यद्येव बलात् ॥ श्रीस्वयंभुवो विधिपि सर्व्वं न शक्यामि वक्तुं फलं ॥ इति मत्वा च भो
जय, सुयंदि मानवादयः ॥ तस्य स्वयंभुवो नित्यं सेवा कर्त्तव्य पुनः पुनः ॥ संहृष्य सुजनानां ॥ अथ तस्य वचः श्रुत्वा सर्व्वा मितिस जगत्तुष्टाः सर्व्वेषाम
पि तेनां च वचनाभिरुक्तिं करवत् ॥ तत्र विधिविपुलं लक्ष्मी सुक्षमा मानातृथा वेः ॥ दिवि हविसु सुजने सैः देवसंघै महर्द्धिः कुसुम दशदिशानि ताना
जमचक्रसुसंस्तुतः ॥ तत सममितिर त्यं यत्राव स्वयंभु चैत्य ॥ ॥ इति श्री
गोश्रृंग पर्व्वते स्वयंभु चैत्य समुद्भव कार्त्तिक पूजा फल वर्णनो नाम द्वितीयोऽध्याय ॥ ॥ अथ प्रारंभ ॥ ॥ मैत्रेयः
सर्व्वज्ञ गुरोर्ब्रवीदपि ॥ यत्त्वया भगवन्नाथ, तत्ववक्तुं हितां प्रभो ॥ मयि कृपया मतु ॥ ॥ कम्यलोकानां प्रश्नविश्चय सर्व्वेषामपि सत्वा ॥ गुरूश्च ॥
॥ ५२ ॥

नां त्राणाय शरणकारिणे ॥ अपुत्राणां पुत्रार्थाय, अहितानां हिताय च ॥ असौख्यानां सुखितार्थाय, अमार्गाणां मार्गदायकाय ॥ पापीनां पुण्यविवृ
य, दुःशीलानां सुशीलिने ॥ अधर्म्माणां सधर्म्माय, अगुणीनां गुणदायकाय ॥ अंधानां दृष्टयनित्यं, मूकानां वाचनाय च ॥ वधिराणां श्रुतार्थाय, मदानां बु
द्धयश्च ये ॥ कुब्जानां अङ्गार्थाय, पंगुणां च अङ्गदाय च ॥ आतुराणां निरामयाय, समर्थाणां समर्थयः ॥ अधनानां धनार्थाय, ज्ञानानां ज्ञानदायकाय ॥
अपुत्राणां सपुत्राय, अयोग्येणां तथापि ॥ अदासानां समीदोय, अदासीनामपि तथा ॥ असाध्याणां सुसाध्याय, अमित्राणां सुमित्राय ॥ अबं
धानां सबंधाय सबांधवानः बंधूव ॥ अभार्याणां सभार्याय, अगुणीणां गुणवत्यपि ॥ अराजानां सराजाय, अधीयानां सधीयेन ॥ अनाथानां
सनाथाय, सकलमर्थं नदिशुना ॥ सर्व्वेषामपि सत्वानां, सर्व्वेषामपि प्राणिनां ॥ तीर्थवापी यज्ञानां च, हितार्थं यत्नतुरा ॥ दयालुयाय प्रतक

॥स्वायंभु॰
॥ ६० ॥

त्र, दशयिष्यस्तिमांपुनः॥ तंहृत्वाथायदक्षंच, ददिमञ्जुश्रीयनः॥ कस्मिन्नवसमन्वनाथ, नयालायभूदंःस्थितः॥ समन्ताद्वयनिवस्य, का
लेष्वयचंकृतंनन्॥ युष्मत्वियष्वि माकंतु, दक्षिणाइल्लवंकथा॥ मयकाशांवसूयामं, यायामंवनथासुयि॥ नानागुणविरूयांगं, जैलाश्रयि
सुद्दलनि॥ वसुत्सादयनागेन्द्राः वासितंततसर्वदा॥ तयक्षितिःकाटिनागेः नागलोकसमागताः॥ ततस्थितास्मदानित्यं, तस्मादत्यंनगरुत्मतः
॥नागराजादयनागाः विस्मृताश्रलत्लवनं॥ स्वयंभुवःप्रतावन, स्वहवनंचविस्मृतः॥ अष्टांगोपमतशलिलैः तद्भूदस्तासमन्ततः॥ पूनि
तंविविधंनूनं, समन्ततःसुशोभितं॥ जलजैःजलजैःपूर्ण, अण्डजैःअण्डजैरपि॥ खगजैखगजैर्वापि, पूनितंपूनितंततः॥ स्थलादित्र
लसंयुक्तं, कालीह्रदविचित्रकं॥ तंदृष्ट्वासर्वथादृष्टा, हमयंचकृतंनन्॥ कनकवालवणेनापि, कनार्थवकृतंननु॥ कनंचसाम्मिनासुत

॥ गुरुः॥
॥ ६० ॥

कनकैरत्नमयंकृतं॥ कनकाक्षादिसम्पूर्णं, कनकतुल्यप्रभायितं॥ कनकाख्यंकृतंततः, कनसंस्थापितंप्रजाः॥ कस्यतथागतस्यापि, कालस्यतुंच
तुमयं॥ तद्भूदस्तासमन्ताच्च, जलंचशोभितंननु॥ नगरंनिगमग्रामं, राष्ट्रंचनानाकुलं॥ जनपदंदिसंकीर्णं, नानादेशप्रपूरितं॥ अ
ङ्गसीतंमलंच, सरितंनगरंपि॥ आकीर्णजनमानुषं, समन्ततसुपूरितं॥ तथाविंशतिनायकाः स्वर्गानीहवनानिताः॥ तदेवाप्र स
दास्थिता, पूजितास्तुस्वयंभुवं॥ चतुवर्गादयश्चापि, मानुषाइवतस्थिताः॥ वन्दनांचप्रकुर्वन्ति, तस्मैस्वयंभुवंमुदा॥ पंचदशादिह
वनाःसत्वाश्चनानकाअपि॥ तस्मैचैत्यस्वयंभुवं, सुमनांचकुर्वतंकृतं॥ अगाहंजलपूर्णंत्वि, कालीह्रदविचित्रकं॥ कनकरत्नमयंकृत्वा, ना
श्वदयःप्रथापकं॥ नाम्नातंनागवासायं, जाताह्लसमागतं॥ कस्यकालस्तवतत, ग्रामादिकंमनोरमं॥ तथागतस्यसकलं, वदमव

॥स्वयंभु॥
॥६१॥

रक्षां वनः॥ नमस्सर्वसर्वथाबुद्धि, लोकनाथ दयां कुरु॥ कृपां मयि प्रभु कुरु, सत्वानां पुण्यवृद्धये॥ शाक्याय च मुनिनाय, सर्वेषां हित
दायका॥ कालहंसमयहृष्ट भगवन् मुनिनायक॥ नमस्सर्वसर्वथाबुद्धि, लोकानां हितकाम्यया॥ कृपां कुरु यमश्च वरुण, कुबेरश्च तथा प्र
भि॥ अग्निर्नैरृत्य वायुश्च, ईशानश्च प्रभि तथा॥ अधऊर्द्धं दशदिशश्च, दिग्विदिग्भिः पुनः तथा॥ सप्तसागरैस्समावृत, महावनकाक
र्षपतः॥ उपरिष्ठ खगनागा, सुपर्णादिः पवित्रं॥ अनेनैव प्रकारेण, पूजितं च स्वयंभुवं॥ याम(स्तो)यामदेवा, तुषित
तुषितापि॥ निर्माणरतयः चैव वशवर्त्यश्च तथा॥ ब्रह्मकायिकादिगणश्च, ब्रह्मपुरोहिता अपि॥ महाब्रह्मब्रह्मगणश्च, परीत्
ताः सर्वे देवाः॥ अप्रमाणाभादिगणश्च, आभास्वराः समं पूजा॥ परीत्तशुभाः समं पूजा, अप्रमाणशुभास्तथा॥ शुभकृत्स्नाः कृत्स्नगणश्च, अ

॥ग्रनूः॥
॥६१॥

७८

नभ्रकाः सम्पूर्णपुण्यवाः॥ पुण्यप्रसवाश्च, बृहत्फलास्तथापि॥ अवृहा अतप्तगणश्च, अतपाः सातपश्चवाः॥ सुदृशाः सुदर्शनाश्चापि, सु
दर्शनादगनिश्चवाः॥ अकनिष्ठाकनिष्ठगणः, ईशानस्वर्गलोकजाश्चापि॥ उपरिष्ठमिलाकनां, देवामृतमदाहिताः॥ श्रीस्वयंभुवलोकार्थं, पू
जार्थं च पुनः पुनः॥ सुरवनादिभ्रमालिं, नागार्क्षिच कुत चित्र॥ पुष्पादि द्रव्यं च, अपरागोदानिं तथा॥ दर्शनकृमादिव, उपढौयं
चकुर्मुदा॥ एवमन्येऽपि प्रासाद्, मनुजामानुजादय॥ एतान्नागायनास्सर्वे, स्वयंभुदर्शनाय च॥ सर्वदेवाश्च मनुष्याः हिताभद्रसम
न्वितः॥ पूर्वोपूर्वेषु दीयेषु, दूषणा यित्वा पूजितं॥ प्रतिदिन समायाताः पुष्पं वस्त्रं ददं नन्॥ स्नात्वात्वा शुचिं कृत्वा, प्रयाताश्च पुनः पु
नः॥ ईक्षित सर्वे मानुष्याः देवा अपि यान पुनः॥ प्रतिदिन जाजाकृत्वा, स्तुत्वं नरायुः पुन॥ देवपूजा च यामश्च, एकत्रितमानुषं॥ द

॥स्वयंभु॰
॥६२॥

यस्मान्नित्यं यो मर्त्य एकभक्तिश्च देववत्॥ प्रतिदिनं सुसंपूर्णं जातामहोत्सवं ततन्॥ सर्वदेवाश्च मानुष्याः सर्वकालं महोत्सवं॥ ॐ॰ हुमान
य देवैश्च. निशिनं संदिनं सदा॥ स्वयंभुवः प्रसादेन. तत्रायां तु न दुःखकं॥ सदा सदा समायाताः प्रयाताश्च सदा सदाः॥ दिनदिन
उत्सवेनं. जातयात्रम्युतिनं॥ मृदंगवादितं कश्चित्. कश्चिड्डमरिं वादितं॥ पटहं वादितं कश्चित्. वीणां च वादितं तथा॥ घण्टं च वा
दितं कश्चित् कांस्यं वादितं तथा॥ ढक्कां च वादितं कश्चित्. मण्डलं वादितं अपि॥ धवनं च वादितं कश्चित् मड्डं च डिण्डिमं अपि॥ अमलं वादि
तं कश्चित्. समायाताः दिशदशत्॥ जनाश्च गंधर्वं कश्चित्. सूर्यकाहालं कं अपि॥ रनिं च घाघण्टां कृत्वा सर्वलोकाः समागताः॥ कश्चि
गीतं च गानं वाऽऽह्लादं कृत्वा प्रतिदिनं॥ दशदिशः समायाता. यक्षिरयपन्नगा अपि॥ शिखिनः चापि कौ लक्ष्मिं. कालोद्भवं विचित्रकं॥ ॥गुरुः॥
॥६२॥

५२

ॐ॰ हुदेवाश्च मानुष्याः उत्साहं च कृतं ततन्॥ प्रतिपक्षि प्रतिमासं. प्रतिवर्षं पुनः पुनः॥ स्वयंभुवः सर्वकालं. जातामहोत्सवं ततन्॥ ना
गकायि च सर्वथा. प्रतिदिनं सदा पुनः॥ श्रीस्वयंभुं जगन्नाथं. शुभमर्णं च कृतं कृतं॥ तथापि च॥ संजीवकाः कालसूत्रः संघातो रौरवा
अपि॥ महारौरवाः तपनाः प्रतापना अवीचिकाः॥ अर्बुदा अरटाश्चापि. हहवा हुहुवा तथा॥ उत्पलाश्चापि पद्माश्च. महापद्मा
अपि तथा॥ ॐ॰ त्यादियं च दश अः नारकाः दुःखशालिनः॥ प्रतिदिनं स्मरणं कृत्वा. नमः स्वयंभु च सदा॥ ॥नमो बुद्धाय धर्माय
संघाय शरणं सदा॥ नारकाणि निनाद्यमका. सुखावतिगमिं लस्तत्॥ मैत्रेयस्य तपूर्वेन. कलाग्निरुद्र संहृतः॥ निर्वाणशिखिनवृद्ध
दीर्घकाय नगरमनी॥ सहस्रषष्ठिवर्षं रल्लिप्रजानामायुस्थित्वा॥ नायमायां तदाश्रा सात्कप्रिद्धिखाशतपार्थिवः॥ ताश्चं चकारयामास

॥स्वायंभु॥
॥६३॥

सधर्म्मयत्र्जिनासदा अङ्कस्थंचैकमंबरः आकीर्ण्णजनयूथितं॥ बहुमानुषसंपूर्ण्ण, सर्वमंगलयूथितं॥ श्रीक्रिडायतवादीयं, वनवि
ह्यानंचवासकं॥ सर्वदुःखंअपहरन्त्स, धर्म्मात्मागुणवानृविदूः॥ कालहूःनमसंयुक्त, दयावान्पुण्यवान्विद्वान्॥ सयानवैःससंयुक
ःप्रजानांचनथाप्यि॥ एकयूतमिवयितनो, क्षतंनाक्षंवनिश्चयं॥ नसधर्म्मविनीयन्त्री, पुण्यवतीसुमंगली॥ श्रीलक्षण्णविहृयांगी
श्रीवत्सणाद्दशीसनी॥ दुःखंसुखंअपहृयस्य, नस्यायिचनथाप्यहृत्॥ यथायसाअपहृतायि, प्रजानांनथासवत्॥ नसायुक्तअपहृज्ञानः
सर्वलक्षणमण्डितः॥ द्वात्रिंशल्लक्षणैर्युक्तः अशीतिव्यंजनैर्वृतः॥ ब्रह्मविष्णुशिवभक्तैः पूजितःपादपंकजे॥ दशदिशाकपालैश्चरु
अदितिदितिरोगणैः॥ कामावचरेषुसर्वेष्व, रुपावचरेनथाप्यि॥ आरूप्यावचरैःसर्व्वे, नसात्रोवांदनंसदा॥ ददिदयानाथकृत, धर्मं

॥गुरुः॥
॥६३॥

प्रकतनन्॥ सर्वसत्वानकंपार्थ, मयिवदनयांकृत्॥ एवंमुक्त्वाभेतुयरुगवान्प्रसादरुवत्॥ कालहूःसमयहृश्च, सायंसोज्ञादनिमुक्तिः॥
सर्वहृश्चजगंनाथःसर्वविश्वजगद्गुरुः॥ देवासुरमनुष्याणां, परमार्थतत्वविद्गुरुः॥ नानार्थयुक्तमेकस्य, तस्युतावंचसांयुनः॥ शृणुसाधु
वत्सपुत्र, निश्चयंमननसिकृत्॥ यथेवचत्वयाउक्तं, तथेवसांप्रतंनन्॥ वाचयामिवरारावन, सत्वानांहितकमया॥ लोकानांकृत्वयपु
ण्यं, धर्मायपायकारिणां॥ धर्मार्थीनांचमोक्षाय, प्रायश्चमोक्षिनांपदं॥ अपुण्यानांसपुण्याय, अधर्म्माणांसधर्मिनं॥ अकृताणांकृतार्थाय
कृतानांफलप्रापकाय॥ अमनसिनांमनस्, मनसिनांकृतायच॥ कृतानांवीजानाजानां, फलवृद्धिफलालय॥ फलानांचसुखायैषो, त्यागानां
मोक्षप्रापकाय॥ मोक्षाणांबोधिवीजाय, बोधिनांज्ञानप्रापकायं॥ अपिचबहुणुलोकानां, बहुपयपुण्यधर्मायपायकारिणं॥ धर्म्मात्मानांसमोक्ष

॥स्वयंभु॥
॥ ६८ ॥

य, भाग्यमाक्लिन्नां यदं॥ अनाथानां सनाथाय, अशरणानां शरणाय च॥ अपुत्राणां सपुत्राय च, अभागानां भागाय च॥ अलक्ष्मीनां सलक्ष्मीनाय
अक्षमिनां सक्षमिन॥ अश्रीणां च यश्रेय च, अधनानां सधनाय च॥ अगुणीनां सगुणाय, अज्ञानानां च विज्ञानाय॥ अभिक्षाणां सभि
क्षाय, अदासीनां सदासिन॥ अदासानां सदासाय, नत्वा विशेष यशः॥ अस्मिन्काले च मेजय, नेपालमण्डले शुभे॥ कालीह्रदश्च विख्यात
सहस्रदलपंकजः॥ नानारत्नसमंयुक्तं, नानामणिविचित्रकं॥ नानागुणविशेषांग, नानालक्ष्मीदियुक्तं॥ श्रीस्वयंभुजगन्नाथं, क्षितिन्
यसंयुक्तं॥, सहस्रसूर्याद्धिकं, तेजोमयनियुक्तं॥ स्वयंभूजगन्नाथं च, कालीह्रदविचित्रकं॥ विश्वकर्मादिभिर्देवैः कृतिमं च न
दियनः॥ स्वर्गजि मर्त्यजे सर्वैः नस्यपातालजेनपि॥ एवं चकारयामास, इमनाथकमण्डल॥ नरुदस्य समकाक्ष, सर्वकालस्य सं[illegible]

॥गुरु॥
॥ ६४ ॥

ताः॥ नाकगामर्त्यपातालाकाः पातालस्थायिनः॥ इत्येवं सर्वलोकेन, वन्दिता पूजिताः सदा॥ प्रतिदिनं प्रतिक्षण, स्तवाद्यां च नामस्तुः॥ अ
पिच॥ धूतनागाविनद्रकः विद्याधरैः श्रवणसार्वैः॥ गंधर्वैः किन्नरैश्चापि, नागैर्यक्षैस्तथापि॥ इत्थं च ताननानानः स्वस्वगणैः प
रिवृताः॥ आगत्य सर्वकालं च, स्वयंभुः शरणाय च॥ इत्थं सर्वगुणसंपन्नां, नाथं च शोभनं वनम्॥ वहूनृषीतिशसंयुक्तं सर्वलोकैः सुपूजि
तं॥ इत्थं च मां गन्धर्वयक्षैः, नाथं च परिपूर्णं तं॥ गंधनाथं च परिपूर्णं, शालमूलप्रविष्टस्तु॥ शालमूलप्रविष्टा, वज्रपर्यंकनिष्ठितः
॥कायवाचित्तसंयुक्तेन, समाधिविग्रहं दधौ॥ ध्यात्वा च मनसा, सर्वाधिगुणविभूषकः॥ विश्वरूपमुनिनाथं, सेवाकनां समुपस्थितः॥
सत्यवाक् नाम धर्मात्मा विश्वभूमुनिपुंगवः॥ निश्चित्य मनसि ध्यात्वा, सर्वाधिज्ञानमाप्नुयात्॥ सम्यक्संबोधिनिष्ठं च, प्राप्तः स्वयंभून्मुनि

॥स्वयंभु॥ ॥६५॥

गुरुः देवास्तव मनुष्याणां लोकावलोकनायकः॥ सर्वज्ञः सर्वविद्नाथः सर्वसत्त्वजगद्गुरुः॥ नारकाणां हितार्थाय विश्वलोकनाय
कः॥ सत्त्वगर्ताणां समस्तानां नारकाकीर्णानां तथाप्यपि॥ तिर्यंचयक्षजातीनां दयाशास्तावनायकः॥ अमृष्यानां मनुष्याय मुष्यानांपाय
यद्दलं॥ ह्लिनांमा कृपाकाय मोक्षिणां यच्च मंपदं॥ ॐ हृदेगुणहृषांगः विश्वरूपमुनिनायकः॥ सद्धर्मसद्धर्मशासन सद्धाचारगुरुस्
निः॥ नामतत्त्वायितायोज्ञेन धर्मोपदेशधनेन च॥ तमसापिचलोचन ज्ञानेन च बलेन च॥ यद्वत्सौख्यापि तामहं बोधिसत्त्वमहामितः॥ हि
खिलं चकार यामास कालस्मिन्मयास्तः॥ गुरुपूजाकृतं मन्त्र सन्तुष्टा नानाविधाः खिलिनः॥ पितृमातादि तातेन विश्वलोकपुरन्दरं॥ बोधि
सत्त्वमहासत्त्वादि गृहिण्यादिकोऽप्यपि॥ तदिप्रायप्रसर्वत्र संसेवां च कृतं सदा॥ चैवं तु पितृमातादि सेवमहायनाज्ञानैः विश्वरं ॥गुरुः॥ ॥६५॥

52

मुनिं ज्ञात्वा दिव्यं सन्ति मदास्तत्र सर्वदा॥ सेवां च कारयामास सन्निधायः पुनः पुनः॥ प्रतिदिनं सर्वकालं मान्यं पूजां कृतं सदा॥ तस्मिन्
काले स्वयंभोश्च प्रसादं च मया कृतं॥ दर्शनपूजनायाथ फलं च प्राप्तितं कृतं॥ दर्शनं सर्वलोकेन विश्वलोकप्रसादनः॥ श्रीस्वयं
भूं जगन्नाथं दर्शयामि मुदा सदा॥ ॐ नमः सर्वं च मेरुपद्मधर्मधातुः स्वयंभुवाः॥ महिमां च प्रतापं च वक्ष्यामि तत्त्वतः शृणु॥ अपि तु विश्वरू
पमुनिनायकतिष्ठः सदैव निवृतः॥ तस्य मंत्रप्रसादं गत्वामि सर्वदा मुदा॥ विश्वरूपनायककाले तस्मिन्यावत्समण्डलं॥ आगता हं गु
रुः पूजः स्वयंभूदर्शनायवः॥ श्रीस्वयंभूजगन्नाथं मया दृष्ट्वा मुदा पुनः॥ विश्वलोकप्रसादेन तस्य सेवां कृतं सदा॥ सद्गुरुं सन्ता
पं च पूजयामि सगौरवं॥ वन्दयिष्यामि तावन्तप्रदक्षयामि च सर्वदा॥ बोधिसत्त्वमहासत्त्वादि गृहिणीनां प्यपि॥ उपासकोपासिका

॥स्वायंभु० ॥६६॥

नां सर्व्वेषां च हिताय च॥ सुखावतीसमाख्याय, दर्शयिष्यामि साम्प्रतं॥ तस्य स्वयंभुनाथस्य, मध्येनांबुपदक्षिणं॥ श्रीस्वयंभुं च नाथं
पूजितं मानवादयः॥ तस्मिंजले च यः स्नात्वा सुखावतिपदं लभेत्॥ सर्व्वेषां प्राणितीर्थानां, तां च नदि ॥ शंतिमला च सर्व्वपिद
वासुव सुनादयः॥ उत्तिदिग्यामिस्नात्वा, तस्यां च वां कृतं च वृत्॥ सर्व्वेषां मयिसत्वानां, कलीमलविनाशन॥ तस्मिंश्च स्नानपुण्येन, स
र्व्वपायइन्तीकृतं॥ दर्शांकृशलज्ञप्यायं, इन्तीकृतं पुनर्भवत्॥ दर्शाकृशलजं पुण्यं, दलं च लभतेनत्॥ आपंच पूर्व्वजन्मानां, आपनं पंच
जन्मनां॥ दशानामित्थं जन्मानां पापं चाकृतं नत्॥ शंतिमला च मानुष्याः दृवादेशाग्नियितथा॥ स्नात्वा स्नात्वा च विधिना, उत्तिदृश्यादिनग
ताः॥ शंतु सर्व्वपि मानुष्याः गत्वाशदसंगमा॥ तत्रवां च मध्यस्नात्वा, पुनाकृतंगमिष्यति॥ कृविस्नकृतं गत्वा च, पुनाकृतं कविरमा ॥गुरुः॥

॥६६॥

३२

ः॥ कचिच्छित्वा तु गत्वा च, कविरूतुमदाहिताः॥ हविनादिरितिः निषेध्य, बाधिमत्वगासेनयि॥ तिकृतितिक्रणीरिष्य, डयाशकाडया
शकेः॥ स्वेनकैः स्वनकारिष्य, मतिषेध्यमनःमुदा॥ नाजामारासर्योनेश्च, अनेकैर्जिनसेवकैः॥ शावकैः जिनशिष्येश्च, सार्द्धं तत्रा
गतत्रनूः॥ अनेकैर्द्देवनागेश्च, यक्षकिन्नरनायकैः॥ एतैः कश्चिद्दिनं वायि तत्रहित्वा जगाम तु॥ निर्थेसाद्वयिमत्वेश्च, स्वयंभुपू
जनाय च॥ श्रीस्वयंभुजगन्नाथं, दर्शनार्थं समागताः॥ नानापूजादिद्रव्येश्च, स्वयंभुपूजनाय च॥ अपिच॥ शूशूमेघसमकालस्मिं
भूयंल्पालमण्डल॥ कालीकृदसमाख्यात, स्वयंभुसंपवितिष्ठितं॥ श्रीस्वयंभुविपरत्नां, इन्द्रनायिसमकुवन्ः॥ इन्द्रसर्व्वश्चनिर्योःपि, स
र्व्वेस्तार्द्ध समागताः॥ तत्रकालीकृदस्मिष्ये, स्वयंभुव जगाम तु॥ इन्द्रानकृदसामन्त, हित्वायूश्वंकृतं च का॥ पूर्वेधूपेश्चदीपेश्च, तंडहं

पूजनं कृतं॥ स्तुतिं चापि प्रभाषेन, चकार मुदायनः॥ तद्रूपं च समन्ताश्च, सर्व्वैः प्रदक्षिणां कृतं॥ वाद्यैश्च विविधैः पुष्पैः स्तोत्रैः पाठे
श्च ताण्डवैः॥ गीतैर्नृत्यैश्च उत्साहैः भावैः सर्व्वैः कृतं कृतं॥ समायाता प्रयाताश्च, पुनः पुनः प्रतिदिन॥ यं चागतागतयागेन, प्रतिपः
स्य पुनः पुनः॥ तद्रूपं स्थानीन दृष्ट्वा, सर्व्वत्रियागणाश्च पि॥ श्रावणी तिथियाश्रेष्ठ, माघतिथ्यश्च दाश्च पि॥ प्रतिदिन स्तुतिं कृत्वा, गता
गुरु सद॥ आगताश्च गताश्चापि, मनुजादयः मानुषाः॥ दिनदिन चकं सर्व्व, संख्यास्य पितविशत॥ वक्षनियागणैः सार्द्ध, प्रयागतसु
यंजिनः॥ सर्व्वतत्रवनवापि, नाकवापिनसागरः॥ दिनदिन प्रागत्य कृत्वा, उर्द्ध्वनिं च कृतं कृतं॥ स्वर्गमर्त्यच पाताल, सर्व्वत्र भवनेषु च॥ स
ताद्दिशा समन्ताश्च, नित्यैः सद्गत्यागतः॥ कृत्सवं गुणरत्नांगी, विश्वरत्नमुनिनायकः॥ नाकनागमयिमध्य, महानागांनथापि॥

यानालजानां सर्व्वषां, लोकनां पापक्लिष्टिताः॥ तस्मिंकाल च मैत्रेय, चारुनायथ सर्व्वरे॥ महाचीनस्य विषय, मंजुश्रीनाम पर्व्वतः॥
नाम्ना पुनाय चर्तियः सर्व्वलोकाप्रवर्त्तिताः॥ अनेकेन यि वृक्षेन, नागकेश प्रमुत्यन्नकैः॥ नाधिसल्लैमसासल्लैः कृविवृक्षविनादिरि
ः॥ तिन्तिडीतिक्रूलिनिश्च, उद्यानक उद्यानकैः॥ अनेकेन यि वृक्षैश्च, नानामालसयोवजैः॥ धनितिः सार्थवाहैश्च   जिनवे
वकैः॥ हिमालयनिवासिभिः नयालवासितिस्तथा॥ मध्यदेशवासितिश्चः सर्व्वैश्च देशवासिभिः॥ तसर्व्वैन यि लोकेश्च, प्रसिद्धं
स्थापितं ततः॥ देवनागेश्च गन्धर्व्वैः यामानजेश्च सर्व्वजैः॥ अनेकैः सर्व्वलोकेश्च, अनेकरत्नवासिभिः॥ अनेकदेशवासिभिः त
ः सर्व्वैश्च पुनः पुनः॥ यं च नित्यः मंजुश्रीश्च, नामपर्व्वतः ततः॥ अनेकैर्देवलोकैश्च, वासिकं कृतसर्व्वदा॥ आयामं चापि व्यायामं, ना

॥स्वयंभु॰ साध्यानां सुविस्तृतं ॥ सपुष्करिण्यविख्यातैश्च, प्राकारैः सपुष्करिवृतं ॥ कल्पवृक्षैर्नानावर्णैश्च, समृद्धैरालयनिवृतं ॥ अनेकैर्जलजन्तुभिः न
॥ ६८ ॥ क्षैश्च युक्तिं च शु॥ चीनपट्टदुकूलैश्च, समन्ततः परिवृतं ॥ सुगन्धैन समृद्धैश्च कल्पद्रुमैश्च परिवृतं ॥ नयामनाकुलजन्तुन, वक्तुनिपक्वका
लिव॥ अमाणिसूचिनाय्यानि, नाक्कानि विविधानि च ॥ यद्धनानि नगराणि, कुटाणि निगमानि च ॥ सर्वयामपि नाकानां, नागधानि
चवर्णन ॥ कुर्कासंयाजमाद्य धनाम परिवित ॥ तस्मिंश्चीनपट्टैश्च, सर्वलोकैः सपूजितं ॥ ब्रह्मादिभिः कुशिपर्वैसैः सुराद्दिभि नागेनायि
भूनागैः सर्वलोकेश्च, सुरदितैः कतसर्वदा ॥ स्तुति गायन्ति ॥ कह्लालैः कुमुदैः पद्मैः पुण्डरीकैश्च पूजितं ॥ नीलोत्पलादिजलजै
ः नानापुष्पैः प्रपूजितं ॥ काचमुद्दिलिनद्रुमैः चक्रवाकैर्वकैस्तथा ॥ राजहंसादिभिर्जातैः पक्षिभिश्च सुपूजितं ॥ सपक्षांश्च ॥गुरु॰॥
॥ ६८ ॥

आयामं व्यायामं च तथा अपि ॥ पर्वतश्च परिवर्त, समन्ततः सुशोभितं ॥ रत्नं गुणमयं युक्तं, नालिकद्दविचित्रकं ॥ नानारत्नमयं य
कं शतानिलपतिष्ठितं ॥ तस्मिंकालिकदहरर्णं, नालजनल्लजमयि ॥ नवकिंजल्कैः संयुक्तं बीजकोशं जाम्बूदनं ॥ बीजं तु रत्नलिङ्गं च, नागेन्द्र
पितृद्भूर्या ॥ पंचरत्नमयमिलं पद्मरत्नप्रतिष्ठितं ॥ अस्मिंश्च लालनालं, कर्णिकायां प्रतिष्ठितं ॥ श्रीस्वयंभुजगन्नाथं, ज्योतिरूपस्तैर्यकं
एकहस्तप्रमाणं च, ज्योतिरूपं स्वयंभुवं ॥ त्रिसाहस्रमहालोकं, तत्सुदर्शनविराजितं ॥ सहस्रसूर्यादिधिकं श्रीतिष्ठस्वप्रपूजितं ॥ चन्द्र
मसस्तद्दशांश्च, लोके अधिकगोचरं ॥ इदं तेजगुणैः संयुक्तं श्रीस्वयंभु जगद्गुरुं ॥ दृष्ट्वा मुदाद्भूतश्चायिद्धलस्वं गोचरं रत्नचकं ॥ तस्मिंश्च दर्श
नाकाशं मनसि संकविकत्थं ॥ निश्चयं च मतिमानं, स्वयंभ्वः पुजनायचं ॥ मंजुदेवमुपगम्य, विचार्य क्रियतामुदा ॥ मनसा एकः

॥स्वयंभु॰ ॥ ६२ ॥

विलोकनस्वयंभुवः गोचरायच॥ ईशं तं जलमध्यस्थ, कमलं सूक्ष्मगोचरं॥ देवासुरमनुष्याणां सर्वेषामपि गोचरं स्थितं॥ ईशं दिवि विश्वं
दृष्ट्वा स्वयंभुवः प्रसादतः सदेवमानुषांच, अर्थयितव्यानिनां॥ सर्वेषामपि सत्वानां, हिताय च सुखाय च॥ श्री स्वयंभुं जगन्नाथं नि-
श्चयमिति गोचरं॥ ततश्च सर्वश्च अमंच, नगरं निगममपि राजधानीं च वा पुरं च, क्रमेणापि निवर्त्तकं॥ यक्षादिभि॥ नरादि विविधै-
र्माल्यैः मुक्तैश्च विद्रुमै तथा॥ ईशं स्नादिनस्तत्र वृक्षैः शोभितं तत्र सर्वदा॥ तत्पुण्यं गेयुमध्यगं, उदकं च प्रतिष्ठितं॥ अनेकैर्जलजैः
पुष्पैः शोभितं तत्र हि सर्वदा॥ पुण्डरीकादिभिः पद्मैः कुमुदादिभिरुत्पलैः॥ नानापुष्पैः सुवासैश्च, नवपुष्पैः सुशोभितं॥ अ-
नेकैर्जलजैः पक्षिभिः यत्र नित्यं वासितं सदा॥ राजहंसादिभिः काचैः मत्तमंगलकराये॥ ईशं सारसादिभिः सत्वैः पूजितं तत्र सर्वदा॥ च

॥गुरु॰॥ ॥ ६२ ॥

जलेद्रुमैश्चैव नानावर्णैः सुपुष्पितं॥ तस्मिंश्च हृदमध्ये तु महाशिलाचविस्तृता॥ चतुरस्रकं विस्तारं विस्तीर्णं च सुशोभितं॥ वज्रहिंसादिभिः
लोकैर्विशोभितं महामण्डलं॥ पातालं सर्वलोकं तु हृदमध्ये स्थितं तथा॥ पवित्रं यत्र शिलातलं प्रतिष्ठितं॥ प्रसिद्धं च यथास्थितं, हृदम-
ध्ये स्वयं स्थितं॥ तस्यां शिलायां मध्ये तु प्रासादं कारयन्ति शोभितं॥ विश्वकर्मादिभिश्चैव, सर्वकर्मैः संस्कृतं॥ चतुरस्रं चतुर्द्वारं, चतुष्को-
णं च शोभितं॥ आयामं अथ व्यायामं उच्चं सर्वत्र मण्डितं॥ पंचभिर्वर्णैः स्वचितं सुवर्णरत्नजालकैः॥ दर्पणकादिभिर्युक्तं च, नानावर्णैः सु-
संस्कृतं॥ छत्रध्वजपताकादि विविधैश्च समण्डितं॥ घण्टाश्रेणिभिः संयुक्तं, चामरैश्च प्रलम्बितं॥ पटकाद्यादिभिर्वस्त्रैः, पुष्पमालैरलंकृत-
ः विद्रुमैर्मुक्तिकैः दामैः नवमालैरलंकृतः॥ सुगन्धिवारिभिः सिक्तः पुष्पैनापि प्रसादितः॥ सुगन्धैर्धूपैर्नैवेद्यैर्युक्तः किंकिणीभिः प्रवृ

॥स्वयंभु॰ ॥७०॥

ध्वादिभिः कलशादिरिदीपैश्च, नानामंगलसंस्थितः ॥ पंचतालादिरिवाद्यैः नानावाद्यसमन्वितः ॥ नृत्यैस्तोत्रगानवन्तंच, महासिद्धिरुद्रः
गीतकं ॥ जाम्बूनदनवाचिन्हं, नानामणिविभूषितं ॥ महालयाश्चर्याः स्त्राघोसिद्धगन्धर्वलकावयि ॥ सुदर्शनगुणरूपांगं, तेजोसौम्यना
सिद्धनचित् ॥ चलानश्च महानागाः लोकपालादयः गणाः ॥ देवानागासुनायका, वासितंकतसर्व्वदा ॥ ब्रह्माविष्णुशिवगणजन
नादवादयगणाः ॥ वासितंगतंकतं, समानधिकगोनवं ॥ सुदर्शनगुणसंयुक्तं, बोद्धस्मृतविशेषतः ॥ अनन्तगुणप्रसाद
तेजयत्स्ववस्थितः ॥ मतस्मृतिगुणाक्षा, मंजुदेवः तुनामच ॥ आचार्यसर्व्वविन्नाथः मंजुश्रीप्रतिरूपजः ॥ धार्मिकशान्तरूपश्च
संबुद्धिमिवंजनेयुक्तः ॥ सदेवमानुषाणांच, लोकशास्ताजगद्गुरुः ॥ सद्धर्मसूर्यादिधर्कं, सभाचसयविनं ॥ चतुमसः सदज्ञार्थ, अ ॥गुरुः॥ ॥७०॥

७१

धिकंक्षामलंकृत ॥ सुरुंगुणमयश्रृंगः सर्व्वज्ञः सर्व्वविद्गुरुः ॥ यंवारिज्ञामंजुदेवः ख्यामाः मादण्ड लोकयः ॥ शिल्पतुलादिद्धतिलिङ्ग
स्तादिदयावगः नानाधातुकलाविज्ञः रागारागादिगानविद् ॥ वेदवेदांगविन्नाथः ब्रह्मज्ञानविद्वितः ॥ शुन्यताशुन्यतानाथ, श्री
विज्ञानविदांवरः ॥ योगिनांयोगविन्नाथ, ज्ञानिनांज्ञानपारगः ॥ सर्व्वज्ञज्ञानविन्नाथः सर्व्वविद्यासुपारगः ॥ गणानांगणविन्नाथः कृता
शांकृपारगः ॥ एवमादिगुणैर्युक्तः मंजुश्रीनिवशादकः ॥ सर्व्वषामपिविद्यानां, सर्व्वलोकजगद्गुरुः ॥ विश्वकर्म्मामिवख्यातः मंजु
श्रीयत्रगोनवं ॥ सर्व्वषां देवलोकानांमनुष्याणांचतथाभुवि ॥ यावालजानांलोकं पु, सर्व्वविद्यासुसद्गुरुः ॥ यक्षोयाननिकानांच, अर्थसत्व
यदंगकः ॥ एकमूर्तिमिवयिन, नारीदिवंलज्जितंसदा ॥ अथहेतमस्ययत्नेदो, बलदामाकृदानचय ॥ नामार्थयुक्तिधर्म्मादि, सर्व्वमौयनुषवता

॥ स्वा॰ यं॰ पु॰ ॥
॥ ७१ ॥

धात्रिंत्वंलक्षणधरीगुणानांवात्सल्यजननी॥ देवानांचमानुष्याणांपीनस्तनमिवनादेही॥ दयाशीलाक्षमावीर्यं. ध्यानप्रज्ञोपायविणी॥
गुणीसत्वीवमीक्षान. सत्वानांचायकारिणी॥ देवानांचमनुष्याणां. किन्नराणांतथेवच॥ जननीसर्वसत्वानां. सिद्धिविद्याधरीशिलां
॥ यादेवीवनदाख्यायि. कनिनीप्रतिनूपजा॥ मादेवीसर्वसत्वानां. ववदानसदाह्निमा॥ यादेवीमायाख्यायाचायकश्रीप्रतिनूपजा॥ सा
देवीसर्वलोकानां. माकुसानप्रतिष्ठितः॥ ववदामाकृदादेवी. देवकन्यास्वनूपिणि॥ नन्दनवनचारीचसवीं वसनूपिणी॥ इत्यादि
निगुलेर्युक्ता. नमायत्तीतिख्यायि॥ सर्वासांनवनारीणां. विद्यामातावहवच॥ किंनराणांचयक्षीणां. नाकुसीनांतथेवच॥ देवीनां
चासुरीनांच. अप्सराणांतथेवच॥ कृष्णादीनांचनागीनां. सर्वासांनारीणामपि॥ नारीविद्यासुसर्वासु. नूमातावप्रतिष्ठिता॥ ताः॥

॥ गु॰ व्यू॰ ॥
॥ ७१ ॥

यांसार्द्धंसमायतुयंच्वनिश्चयसर्वमात्॥ मंजुदेवप्रभूःश्रीमान्. अस्मिन्नेपालमण्डल॥ चक्रषादिवजागत. प्रजानिकः॥ स्वयंस्वयम्भूजना
र्थच. सत्वानार्थमुपागतः॥ अनाविर्दविद्यायस. स्वबुद्धागतसङ्गुनूः॥ नाजदंसंवबीमिः स्वयथेदंमङ्गं ॥
गतगजनपूवितं॥ ॐ निरुयदवादिच. नजार्कसर्वदायनः॥ धर्मेस्तंयुक्तमिस्थवं. कल्याणेमंगलेवयि॥ सर्वदासर्वकालंच. रवाञ्छि सुखि
नःप्रजाः॥ दयावान्यच्चवान्विद्वान् मंजुश्रीयःसुनिश्चयकः॥ मंजुश्रीयंगुरुंनत्वा सधर्मयत्निनासह॥ प्रतिदिनतिरिक्तान्मंजुश्रीयः
क्षावांकृतं॥ नाथाचधर्मवाजारां. यत्निसःसदसंयुक्त॥ यस्मिंदेशेप्रतिष्ठिता. पालितःसुरवप्रजा॥ एकपुत्रमिवपितु. पालाङ्कित
सुनःसुनः॥ तस्मिंचानयदेशेव. सस्यलाभविशेषतः॥ यंचाब्धिबनामसूक्तं. अस्मिन्नेतकपर्वतं॥ अस्मिंमणिमयस्यूक. पर्वतयं

॥स्वांयंभु॥
॥७२॥

चनलक्ष॥ नानागुणविभूषांगं, लक्ष्मीभिः संप्रपूरितं॥ शृंगेष्वपि चरितर्यकं, पंचशिमसंङ्कितस्वतं॥ प्रथमं वज्रसंगं च द्वितीयमिंद्र
नीलकं॥ माणिक्यं तृतीयं चैव, चतुर्थं मार्कतं मणिं॥ वैडूर्यं पंचमं चैव, एतेष्वपि च रत्नकैः॥ अपि तु॥ प्रथमं मुक्तिशृंगं च, द्वितीयं
विद्रुमं तथा॥ तृतीयं चापि सौवर्णं, वज्रं तु चतुर्थकं॥ पंचमं स्फाटिकं च, रत्नैः नानाभिः शृंगकैः॥ एतमामूर्धनि मध्ये, एकदंड
किंकिणिं॥ मकरध्वजसमकाशं घंटिकाजालैः परिवृतं॥ नवरत्नमणियुक्तैश्च, रत्नवृक्षैश्च संयुक्तैः॥ वस्तुभूषादिभिर्युक्तैः, नानाधातुविभि
तकैः॥ नानारत्नादिभिर्युक्तैः शृंगैश्च उपशोभितः॥ पद्मरागादिभिर्वृक्षैः चीनैः कालिकयावनैः॥ नानावस्त्रादिभिर्वृक्षैः रवलि
गांधिभिरप्ययं॥ नानारत्नादिभिर्वृक्षैः कर्पूरचंदनादिभिः॥ नानार्थ्यनानाकनकैः नन्दकमासमागतः॥ आचार्यनीतिः॥ वसुप्रकर्षवृद्धैश्च ॥ज्रवृः॥
॥७२॥

ः॥ आवृतैः जितशिखरैश्च, रुचीरुचीनादिभिः॥ तिक्ष्णाभिः तिक्ष्णीभिश्च, उद्यानकदयानकैः॥ वाजामायासयोनेश्च, चीनजैः इक्ष्वजैर
पि॥ सर्वलोकैः परिवृत्य, समायान्ति जगद्गुरुं॥ मंजुश्रीयपरावाच, सर्वविरवपतथागताः॥ कश्चित्सुध्यात्मसंगृह्य, कश्चिद्ध्यानं तथाऽपि
पि॥ कश्चिद्दीयात्मसंगृह्य, कश्चिताश्चान्तथाऽपि॥ कश्चिन्नैवध्यानस्थाइ, लोकेन परित्वकथा॥ कश्चिद्ज्ञान्याविगृह्य, कश्चिद्वयदकानपि
॥ कश्चिल्लाशान्याविगृह्य, कश्चिन्नीमांचगायत॥ कश्चिल्लाणं च रागांच, एवं सर्वे समागताः॥ मंजुदेवपरावाच, ॐ रूं सर्वसुशिष्यका
ः॥ मत्पालकः समायाताः स्वयथा च पुनः पुनः॥ अथ सर्वे समायाताः चीनदेशजमानुषाः तत्स्वयंभुध्यानिवं, दर्शनं च कर्तुं मनः॥ सञ्चा
गत्य ऊ मंदष्याकनूणा विश्वनानसः॥ तं दृष्ट्वा सर्वथा इदा, मनाश्चिका वरत्वकु॥ अस्मिंकालीअदवित्, जलजंतुपनावृत॥ मत्स्यमकलव

॥स्वयंभु॥ ॥ ७३ ॥ रुपैः शंखादिभिः पवित्रः॥ दक्षिणावर्त्तकं शंखैः शुक्तिभिः श्चापि मंडपैः॥ मयादिभिर्विचित्रांगैः जलजन्तुभिः पूजितैः॥ वज्रदेह
पद्मनिभिः इन्द्रनीलैर्विद्रुमैरपि॥ दिव्यधादिभिः रत्नैश्च, समन्ततः प्रपूजिता॥ वासुक्यादिनागराजैः अनन्तं तक्षकं तथा॥ कर्कोट
कं च पद्मं च महापद्मं पूजितं तथा॥ शंखपालं वासुकिं च, कुलिकं च तथापि॥ इत्येवं आदिभिर्नागै, राजैश्चापि सुपूजिता॥ त्रयस्त्रिंशि
कादिनागैः सर्वनागैः सुपूजितः॥ स्वयंभुवः प्रभावाच्च, अनेकनाम्हैः चमत्कारैर्जनपूजितं॥ आकिंचिंजनमानुष्यं, सर्वत्र
नागसम्पूज्य॥ ब्रह्मादिः ऋषिभिः देवैः शक्रैश्चापि तथा राजैः॥ अन्यदेशात्समायाताः अतुल्लिताः प्रविश्यन्ति॥ पूर्वाश्च दक्षिणाश्चा
पि, पश्चिमोत्तरादपि॥ अग्न्याश्चनैरृत्यादयाः ईशानादथ ऊर्द्ध्वकान्॥ दशदिग्भ्यः समायाताः देवा देवाश्च मानुष्याः गंधर्वाकि ॥पुरा॥ ॥ ७३ ॥

न्नरायक्षाः नागाः कुष्माण्डकाअपि॥ वाणिभाश्चप्रविश्यन्ति, अतुलपालमण्डल॥ सुरितकं सुजनाथानं सर्वमंगलपूजितं॥ वासुक्या
दिनागराजैः अनन्तं तक्षकं तथा॥ कर्कोटकेन पद्मेन, महापद्मेन च अपि॥ शंखपालेन वासुकि कुलिकेनापि च तथा॥ इत्येवं नागराजै
श्च, नागलोकैः सुपूजितं॥ नपालमण्डले अस्मिं, कालेदिने निशिवृष्टिपूजितमन्त्राश्च, प्रविश्यन्ति न संशयः॥ वसुंधरा पृथ्विमाता
सपूर्णमहिंहृतं॥ अन्यादि देवी दिशा देवीश्च, अंतेषु पूज्यन्ते प्रविश्यन्ति॥ वनदेवता अनेकैः फलमूलस्कन्दतोकैः॥ नानापुष्पैः सुपुष्पैश्च, प्रति
पश्चि सुपूजितं॥ इति चिंतयन्मंत्रश्री नागां चत्वनमकुर्वीत्॥ वनदेवता देवी, एतावंसमनः शृणु॥ स्वयंभुदर्शनाजानं, करुणावि
ष्टमानसं॥ महास्वयंभुनाथस्य, गोचरं निश्चयं कृतं॥ निश्चितं गन्धर्वदेवो, कृत्वा थिमन नित्यपि॥ अन्याश्चित्रं पवित्रास्थ्य, पुष्पाविकं

॥स्वायंभु॥
॥७४॥

वसांप्रतं॥ कतिस्थानं हन्नाथस्य. प्रतिमयमदिमांचवा॥ सर्वत्रापिविनियतः सत्वलापि पुनःपुनः॥ ववदामाकदादेवो. निषेसद्द
यनिवृत॥ मंजुदेवंजगन्नाथं. अवोचकसिगोनवं॥ मंजुदेवदेवनाथ. यथेस्थंसंप्रदंवतु॥ आवासानदिकार्थच. स्वयंत्तः पूजनाय
च॥ देवानांचमनुष्यानां. चाहत्राणाअपितथा॥ सर्वेषांमपिसत्वानां. हितायचसुखायच॥ एवमुक्तं मंजुदेवः साधुदं निश्चयं कतं
॥ कालीजद्देत्दनाय. मनविन्द्याचतुवतु॥ ह्दलंकनतस्थणकनिषामिस्ट्दंमयि॥ तत्रुदस्सासमकाकंजलानिकोयिमायच॥ य
चविद्दक्षिणाञ्चापि. याश्विमाइत्सवादयि॥ अग्न्याश्चनेऋत्याञ्चापि. वायाव्लीशानाञ्चतथा॥ दिग्विदिक्षुयनिवृत्य. समक्तनःपुनः
पुनः॥ अलादिश्याविदिलाच. विचार्यमनसितत्तं॥ इतिविन्त्य मंजुदेवः मनसिनिश्चयंकृतं॥ जगन्नाथस्वयत्सास्व. गो

॥गुरुः॥
॥७४॥

चचायमनःदधे॥ स्याद्यथायंकनिम्राद्दं. जलनिर्व्वहणेमति॥ इतिकृत्वाभगवान्मंजुनीयात विचिन्तति॥ देवानांचमनुष्याणां. दैत्यानां
चंतथापियि॥ यक्षाणांकिन्नराणांच. नागानांचतथापियि॥ कुम्भाण्डानांचसिद्धानां. गन्धर्व्वाणांनाकसानां॥ विद्याधराणांअपीणां. तथुमध्यस्थ
नायकः॥ चतुर्मजकायिकानां. त्रायस्त्रिंशानांचापियि॥ यामानांतुषितानांच. निर्माणरतीनांचतथा॥ परनिर्म्मितवसवर्त्तिनां. कामावचराण
तथा॥ असुरानांदितदेवानां. हासापकजनायका॥ ब्रह्मकायिकानामपि. शुभादिकानांचतथा॥ महाब्रह्माणांचअपि. आभास्वराणांअपिचेपि
इतिरूपावचराणां. सञ्चयप्रतिसंस्थित॥ तथासर्वेषामध्यच. एकाणाकासमजगद्गुरुः॥ सद्धानांचदेवानां. सदैनांकथाअपि॥ अग
निष्ठानांदेवानां. मध्येमस्थःसःसद्गुरुः॥ आरूप्यावचराणांच. स्थानित्युपनिस्थितः॥ एकमध्यजगस्ताता. सेनाध्यक्षसुरनायकः॥ इतिवं

॥स्वयंभु॥
॥७५॥

स्वर्गलोकानां ब्रह्मादक्षादीनामपि॥ एकमात्रगुरुनायका स्वयंभुर्जगदीश्वरः॥ मनुआदिमानवानां दैत्यासुरसत्वादीनां॥ मर्यादापाल
कानां च एकनाथजगद्गुरुः॥ सत्वानामपि सर्वेषां शरणनाथनाथं स्वयंभुः॥ वन्दनीयाश्रयणीयश्च पूजनीयाविशेषतः॥ माननीयश्च
देवानां कमणीयस्तथापि सः॥ कमणीयगुरुश्चासौ रविरिव निर्मलस्तथा॥ इति मत्वा स आचार्य जलनिर्गतालयमति॥ लोकानामनु
कंपार्थं सत्वानामुद्धरणाय॥ देवानां च मनुष्याणां हिताय च सुखाय च॥ अपुण्यानां पुण्यार्थाय पुण्यानां फलप्राप्तये॥ इति संचिन्त्य
स्तथापि आचार्येण सम्बुद्धिना॥ नामन मञ्जुदेवेन महाप्रियबलादृढा॥ तीक्ष्ण खड्गं चन्द्रहासं खड्गं गृहीत्वा सर्वथा॥ खड्गबलेन मिनासिद्धं ते
लोकानपि सह इल्लरं॥ चन्द्रनं हस्तं खड्गं चन्द्रहासमिति स्मृतं॥ श्रीयालक्ष्मीचवकच्छेद येन छिन्नन्तु आवि॥ यदा च मञ्जुदेवेन खड्गं ज्ञानसिद्ध

॥गुरुः॥
॥७५॥

12

रुया तदाश्मात्गुरुनाथ मञ्जुश्रीतिविलोकितं॥ यस्मिंश्च मञ्जुदेवेन खड्गं गृहीत्वा मिनकृतक्षणात्॥ पूर्णमायाः सायंकाले सूर्यश्चन्द्रमसमित
व॥ यं च वृक्षसकृतेन रुचिरं छिन्नं यथापि नानावस्त्रे विरहमांगी कयुनकरक्षेण्रुलेः॥ वस्त्रदामाणदास्तेश्च रुचिरमात्र विलोकितं॥ य
देवजादिशिखैनः रुचिरं विलोकितमपि॥ सर्वदृश्मनसंगृह्य कृपाणं चन्द्रहासकं॥ वामनपुस्तकं धृत्वा एकाग्रमनिमपि॥ सिंहासनाई लया
यति संस्थितः तदा पीठके॥ स्वयंभगवन्तः नाथ सम्मुखं दिशं प्रणम्य च॥ स्थितं यामां जायतिपुनितः॥ प्रातःकाले सूर्यवत् अर्थे विलोकि
तं च वह॥ अथ वाग्रत्समये शीयाञ्चयतिपुनितः॥ पूर्णमास्याः सायंकाले चन्द्रमाः च विलोकितं॥ तदिनस्मिन् स आचार्यः मनसि चिन्ताय
न्नमुरुहन्॥ विदिक् दिशि किन जलयंथानं कानिकं॥ यणञ्च एक वा द्वौ वा बहवा वा यिकानिकाः॥ कतं च निश्चयं कृत्वा विकयामास सद्गुरुः॥

॥स्वयंभु॥
॥७६॥

मंजुश्रीनाथआचार्यः दृष्ट्वा विस्माविस्मितः॥ कालीह्रदस्य संपूर्णं, ययस्य नसुशोषयतु॥ याम्यनाथदिशेनापि, याम्यासेनायिषागुरुः॥ मन
स्तेकविल्हनकृतागिजलनिर्गमं॥ चन्द्रहासनखड्गेन निशितेन नाश्विदिदितः॥ सर्व्वतंजलसंयातं, वाहयामास धावतः॥ कायातलंबपथ
मं. यर्व्वतायस्यकाः ततः॥ गंधवत्यायस्थकाव, क्रमनस्व दिनं गतवत्॥ मृगस्थलितनख्याति, यच्चा गोकर्णसुदीर्णं॥ ततयच्चाद्भवयंनामत
गावतवत्रुउयर्यामि॥ यदुयद्देवयाम्बाणं, वृश्चवृंश्चजलाह्रितः॥ स्थिलाह्रिलावतांवक, नदीशोतज्याननकाः॥ सुहानार्तद्विरिस्तूरिष्ठउ
रिवर्णसमकृत॥ ततह्रदमस्यजलं सर्व्वं, शोषितं तत्र तिष्ठति॥ जलशोषादनन्तरं, कालीह्रदशेषसंचयः॥ स्थापयामास नियतं ह्रदमर्कं
मनात्मं॥ मंजुदेवनाचार्यण, एकंह्रदं प्रकल्पितं॥ नयालमलेश्चामि, याम्यादिशिविशेषतः॥ गर्भविद्यायचक्षाच, याम्यादिशिवि

॥गुरुः॥
॥७६॥

शोषतः॥ स्तूलपद्देशेन ह्लह्रदमर्कं प्रकल्पितं॥ स्वच्छसुशीतलं गंधं, सुकंजीर्णकिनिलघ्र॥ मधुलं दीर्घआभागांसुख्यंगुणसुवासिता॥
ह्लदं सुवासिताःअत्र, महाह्रदं प्रख्यापित॥ समन्तः पतिवृक्षाच, जलनयुक्तं नगरवत्॥ कानचेवैः सारसैः हंसै, चक्रवाकैश्च पक्षिभिः
॥ पक्षिभिर्नागहंसैश्च, वाहितं तत्र सर्वदा॥ कवदं सर्वलोकाभिः मलिनैः शितनवैवकैः॥ लक्ष्मणाभिश्च स्नातैः कांचादिभिः स
दाह्रितः॥ मीनादिभिस्सह्लितैः नक्रैजलजैश्च पूरितः॥ शुचैमकरैः कूर्म्मैश्च जलजंतुभिरावृतः॥ कुतशेमैः गोधेश्च कमठी
भिश्च मण्डुकैः॥ कुंभीलैर्मकुलैर्नुकैः इल्लामाभिः पतिवृतः॥ शुक्तिभिः शंबुकैः शंखैः मण्डुकैः मसूकैः शालैः एकाभिः स
प्रपूरितः॥ ह्लमादिभिर्वृक्षैश्च, जलपक्षिभिरावृतः॥ जलजन्तुभिः सर्वे, अत्र वासितं सदा॥ ह्लद्विवैः कुवलयैः सौगन्धिकैव

॥स्वायंभु० ॥७७॥ लेः॥ अनवतप्तेः यश्च नागेः नीलोत्पलेः कुशेशयैः॥ पुण्डरीकैश्च कमलेः लक्षादलेः सुपूजितः॥ संचलितैर्वीजामोषैः किं अग्ने
ः कर्णले वयि॥ ततश्च पुष्पैः जलजैः नानापुष्पैः प्रपूजितः॥ नानागन्धैः ससंयुक्तैः तद्धस्त समर्च्चित॥ बहुभिः कांचनेर्युक्तं सम
न्ततयातिप्ततः॥ यतश्च स्थितानंदश्चा त्रिकालं तु पदर्शितं॥ स्वयंभुवानि पूजयि पूर्व्वं काश्चनाश्वाजदंः श्रुतिः॥ तस्तादग्नश्चिमाः लोक
ः स्थितः पुनुपदानकाः॥ वासुकिर्नागकुलिका वेन्वाः शुद्धाश्च अनन्दनागः॥ तयालगाश्च सर्व्वयि अस्वार्थं मानितं रत्नव्रत॥ नाकगामत्तरोगा
लोकायातालगाअपि मुदा॥ तसर्व्वे सर्व्वकालं च अस्वार्थमानितं रत्नव्रत॥ कालस्थास्मिं जनाः सर्व्वं ऊर्ध्वकक्करात्वाय॥ धनादस्तु मितन्न
म नाककर्कोटकालयः॥ उपतिष्ठादयश्चवा अप्सरासगणावृताः॥ ततश्च मार्द्धमायाता तस्मिं जदसदासदा॥ पूर्व्वदिशास्म ॥गुरुः॥ ॥७७॥

७२

याताः धृतराष्ट्रमहद्युतिः॥ गन्धर्व्वैः स्वगणैः सार्द्ध स्नानार्थं तु आगतः॥ विरूढकदक्षिणाश्च कुम्भाण्डैश्च परिवृतः॥ पश्चिमाश्च
विरूपाक्षः नागैः सार्द्धं समागतः॥ वैश्रवणोपि उत्तराद् यक्षगणैः परिवृतः॥ पूर्व्वदिसमायाताः स्नानार्थं च मुदा सदा॥ कचि
द्दीनाप्रवायन्ति कश्चित्नृत्यं च नादितं॥ कश्चिद्दुन्दुरं ताडन्ति कश्चिन्नृत्यं अपि॥ कश्चित्कांशजं वाद्य नाडिनं वाद्य कामयि॥ कश्चिद्गीतं
वगायन्ति स्वस्वदक्षजटाग्रजेः॥ तत्र च वंमागले पुष्कं उत्साहवकनं मुदा॥ कालदिनसमायाताः स्नानार्थं सर्व्वतः दिशात्॥ यमश्चिताद
यदेवाः यामालवासिनअपि॥ स्नानार्थं च समायाताः कालकालदिनदिन॥ मनुजादयमानुष्याः सर्व्वं च मर्त्त्यगा अपि॥ आगताः प
र्व्वतप्राप्य स्नानं कृत्वं मुदा अपि॥ यथा कालीअदंलोकं तथा तद्धृदं गोचरं॥ स्वर्गमर्त्ये च पाताले तो सर्व्वत्र स्ववन अपि॥ ततः स्वदवाश्च

॥स्वयंभु॥ ॥७६॥ देशाश्च नन्दस्थानं कंनौजके त॥ प्रतिदिनसमायाताः स्वयंभूः दर्शनाय च॥ श्रीस्वयंभुदर्शनं च, कल्याणं प्राप्य वासकैः॥ पूजयामास तन्न
स्वर्थ, जयलोकजनोनयः॥ सोऽपि दक्षिणदिशस्थ, दीर्घकालं च स्थिति॥ एवं मेरुयविश्वरत, कालक्रमेः सः समभूः॥ तत्र च्छिन्नतमेव
य, मानवमानवाह्वनाः॥ स्नानध्यानादि आयादि, स्वस्थे च न विस्मृर्यथा॥ तीर्थदीक्षणनान्तु ध्यानावकाः दक्षिमानवमानवाह्वनाः॥
स्नानध्यानादि आयादी स्वस्थ च न विच॥ तस्मात् सुध्यानूतावनलतदक्षिविविधश्चनान्॥ सोयं जन्दस्थनामत, अर्थ्येनमाहङ्गः यनः॥ धनसंप
क्षिवदलनधनादङ्कि स्थानवान्॥ मानवैः मानवातिश्च, धनसंयाक्ष्मिस्थया॥ नन्दं च समभाषाय, कृतकिं स्थानदानकं॥ यत्र च नन्द
नमस्कृत्य च जनत्वंप्रतिष्ठितं॥ मंजुदेवप्रवाचा च, पश्चिमं दिशमागतां॥ उत्पन्न जन जनत्वं, यत्र च स्थापितं तन्॥ नमस्तरव च आरयन, ॥गुरुः॥ ॥७६॥

नेपालवासिभिर्जनैः॥ ॐ सुनामं च समस्तैः नेपालजन्मनैर्नयि॥ तस्मात् जन्दस्य मध्यन, मध्यन स्वयंप्रकीर्तितं॥ अतीतेनयि सर्वत्र, प्रत्युत्पन्न
नागतैः॥ मानवादिरिमानुष्ये, स्थापितं तत्र सर्वदा॥ अतीतानागते चैव प्रत्युत्पन्ने तथागतैः॥ सूविनादिभिः निश्चित्य, कीर्तितं तत्र स
र्वदा॥ दिवाकरेनयि सर्वैः मनुजैः सर्वलोकजैः॥ पातालवासिभिः सर्व, नरार्थस्थापितं सदा॥ जलजो यादनं कतं, वायुः पुत्रान्तिमाग
तः॥ मंजुदेवप्रसादेन, विपतिनागकानिलः॥ पुरुषदर्शयवितर्च, मागिलेपश्चिमन्तवत्॥ तन्तुदेशे प्रतिष्ठाय, स्वयंभुजन्मपंकजं॥ मं
जुश्रीयर्वतस्थाना, एकजन्दपदस्थापिति॥ तस्मिंचजन्दमध्ये तु, सशाःशशजनवतकं॥ तस्मादेतत् जन्मनं, शंशाः पाश्चात्सदृश्यसा॥ मंजुदेवमानि
च्या , चयपर्वसंजातमूलमं॥ मननशिलादिरिधातु, नानाधातुरिमण्डितं॥ जाम्बूनदं सवलोत्थ, नगजे नगलक्षणकैः॥ विद्रुमे मुक्तिके चैव

॥स्वायंभु॰
॥७२॥

ऽः समाश्रमकैर्देवैर्यैः॥ पुष्पवाटैः मालिकैश्च, नानावर्णैः प्रपूरितं॥ सुकपिलैः कदलिभिः जम्बुनिम्बकपित्थैः॥ सदाभिरिक्-
षुलीभिश्च, नलवृक्षैरलंकृतः॥ अश्विनेलादिकैर्वृक्षैः, पद्मद्युम्नादिभिस्तथा॥ विनेत्रकालिकेवनैः पद्मवृक्षैः सुशोभितं॥ कुन्दादिभि
र्गुणैर्युक्तं, मंजुदेवप्रसादतः॥ मंजुश्रीपर्वतमध्ये, उच्चं पर्वतमुत्तमं॥ नानावर्णैश्च संयुक्तं, नलवृक्षैरलंकृतः॥ सुवर्णशालिभिः कृतं
मनोजविकसोत्तमं॥ कुन्दादिगुणसंयुक्तं उच्चं पर्वतमुत्तमं॥ मंजुदेवप्रसादाच्च, नवगिरिपर्वतस्थितं॥ पर्वतस्योपरि तस्मिं, उच्चं कुन्दप्रभः
स्थितं॥ तस्मिं ज्ञ पद्मध्युतं, वज्रवत्प्रतिष्ठितं॥ अस्मिंजद सम्यकाच्च, जलपुष्पैः सुशोभितं॥ नीलोत्पलादिभिः पद्मैः कुमुदैश्च सम
न्वितं॥ यथा कालीजदतोरं, तथा तद्वन्तुशोभितं॥ अपि वनदनादाच्च, अनर्थ्यशोभितं वरं॥ श्री देवजद नलं च, ऐरावतपिच्छद्वरं

॥गुरुः॥
॥७२॥

९५

॥स्वायंभु॰
॥ ॥

मंजुदेवप्रसादाच्च विशेषपक्षसरोरुहः॥ तस्माद्धिनाः पर्वतं स्थानं, पञ्चगिरिः ब्रह्माख्यया॥ गिर्यपतिसमं स्थितान् साक्षात् नवतिरव्यानतवा
नू॥ स्वायंभुवसमक्षात् सायश्रदस्कारवतु॥ निर्जलत्वात्समक्ता, जदद्रमिसमक्रतः॥ तक्षकापिमिर्सिंहश्च, शंखपालं सनूपिच॥
कुलिकस्य पतावश्च, नदीपतन्द्रकायिवात्राशुकिर्वाचिनुलध्धपि, पद्मापिमसमकः॥ श्रीकाम्यादयनामायः सर्वसत्तप्रतिष्ठिताः॥
पुत्रपुत्रादिभिर्युक्ताः पत्नीभिः दासदासैभिः॥ यत्र यत्र प्रतिष्ठन्ति, तत्रतीर्थकथ्यते॥ द्वादश नागराजेश्च, पत्रापिनाभितं सर्वशु
नत्रापिमानी तीर्थानि, द्वादशानि प्रकीर्तिताः॥ तिरिस्तिरिकादिनागैः सदास्थितः॥ तस्मात्तीर्थानि तत्र, सर्वकालं सुसंस्थि
ताः॥ कालवालप्रतिवर्षं, मासमासं प्रवापयि॥ वृष्टिकरं समक्षाच्च, विशेषेषु तत्र मण्डलं॥ तस्मात्तु पिण्डितेकं च, सततं पूर्णविमांगलं

॥स्वायंभु॥ ॥६०॥ आकीर्णजनमानुष्यं शैलाश्रयि सुदुर्ल्लभं ॥ हिमालयाख्या भूमीसा, पर्व्वतेषु पवित्रता ॥ नानावृक्षादिभिश्चैतैः नीलवल्लैः सुशोभि-
तं ॥ समन्तात्कुसुमानिवृता, नीलैश्च पर्व्वतैर्नन्दिते ॥ विचित्रवृक्षैश्च, समन्तात्सुशोभितः ॥ केचिद्वनैः शुभं तोयापि, केचिच्च निर्म्मलै-
रपि ॥ केचित्त्रिगन्धलैश्च, कचिद्दलैः पवित्रतः ॥ केचित्फलवृक्षैश्च, केचिच्चम्पकवृक्षकैः ॥ केचिच्चवर्णुरिस्थाने, नानावृक्षैः
सुमण्डितैः ॥ नानाधातुभिरवडीभिः शोभितैस्तु विशेषतः ॥ नानाविधैश्च खनिभिः युक्तैश्च पर्व्वतैर्व्वृतः ॥ मार्जालजम्बुकव्याघ्रैः मृग-
रिमर्क्कटैरपि ॥ नवकुलैः शूकरैश्च, युक्तैश्च पर्व्वतैरपि ॥ शुकैः शालिकैर्मयूरैः कपोतैः कोकिलैरपि ॥ कलविंकैश्चातकैश्च, ख-
ञ्जनैश्च सदास्थितैः ॥ आतायिभिर्गृध्रैश्चापि, वकैश्च वायसादिभिः ॥ दार्वाघाटैः कोकिलैश्च, हंसैश्च सारसैरपि ॥ भिल्लीका ॥गुरुः॥ ॥६०॥

११

भिन्नामरैश्च, सन्नघातैश्च दंशिभिः ॥ चञ्चरीभिर्म्मक्षिकाभिः मधुमक्षिकाभिस्तथा ॥ समन्तुभिश्च मनोभिः, कस्मशालैर्मृगैरपि ॥ हति-
लैर्मृधिकाभिश्च, वनजन्तुभिरावृतः ॥ कूर्मानवमादिभिर्वन्दैः खञ्जलैर्हृचिरैरपि ॥ कीटादिजन्तुभिर्युक्ते, पर्व्वतैश्च पवित्रता ॥ समन्तात्
सुमावृता, सम्पन्नाकारमण्डला ॥ सुदुर्लभा हस्ताख्याता, महानास्वादकारिणी ॥ दशपीठनामश्चापि, उपच्छन्दोहकारवत् ॥ सर्व्वसिद्धिप्र-
दा च, सा भूमी संप्रकीर्त्तिता ॥ चतुर्विंशतिपीठानां, विशेषणापि कथ्यते ॥ हिमालयाख्या भूमीसा, मोक्षसिद्धिप्रदायका ॥ हिमाल-
याप्रसिद्धार्थः हिमवापि प्रख्यादिता ॥ नीहारवणापि संयुता, योगियोगिनीसेविता ॥ संवलामण्डलाकारा, देवीदेवैः प्रपूजिताः ॥ अ-
नेकैर्योगिभिः सर्व्वज्ञमारुकादिगणैर्गणैः ॥ दानवादिभिर्नन्नकैः, ऋतुपालादिभिर्गणैः ॥ सिद्धादिवर्पिनागैश्च, वृक्षमध्यैः शिवेरयैः ॥

वेतालैर्भूतैः पिशाचैश्च, यक्षैर्यक्षिणीभिरपि॥ एवं डाकिनीभिश्च, शाकिनीभिस्तथापि॥ सिद्धविद्याधरैश्चापि, खेचरैर्भूचरैस्तथ
॥ गणैः सार्द्धं देवतादि, विविधैरुपसंस्थितः॥ नेपालमण्डलस्थि, न्यविपूर्णविशेषतः॥ एवमादिगुणैर्युक्ता, माहात्मीमाहृदाव
ला॥ त्रिमार्गसमस्तालोक, नरलोके माहात्म्यं मदि॥ जयत्रिलोकपूलाकम्, कलाश्रितविद्यमानन्॥ यविज्ञ सपूर्णन, कृतगुणविशेषतः॥
मंत्रदेवस्तुपेनन, मंत्रवाक्यं रवनमहा॥ देव्यादिहिमदात्मिला, देवीनाम्नां कीर्त्तिता॥ नदतावासितलोकैः देवैस्तुलोकवासितैः
॥ सन्तापप्रादितैर्दिवैः मानुषैरपमेवयि॥ देवीनाम्नाक्रपसिद्धामा, कीर्त्तिता वर्द्धिता सदा॥ दशस्त्रीनां मध्याना, स्वयंकृपापकि
र्त्तिता॥ सार्वहितार्थसत्वेषु, तवक्लिशविनाशदा॥ सप्तत्रिंशत्बोधधर्म, मंत्रानामादकाविणी॥ वीर्यसंगामंगहान, दायिनी

78

सागुरुपदा॥ श्रावकजिनशिष्यानां हितकारिणीहितार्थमपि॥ बोधानां बोधिसत्वानां, सर्वज्ञानात्मादनीत्रमा॥ ब्राह्मणाचार्यकन्यवापि, माकृद
सिद्धिदात्री॥ नवरात्रानदाकल्पा, न्यात्रियुदशस्त्रामीषु॥ स्त्रीनां दशमीनां च, मध्यसेकापकीर्त्तिता॥ वाधिज्ञानप्रदामास्, बोधिसत्वेषुस
विता॥ चतुर्विंशतियोगिनां, विशेषणप्रवर्द्धिता॥ एकामासिद्धिस्त्री, योगिनिश्चप्रकाशिता॥ सर्वयांयोगिनीनां च, योगिनामपिसर्वदा॥ व
ह्निकंदलसंप्राप्ताः विशेषेनक्रमण्डला॥ ख्यातादिगुणयुक्तात्स्वैलोक्यैपि सद्धर्त्तिता॥ नानागुणविरूपांगी सर्वावगीमिवाहिता॥ सुरूपेयं
प्रथमाया, देवीलोकरवमानना॥ सन्याकारनसंयामा, स्वर्गमर्त्यत्रिलोकगा॥ त्रिदलयमनुपण, वर्द्धनकसमनन्॥ धर्मादयास्वनुपेण, त्रै
लोक्यचप्रख्यायिता॥ उरुनाहितमुखीदेवी, त्रैलोक्यजनीत्रिति॥ स्वतावमिवनूपाला, त्रैलोक्येपि प्रकीर्त्तिता॥ चतुर्विंशतिनां चयि, वीरश्च

॥स्वयंभु॰ ॥८२॥ णीनां ख्यापिता ॥ एकाकाराकाशसिद्धासा, स्वर्गमर्त्यपाताल्विभू ॥ वीरस्वरूपसंगम्य, आलिंगनेनुमितसंस्थिता ॥ शवारूढापि नतीव, कर्त्तृकपालधारि
णी ॥ शिवशक्तिस्वरूपात्मा, त्रैलोक्यख्यापितं ननु ॥ प्रज्ञोपायस्वरूपेन, मिलीनं स्थितं सर्व्वदा ॥ पंचमुद्राविभूषांगी, पंचबुद्धमुकुटिनी ॥ निर्वाण
घनसान्निता, त्रैलोक्यमानवार्थिता ॥ पिंगोर्द्धकेशीनयीव, त्रिनेत्रसिन्दूरकुण्डली ॥ सर्व्वतथागतानांच, जननीश्च निख्यापिता ॥ खगाननमिना
मन, खवर्णशून्यरूपिणी ॥ शून्यानां शून्यकं माता, बौद्धमाताप्रकीर्त्तिता ॥ भिक्षूणां भिक्षुणीनांच, स्त्रीनारीणां तथापि ॥ सर्व्वेषां बोधिसत्वानां म
हासत्वानांच तथा ॥ उपाशकोपाशिकानां, सर्व्वेषां बोधिरागिनां ॥ प्रज्ञापारमितारूपी, बौद्धानां जननी तथा ॥ बौद्धानां वज्रिणीरूपी, योगिनां यो
गिनी तथा ॥ सर्व्वेषां मायिसत्वानां, जननी विश्वरूपिणी ॥ अतीतानागतेबुद्धैः पत्युत्पन्नैस्तथागतैः ॥ सर्व्वेबौद्धैर्नयिनिशेषं, बोधनाताप्रकी ॥गुरु॰॥ ॥८२॥

र्त्तिता ॥ शैवानां शिवरूपी सा, वैष्णवानांच वैष्णवी ॥ ब्राह्मणानां ब्राह्मणीति, विश्वरूपीश्च वर्त्तिता ॥ शैवानां वैष्णवानांच, ब्राह्मणानां
तथैवच ॥ सर्व्वेषां देवदेवानां, मातृमाताप्रकीर्त्तिता ॥ आचार्यैश्च वाचिनीभिः शिष्यैः नीचिनीभि तथा ॥ सचितं सततं कालं तथापि
पादपंकजा ॥ योगिभिर्योगिनीभि, नानादेशसमागतैः ॥ ऋतुजेवापि सर्व्वेश्च, पूजितंच दिनंदिनं ॥ पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च, मांसैसंधैः
तथापि ॥ स्वस्वरूपैः फलैः वस्तुभिः अर्हंनिशं प्रपूजितं ॥ नानामंत्रैर्वरन्यमन्त्रैः, स्तन्यस्तोत्रेणच पूजितं ॥ मालाभिः दत्तआपेश्च, तत्रं सर्व्वैः
दिनंदिनं ॥ मानवैरमानवैभिः सर्व्वेश्च पूजितं सदातु ॥ प्रतिदिनं प्रतिवारं, वन्दितं अर्च्चितं सदा ॥ प्रथमं मंजुदेवेन, उद्धृतादेवतानं
॥ तस्याः खगाननायापि, पूजितं पादपंकजं ॥ तस्याश्च दर्शनेनापि मंजुदेवो जगत्गुरुः पूजयामास अत्यर्थं, तस्याश्च पादपंकजं ॥ कारित्यपर्व

॥स्वायंभु॰
॥६३॥

शिनीयां. सार्द्धम मागता गुरुः॥ मंजुदेव गुरुर्भक्त्या. सुरार्थ्य ईजनाय च॥ यजस्कन्ध मार्गशीर्षे. नवम्यां दिशि संनिभ्रे॥ स्नानश्चानादि विस
स्याः कृत्वा पुस्कं मूर्द्धिः॥ उपवासक्रमनायिना जागरनं संकृतं॥ पुष्पै धूपैश्च गन्धैश्च. दीपैश्चापि प्रपूजितं॥ मत्स्यै मांसैश्च लेह्यैश्च. पयश्चापि स
पिष्टकैः॥ नानापुष्पैश्च विविधैः नाना संपूजनं कृतं॥ तत्पुनर्जपं कृत्वा. तत्सेवमदिनं कृतं॥ तस्याः विविधं कृत्वा. निशि जागरनं कृतं॥
पत्नीस्यास दत्त संस्थिता. जापं कृत्वा पुनः पुनः॥ तत्काले सुसपूर्णे मंजुदेवन पूजितं॥ प्रातः स्नात्वा बागमतीर्थे. जलकर्पणं दानकं॥ पुनः कृत्वा प्र
मोदनं च कानस्तु निमादनं॥ गाथादि विविध गाथा. भाक्त्वा च प्रपाठयन्॥ दाना निविविधान् वस्त्रन्. यानकत्वः पञ्चदिनः॥ अन्नमन्नार्थिनि
पश्च. वस्त्रं वस्त्रार्थिकयः हि॥ दव्यं द्रव्यार्थिके यापि. सर्वपापश्च मंददत्॥ स्नानं समियुनः पुत्रं. स्वगाननायेभीमकाः॥ पत्नीस्यास दत्त संयस्कं ॥गुरु॰॥
॥६३॥

पंचायचार्य पूजि (मंत्र)॥ ध्यानेनार्घस्तपनेन. धूपैर्धूपैस्तथा पूजि॥ गन्धैः दीपैश्च नैवेद्यैः लड्डुकैः पयैस्तथा पुनः॥ खाद्यैः पानेश्च संतोष्य. स्वान
नायेच सद्गुरुः॥ तद्दिधिना समं पुष्य. उपशमाव पुनः पुनः॥ प्रणिपत्य पुनः कृत्वा. तत्पुराद नत्विं चयन्॥ अभिषेकं पुनः कृत्वा. नत्वा ल
पं प्रकृवानि॥ मंजुदेवन मादनपिश्रृङ्खला मंत्रयः पत्नीस्यास दत्त संगानपिनश्च अंजलितयं॥ प्रथमं च पिवल्लन. पत्नीस्याच कनकः ददौ॥ त
तः सर्वैः शिष्यैः तस्यैसादं मृदा ददौ॥ अथ सर्व पिशिष्याश्च तत्पुष्याद मृदापिवन्॥ अज्ञानं तत्क्षणाल्लब्ध. संज्ञानं प्रापणानन्॥ ततः किमत्वा
च मानुष्या. तस्याः शेवांकृतं मयि॥ इष्टं मंगलसंप्राप्ता. वांछाच्चलप्यनधिकं॥ एवं कृत्वा अपि सत्य. तत्र देश समन्ततः॥ जलक्षांतं च सत्वसं
जलस्नं धमयपुजनात्॥ ततः विष्णु शिवगणैः ब्रह्मादिदेवतागणैः॥ पूजितं गणकं तस्या. पादाब्जं च नमस्कृता॥ ततः पुरयमश्चवत्त्वः क्व च

॥स्वायम्भु॥
॥६४॥

द्रुतरङ्गायि॥ नेमस्तवायुष्मन्तश्च, अर्द्धे उर्द्धं तथाप्यपि॥ दशदिग्लोकपालेश्च, ॐ स्तंभकानन्ताजिकैः॥ उपसि तां नादि दिनिसूर्यैः नागेश्वनत्रजागताः॥ साक्षमीर्थ
कलसाल्वा, खगाननानायेपूजितं॥ प्रतिदिनप्रतिमास, पूजयामासुगोनवं॥ मान्धानवैनपिपूर्वैः मतामन्धानवादिभिः॥ दिविजैः यतिसाबेश्वर
जयामासुः पूर्वकैः॥ वज्रोदकांजलिपित्वा, स्वस्वगणैः यतिव्रताः॥ देवानामपि सर्वैश्च, अर्चितंतु सर्वदा॥ अवदे रिक्षिणीभिश्च, प्रत्येकजि
नजेवकैः॥ वाविसंस्नेरिक्षुभिश्च, रत्नाक्षि पूजितंसदा॥ ब्रह्मादिः क्रियायेर्व्वेभिः सूर्य्येश्चापि विजेयकः॥ अनन्तगोदनाजेवापि, अनन्तनपालदश
जैः॥ चतुर्व्वर्गेश्च मानुषैः अनगेगणजातिभिः॥ रत्नाक्षि पूजितं नत्वा, नमस्कृत्वा प्रतिदिनं॥ यः कश्चित्सागर्णीय सत्सकृत्य यत्रदतिगो॥ स
स्वागतकान्दीवस्तवायोपधसंयता॥ लक्ष्मावदिनीनकः सधर्म्माध्ययनसुमः॥ नागेजागनसंस्कृत्वा, नानाविधिभिः पूजितं॥ पुष्पैधूपैश्च दी ॥पुराणं॥
॥६४॥

८१

पेश्चगन्धैनैवेद्यकेनपि॥ मशेमासे कृत्वा यिद्वैः स्नानैः यानेश्चलक्षकैः॥ ॐ स्वादिविधिभिस्स्तोत्रैः किमनन्त पूजितं॥ मानवैमानवीभिश्च, अ
दर्निशंपुनः सदा॥ मार्गशिर्षकृत्स्यक्षनवस्यांच विसर्जकः॥ उरुमण्डलसंज्ञाकालक्षणमानवादयः॥ एकदिनचवानेन, पूजयाश्च म
ण्डलं॥ मंगदेवनतस्थं पूजायाश्च दिनंरतवत्॥ पूजयाच प्रतिमास, नवम्यातिथिसंस्कृत्वा॥ पूजितं चरत्नत्रियं, लक्षणमध्यमण्डलं॥ प्र
तिमास चतुर्दश्यां, कृत्स्नपक्षस्यनातिथि॥ नपूर्षं मानवीभिश्च, बाह्रिं लक्षणकृतं॥ निशिजागनसंस्कृत्वा, प्रातर्दानं यथाक्रमं॥ दत्वास्वात्मयनाव
सु, शुचिवस्त्रु विभ्रवितं॥ मानवामानवाश्चापि, ॐ स्नुकृत्वाकालदिनं॥ ॐ पूर्णितं ण्डलसंज्ञाया, समाक्रमविरामृतं॥ वर्जांदक्षांदणमात्रं, अपि
यविवस्तुंचलितयं॥ मानवामानवाश्चापि, बाह्यितं ण्डललक्षणं॥ अष्टाक्षणविनिर्मुक्तं, क्षणदुर्ल्लभमाप्नुयात्॥ धर्म्मार्थकाममोक्षं, बा

॥स्वयंभु॰ ॥६५॥

विहारन्तं च तत्क्षणं॥ शृणुयाच्च॥ तीर्थेन चक्रं प्रदीपं च दीप्यमानं समन्ततः॥ वुद्धकाकाले पृथ्व्या । दशभूकरास्या विशेषणाः॥ चक्रानशमहाराजा । आ
यतिंगास्तथाश्रुयि॥ मायाश्चरहयितापि । निर्मलिन्नतयस्तथा॥ निर्मिनवसचल्यादि । कामावनास्तथाश्रुयि॥ नृपावनाश्चदवाश्च । श्रानुया
ववनाश्रुयि॥ सर्वविनाकजादेवा । कालवलसमागताः॥ श्रागताः सगणाः देवाः तस्याः पूजां कर्त्तुं कर्त्तुं॥ ब्राह्मणाक्षत्रियावैश्याः शूद्राश्च
श्रुतदक्षजाः॥ सदासदा समायाताः तस्याः पूजां प्रचक्रुं वा॥ सर्वाश्च दक्षिणाश्चापि । पश्चिमा उत्तरादपि॥ ऊर्द्धादनिर्देसता । चापूर्व्याश्च सम
गताः॥ दशदिग्भ्यः समायाता । स्त्रियश्च पुत्राश्रुयि॥ आसुर्ष्या गोवर्णापि । तस्याः पूजा कर्त्तं सत्वरं॥ गन्धर्व्वकिन्नरायक्षा । रुद्राः प्रेताः पिशा
चकाः॥ खगाडाकिन्यः शाकिन्यः नागेनागेप्रपूजितं॥ वनचित्तादयदेव्याः किंनरैः सहश्रागताः॥ पर्वतचदिनकाले । समायाताः पूजनेः पू ॥गुरुः॥ ॥६५॥

जनैः॥ स्त्रियश्च पुत्रपौत्रादिदासकदासिकादिभिः॥ सर्वे देवाश्च नेगमेः कात्तुकीर्ति पवित्रताः॥ पुष्पं गन्धं च दीपं च । नैवेद्यं कं मयितत्रागता
ः समागच्छन्तस्याः पूजां चकार वै॥ समुद्रगोनागनाजा । सर्पनागैः पवित्रतः॥ नद्यानिविविधागच्छ । तस्याजायसमागताः॥ ऋं हुं च सं
र्तजालाका । मानुजादयमहाजा॥ यातालजापिसर्वेच । पूजितं चादिननिशि॥ यं यायचानविधिधिः । तस्मैपूजाकर्त्तुं सत्वरं॥ खसरस्तानिच
सुविधेविकितं च सदाश्रुयि॥ नागजे च मनं चापि । मर्त्यजे मपिरास्कन्दं॥ पातालजेस्ता श्रात्कंच । मदान सेव धापितं॥ ऋं तिपूजा कारणसर्वं । तस्या
पुण्यादकं मनु॥ वजादकं पिवलसर्वे । स्वर्गमर्त्यपातालकजेः॥ तत्पुण्यादं पिवज्रापि । तमाक्रमधिगम्यहि॥ ऋं तिक्लगगुनुः शास्तामं ऋद्धंचश्च
सुधिमान्॥ तस्याश्रयति शोसार्थे । ऋंहुं वनं प्रकाशितं॥ चंपकादिभिः पुष्पेश्च । पुष्पवृक्षै प्रपूजितः गन्धवर्णसमं युक्तैः नानापुष्पैः सम

॥स्वायंभु॥
॥८६॥

ष्ठितं॥ स्वाद्वमृतमिश्रजलैः फलवृक्षैः समण्डितः॥ अनेकैः फलजैः वृक्षैः अत्यर्थं च प्रपूरितं॥ लताभिः पत्रैश्च विविधैः शोभितं त
रुवृक्षकैः॥ नानावर्णैः समायुक्तैः विचित्रैर्मधुरैरपि॥ औषधिविविधैर्जातैः नानाप्रियनिवृक्षकैः॥ तस्मिन्देशे समन्तान्तु पूरितं शोभितं
सर्वतः॥ शिवादिभिश्च तु नानावर्णैः सुपूरितः॥ विशेषेण तु वृक्षैश्च समन्ततः प्रपूरितः॥ सिंहव्याघ्रादिभिर्जातैः अनेकवन
जन्तुभिः॥ वासितं सततं कालं गोशृङ्गपर्वतमपि च॥ शुकशालिकहंसैश्च मयूरैश्च बकैर्बकैः खञ्जनादिभिर्जन्तुभिः शुद्धं तपोवनवासि
तं॥ शाखामृगादिभिः सर्वैः जन्तुभिश्च विशेषकैः॥ वासितं सततं कालं गोशृङ्गपर्वतमपि च॥ कृतयालादयनागाः श्वेताः शिवाश्च संसि
ताः॥ रुद्रायघाश्च सिद्धाश्च संस्थिता तत्र सर्वदा॥ अप्सरो मातृकाभिश्च कुमारगणनायकैः॥ भैरवादिभिः गणैश्च दैवमातृभिः सदा॥

॥गुरु॥
॥८६॥

स्थितः॥ योगिभिर्योगिनीभिश्च खेचरैः भूचरैरपि॥ डाकिनीभिः शाकिनीभिः कृतवासितं सदा॥ स्वर्गजैरपि देवैश्च मर्त्यजैरपि मा
नुषैः॥ पातालजैश्च नागैश्च सेवितं तत्र सर्वदा॥ गोशृङ्गपर्वते सर्वदेवारण्ये प्रवासिताः॥ तथास्मिन्वनदेवाः वासितं सर्वभूमिषु॥ त्रयत्रिंशादि
लोकेषु सर्वलोकप्रकाशितं॥ गुणेन च यत्रिगुणं गोशृङ्गपर्वतमपि च॥ तत्र सिद्धं तदानन गुह्यं संदृश्य वनेन च॥ मञ्जुश्रीपर्वतं तत्र श्री
गुरुस्तिष्ठति मायया॥ मातां सार्द्धं समाचार्य मञ्जुश्रीपर्वते वसन्तु॥ शुक्लनवसुखनापि तत्र वासि संस्थितं॥ अधिकलात्मं शब्दैः प्र
शस्यापि आख्याया॥ मञ्जुदेवश्रीपर्वतं लोके त्रैलोक्ये प्रविख्यापितं अपि॥ वसुधामयकांकला जनदृष्टि समन्ततः॥ सिद्धसन्तमः
तिमयस्सु समस्थिति वृन्दं एतावयत्नमसमं संरुजान्तरावा॥ संयुक्ता सुन्नसम्वादितुम्बं गन्तुं संनिश्चितविविधवनविरहितः॥

॥स्वयंभु॥
॥९०॥

॥ ॥इति श्रीस्वयंभुपुराणे गोशृंगपर्व्वतस्वयंभुचैत्यमहानागह्रदसुवर्णासाधनानाम पंचमोध्यायः॥ ॥
॥ ॥अथ मैत्रेय वक्ष्यामि उग्रमंत्रनिगमादिकं, नागधानिं च नागं च नगरं पूरदायकं॥ शृणुष्व वचनम्॥ ॥
शीर्यं च मञ्जुश्रीनं कमं तथा॥ आकीर्णजनमानुषं, अनेकरत्नपूरितं॥ अनेकजनसंपूर्णं, नानागुणविभूषितं॥ ब्रह्मर्षिः क्षत्रियैः वै
श्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः॥ दानशीलगणैश्चापि, अमात्यैर्गणमेव च॥ सर्व्वलोकैः समसंपूर्णं, मांगल्यैश्च प्रपूरितं॥ श्रीमितुयडवादी
नगातुविश्रमयुतः॥ स्वर्ग्गमध्ये च पाताले, तस्मादन्यं न विद्यते॥ यथा राजकुलं दृष्टं, तथा लोकादिनायकं॥ सुरनायकसंस्थितं, लो
कानादिनकामसया॥ यानि नान्धर्म्मिमनिशं, धर्म्मिणां फलप्रापकं॥ फलदायिनां सर्व्वेषां, रागायमस्वप्रापकं॥ एवं मैत्रेयमधुचसत्

॥पुराण॥
॥९०॥

वचनमिदं नृ॥ शास्त्रियार्थप्रियमर्थं, साधकं निश्चयं शृणु॥ इह देवकल्पविग्रहः निर्मलम् उगम॥ चतुर्वर्णसमन्वाणी, ब्रमानाद्याय
विस्थित॥ कालदीर्घकथितचिद्विपुः क्रमावसाप्रजायत॥ चतुर्वेदांगविन्नाथ, ब्रह्मज्ञानविदाचर॥ अग्नेः समामांशर्ष चतुर्वेदमया
नगः॥ लोकानामनकार्यर्षिः एकः शामासः समनुतः॥ तद्वनमसर्वस्य, पितामहनवर्षितः॥ ततयपतीगृहीत्वातु, सलंकीयमुमवतीं॥
दयिशीलावकीवीर्यं, ध्यानीप्रज्ञविधालिनी॥ महामहत्प्रसोचित, धर्म्मात्माधर्म्मवत्सलः॥ मुनिं चकारयामास, अस्यार्थविधिविस्तरैः॥ अ
स्यार्थं ज्ञातिकंगातं सहस्राब्दं समातु॥ सर्व्वषामपि लोकानां, कृष्णः शुक्लः चक्रयकः॥ सर्व्वज्ञ्जगन्नाथः श्रीनिनिश्चविचनुमा॥ देवानां च म
नुष्याणां, देवानां च कथा अपि॥ जलजनयनास्तमस्तकः कमलासनमिवारवत्॥ गोवत्सगणं च सर्व्वषां, मादृवणविश्लेषकः॥ गुरुशाचनमर्व्वल

॥स्वायंभु॥
॥६६॥

पूजितं मानितं सदा॥ ब्रह्मा विष्णु शिवश्चैः पूजितं मानितं च सः॥ नानागुणविभूषांगी, ऋद्धिवर्यप्रदायकः॥ चत्वारश्च महाराजैश्चा
सङ्गिर्लोकैर्यथा॥ आसुरैस्तुषितैर्लोपि, ब्रह्मलोकगवर्णितः॥ एमत्रदेवराजानः स्वस्वगणैः समन्वितः॥ समायाताः सपुष्पेन, पूजि
तं यादयं कजं॥ कामावचराश्च सर्व्वपि, रूपावचराश्च तथापि॥ आरूपावचराश्चापि, कल्पोद्भवपूजितं॥ नामननकद्वयासो, सर्व्वदृष्टप्रदयांविन
ः॥ नाकामानयनीयाश्च, सप्ताधिष्ठानमंभूयात्॥ त्रिनीयवज्रमात्रेय, दृष्टा सन्नप्रतिष्ठितः॥ समाधीनीश्च प्रयोगासो, समाधिविदर्शथसः॥ श्र
द्धाकायप्रणिधायस्य गितेच्चयसंस्थितं॥ वज्रासनसुसंस्थिता, संप्राप्तिस्थानमासूयात्॥ समकांवत्रसाजन्, घउतिदृष्टप्रत्यागः॥ सर्व्वषां
दुःखिनांनाथः दुःखार्त्तवहयानगः॥ भूकीकानागमाबूद्व, प्रयाचन्नानांचअपि॥ सर्वकथागतानांचर्वैमेद्धनां विशेषगः॥ एकः श्रेष्ठः ॥गुरुः॥
॥६६॥

६५

गुरुः श्रास्ता, जगत्स्तुतस्तथागतः॥ सिद्धविद्याधवर्षीणां, महाश्रास्ताजगद्गुरुः॥ सर्व्वषांदेवतानांच, महाजानांविशेषगः॥ ब्राह्मणानांवैश्या
णां, शेवानांचतथापि॥ सर्व्वषांचापिशैवाना, महाश्रास्ताजगद्गुरुः॥ बुद्धानामपिधर्म्माणां, संघानांचतथापि॥ सर्व्वषामपियोगानां, एकश्रे
ष्ठजगद्गुरुः॥ चतुर्थ्वमपिराजानां तृयत्रिंशेश्वरसाच॥ यामस्तुषितसस्य, निर्म्माणरतीगणस्य च॥ निमितवशवर्त्तिस्व, रूपावचराणांचतथा॥ अ
रूपावचराणांच, देवानांचगुरुः॥ ब्रह्मकुत्रियवैश्यानां, सशूद्राणांचमानुषां॥ सर्व्वषामपिसत्वानां, एकनायकसद्गुरुः॥ सर्पानामपिलोकानां, या
दानानांतथापि॥ सर्व्वषांचयलोकानां, सर्व्वदृष्टनायकात्गुरुः॥ आदियालवरत्वादं, तथाराधनसद्बुधीः॥ अप्रवर्त्तिके यत्र, ऋषिसत्त्वसर्वत्रजिमात्॥
चाधिष्ठानपवानाणां, स्त्रियानायकः सद्बुधीः॥ सर्व्वदृष्टकल्पसर्व्वषां, एकः स्त्रियसनातयि॥ सर्व्वषामपिस्त्रियाणां, महमकामीनायकः॥ ककृत्स्नत्यना

स्तथा, सर्व्वहर्षसमन्वितमानसः॥ पितृमातादिभिः पुत्रैः स्वजनैर्बान्धवैः सर्व्वांश्च कारयामास स्वस्त्यर्थविविधैश्च सः॥ यत्र यत्रोपगच्छन्ति, क्रकुच्छन्दस्
तथागतः॥ तत्र तत्र गच्छामि, तत्सम्बन्धः सशिष्यकैः॥ यदा यत्रोपगच्छन्ति, क्रकुच्छन्दः सशिष्यकैः॥ महत्सत्कारविशेषेण, सर्व्वत्र स्वयं नयपि॥ सशिष्य
ः सगणैः सार्द्धं, भिक्षुभिक्षुण्युपासकैः॥ बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः, ऋषिवरविमानादिभिः॥ राजामात्यैः सपौरैश्च, जिनशिष्यानुयायकैः॥ महाजनैश्च,
लोकैश्च, पुष्पगन्धसमन्वितः॥ क्रकुच्छन्दजगत्स्वामी, सर्व्वहितदयान्वितः॥ सर्व्वेषां सर्व्वलोकानां, धर्म्मादिदेशनायकः॥ प्रथमं चतुरार्य्याणां, का
थिकानामथापि च॥ ततश्चापि प्रत्ययाङ्गे, यामायातुमिताप्यपि॥ नानानमोऽवगवत्ता, कामाचराणां चयेऽपि हि॥ रूपाचराणां सर्व्वेषां, आरूप्याच
राणामपि॥ सर्व्वसत्त्वपरिङ्गेषु, दत्तानां सत्त्वनागाणां॥ एतेषां मपि सर्व्वेषां, धर्म्मदेशयति नायकः॥ श्रावकध्वं निशामतः पुरुषधर्म्मं रत्नशासना

ध्वनीत मृत्स्य नः सैनं नतागात्मनिवर्कंगवः यात्रास्मिं धर्म्मविनयप्रमत्तप्रविषामि॥ एवाय गाम्भिर्यं वैदः स्वमात्रं कनिषाति॥ दिवौकसाप्रथ
सर्व्व, ब्रह्मवदनान्विताः॥ तद्दर्शनप्रतिहृष्टा, सर्व्वहर्षसमाकुलाः॥ तत्सत्कृत्य पूजयामास, क्रकुच्छन्दं तथागतं॥ एवं त्रमनसा हृत्वा, पूर्वाञ्ज
लिं कृतमञ्जलाः॥ मन्दारवेणुपुष्पैश्च, महामान्दारवैस्तथा॥ पारिजातैश्च पुष्पैश्च, नागकेशरपुष्पकैरपि॥ चन्दनचूर्ण्णविजैरपि ः सुगन्धैः क
मलपुष्पकैः॥ एतैस्त्पूजयामास, क्रकुच्छन्दं जगद्गुरुं॥ अमृतादिविविधसौख्या, बहुद्रव्योपदाय पुनः॥ क्रकुच्छन्दायतस्यान्त, सशिष्यसः दं
ःपुनः॥ हृष्टचित्ता सर्व्वदेवा, प्रणिपत्य पुनः पुनः॥ यं चापा गत प्रणाम, प्रदक्षिणादिकं कृत्वा॥ कश्चिद्वैतत्प्रणामं च, कश्चिद्धर्ष्याङ्गेनापि
च, कश्चित्प्रदक्षिणाञ्जलि, प्रणिपत्य पुनः पुनः॥ हृष्टयमानकसर्व्वमासिता हर्षितान्विताः॥ आगताः स्वस्वकेतान् तस्मै च पूजनं कृतं॥ अथ

॥स्वयंभू॥ ॥९०॥

पिङ्गलक्षणशासी, सर्व्वहितप्रदयान्वितः॥ तस्मात्त्वमाश्वयामालं, प्रगच्छति च महिना॥ सर्व्वैः स्वशिष्यगणैः सार्द्धं, यत्र गे प्रगच्छति॥ तथा सर्व्वे
श्रमणैः सार्द्धं, यामाल समगच्छति॥ यामाल सूत्रसर्व्वषु, स्वबन्धु विशेषतः॥ स्वत्वादिलोकविशेषण, धर्म्मदेशयतिनायकः॥ शास्ता यामाजास
र्व, त्रिवस्त्रशतसंस्कृता॥ उदायसर्व्वपापानि वः स्वर्गप्रगच्छति॥ नमो बुद्धाय धर्म्माय, संघाय शरणं व्रजेत्॥ यामालजाः कुर्वयपि, मस्तगं
मधिगच्छति॥ श्रूतिकुलाविशुद्धः प्रत्यागतः सन्निधे॥ यामालाम स्वलोकच, सर्व्वकृत्वनमागतः॥ यदा तत्र गवायस्त्रा, विजसाना
यच्छवे॥ सहर्ज्जयास्वः साख्यात, नयालमण्डलभूपि॥ यस्मिगिरौ पर्व्वतच, स्वयंभुः दर्शनायच॥ वन्दनाय च यजाय, जकस्त्रस्तथाग
तः॥ वज्रनियमाले सार्द्धं, शिक्षशिक्षयाणकैः॥ बोधिसत्त्वमहासत्त्वे, सुविनसुविनादिरि॥ क्रमाद वयांनगयाश्रि, सर्व्वैः सा ॥गुरूः॥ ॥९०॥

र्द्ध समागतः॥ अथ शीघ्रमाकाशे, जकस्त्रस्तथागतः॥ गत्वा तमानिवपांजिरि, नागदसैः परिवृतः॥ शिष्येस्त्र स्वसमाया
तः स्वयत्थेन जगद्गुरुः॥ अन्तरेः सर्व्वलोकेश्च देवनागेश्च मानुषैः॥ नानापूज्यादिद्रव्येश्च, प्रत्यक्ष स्वयंमुनिः॥ जकस्त्रदायिसर्वाज्ञ
स्त्रावाशागतः शंस्सन्निधे॥ यत्रांवकमनतायि स्वयंस्त्र दर्शनाय च॥ अथ नयालजैः सर्व्वैः सुगतपादयं कजैः प्रजयामास सत्वरार्थ, लोकवं
नः पुनःपुनः॥ यावेणं धेश्चपुष्पेश्च नानाकृते समन्वितैः॥ क्रियायामासम्रंजिलिः तस्मैच सुगतायच॥ क्वचित्स्नध्वजलैः छिकं मार्गचिलो
भितं ततं॥ क्वचित्तुयंप्रध्वपक्ति अगुरुस्त्रशैर्दस्मागताः॥ चामरेवाजनैः क्वचित्, वीजयंचतथागतं॥ नानावाद्यानि विजयामास शंस्त्रव
अथ शाक्याः जकस्त्रन्तः स्व शास्तदर्शनिंकृतं॥ नमयामास सत्वरार्थ, अंजलिशिवसावदन्॥ ततस्सर्व्वयिशिक्षाच, शिक्षाः शिक्षवस्तथा॥ उपास

॥स्वयंभु०
॥८१॥

कोयाशकाश्च, सुविनादयः श्रावका ॥ पृथक्पृथग्गणैश्चैव, पूजितं स्वयंभुवं ॥ गाथाचापि यस्तुत्वा सर्व्वे, चक्रानसुमिमादनं ॥ अथ सर्व्वेपि भि
काश्च, प्रणिपत्य पुनः पुनः ॥ पंचाशागनयागेन, मिलमांजिमावदनू ॥ बद्ध्वा प्रदक्षिणाश्चापि, चक्रानस्वस्वयंभुवं ॥ शतसहस्रसंख्या
भिः बहुभिः कालिकं पुनः ॥ आनिषीमंजुशायादीन्, सार्द्धयां पुनः पुनः ॥ स्वयंभुवं चकसर्व्वे कारयामास गौरवं ॥ तदा तत्र गवाध्यक्षा,
विजमानस्वयंभुवः ॥ यद्धर्म्मछांखमंज्ञच, यत्किञ्चि लिखनाद्य ॥ पूर्व्वाश्च दक्षिणाश्चापि, पश्चिमा उत्तरा तथा ॥ दिशाश्च विदिशाश्चापि, मा
र्गमपिनविश्चत ॥ शिवाय विजमहल्यां, नाना मंगलकाविरि ॥ महाप्रभालोशारुच, उल्लाक्कमायिकृतविरु ॥ तस्यां भूमि ध्वकायांच, स
र्वभूमिमन्न्यच ॥ रत्नेस्तमकासंकीर्ण्ण, रत्नवृक्षेनलंकृत ॥ खर्जूलैः कदलैः कांषैः खर्ज्जिकानैः कलिद्रुमैः ॥ अनेकैविविधेवृक्षे, स ॥गुरुः॥ ॥८१॥

मन्ततः प्रपूरित ॥ आम्रादिवकलालीकैः चक्राखैः कालिकेनपि ॥ शावकैः कुक्कुटैश्चापि दात्यूहैः हंसकैरपि ॥ पृषैः क्रौंचैः यानावनैः पक्षी
भिन्नृत्तकैरपि, रत्नधाजैः कलिंगैश्च, नानापक्षिभिः पूरितं ॥ शाखामृगादिभिः पूर्न, मृगयक्षैः सचलस्वकैः ॥ चमूरुभिः कस्तूराद्यैः गो
कर्णिगन्धनादिभिः ॥ सिंहैर्व्याघ्रैश्च सपरैः वानमृगैश्चशार्दूलैः ॥ गोमायैः शल्लैः सर्पैश्च ऋक्षादिवनजन्तुभिः ॥ अनागैः शूकरैः पूर्ण्णं, सम
काद्धनजन्तुभिः ॥ खबलेहबलेकीर्ण्णं रत्नस्वच्छसमन्ततः ॥ मुनिभिर्मुनिशिष्यैश्च, सिद्धविद्याधरादिभिः ॥ वासितं शासनं तत्र, कैलाशशृंङ्ग
शोभितं ॥ ऋक्ष्यादिभिर्गुणैर्युक्तं, सपूर्ण्णगुणहर्षितं ॥, अनेकैर्वाहिभिः सार्द्धं, तत्रागतः स सद्गुरुः ॥ अष्टकन्यादशशतैः महासत्वेजनालयैः ॥
बहुभिर्यायिभिर्वृक्षैः वीतरागैरनेकशः ॥ अनेकैर्बोधिसत्वेश्च, बहुप्रत्येकनायकैः ॥ श्रावकैः जिनशिष्यैश्च, भिक्षुभिक्षुण्युपासकैः ॥ देवपुत्रगणैर्मा

॥स्वायंभु॥
॥९२॥

ई, ब्रह्मादिप्रमहारुद्रैः॥ चतुर्दिक्प्रमहानागे, नदिनागालोकैश्चनैः॥ किन्नरगन्धर्वदैत्यैः गरुडप्रमहारुद्रैः॥ मनुष्यमनुजैश्च, नागामाराग
णैस्तथा॥ मुनिभिः सार्थवाहैश्च योगेश्वजिनालयैः॥ ब्रह्माविष्णुशिवगणैः सुपर्णादिमहानवैः॥ अत्र जिनालयैः सर्व, अर्कचन्द्रानुगैर्नयैः॥ स
र्वैः शिष्यगणैः सार्द्धं, गत्वा ग्रहालिं समाहुनुः॥ अर्कचन्द्राथ सर्वैः समानुजाद्भुतयवर्द्धितं॥ अधित्यकां च संप्राप्य, तस्माद्विभिन्नः समहनुः॥ ततः महत्या
ःशिलायामुत्थायविशोधनः॥ महाशिलासंभवं कंदं, गुहायां च पर्वतं॥ स्वचित्तं च यद्विशुद्धं च, एकाग्रमनसादिनं॥ श्रीस्वयंभूमुनिवासं, कृष्णमिव पुत्र
दितं॥ अथ सर्वैर्गणास्थानामा, अर्कचन्द्राजगाहुनुः॥ तस्माद्विशोधयामास, कायवाक्चित्तमुनिः॥ एकनाथं समं सर्वं, अत्याहं कं स्थितं मुनि॥ सर्वका
यस्य शिरसा, ध्याननस्थितविग्रहः॥ कायेन मनसा वाचा, चिन्तयन्एकभावनां॥ सर्वदुःखयविनिर्मुक्ति, मामायं धृतविग्रहः॥ अथापि सर्वैः शिष्यै ॥पुराणं॥
॥९२॥

श्च, अधित्यकायां समकृतः॥ वासं कृत्वा एकनाथं, सदनं नागमनं तं॥ ततः प्रमानकाल च, गुहायां विजहावनः॥ तस्याः शिलायाउपरि, विजयाम
समहनुः॥ यथाविधमसर्वैः तदासीत्संसमागताः॥ विश्वकर्मादयो देवाः स्वस्वगणावनतेश्च॥ नवरसिंहासनं गत्वा, तस्यापरि प्रस्थापितं॥ प
द्मस्थाय रत्नाय च, सर्वांयानि जिनालयत्वा॥ चत्वारश्च महानागाः प्रत्येकं वज्रसंवृतं॥ चित्रनानाविधानं च, दिक्चतुर्षु प्रतिष्ठिताः॥ घंटोत्तोलितरत्नं च
न्द्रिय चामरैः॥ दामपुष्पमालादिभिः विचित्रं शोभायति॥ अर्कचन्द्राथ सूर्यताम, प्रतिष्ठापनं चक्रासनं॥ यंत्र दध्यानकृतैश्च, पूर्णचन्द्रमिव शो
भः॥ तथापि तत्र निरुक्षु, उपासकाउपासिकाः॥ सुविनादिश्रावकाश्च योगिनामादयगणाः॥ केचित्तं च प्रणामेण, केचित्स्तोत्रेणा स्तुयिता॥
केचित् प्रदक्षिणादिं च, चक्रासनस्तुतिनादरं॥ ब्रह्माकृतियज्ञेष्वादि, समुद्भादयतिष्ठेत्॥ अतस्ताश्रमासर्वे, यान्ययान्याश्रमनस्थिता॥ तथ मं

॥स्वायंभु॥
॥९३॥

नयिसर्व्वं च, सुखाध्यादितिनयि॥ दीपगन्धेनसंयुक्तै, सर्व्वद्रव्यप्रपूजितं॥ कामाचनानुपचना, आनुयान्वनाशुयि॥ माञ्जानवादिरिः
यश्चैः पूजयामाससद्गुरुं॥ ततस्तेनप्रहष्टचित्त्वा, नत्वस्तुत्वंददौमुनः॥ ब्रह्मणापार्श्वसंस्थित्वा, वाजनेवीजयन्मुनिः॥ रुद्रेणपार्श्वसंस्थित्वा, चा
मरेवीजयन्मुनिः॥ विष्णुनाग्रतःस्थित्वा, शंखंप्रध्मापितस्तवं॥ ततःसूर्य्यांशुनाचन, चकालसर्व्वदेवताः॥ अस्मिंश्चयर्व्वमनसंख, स्थिताः
सवज्रिनाकराः॥ ततस्तैःपर्यदंकृत्वाय चित्रुसःपुनस्तनतः॥ सत्वांश्चकारयामास, निश्चेसृततथागताः॥ अथसर्व्वहितार्थाय, सत्वानांचहि
तायच॥ सत्वायचसृताताय, मोक्षायसर्व्वदापुनः॥ अपुण्यानांपुण्यार्थाय, पुण्यानांफलप्रापकश्च॥ फलप्राप्तीनांसर्व्वेषां, सौगतायसुनिश्चयं॥
सर्व्वसंसारदःखानां, अपुनर्भवनिरोधकं॥ दर्शयामाससद्बुद्धर्म्मंतस्मिंश्चपर्षदि॥ पूर्व्वंसर्व्वधियितिप्याश्च, शृण्वतांलिङ्गताचनं॥ एवंपनर्त्त

॥गुरुः॥
॥९३॥

कंपयि, गतनामाक्रगामिनः॥ शृण्वन्तुसाधवंभिक्षाः सङ्कवमनसिकृताः॥ कृत्वन्तुनिश्चयननयि, सुयमश्चवसामिरथ्या॥ एवंपनर्त्तकंपर्यद्
प्रवक्ष्याम्यहंलेमतिः॥ ततदुःखंनप्राप्नाति, संसारार्णवदुःखजं॥ सिद्धरावतनसर्व्वेषां, धर्म्माणायनमंपदं॥ ज्ञानानांपरमं माक्षाणांच
नमाक्रदं॥ तस्मात्सर्व्वप्रकारेण, कर्त्तव्यंसांप्रतंकृतं॥ दानेनदानयुक्तेन, शीलेनसंयमेनच॥ क्षान्त्याचक्षमायुक्त, वीर्येणविक्रमेणच॥ ध्यान
ननिश्चलेनापि, प्रज्ञयाचसद्बुद्धिना॥ ततःपादिविधिरितियुक्तैः, नमेश्वापिसुपविनैः॥ कृतंपनप्रवक्ष्यामि, समाक्रमधिगस्वति॥ मणिकनक
रत्नादि, समिक्षतगृहाणिच॥ वसनस्वचतुष्यानि, दानानिविविधानिच॥ विविधान्नपानानि, दिव्यवस्त्राणिच॥ सत्वार्थिकायदद्य
दानयावमिद्धकाः॥ ब्रतायवासंनिश्चयन्, सयसंयवविशेषतः॥ यस्मर्वाकुशलंत्यक्ता, शीलपारमिताकृताः॥ कमनसर्व्वलक्ष्मू, निश्चयमयकाः

॥स्वयंभु॰ ॥९४॥

निषु॥ यत्रापि दयां कृत्वा, क्षान्तिपारमितां कृता॥ यस्मिन्नुच्चैस्तु उत्कृष्ट, चत्वं स्थित्वा निरूत्तकाः॥ सत्वस्कुरयंदधुः वीर्यपारमितां कृता
ः॥ सत्वसिद्धान्तविषयान्, प्रज्ञापारप्रत्यावकाः॥ धर्मदपूर्वसर्वज्ञः प्रज्ञापारमितां कृताः॥ यद्धिनिस्थादिदिः यान्तेः सत्वसायनियुक्तका
ः॥ उपदशंचयदपुः शिक्षातावंयदंलक्षुः॥ ध्यानंस्वर्गमार्गन्नाणा, धर्मलिहाश्चमवत्व॥ तुदुंचमायदग्धानां, बोधिनाजमिवहितं॥ या
मालद्यानयिठितं, धर्मध्यानमयाहृतं॥ सर्वेषांनायकानांच, गोमीमचन्दुनमिव॥ रत्नपदगयिश्रावाणां, तीर्थेचयपञ्जाम्नितां॥ सर्वसायापिनां
मार्गंविविवृक्षमिवहितं॥ दानिडङ्ःखिनांमध्य, व्याधिपीडितानामपि॥ सर्वेषांद्रव्यंलोकायंच, औषधमिवलोरितं॥ ऽःइदंगुरुसंयन्नंरि
कृतावंयदंवनं॥ निश्चयशप्रकुर्वन्तः रतिप्राधिजिनात्मजाः॥ कृक्कछन्दाथहगवान्, सर्वविनीवमर्पदं॥ आमन्त्र्यामासपुन, बोधिसत्व ॥गुरुः॥ ॥९४॥

मःक्रतुं॥ यक्षविद्यालपृथाश्व, उत्तमातहलवनाः ब्राह्मणाः क्षत्रियाः वैश्याः शूद्रावानजामयः॥ अन्तुनयालजावापि, अन्तजाविशेष
कः॥ पृथक्जादाक्षिण्यश्चापि, यात्रिमाउेकवालथा॥ अन्यादिन्नापथसत्वाः शिक्षातावंसन्निविष्टाः॥ विशेषणचनयाल, कृत्वृश्वंसांघकमयि॥
तातब्राह्मणाः सत्यतामश्च, नाजानक्षत्रियाअपि॥ सम्रुतादयवैश्याश्च, शूद्राश्चसप्रजाअपि॥ अन्तजाअन्तजासर्वे, शिक्षातावसन्निविष्टाः॥
निश्चयंसापकंशीघ्रं, कृत्वूर्ध्वंचदयान्वितः॥ हिमालयविशेषण, नयालमण्डूअपि॥ उपरुप्तचयीभ्व, सद्धर्मयासवृयिन॥ कामदमाद
दत्वापि, सिद्धिदत्वविशेषतः॥ श्रीदशीगुणसंपन्न, ऊलाक्षयिसुरुन्नरैः॥ शंखचयवर्वतअस्मिं, शिलायांचमदहापि॥ प्रत्यक्षापविमयन्ता
त्युः धर्मयांगुणान्वकृत्॥ स्वर्गमर्त्यत्रयातालं, सर्वपूरचनयापि॥ विशेषणश्रीदशंच नविद्यन॥ यद्यच्चवाचितंसर्वं, ततत्कलंपल

॥स्वायंभु॥ ९५॥ यम॥ एवञ्छ्रुत्वा तदमात्यस. अस्मिंश्चत्रयचत्वरे॥ ज्ञातिमित्रालोकमानुष्याः एवञ्छ्रुत्वा निश्चयकरा॥ अस्माकंतथापावन. यूयंचवांछितलक्षणा॥ अ
नकघाकशहः सुमनाश्चविशेषतः॥ एवंचपर्व्वतंनंदक्षीरमिवस्थितं॥ अपिच॥ स्वयंभुलोकमातृण. खगाननाविशेषतः॥ अनके
देवलोकेश्च. नागलोकेश्चवासिना॥ तिसाह्वसमहाशाक. नरादर्शनविग्रह॥ ग्रामेनवयविहस. कृतणाश्चविशेषतः॥ ज्ञातिमित्रावम
नुष्याः भिक्षुत्वंचसमापनं॥ निश्चयंकृत्वाधर्म्मिण्याः यूयंदिमानवादयः॥ मायाविहीनयनिर्लक्ष. बोधिविहीनसमापनं॥ यथाचमर्क्कटो
लाङ्गमक्षिकवयलिपयताः॥ यायदकंलक्ष्यपूष्य. दहंचपायन ॥सर्व्वधामपिदहानौ अणाश्चयकिणदंश॥ गृहवासंपरित्यक्त
नानाशास्त्रनयविदं॥ पुत्रयोषादितिर्युक्ति. यंजलाञ्चगुणकांक्ष॥ कणनगपूनवनार्य्य. कामायवसनेवृताः॥ चीवरधरपात्रक्षः कुण्डिकांच ॥गुरुभ॥ ९५॥

दधुमद्रा॥ पिण्डपातंपरिग्रह. खिलोक्तिकादधूः पुनः॥ कारयादंसुसंग्रह. श्रविनिसृष्टकमपि॥ भिक्षूणामपिमित्रस्व. मुदागत्यचमानवा
ः॥ भिक्षुत्वंकृतंपपि. गतवाधाक्रमामिनः॥ अस्मिंचपर्व्वतंनूनं. यत्नाभिक्षुत्वाकं॥ एवंश्रुत्वातिमित्रास्य. पापाक्षयांगुणाश्चकृत्॥ तवरं
गपदक्षकाः गताःसिद्धिंपथन्वया॥ मानवमानवाश्चापि. एवंश्रुत्वासांपतंकृत्॥ गृहवासंपरित्यक्ता. श्रद्धयाचसमन्विताः॥ भार्य्यान्कदं
परित्यक्त एवंश्रुत्वाश्रद्धयाकृत्॥ अपिच॥ कलत्रपुत्रपौत्रादिः॥ केःसंप्रेश्चपरित्यक्ता. श्रुतंचयजलदंश॥ वालिस्कंधमिकिमर्मव. अनकाहि
लिकमर्मकं॥ दाषकंदाहिवृद्धिंच. तत्सर्व्वकर्मजंसुतं॥ स्त्रीदृष्टेवगुणेयुक्तं. गृहवासंचकाराकं॥ सम्यालापरित्यक्त. वाजास्थितवयस्थित॥
गुणध्वजरूप्य्वंच. गृहस्थावधाबकं॥ प्रथमंवात्सण्णानांच. वक्ष्यामितत्वकमपि॥ भ्रमन्हानंदुतिस्रमिवदांगनीतिक्तास्तकं॥ मानवाश्चन

॥स्वायंभु॰ ॥१०६॥

ज्ञानिनो ब्राह्मणा नरकं व्रजन्ति॥ क्षत्रिया यदि च नाज्ञात्वा, प्रमादेन च नीतिना॥ नयालिङ्गं स्वप्रजांश्च, ते नाका नरकं व्रजन्ति॥ वैश्या अपि यथ
यज्ञअन्नदानं न कारिताः॥ लिप्सादियाचनरांश्च, ते वैश्या नरकं व्रजन्ति च॥ सत्कृत्यादयः शूद्राश्च, ब्रीहीनि च धनानि च॥ न ददौ दानं च अन्यश्च, शूद्रा
नरकं व्रजन्ति च॥ पुनरपि॥ सेवकाश्चापि ज्यायापि, हलकाः कर्षिकानि ताः॥ दासकदासकादींश्च, क्रयविक्रयकारिताः॥ गुणायाचनकांश्चापि
चण्डालश्च निर्गुणीलताः॥ सन्दस्तादस्युदस्याः ते ब्राह्मणा रव्रजन्ति॥ पुत्रः स्त्रियः स्वप्रजाश्च, अपराधीपीडिताहताः॥ एकपुत्रमिव यदि ते
नाकानरकं व्रजन्ति॥ प्रजास्य दयानास्ति, अपराधदण्डतर्जिताः॥ अयालिङ्गं हाकु च च, तं मांसमांसप्रलापिताः॥ स्वयंभुक्त्वा मदा वैश्या, साध्यापि
च प्रजासापि॥ न ददौ गुरवश्चापि, रव्रजन्ति दुःखिनश्च ताः॥ दत्वा यावत्कलापि, गुरवश्च वाञ्छापश्च॥ न ददौ अन्नदानं च, ते अत्यर्थं दुःखि ॥गुरुः॥ ॥९६॥

ताः॥ सत्कृत्या येदे शूद्राय स्वस्वकृषिनिवस्तुनि॥ याचकत्ये च दत्वस्य, ददात्व यदि करोचन॥ दुःखिता दुर्बलाश्च यदि निजाप्ययनाः सदा जन्मजन्म
कश्चापि, रव्रजन्ति दुःखभागिनः॥ इत्तिहाश्चायमानुष्या, यथंच मानवादयः॥ निश्चयं निरुजावका, सर्वथा यदि हिताः॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिय
शूद्राः अन्यावायचत्त आनयः॥ तस्माद्योगाचन्मण, दत्वा नामादि च निषात्॥ सर्वहृत्समतामति, पुत्रस्यां तनुध्वं च च वः॥ अस्मिन्प्रवक्ष्यामात्ता
त्मां निर्दिश्य यतः सत्कृतः॥ यथादिसंनियामतानां, अन्यषां सर्वदिहितां॥ अनायत्तिरस्य क्षचित्सहस्रदामामिनिरस्ता॥ अनामामितरस्यकश्चि
दस्तत्त्वविशेषतः॥ प्रत्यक्षं अपि विशेषेण, कार्यकाव हल्लतायांच॥ सर्वकाल हल्लतायांच, सर्वहत्तायांच तथा॥ निरुत्वं निरुणीत्वंत्रै,
वैतनायां चापि सत्वं॥ उत्पादकाया निकात्वं, उत्पन्नं मनसि स्थितं॥ ब्राह्मणानां क्षत्रियाणां, वैश्यानां शूद्राणामपि॥ अत्यजां अन्यजानांच, मन

॥स्वायंभु॥
॥२७॥

सत्त्वान्नसत्पदं॥ कामाचिदयितक्ष्यां. चित्तनुषांगीयामपि॥ सर्व्वेषामपिसत्वानां. मनसिजातंधर्म्मकं॥ विंशतिशिखरमुच्चं. पर्व्वतेन
वत्सादनं॥ वज्रसत्त्वनिलाव. ज्ञानवज्रविदेरवन्तु॥ तिशुष्याअपितिक्षोव. वैतवागोउपानिका॥ उपानिकायांसर्व्वत्र. नामयति
फलअपि॥ सत्कदामामिफलव. अनामामिफलअपि॥ अर्हत्वंप्रत्येकबोधे. मार्गकानहृतायांच॥ सर्व्वकानहृतायांच. सर्व्वहृता यांत
था॥ सर्व्वेषांयथदानांच. ॐसुमनःप्रसन्नितं॥ बोधिसत्वमहासत्व. निर्व्वाणिकथवाअपि॥ यथदामपिसर्व्वेषां. पुण्यंमनःप्रकाशि
तं॥ गुणध्वजप्रमुखानां. चतुर्द्दिशागणादिनां॥ वक्रनांब्राह्मणानांच. उत्पन्नंसिक्तविलसां॥ सुरयंददप्रमुखानां. गणानांसुरअम
पि॥ वैश्यनांचतथाअन्येषां. शूद्राणामन्त्यजादिनां॥ सर्व्वेषांयथदानांच. पुण्यंमनःप्रकाशितं॥ कायवाचित्तशोगेन. एकताव

॥गुरू॥
॥२७॥

नस्तीकृतं॥ शूद्रतथादश्चानांचगणानांयथदामपि॥ ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यानां. शूद्राणांतथाअपि॥ सर्व्वेषांयथदानं॥ मनसिप्रकाशितं॥ प्र
कस्यच्चसर्व्वमानुषंतंसिक्तलावकं॥ सर्व्वकर्म्मविपाकत्वात्. एतेषांसर्व्वदेहिनां॥ धर्म्मचक्रविशुद्धिस्था. सर्व्वपापउन्मोक्तकं॥ अध्वनव्वचक्रपापं
जउनवचनअपि॥ यंगपनवचगंच. वृजनवामृतोयधं॥ तथांचित्तविशेषंच. बोधिस्थानसमप्रभं॥ जंक्रसुरत्नराजेन. उत्पन्नंसिक्तलावकं॥
ऋतथवचनंतत्. गुणध्वजप्रमुखादिकाः॥ प्रसन्नहृतमनसा. क्षत्रियसुरयंददः॥ ब्राह्मणाःक्षत्रियावैश्याःशूद्राश्चयवजातयः॥ पूर्ब्बाअपिवं
चित्र. काञ्चिंशियअपितथा॥ सामन्तीहृताःसर्व्वेआसनस्थःमहाह्निताः॥ एकान्तृत्वासंगकृत्वामांप्रतंतकृधातु॥ काचित्सुदक्षिणांवापि. वक्र
सम्मेपुनःपुनः॥ एकंवाजीत्रियापंच. सकादपसंख्यया॥ गतसहस्रमयूकं. लक्ष्मादीतथ ॥पुनः प्रमादेन. संचकाप्रदक्षिणां॥ य

॥स्वायंभु॰ ॥ ९६ ॥

कश्चिदपि मिथ्या बस्तुपि प्रण   मेत्॥ तथा दत्त्वा प्रदीपांश्च, तस्मै च कारितं मुदा॥ कश्चिच्च स्तूपे मुत्तांगैः प्रणामं च पुनः पुनः॥ तत्सर्वं कारया
मास जर्ज्जरस्त्रायय स्तूपे॥ बद्ध्वांजलिमावध्य पञ्चाङ्गेन नताः॥ सर्व्वच पर्षदास्तूपे, नित्यमञ्जलिं कृताः॥ एकचित्तेन मनसा च समाधिय
नः मुदा॥ कायेन च प्रणाम्य, अंजलिं नित्यमावदन्॥ पुनः पुनः प्रलियत्य, अर्पयर्थ च मुदा स्तूपे॥ सर्व्व च कारयामासुः जर्ज्जरस्त्रायवे स्तूपे॥ अ
थ पर्षदः सर्व्वे, गुणध्वज प्रमुखा भिक्षवः॥ अनवयं दद्य प्रमुखाः श्रेष्ठाः स्तूपा सन्तु स्तूपे॥ पृथिव्यां प्रति   प्रदक्षिणं जानुमण्डलं॥ एकचित्तेन
मनसा, बद्धा स्तम्भे विस्तारितं॥ नित्यमाञ्जलिमावध्य, नमितया द्वयं करं॥ वन्दित्वा चरणे सुक्षा, भगवन्तं महावरं॥ भगवन्तं निर्वाइव, भ
वतः श्रासनं प्रति॥ वयं च प्रव्रजिष्यामः श्राध्यामः धर्म्मशासनं॥ एकचित्तेन मनसा, वचमा च गुरुनन्दन च॥ कर्म्मणा च गुरुं नाथ निश्चयं ति शुचाय ॥गुरूः॥ ॥९६॥

नां॥ श्रावयिष्याम सुत्रार्थं, करिष्यामः सु नमकं, पठयिष्यामा नानावां गुह्यिष्याम- वाचकं॥ शिक्षान संवयन्तं सर्व्वं, तत्सर्व्व च पुनः पुनः॥ श्रावयि
ष्याम च वयं, नाथ तव प्रसादतः॥ भगवन् सर्व्वविन्नाथं तव शासने॥ अस्माभिः नूतं पान्, लोकितावं दशाकितः॥ अनेक गुण संयुक्तं, कैलाश इवनिश्च
दं॥ शिक्षा तावं यदं श्रेष्ठं अस्मत्सुदाय वा गुरा॥ मार्गं निर्दिश्य मानुष्य, मार्गहीनं कथागतिनः॥ भवानपि गुणानां, भवकष्ट प्रसादतः॥ अस्मद्दर्शन
हितार्थं, सर्व्वपांः स्वर्गागिनां॥ हिताय च गुरायच, मोक्षाय सुखदायकः॥ उक्तवैवं तथ भगवान्, ब्राह्मणानां च कतसि॥ तथैव ब्रह्मक्रियानां च
श्रेष्ठानां च तथा स्तूपे॥ चूडामणि सर्व्वषां च, पर्षदानां च चतसि॥ ध्वजान्तं सर्व्व नाटकं, मंगलेन सहर्षितं॥ पापविलयं पनि वर्क, पुण्यविलय पनि
गृहं॥ श्रेष्ठं स्वयं स्वसंपूर्णं, चित्तं च शिक्षा तावकं॥ मनसि वचसि सर्वं, कर्म्मणि एकचित्तं॥ सर्व्वषां पर्षदानां च, शिक्षा तावं च निश्चयं॥ श्रुः तिस

॥स्वायंभु॥ ॥९२॥

र्वशावन, सर्वेषां मनसप्रहृष्टं॥ तत्सर्वं यत्रनिष्ठानं, कर्त्तुकस्या जगद्गुरुः॥ एवमाकर्ण्य संचिन्त्य, स्वात्मतत्वं च सद्गुरुः॥ गुणध्वजप्रमुखानां स
र्वेषां द्विजदर्शिनां॥ जयंदत्तप्रमुखानां, क्षत्रियाणां तथापि च॥ वैश्यानामपि शूद्राणां, सर्वेषां दर्शिनामपि॥ शिल्पाविक्रयिकेन्द्रं च, स्वात्मत
र्वहृनायका॥ तस्य सर्वेषां निश्चयः सीकृत्वांतथा निजसे॥ कक्रुत्स्व स्थ तत्र स्थाता, निश्रयं मनसि कृतं॥ तान्सर्वान्सर्वांश्चियान्, गुणध्वजप्र
मुखान्द्विजान्॥ जयंदत्तप्रमुखानां, वैश्यान्शूद्रांस्तथापि च॥ सर्वेषां पर्षदां मध्ये, आवादत्र जगदीश्वरः॥ शृणुध्वं सन्ततं सर्वे, वैपवसकांक
र्तुमिच्छता॥ कथाम्मधिष्ठितां, कषायवसनै र्वृतोः॥ यदि यूयं प्रव्रज्यां च, कर्तुकामा भवन्त्यपि॥ तर्वधिसंपन्ना सियाः प्रव्रज्यां पाययमद्रा
॥ कविद्ब्राह्मणा अपि, कविद्क्षत्रिया अपि॥ कविद्वैश्याश्च शूद्राश्च, कविद्ग्राम्यजनाः॥ इति सर्वेचिमान्याः स्थाप्य सीपंसीतं कृतवन्॥ स ॥गुरु॥ ॥९२॥

२३

र्वसत्वानुकंपार्थं, मार्गं च स्वल्पवाच्यय॥ अथायियं पर्षदः सर्वं, गुणध्वजप्रमुखाद्विजाः॥ जयंददत्तमुखाः क्षत्रिया अपि विशांपतः॥ वैश्याः शूद्राश्च
थाज्ञ्याः हृष्टाः तुष्टाः प्रमुदिताः॥ सोमनस्यं च प्रीतिं च, आगताश्चापि सर्वथा॥ सुस्मितं च पर्वतानां च, जक्रुत्स्यन्दस्य आहृयाः॥ ब्राह्मणाद्यः स्वयं कार्य
निश्वां च शुद्धिं दत्तवान्॥ अपि च॥ अधिनाथ तत्सत्वान, सत्यदत्तासंहिताः॥ स्नानार्थिनः कृतं तथा, उत्पन्नं सर्वतां सुखं॥ तथागतस्य जनासद्य, द
क्षांत्रलिया अपि॥ तथांच स्नानसूर्थन, कृकादलिप्य वामसी॥ ततस्तु मृत्तिकास्त्वं, कर्तं स्नानं मूल अपि॥ एवमादौ कक्रुत्स्यन्दस्य, लिङ्गा मनसि प्रापित
ः॥ कृत्तिकाविनीतां च, पित्रयात मपि॥ काषायं च सर्वं, गृहीताः श्रद्धयान्विताः॥ चीवरं काषायवस्त्रं, शिक्षा संयुताः॥ सर्वथा सर्वस
र्वेश्व, पुस्तकादिं च धारिताः॥ इत्थं च कारिताः सर्वं, प्रव्रज्यां च कक्रुत्सुना कृ॥ एवमादौ कक्रुत्स्यन्दस्य, आयिता शिक्षाश्च ताः॥ इति प्राकथ

॥व्रतस्तु॰
॥१००॥

सर्वहि. भिक्षवस्तुचः सांप्रतं॥ अस्मद्यादिदिनत्राय. पोषधनियमं वदन्तं॥ किं किं प्रकारं नियमं. धरिष्यामः जगद्गुरो॥ धर्मं च किं कं निष्यामः स्य
कथं किं पुनः पुनः॥ अनुकंपां पुरस्कृत्य. प्रसकाशय सांप्रतं॥ तस्मात्सर्वं च तन्नाथ. शीघ्रं ब्रुहि दयां कुरुः॥ एवं च सर्वसत्वानादीन्. सत्वानसवि
तानपि॥ श्रावकाणां बोधिसत्वा. महासत्वानपि तथा॥ पुनः पुनर्नमस्कृत्वा. अंजलिं शिरसा वदन्॥ विज्ञापितं सर्वज्ञाय. अर्हच्छ्रद्धायक पुनः॥ ए
वं श्रुत्वा तिसय. अर्हच्छ्रमहामुनिः॥ सर्वे श्रृणु भिक्षवः शीघ्र. सुवाच नियम व्रतं॥ भिक्षवः शृणुयत्नाद्वत् भिक्षूणां नियमं मिति॥ नियमं म
नसिकृत्वा. प्रदक्षिणीकृत्य संयुतां॥ आदौ बुद्धमण्डलं च. ततः धर्ममण्डलं॥ संघमण्डलं यथा नवनं च प्रतिदिनं॥ स्नानं कृत्वा. ततस्ता
थागतान् गुरून्॥ दश सहस्रं गाथा. नमस्कृत्वा प्रणामतः॥ अपि च॥ प्राणातिपातकं प्रथमं. अदत्तादानकं तथा॥ अब्रह्मचर्यकं चापि. मृषाव

॥गुरुः॥
॥१००॥

दं तथा अपि॥ सुरामैरेयकं चापि मद्यस्थानमपि तथा॥ नृत्यं गीतं च वादित्रं माल्यगंधविलेपनं॥ कनकधारणं चापि महाशयनमपि॥ उच्चा
सनासनं चापि. सर्वान्न्यविहारणं॥ एतत् भिक्षूनमानां. दशमकस्थानं च यः॥ नरिकर्तव्यसाधया. ध्रुवंगसुद्धिरगति॥ यद्गगधिप्रगस्तूला. व
कल्पं च नायकं॥ अनेकानां नकाः दुःखान्. शास्ताख्यातं पुनः पुनः॥ अपि च॥ मैथुनं यत्न मंद्यं. नियमानां च भिक्षूणां॥ एवक्रियकृतं सत्य. शीघ्रं
गत्वा क्रिनायकं॥ मैथुनं श्रेष्ठ पापं च. मैथुनं नावक यथा॥ मैथुनाज्जायते पापं. मैथुनान्नरकं व्रजेत्॥ इति मत्वा भिक्षवस्तु. एकाचं मैथुनमपि
॥ सर्वेषां भिक्षूनमानां. श्रेष्ठं पापं च मैथुनं॥ यूयं हि भिक्षवो मत्वा. भिक्षूणां पापकमिति॥ दिननाशो स्मृत्वा लक्ष्या. यमनसादिनमिव॥ इत्यादि भि
विविधयुक्तं. नियमं भिक्षूणामपि॥ अनिमानागते वृद्धैः उक्तमस्का पुनः पुनः॥ इति प्राथकं सर्वत्र. अर्हच्छ्रुद्धस्य दर्शनात्॥ वहवस्तत्रूणाश्चाम

॥स्वायंभु० ॥१०७॥

यं चाभिज्ञस्थलानि नः ॥ कतमथा ॥ दिव्यचक्षुर्दिव्यश्रोत्रं, परचित्तज्ञानकं ॥ पूर्वनिवासानुस्मृतिऋद्धिश्च, पंचाभिज्ञमिति स्मृतं ॥ युयंमहाविद्याश्च, यं
चाभिज्ञपदं लभतु ॥ कयि सर्व्वविद्याभ्यायि, सुखावतीगतिं लभतु ॥ कथादि दशबलगवान्, धर्मास्रवाधिघातिकान् ॥ सप्तत्रिंशतिरियुक्तान, सर्वज्ञेनि
मिताधिमान् ॥ चत्वानि स्मृत्युपस्थानं, चत्वानि संप्रहाणनं ॥ चत्वाऋद्धिपादं च, पंचेन्द्रियं तथैव च ॥ तथा पंचबलं चापि, सप्तबोध्यंगकं म
पि ॥ आर्याष्टांगमार्गश्चायं च, एतान्संबोधिपाक्षिकान् ॥ कतमथा ॥ कायानुस्मृत्युपस्थानं, वेदनायां तथापि ॥ चित्तानुस्मृत्युपस्थानं, धर्माणां च
तथैव च ॥ ॐ एवं स्मृतिरिति उक्तं अतीतानागतेनपि ॥ चत्वानि स्मृत्युपस्थानं, ॐ दं धर्मसमार्गकं ॥ उत्पन्नधर्मक्लानां, संलक्षणं च संपदं ॥ अ
नुत्पन्नानां धर्माणां, समुत्पादं तथापि ॥ उत्पन्नाकुशलानां च, प्रहाणं च पुनः पुनः ॥ कुशलानुत्पन्नानां, उत्पादं च तथैव च ॥ सर्वज्ञेनि ॥गुरुः॥ ॥१०७॥

२८

दमुक्तं च, चापि सत्वेनापि तथा ॥ चाधिमार्गमिति धर्म, चत्वानि संप्रहाणनं ॥ समाधिऋद्धियादं च, चित्तऋद्धिं तथैव च ॥ मीमांसाऋद्धियादं च
वीर्यऋद्धिं तथापि ॥ तथागतेनेति उक्तं, सर्वज्ञज्ञाननाथकैः ॥ चत्वानि ऋद्धियादं च, ॐ दं धर्मऋद्धिप्रदं ॥ श्रद्धां समाधिवीर्यं च, स्मृतिं प्रज्ञे
न्द्रियमपि ॥ पंचेन्द्रियमिति प्रोक्तं, सर्वैस्तथागतैरिति ॥ अधिमुक्तिबलं चैव, प्रतिसंख्यानबलं च ॥ भावबलं ज्ञानबल मपि तथा
॥ तथागतेनिदमुक्तं, अतीतानागतेनपि ॥ प्रत्युत्पन्नेश्च पंचबलमिति स्मृतं ॥ ॐ दानि स्मृतिबोध्यंगं, धर्मप्रविचयं तथा ॥ वीर्यबोध्यं
गं चापि, प्रीतिबोध्यंगकं अपि ॥ प्रश्रब्धिश्च बोध्यंगं, समाधिबोध्यंगं तथा ॥ उपेक्षाबोध्यंगं चापि, सप्तबोध्यंगकं ॐ इति ॥ अतीतेनपि बुद्धेश्च
अनागतेस्तथापि ॥ प्रत्युत्पन्नेश्च सर्वज्ञैः, निदमुक्तं तथागतैः ॥ अथायि सम्यक्दृष्टिं, सम्यकाकल्पमेव च ॥ सम्यग्वाक्कर्मान्तं च, सम्यकर्मा

॥स्वायंभु०
॥१०२॥

न्तकं तथा॥ सम्यगाजीवकं चापि, सम्यग्व्यायामकं पुनः॥ सम्यक्स्मृतियुक्तं च, सम्यक्समाधिमिति॥ इत्यार्याष्टांगमार्गं च, तथागतैः प्रशंसि
तं॥ सर्व्वक्लेशविनिर्मोक्षं, बोधिसत्वगणेन हि॥ इत्यादि त्रिजगल्लोके युक्तं, धर्म्मांश्च बोधिपाक्षिकाः॥ सप्तत्रिंशतिरित्युक्ताः तथागतैः प्रकाशि
ताः॥ श्रुतीनानागतैर्बुद्धैः प्रत्युत्पन्नैस्तथागतैः॥ सुहृद्भिः बोधिसत्वेषु, महासत्वैस्तथापि च॥ दशदिक्षु हिताय चापि, सर्व्वे तथागतेन
हि॥ प्रतिदिनं प्रतिमासं, प्रतिक्षणं च वर्द्धिता॥ सुविशेषेण तत्राणेषु, त्रिकृत्रिकृत्स्न्यायानकैः॥ भावितं चावलितं सर्व, सर्वार्थं च प्रकाशितं
इत्याद्धर्म्मांश्च सर्व्वान्, भावयित्वा यथा पदं॥ त्रिकृत्वनिश्चयं कृत्वा, सदमाप्नुथ कल्याणं॥ पुनर्द्दिने दशगावान् कर्त्तव्यमगद्रुनुः॥ ततः सर्व्वेभिः त्रिकृत्स्नं
स्तकावं नियम ति॥ पुनश्च शृणु यत्क्ष्मावन्धर्म्मोऽस्मि मम लक्ष्यं॥ सर्व्वेषां याय प्रश्नानां, वक्ष्यामि तत्त्वतः शृणु॥ दशकुशलं धर्म्मं, कर्त्तव्यं परमागतिं॥ दश ॥गुरुः॥
॥५२॥

कुशलं धर्म्मं, त्वकवांइ गतियदं॥ मनसा वचसा युक्ता, कर्त्तव्या कुशलमिति॥ प्राणानतिपातश्च सत्वाः कथयामि नियतं मया यदं॥ प्राणातिपातं प्रथमं, अदत्ताद
नं तथा॥ मिथ्याचारं कामजं सर्व्व, मृषावादं तथापि॥ पैशुन्यमपिमानुष्यं, असंभिन्नप्रलापकं॥ अभिध्यामपि व्यापादं, मिथ्यादृष्टिमपि तथा॥ इत्येवं मुनि
ना प्रोक्तं, दशाकुशलं विधं॥ त्यक्त्वा यत्नवानियं च, नरकं सर्वथा गति॥ तथा पञ्च मुनिनोक्तं, दशाकुशलं विविधं कर्त्तव्यं तत्वानियपि, दुर्गति
इत्यादि त्रिजगल्लोके युक्तं, पञ्चानियमं पदं॥ यदि चाकिञ्चिद्वै कृत्वा, प्राप्नोतियतमं पदं॥ एवं च मे अत्र यत्नसिन्धाल तथाग दधाः सत्वा, प्राप्त
लोकत्रियापि॥ ततसर्व्वभृत्यकाः कृत्वा, कथानिरिक्षावताः॥ जिनश्रियावकं भाषा, तत्वकियनम खमध्ये दर्श्यायापि, वज्रसत्वसमाधिमा
॥ सर्व्वासत्काश्चहंस्वाश्च, उत्पन्नं सर्व्वे तामृतं॥ यावनं पुण्यदं श्रेष्ठं, मानुदंस्तलदं तथा॥ वनं तुष्टगतां चैव, शिवसौख्यफलप्रदं॥ इत्युक्त्वा त्रिशरणं संघं च कृत्वा

॥स्वयंभु॥ ॥१०३॥

ऋषिसहस्रशं॥ मन्दाकिनीमिवस्नात्वा गुप्तेनयावन्नजलं॥ सुन्दरपि॥ तथागतकलागुप्ता. प्रतिमाक्षयविवर्धः॥ ततास्तानास्तदायुष्मा. वाग्मतीयत
मध्यगी॥ सर्वकामसुखस्नानाच्च. शताधिकफलंलभेत्॥ वाग्मत्यांयतस्नानेन. अमलं ॥ ःनिष्ठातावमानुष्याः सर्वदायत्रकदिन
॥ स्नानकृत्वामुदाययि. वाग्मतीफलसंपदं॥ स्नानेन ह्रष्टीसतीनदी.॥ सर्वेषांस्नानपाविताः वाग्मतीफलदंतथा॥ सुपिवा॥ ज्ञानार्थं
मध्वंस्वर्गं. तत्कणीर्गुकवीलघ्॥ सुष्ठीतलंसमागच्छन्. वर्णुषु ॥ वाग्मतीसह्रष्टीतीर्थ. त्रिसाऋषिसहस्रशः॥ सर्वासांतीर्थनांमध्य. एकाशा
स्नात्ववाग्मती॥ मन्दाकिन्याश्रयिश्रेष्ठा. यावन्नगुप्तेनच॥ देवासुरमनुष्याणां. पूजिताभानितासदा॥ मानवामानवाश्चापि. वाग्मत्यांस्नानदान
कं॥ कृतयियततःपुण्य. तस्माकुमधिगाह्रति॥ वाग्मतीस्नानदानाच्च. त्रिकुद्दंचपापक॥ यापदस्ववर्वतका. प्राकाःपुण्यकनववनं॥. सर्वतावः ॥गुरुः॥ ॥१०३॥

क्लित्रिकुवञ्जुअच्चयक्तिषस्यन्॥ तस्मिंवस्नानमात्रेण. तस्मांगतिंलभत॥ अर्थार्थवमुद्दानयि. वाग्मतीलत्यमफलं॥ अथवावज्रगन्नाथः ऋकस्वराजगद्
गुरुः॥ त्रिकुनयिनासवान्. यमदिसंक्लिनानयि॥ यूयमयिवकाश्रिष्याः यूष्माकमयियानिच॥ कतस्मज्जलिसवानि. गुह्यनागद्वयंमिति॥ तानिसर्वा
निसंगृह्य. ःस्वनागद्वयंकृतं॥ कतस्मज्जलिसर्वानिकृत्वांशीघ्रमांप्रकं॥ नागद्वयकृतान्यथा. कृतवकंपस्थयित॥ प्रत्येकंचपृथककृत. तस्याम्
यविष्ठयित॥ नागकंसमागम्य. प्रत्येकंकतस्मज्जलि॥ तस्यांशिलायांस्थापि. महताशिवकृतवयं॥ एवमक्त्वाथमय. कर्कस्वस्त्वाज्ञाया॥ यथायिति
कृवःसर्व. सर्वक्षानिसंचितं॥ तस्यांमहताशिलायां. कक्षानिक्षज्जलिसुपि॥ सर्वाणिवगृहीतानि. नागद्वयंकृतंवतः॥ नागकृतवमेतयजक्षा
सुन्दजगद्गुरुः॥ वज्रलंजगन्नाथं. प्रावावज्रगदीश्वनं॥ क्रियतांवज्रमलत्वं. सर्वांत्रिकुत्तमयि॥ मनःचिंकुप्रकाशार्थ. पृथवकलितंमिवः॥ क

॥स्वयंभु॥ ॥१०५॥ ब्रह्मणान्निसृत्वानि । नागस्यंकुमादयि॥ नागमर्कं क्रियमित्वं । एकं चन्द्रसूर्यमयिनं॥ सर्वयामायिरिक्रूणां । अभिरंबुसिसांप्रनं॥ मनस्तु हृदयार्थयुक्तं । सर्व
यारिक्रूणामयि॥ यथांरुद्रांषियायानि । एज स्वार्थकृतंलया॥ समहृदार्थयुक्तानि । मधांचरिक्रूणामयि॥ ॥ नित्यत्वात्वयायायि ख्यांलस्यमहलं॥ स्वा
ननवचाममनीया । सूर्थनिचमथासुयि॥ नमांदयामुसलिला । एक्षायायमिवहिता॥ सर्वयांरिक्रूणामर्थे । वज्रसत्वमथागतो॥ स्वानार्थं अभिनां ॥ सत्व
ममनीं चएकाणिनां॥ रिक्रूहमायथदश्च । जलभवांचयाननं॥ महत्क्षांकृतन । कल्कस्यस्नान्मणिना॥ अभिनाजकास्पृद न । धर्मार्हत्वायरिक्रूणां॥
यथदामाश्रयायि । उत्तन्नाहृतावामनी॥ अतीतानागतैर्बुद्धैः एतत्स्वन्नेतथागतैः॥ वर्णितं कृतंमानितंच । सर्वाणि यागणेनयि॥ येनयायेः सुवीर
श्च । रिक्रूरिक्रूउयागतेश॥ भावेकैः जिनतिष्ठश्च । येनकायानिकादिनिः॥ विशेषयतीर्थकैः सद्वेः संत्याणेत्राम्नलेनयि॥ दक्षिरिवेसत्वेः तो ॥पुनुः॥ ॥१०५॥

वेः स्नानितं पुन्यं सदा॥ मुनिभिः मुनिकन्याभिः मुनियुक्तेश्च निषेवितेः॥ मुनियत्नीभिः सर्वश्च । स्नानं कृतं मदनिशं॥ ॥ ब्रह्मादिभिस्तु यस्मिं तेः मायम
नादिगलेनयि॥ यद्वदिनदिनयात्रा । स्नानं कृतं सुदासुयि॥ ब्रह्मादिस्वर्गलोकाद्धं । समागताः पर्वदिने॥ स्नानं कृत्वाप्रमाद न । चकार वरदयाणकः॥ सदात्र
स्नागतेदेवे । यद्वदिने समागताः॥ स्नात्वा स्नात्वा कृतं भक्त्या । कानितजलतर्पणं॥ भूतनाथ समगन्धर्वे । विनुदकगम्मा उनयि॥ विभूयाकृनागेसाङ्ग । ये
वनपक्षेसदा॥ ॥ सुवकुमहानागेः नाकयालेश्च उदिनगु॥ स्वर्गलोकैः यविनुत । सदासदा समागताः॥ ॥ श्रुप्रियमनकुः पाहिवायुधनन्धनः॥ श्रीमान
अष्टउइन्द्रस्नानार्थं कृतत्रयागतः॥ प्रतिदिनप्रतिमास । यद्वदिने विशेषतः॥ प्रभादनसमायात्रा । मंगलेश्च प्रयुनिताः॥ सुयिच॥ मृदंग्रवानितकृत्वा । इंइ
रिचवादितं॥ यदहंवायिकोचव । काहाजं विविधमयि॥ ध्वजंमहंप्रमनच । उणिमंमणुलमयि॥ हृदयमनिस्नालं वगीतं मानतथास्रुयि॥ स्वार्थधाम सं

॥स्वायम्भु॰
॥१०८॥

हत्वा देवासुरान् सर्व्वान् कृत्स्नाः॥ यत्राप्तुतेः कृत्स्नाश्च किन्नराश्च दनुदितिजाः॥ स्नानार्थं च समायाताः चाम्नस्तां तीर्थके त्वयि॥ दिनेचापि समायाताः श्च सर्व्व
दा॥ चैत्रमासस्यमावास्यां सोमवारविशेषतः॥ संक्रान्तौ मघसंस्थेच उत्तमं लभते फलं॥ तस्मिन्मासस्य पुण्मासां स्नानं ऽयया॥ स्त्रियस्तिकं लभ्यते तत्स्थ
सर्व्वेषां च हरिष्यति॥ पुष्पाविकीर्ण हस्तं यायविकृतीकृतं॥ सर्व्वेषां सर्व्वजन्मनां सर्व्वाणि पुण्यानि च॥ यो धीवकोषसंज्ञिय इनीकृतं कथात्वया॥ अ
वतार्य्यतार्यय्थेतानि कर्म्माणि च महत्सिते॥ तथैव सर्व्वपापानि शत्रीवादवतावितः॥ इतिहासात्त्वयामय समाख्यायात्कमयि॥ सर्व्वेषां मयिति
कृषां सिकृषीनां तथाप्युपि॥ श्रीघनं श्रीघनं वन्दय वज्रसत्त्वजगद्गुरुं॥ दयात्कयां पुनस्तत्र कृमुदात्वरुमाश्रुत्वा॥ देवास्तथमनुष्याणां सर्व्वेषां पर्व्वदामयि
पुण्यमतार्थजायार्थं श्राद्धर्व्वक्वकतं त्वया॥ ऋषिभिस्त्राजनाः सर्व्व कृताः पापाद्विमुच्यति॥ अपुण्यानां पुण्यसाग फलसंपादिमाननु॥ एवं मुक्त अथ

॥गुरुः॥
॥१०८॥

सर्व्वज्ञसत्त्वा जगद्गुरुः॥ कर्म्माण्युपकल्पानि संगच्छ सर्व्वज्ञाया॥ रागद्वयाशक्तरागं वाश्रिरागं संगच्छन्ति॥ सत्याद स्नानं च पश्चात् स्वयम्भुं संमुखं
स्थितः॥ मनसा च वसमावापि कायवर्णस्मताकृतं॥ श्रीस्वयम्भुं जगन्नाथं पुनः पुनः समीक्षत॥ मनसा एकचित्तेन तस्यां पुण्यात्स्तुतया॥ प्रणाम
च पुनः कृत्वा कर्म्माणि संक्षिपन्ति च॥ शंखसुद्धिस्थितनापि अक्षयस्त्र स्याज्ञाह्यां संक्षिपन्ति सत्याद स्नानकर्म्माणि च वज्रगुरुः॥ सद्धिकार्यं पुकंयि
ना सागना का वसुधरां॥ स्नमनूसाकनिस्तंच संपुर्कं मानिनस्तु पापात्॥ तस्माज्ञाक्रिदलैः सर्व्वैः स्वर्गे मर्त्ये च यि॥ पातालेऽपि सर्व्वैः विज्ञातं
सर्व्वलोकनः॥ कर्म्माणि पदिनं यत्र वायुश्चांबरपर्व्वताः॥ नतार्व्वतस्यादयां वि दिशि तवज्ञि निश्चयं॥ यदायस्मात्तामिमाञ्च तदा नदीं समुद्र
तं॥ तव तितत्वलाभाच्चयं पवित्री गुह्यविषी॥ कर्म्माव तिनामतत्र क्षयतिताञ्चयानदी॥ सप्तहृतासनुपाच पवित्र गुणधात्रिषी॥ संगतीया वल

॥स्वायंभू॥ ॥१०६॥

रूपी, अमृतगुणविहारिणी॥ द्वयास्तत्र मनुष्येषु, पवित्रीकृत्य निःश्रिता॥ अपि च॥ सर्वत्र मधुनीरागापी, लघुस्तकीर्णतिका॥ मृगन्धेन्द्रस्तनी
मली, अमृतगुणविहारिणी॥ नागस्थितिकेषु वर्णीदिग्धगुणनाशिनीनुपिनी॥ नागाश्च समासादि, सर्वपापविनाशिनी॥ मानवा मानवाश्चापि, त
स्यां स्नानं कुर्वन्ति तु॥ अनेकदुःखमायादि, कलेश्च नाशितं रागत्॥ कक्षावत्यां च शस्ताला, सर्वे च मनुजादयः॥ नागपादिमाद्य, एकाद्यादि स्नान
यं॥ कृतिमत्वा च यथाबा, मानवा मानवादयः॥ तस्याश्च स्नानमात्रेण, कृस्मिनं लौमहत्त्वं॥ दशतीर्थ त्रिअहिनां, द्वितीयं नागचतुर्दि॥ प्रत्येकं पञ्चगत्व
णाः नावस्वत्वानि निर्जयुः॥ यदापि नागमतं च, पृथक्पृथक् प्रतिष्ठितं॥ तस्यां शिलायामुपरि, यानि संख्यानि तानि च॥ कगत्माङ्गुलिरागा
निश्रेयापि निर्जयुः॥ सर्वेषां मृत्तिकानां च, सर्वासि केशकमण्डलि॥ गुणध्वजप्रमुखाणां, ब्राह्मणानां समागतं॥ अनेतर्यं दत्तप्रमुखानां, कृत्रिया

॥गुरुः॥ ॥१०६॥

१२

णां तथापि॥ वैश्यानामपि शूद्राणां, स्त्रियादीनां च प्रायिणां॥ अर्हत्‌त्यादसानां च, गणानां लिङ्गिणामपि॥ केशनखाङ्गुलिरागानि, यानि संख्यानि
तानि च॥ तस्यां शिलायामुपरि, चैत्यानाशि निसस्थितः॥ अक्षरोदयअर्थेन, अलंकारेनलंकृतं॥ तस्य सर्वं चारकारं, चैत्यागचबोधितं॥ अ
पायतवचैत्यन, कीर्तिस्याममत्ति सर्वशः॥ वत्तवृक्षयां तिस्कलं, मादगहंगुणं महत्॥ ततः सर्वदाः सर्वं स्त्रादिनाकगा अपि॥ मनुजादयः
मानुषा, असुरा अनागा अपि॥ तथा च अद्विसंदृष्ट्वा, प्रार्थयापि तावन्नु॥ सर्वेषामपि लिङ्गिनां, पुष्पानां धूपानां दलं॥ अथापि पर्वदाः सर्व
देवा नागाश्च मानुषाः॥ नपाल आसुनागाश्च, तस्यः संपूज्य यत्नकैः॥ पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च, गन्धनैवेद्यकैरपि॥ विविधैः पूजयामासुः गु
वादि सर्वसंघशः॥ प्रथमं अक्षरोद्भवं च, वज्रसत्त्वमापितकः॥ पश्चात्सर्वयानलिङ्गस्थः पूजितं च पुनः पुनः॥ ततः पश्चात्सर्वविशां तु पाथ

॥स्वायंभु० ॥१०७॥ जितं मुदा॥ अञ्जलिं शिरसा धृत्वा, प्रणिपत्य प्रणामतः॥ कविशालं तु प्रणामेन, कृत्विदसांगकोनयि॥ पुनः पुनः प्रणिपत्य, नमयामासुः
संप्रभून्॥ प्रदक्षिणानि बहुधा मानयमानवादयः॥ अर्घ्यार्थिकानयामासुः प्रमादेन पुनः पुनः॥ गुरुं प्रसन्नचित्तश्च, वेरं महाशिलाम
पि॥ देवनागो मनुष्यश्च, अहन्येघ यदेवपि॥ ब्रह्मादिः क्षत्रियविप्राश्च शूद्रश्च अन्यजातिभिः॥ अन्येजनजातैः सर्वैः, सुकृतस्य पुरः प्र
दक्षिणां॥ मानिताविश्वयाते च, स्नातेश्च ताम्रजन्यपि॥ विविधं स्नापयामासुः ससर्वपिच निशितानाः कृतं सुराधिदेवत, तस्मात्संस्कार
पर्वतानु॥ विजयामाससंनिधे च, सर्वेनापियपिवित्रनः॥ अन्यगैः सविनेस्नार्थ, देवनागेजितपन्तुयेः॥ बोधिसत्वमहासत्वैः भिक्षु
भिक्षुण्युपासकैः॥ ब्रह्माद्यैः क्षत्रियविप्रैः शूद्रश्च नावकादिभिः॥ अन्येश्च विविधेर्लोकैः यतिवत समुपाश्चति॥ तस्माच्च पर्वतानु ॥गुरु॥ ॥१०७॥

नं कर्कुटराजगद्भवत्॥ विजयामासतिर्थेश्च, मृगस्थलो विशेषतः॥ मृगस्थलीं समागत्य, खगाननाख्यां जगद्भुरि॥ खगाननाख्यां गत्वा विशेषैः सुजिनं त
न्तु॥ ऋक्षकस्याव सर्वद्भुः सुजिनं स्नातुपारेके॥ सर्वेन देवनागेश्च, भिक्षुभिक्षुण्युपासकैः॥ ब्रह्मादिनयि क्षत्रियैः वैश्यैः शूद्रैस्तथाप्यपि॥ स्वल
अवश्च स्वलक्तिः खगाननायाः सुजिनं॥ पुष्पैधूपैश्च दीपैश्च, गन्धेनैवद्यकाभिस्तिः॥ मधमासेलखेः यद्येः सुखैः यागेऽश्च वस्तुभि॥ नानाविधिभिः
पूजेश्च, खगाननायसुजिनं॥ मत्कृयायादिभिस्त्रोत्रेः सुजिनं च पुनः पुनः ॥वन्दकादिभिर्वंवंच, अञ्जलिभिः शिरसाधियप्त॥ ब्राह्मणादिभिर्गृह
स्थैः क्षत्रियैर्वैश्यैः शूद्रकैः॥ तस्याः पुण्यप्रभावाश्च सुखाकुलादिपायजं॥ स्वयम्भू पंचजन्मादि, इतीकृत्वप्रितलाणातु॥ ततोप्यगतावाधात्, कर्क
टराजगद्भुतुः॥ तस्मात्तयालाव्रजन्तं, कृतं गम्भूतिशिष्यकैः॥ यथानयालमागत्वा सर्वैः शिष्यैःपरिवृतः॥ सर्वैः शिष्यैःपरिवृत्वा, नयालाव

॥स्वयंभु॰
॥१०६॥

तथागताः॥ तस्माच्चैत्यपर्यन्त· त्रिरत्नवन्दिताः॥ सदा च सकालं च· संबुद्धयत्नायत विदधि· निर्वाण· त्रिरत्नत्रयध्यानकाः॥ सुविता
दिव्याधिसत्वाः सर्वहृदयस्थतागताः॥ अथापि च विविधाश्च· बोधिसत्वाश्च देवकाः॥ त्रिरत्नत्रिरत्नभ्रष्ट· सर्वपदस्थवाहिमाः॥ श्रीस्वयंभूर्जलंगुल
अनेकजनसंपूर्णः॥ सर्वकालं स्वयंभूं च· पश्यन्त्याकाशवाहिनाः॥ तस्मिन्नवकल्पवीत· नागस्तेयम्पः स्वयं॥ मतानानकल्पार्थाय· समकालं स
मादिताः॥ हिताय च सत्त्वानां· शान्ताय च सुखाय च॥ अतुवाहिनीनां सर्वेषां· स्वयंभूत्पन्नमतिः॥ श्रीस्वयंभूप्रभावाच्च· मंगलप्रभावतः॥ स
मन्तवायाः प्रभावेन· वीतरागाः समुद्भताः॥ प्रथमं मणिचूडं च· दर्शनं तिजानमृषि॥ मध्यास्तीर्थमध्ये· अनेकमविकाष्ठकं॥ लक्षादिदक्ष
संकीर्णं· नानाविहंगकूजित॥ नाम्ना च मणिचूडेन· मणिदानं करोति॥ द्विजरूपाय चक्रवर्त्ति· शिरसा दत्तं मणिं॥ उत्पाद्य शाकाक्षिन· मंगल ॥गुरुभा॥
॥१०६॥

१०५

वाहिनीनदी॥ मणिचूडमणिदानात् यस्माच्चख्यापितं नदी॥ अस्यां च स्नां च विशन्ति· किं चित्तमलं प्रयच्छति॥ देवास्तत्र मनुष्याश्च· अन्ये नयालवासिनः॥
महादानात्सलिलदानात् महादानदी स्मृता॥ मंगलश्रीवत्साकारं· बोधिसत्त्वमैत्रेयं॥ नामार्थयुक्तभावेन· मणिलिंगेश्वरमिति॥ आख्यातं देवविद्यानैश्च
तत्स्थाने च प्रतिष्ठितं॥ सर्वाशोककर्क्कटेसं· मणिनद्यां विशेषतः॥ मणिनद्यां च श्लाघ्या· करयात्तु विशेषतः॥ यत्राच्च मणिलिंगाय· मूलस्थाने प्रति
तं॥ उक्ता विधिस्वरूपेण· गोकर्णेस्तु द्वितीयकं॥ वाग्मत्यां तु द्वयोरपि· प्रयागस्य समीपकं॥ अनेकमृगसंकीर्णं· अनेकर्षिनिषेवितं॥ मुनीनां मुनिपुत्राणां·
आवासं तपस्विनां॥ सर्वेश्वर्यविलासेश्च· सदा यत्न वासितं· यत्रार्थे तत्स्वरूपार्थे· वासितं च सदायतनः॥ मंगलेपुष्पाकारं· बोधिसत्वेश्वरं गतं॥ नाम
र्थयुक्तभावेन· गोकर्णेश्वरं ख्यातवान्॥ श्रवणं नाम नामनं च· अष्टम्यां अमावास्यां॥ सिद्धश्च ऋषिभिः कान्ता· गोकर्णेश्वरप्रसिद्धकं॥ तस्यां यात्रिकावा

॥स्वायंभुः
॥१०२॥

समहां, स्नानकृत्वा विशेषतः॥ यश्चगोकर्णेश्वराय, पूजितंचमहाप्रभुं॥ हनीयंवाग्मतिस्तत्र, अनन्तकृष्णहलिमित॥ चपकेर्वृक्षसंकीर्णे, शुक्रवादि
भिः पूजित॥ चम्पकवृक्षसंकीर्णेन वाग्मतिनितिम्भकं॥ अत्रजेमानुष जैर्विविधेगणैः॥ मुनिभिर्मुनिकन्याभिः वाञ्छितंनत्रसर्वदा॥
वाग्मतिविलाकलेव, सम्हितंसवतिमदा॥ मंगलेध्वजमाकारं, वामेसमंगरङकं॥ नामार्थयुक्तनावत्न, कीलश्वनमिति स्मृतः॥ नरस्यामंगलवान
सप्तम्यां पञ्चमादिन॥ कन्यायामपिसंक्रान्तौ, वाग्मतीउपतिष्ठकं॥ तस्मिंश्चवाग्मतीयत्र, संगमदविशेषतः॥ स्नानंकृत्वानरःयत्र, कीलश्व
रायपूजितं॥ चतुर्थकुम्भतीर्थेपि, जलशुभितनीनकं॥ एकापिवीतनागंच, स्वयमुत्पन्नकारिणः॥ कुम्भवजलशुचिलें, कुम्भतीर्थमि स्मृतं॥ यदि
उदरलनापि, कलशमिवसंस्थितः॥ कुम्भतीर्थञ्चनिर्मलजलं सततिसंस्थितं॥ अमृतगुणविवयांगं, जलेयुक्तसमन्वितं॥ वेतवागस्यरावत्न, तीर्थस्था

॥गुरूः॥
॥१०२॥

यितृणेनच॥ वासितंशतनंततु, मुनिसिद्धगणैरपि॥ मानवामानवायाय, कर्तस्नानंचतीर्थकं॥ सावत्तुशाहस्रदत्तं, आकाशचतुविंशति॥ मु
भिक्षायितसिंहाता, मोक्षणेददत्तअपिता॥ मानवामानवाचापि, कथंनलयमतहलं॥ संगलकलशाकार, कुञ्जयाणिसवृपकं॥ नामार्थयुक्तना
वत्न, कुम्भश्चनमिमीमितं॥ अपूर्वावृषवासव, चतुर्दशांयद्यामपि॥ तुलायामपिसंक्रान्तौ, कुम्भतीर्थविशेषतः॥ कुम्भतीर्थेचयस्नात्वा, ज
लनादिकाविताः॥ ततःपितृम्भश्वनाय, पूजितंचमहाप्रभुं॥ यंचमहणिकगर्भ, हुमिश्चतनविशेषत॥ ऊर्द्ध्ववृक्षसंकीर्णे, नानापक्षिभिःपू
जित॥ ब्रह्मरुद्रेन्द्रैःशक्रेश्च, पूजितंतत्रवाशिभिः॥ प्रतिदिनप्रातिमास, प्रतिवर्षसदासदा॥ धूपैधूपेश्चदीपैश्च, पंचामृतेश्चसुरकैः॥ पूजितं
सवतितसे, सर्वकालंदिनेदिने॥ मंगलचामलाकारं, मंत्रधायसत्रूपकं॥ नामार्थयुक्तनावत्न, हणिगर्लश्वनमिति॥ काशिश्चगुरुवानत्रयं

॥स्वायंभु०
॥११०॥

चर्म्यां च कृत्यादक्ष्यां॥ संकाशा वयिनि रूव, दक्षिणर्ध्व प्रदक्षिणा॥ ततो दवस्यां च य स्नात्वा, अन्नदानादिकानि तः॥ ततः पश्चात् दक्षिणे च, स्नात्वा च पूजितं रत्व
त्न॥ पश्चात् दक्षिण शैलस्य, उपच्छन्दोकायाः शृंगके॥ जलसंनं भाद्रपदे, श्रीशांति लिंगं प्रसिद्धकं॥ शांतिवर्द्धनस्नानस्य, इच्छावयं च यानितां॥ तस्मिंश्च शांति
लिंगापिशृंगाश्च याति तं सवक्तं॥ तं भाद्रमाम जलाश्चापि, सदत्त शम्बं समकुतं॥ अनेकेम ससंकीर्ण, सद्वासुति लक्षे युक्तेः॥ महाबलमुखेऽपि,
शाखामृगेः परिवृतम्॥ जलशब्दानि संयुक्तः सनलच्छ्रक्षेः परिवृतः॥ अनेक जलजन्तुभिः सपत्नि क्षेः परिवृतः॥ तस्य तीर्थस्नानाच्च, कायश्चि
द्धलमंत्रतिं॥ मत्स्यादितीर्थस्नानानां, दक्षसा उपयर्यापनि॥ यतितं स्वकृत्यायुक्ता, तपश्चिविक्रविग्रहं॥ इति मत्वा च मानुष्याः तस्मिंतीर्थे यिस्नान
कं॥ कृत्वा यायच्च मानुष्याः वेतिमध्येन च सत्यं॥ तपःसर्वयांसत्वानां, परमं मंत्रं कृत्सः कथ्यतां॥ तत्र च स्नानमात्रेण, तपं विविचित विग्रहं॥ पञ्चकल्मिन

॥गुरुः॥
॥११०॥

यं नाशि, सत्वानामपि सर्वदा॥ तत्र तीर्थप्रभावाच्च, मानुष्याणां तपनदि॥ इति स्नात्वा च मानुष्याः तस्मिंतीर्थे सदासदा॥ यत्र यावाकृत स्नानात् तपं ना
शि सर्व लक्षणं॥ मंगलसत्रुमाकारं, विख्यातितं तथा सुपि॥ नामार्थयुक्त शावन, दक्षिणशृंगेश्वरमिति॥ तत्र च कृतवापश्च, द्वादश्यां च चतुर्थिका॥ सं
जाते धनुसंक्रान्ति दक्षिणशृंगे विशेषतः॥ यतिस दत्त शब्दायां, स्नान कृत्वा सदा अपि॥ पश्चात् शृंगेश्वरं पूजा, कृतं च मानवादयः॥ तत्र च गन्धवत्यां
च, शृंगस्थायति संस्थितं॥ यातिपूयस संस्थिता, शृंगवत्यां स्थितमिति॥ नकः पुष्पेः पुष्पवृक्षेः समन्ततः परिवृतः॥ अनेक वृक्ष संकीर्णे, नार्द्र
मृगेः परिवृतं॥ मंगलसत्रुमाकारं, कितिगर्द सनुपिणी॥ नामार्थयुक्त शावन, गन्धेश्वरं प्रकीर्तितं॥ योमसास ननीवाच, एकादश्यां तृतीय
कं॥ मकरपति च संक्रान्त्या, गन्धवत्यां प्रसिद्धकं॥ गन्धवस्य यकायां, वामस्यां विशेषतः॥ स्नान कृत्वा ततः पश्चात् गन्धेश्वरं प्रपूजितं॥ विक्रम

॥स्वयंभु० ॥१११॥

मूलवृक्षेव लंकृता॥ यष्टिभिर्वनजन्तुभिः समन्ततः प्रपूरिता॥ मंगलं शंखमाकारं, खगर्भं सृष्टिमाधिकं॥ नामार्थपुष्करावर्त्त, विक्रमेश्वरं च
तथा॥ माघमासस्य ववोत्र, दशम्यां द्वितीयातिथौ॥ कृष्णसंक्रान्तो संक्रव, विक्रमस्थल विशेषतः॥ यस्यां विक्रमस्थानाधेः तस्यां चयविशेषत
ः॥ स्नानं कृत्वा पुनः पश्चात् विक्रमेश्वरपूजितं॥ स्तुति स्तुत्वा च मानुष्याः वेतनाग सर्वयायि॥ पूजितं यमूदाकृत्वा, विशेषं लक्ष्य गदफलं॥ तत्रां फलं॥
आयुर्वृद्धिं मतिलिंगात्, गोकर्णकृष्णवृद्धिकं॥ वृद्धिकं कीर्त्यश्च नीत्र, प्रह्लाद्धिक मन्त्रनान्॥ गर्भस्थितानापुत्रवृद्धि, यशवृद्धिश्च गन्धर्वनान्॥
गान्धर्वस्य नाडन वृद्धिं संस्कारानं विक्रमेश्वरात्॥ एवमस्कथपतिदं पुण्यं, मानवमानवादयः॥ फलं च वास्ति तं प्राप्य, एवमस्कथस्कपूजितं॥ अथवा॥
संपूर्णफलमिस्य, मनुजादयमानवाः॥ वास्ति तं फलमित्याव, कस्यः सर्वेस्य पूजितं॥ कस्य सर्वस्मितीर्थेषु, स्नात्वा स्नात्वा स्वस्वदिन॥ पश्चात् ॥गुरू॥ ॥१११॥

१०८

ब्रह्मतना गोत्र्यः पूजितं च पुनः शतं॥ अपि च॥ उत्तमं तर्पणं यथा गा, द्विद्विसंख्यागमध्यमं॥ स्थलं च उत्तमकाधि, पर्व्वतस्याः फलं॥ पुण्ये पुण्ये
दीवेष, गान्धेत्राप्युपूजितं॥ पंचामृतादिभिः स्नानेः स्नानं कृत्वा विशेषतः॥ गाता संकृत्वा तीर्थेषु, अन्नवस्त्रादि दानकं॥ यावत्क फलदइर्य
पि, जलतर्पणपूजनं॥ स्तुस्तुत्वा च मानुष्याः दिनदिन विशेषतः॥ तस्यां शेषां तु तं तुनं, वास्ति तं लक्ष्य तत्फलं॥ तदनन्तरम वांस्मि, उपयुक्त
फलं भवि॥ हिमालयाथ्यमध्यमि, नागाभन्यादिकावशात्॥ उथमं नागधाति च, ततः पश्चात् गायत्रि मणनगानवापि, पूर्वस्तदतथापि॥
मंशदवस्तातावन, वेतनागप्रतावत॥ मंत्रदेवनाभं तत्, प्रस्थपितं॥ शंखपर्व्वतायतकात् आचिन्तामणितीर्थकं॥ ब्रह्मः कालप्रमाणे
न, आयामस्य विस्तारकं॥ कंशावस्याः पूर्वतीत्र, शंखपर्व्वतदक्षिणे॥ पश्चिमवाजमंजर्या, वाम[illegible]उत्तरदिशि॥ एतन्मध्यस्थ संस्थित्वा तत्र

॥स्वायंभु॥
॥११२॥

गीदीर्घिकाभोगिनि॥ तस्यान्तर्गर्भमध्ये तु, राजपत्तननामकं॥ विशेषरत्नवस्तूनरम्य, दिव्यकल्पितगोपुरं॥ रत्नासनं प्रतिष्ठाप्य, ध्वजविताना
लंकृतं॥ प्रथमं मञ्जुदेवेन, तस्मिं वस्तुयितं ततः॥ धर्माकरं नामराजं, सुतराजाकृतायच॥ अथापितनगरेनेतुं, रत्नपद्मजलेनच॥ तत्राम्रः
ञ्जिमाजायच, सुरिश्वकंरतंततः॥ पश्चाद्यदि देवगुरु, शिवायतमृदादसौ॥ चतुर्दिक्षु महानागैः नागध्याजंवर्धितं॥ तयश्चिंशादिभिर्दे
वैः साम्ररादिभिर्नरैरपि॥ पुष्पमालादिभिः पुष्पैः धर्माकरंप्रपूजितं॥ सुगन्धवालिभिः भिक्षान् चन्दनचन्दनिर्जितान्॥ पुष्पान्यपा
दैवैः चम्पकाशोकसमन्वितं॥ किन्नरैःसगालैःस्तुत्यैः गान्धर्वैर्गाणमेवच॥ स्तुत्वैर्मार्चनंकृत्वा, चक्रमंगलपूर्वकं॥ ममश्रुत्वमहर्षिवो
ःपुरस्थसर्वजातिभिः नयालजैर्वन्यजैरपि, धर्माकरंप्रपूजितं॥ धर्माकरोनामराजा, वीतदशासमागतंः॥ मंजुदेवपुराबाच, तत्रा ॥गुरू॥
॥११२॥

त्वकः समागतः॥ नामपञ्चकनगरं, महानगरख्यापितं॥ महात्म्यपञ्चलक्षण, महानगरनामीचितं॥ अपिच॥ मंजुदेवस्थननापि, महा
नगमीवितं॥ महाचीनादयितान्, गञ्छन्तवालथअपि॥ श्रीमान्धर्माकरोराजा, नामार्थयुक्तचारिणी॥ श्रीस्थापितपितृस्त्रीर्जो, सोधमत
वतथाअपि॥ यथास्वस्वसुखडुःखं, सर्वधांप्रजानांतथा॥ धर्मणिवपूर्णनापि, स्वच्छापिसुप्रजं॥ यथाधर्माकरोराजा, सुस्थनयाल
मण्डलं॥ सुनिष्ठगणस्वलाघव, प्रजानांच सुखरवर्तु॥ सुदण्डनसुशासनेण, नतनाशानाशकृतं॥ स्वन्यायनसुधर्मण, दुःखक्षयविवर्जितं॥सु
धर्मविसपुण्येन, सनमनाप्रियप्रवितं॥ यथाचीनमिवदेशं, तथानयालमण्डलं॥ चीनदेशासमायातान् नागाधिगवन्शसदा॥ तथाचीनदे
शंचव, सर्वविद्यानतमण्डलं॥ स्रुतनसर्वविद्याभिः शिल्पविद्याभिःशास्त्रवेः॥ कृषिमादिभिराप्तश्च, वणिज्यैःसर्वकर्माभिः॥ य

स्वा स्वयंभु ॥ग ३॥

प्राचीनवृद्धलोके, कथानयान्तमण्डलं॥ काश्मीरयथासंति, कथाचकनमण्डलं॥ मंजुदेवप्रसादाच्च, धर्माकरेसाधर्मतः॥ स्वयंभुवप्रसादा
च्च कस्मीरमण्डलं॥ कृत्वा पुण्यविशात्मा, आधिसत्वादयादधिः॥ धर्माकरनामनाजावहुवसम्मतः कलात्॥ वामकर्णः कृतियावेश्म ः
शूद्राश्च प्रजाजनयः प्रजाश्चसुखिनस्तस्य, बहुबहुविलक्षणाः॥ तस्मादपिच मेरुस्य, सुजनपालमण्डलं॥ स्वस्तिकं सजनायतं, सुमंगलैः प्रवृत्ति
तं॥ देवानामध्यक्षाश्च, सुसनागनजादयः॥ नित्यसक्तियविकृत, मात्कार्थकृतनिश्चया॥ सिंहासनमलिमथ, सुतसिद्धिविशेष्यः अवधयत्वममंसः
गंगाकृतनीमप्रसितः सुतसुतानिक्षणवेक्षुः संनिधितिविविधनत्त्वविहृयितांगः॥ ॥ इति श्रीस्वयंभुपुराणे गोशृंगपर्वतमह
यंभुचैत्यसहानमाहात्म्यदिसमुत्पत्तिनामचतुर्थोऽध्यायः॥ ० ॥ ॥ अथेदानीं प्रवक्ष्यामि, तीर्थानि द्वादशानि ॥गुह्य॥

॥ग २॥

च, शृणु मैत्रेय पुण्यानि, फलदानि विशेषतः॥ यत्र वाग्मती संभेदं, तत्तीर्थं प्रवक्ष्यामि॥ वाग्मत्यां केशावत्याश्च, अन्योन्यं दिविः संगम॥ प्रमोदफलदा संग
वाग्मत्यां पुण्यतीर्थकः॥ दशाकालस्नात्वाच, वकांगोनामनुंजकः॥ मानवाख्यकयासंगे वाग्मत्यांशांतीर्थकः॥ वामादिदायदस्नाच शुद्धः सामनि स्वर्गं
दं॥ वाग्मत्यां मणिरोहिण्यासं, गमतीर्थं शंकरः॥ शांतिपुष्टादिदायक, तत्तोनः श्रीशंखपालकः॥ वाग्मत्यां राजमंजर्या, संगमराजतीर्थकः॥ नाम्ना राजकयादाद
कत्रनागः सुपुष्टिकः॥ संगमचिंतामणि नद्यां, केशावत्यां मनोरथः॥ तीर्थवद्यादिदायकत्वकर्वृतिः॥ वासिकानागः केशावत्यां कनसंगरक्तनर्थकिनामलः॥
दं कातीमलतीर्थ, तत्रीनानागोपवानगः॥ सर्णुमत्याकनसंग, केशावत्यांनिदानजः॥ धनधान्यादिदः तीर्थः दनिलस्था यनरवो॥ केशावत्यां मृत्या
य, नामिन्यासंगमकर॥ सुखप्रदायानतीर्थ, प्लवकजाग्निवासुकिः॥ केशावत्यांकनसंग, वाग्मत्यां वाग्निनाथदः॥ दीर्घायुधनाधनदः शुक्रमरुडजाग्निवानुः

॥१०

॥स्वायंभु० ॥११४॥

ः॥ वाग्मत्यां चिकसंगे. ननावत्याप्रमादकः॥ नदिप्रीतिकानतीर्थं. धवलेश्वरमकः॥ चारुमत्या वाग्मत्याच. संगमं च सुलक्षणः॥ मत्नायमसुनि
स्वत. नृपसोलाग्नरागरुवन्॥ प्रभावत्यां वाग्मत्याः संगमजयतीर्थकः॥ नागदः सर्व्वनागानां कान्तिः शुभ्रदकं॥ शृंगिणु स्वाथमेत्रय विज्ञापितं जगद्गुरु
ः॥ फलविधिं कथं स्नाने. तत्सर्व्वं कृदि मे प्रभुः॥ ममार्थे च न दिनाथ. सत्वानां च हिताय च॥ देवासुरमनुष्याणां. विशेषेण हि संप्रभं॥ एवमुक्तः स सर्व्वज्ञ
ः॥ शाक्यसिंहो जगद्गुरुः॥ तेषां मध्ये च तीर्थानां स्नानं विधिफलं मयि॥ महातीर्थानि मैत्रेय. स्नानानि वानि शृणु दनः॥ दानादिनि स्नातसिद्धीनां॥ शृणुष्वाव
गद्गुरुः॥ सत्वाय च हितार्थाय. लोकानां पुण्यवृद्धये॥ अपुण्यानां पुण्यार्थाय. पुण्यानां फलप्राप्तये॥ देवानां च मनुष्याणां. तीर्थिकानां विशेषतः॥ शैवा
नां ब्राह्मणानां च. विशेषेण प्रकथ्यते॥ पृथक् तीर्थसेवायाः पृथक् फलं प्रलभ्यते॥ सर्व्वतीर्थानां सेवायाः सर्व्वफलं प्रलभ्यते॥ इति श्रुत्वाथ॥ ॥गुरु॥ ॥११४॥

सर्व्वद्युयं विमानवादयः॥ क्षत्रियावैश्याः शूद्राश्च. तीर्थसेवाफलं तथा॥ तीर्थसेवासमं पुण्यं. नास्ति दिदिरकतलं॥ ब्राह्मणानां तीर्थिकानां. मतनपुच्चप
सिद्धकं॥ अन्नदानादनतीर्थं. यत्कर्माद्विशेषतः सर्व्वकर्मप्रसिद्ध्यार्थं शुद्धिः सर्व्वकमकान्॥ समार्थं सर्व्वकर्मं च. तीर्थे विधि विशेषतः॥ यत्
विविधाक्षपापाशु. तीर्थे न बप्रशुद्धाति॥ तीर्थं च स्वर्गसोपान. यिथिकं नानकं यथं॥ कथितं तीर्थिकानां च. ब्राह्मणानां मतं शृणु॥ लोकिकानां च स
त्यम्. शिवतत्वज्ञानं शृणु॥ शेषं फलं प्रकथ्यते. सर्व्वहितानां मतं हि॥ अथ तत्र मेत्रय नदीसङ्गतीर्थफलं॥ पृथक् पृथक् तीर्थानां. कथयामि फलं
पृथक्॥ शृणु च॥ शृणु तावत् सन्तुष्टा ताविध्यमन निश्चिता॥ पूर्वं हि वर्षानि तं. शृणुष्व यि मे सांप्रतं॥ प्रथमं पुण्यतीर्थं च. दिवसान्नाक विंशति॥
विधिना स्नानदानं च. धर्मं च मानवादयः॥ अज्ञाकृष विनिर्मुक्तः पुण्यवान् सुखजायते॥ तत्कवलं तस्मानं. दत्तमादि विद्वतं॥ शावल्लोवसुमाव

॥स्वायंभु॰
॥११८॥

स्यां । दिनं यदि स्नानमाचरेत् ॥ लोकसंख्या वा गमस्यांति । श्रेणीमिव समद्भुत ॥ अमावास्या फलदा भूत्वा । वाग्मतीच संगमे ॥ नदीश्वनस्य समीप । वागमत्यांच विशेष
तः ॥ मानवा मानवा श्चापि । तस्यां स्नानं च कारितं ॥ स्नात्वा पश्चात् विधिना । स्नानवापि कृतं मुदा ॥ कायेन मनसा वाचा । एकीभावकृतेन च ॥ पापी विशुध्य
निस्सत्ता । पुण्यविशुद्धमादपि ॥ नराश्च गुरुर्दक्षिण्यांच । अमावास्यां तदा दिने ॥ एकविंशति दिवसं । विधिना स्नानमाचरेत् ॥ पश्चात् स्वस्व दिवसं उपय
म्य ध्यानेन च ॥ सत्कृत्या पादिपूजिते न । शालिनीच पयोत्स मुदा ॥ दीनदिने दत्वा स्नानं दानं पूर्णं तिथि न च । अस्मात् कर्णं दलितं कृत्वा । स्वं स्विमिन लभते फलं
पुष्पधूपेश्च गन्धेश्च । दीपैर्नैवेद्यकेनापि ॥ नानापञ्चामृतैः पुष्पैः पूजयामास सत्कृतान् ॥ नागं नागानां कृत्वा । प्रातः स्नानं प्रतिदिन ॥ अष्टाविंश
तिदिनान्त । पञ्चरत्नदियात्कं ॥ पश्चात् नानामिष्टादीन च । सत्कृत्याविविधानपि ॥ भोजयामास ताश्चैव । तीर्थसेवापरायणम् ॥ विधिना कुर्वन् स्नान य ॥गुरुः॥
॥११८॥

कामितं च सदा भूयात् ॥ एवं कृत्वा विधियुक्तं । मानवा मानवादयः ॥ कृतं स्नानं पुनर्यदि । वाञ्छितं लभते फलं ॥ तस्मात् पुण्य प्रसादाच्च । अस्मात् इन्द्रीकृतं ॥ त
पूर्वा ॥ तीर्थं च प्रतानकं । मनुं दीर्घायुषामला ॥ मिथ्या दृष्ट दुःखानः सर्वशुद्धाविशुद्धफलाः ॥ मानवा मानवा श्चापि । कृतस्नानं तत्तीर्थके ॥ स्विम
फलं प्राप्य । वाञ्छितं लभते फलं ॥ अपिच ॥ दशानां शूद्रकलानां । सत्पुण्य कपटनाशितं ॥ प्राणिनिया तंपापं च । तस्मात् इन्द्रीकृतं तत् ॥ प्रथमं स्नानं कृत्वा
ततः पश्चात् पितृतर्पणं ॥ पुनश्च आरम्भकालापि । दानं दद्यात् सदा भूयात् ॥ विशेषश्च तत्तीर्थे । पितृस्नानं कृतं ॥ पुनर्यमानवा श्चापि । स्वं स्वं लभते
तत्पुत्र पौत्री यति सुतानां जायते भूयात् ॥ पितृस्नानं कर्तव्यं तत्तथैव लभते फलं ॥ प्रतिदिनं समाप्य कार्यं नित्य पूजा कृतं ॥ तत्र ध्वनं तत्
उद्यानं कायं च पदं जितं ॥ द्वितीयं कृतं तीर्थं यदि । समाप्तं एकविंशति ॥ विधिना दानं स्नानं च । कर्तव्यं सत्कृतादयः ॥ तत्तीर्थे एक विज्ञत । मानुषाः

॥स्वयंभु॰
॥११६॥

स्नानमाचरन्तु॥ नागादिदासबन्धवादिसकलं समारितायका॥ शाक्तगुह्यप्रतिपदां, कन्यायांवृषवासरे॥ नामञ्चण्डकतीर्थयि, तङ्गायायवसंगम
॥मालदानकयावायि, वागमः स्वांवास्तिसंगम॥ नदीश्वरसंयुक्तन, वागमत्यांवविशेषतः॥ मदिलामनुजाथायि, तस्यांस्नानञ्चकातिनं॥ पंचायव
वविधिः स्नानकृतसृदाजुयि॥ वयुयाश्वनमागिना, एकतावत्कृतनव॥ नागविलयविशेषः सर्वविरुद्धनादयि॥ नताण्डुकएकादश्या, शाक्तगुह्यप
तिपदः॥ एकविंशतिदिवसं विधिनास्नानमाचरन्तु॥ ततश्च सप्तदिवसं, जपसन्ध्याननव॥ मत्तुमालादियुक्तनः यानसूक्तंय० न्मुदा॥ प्रतिदिनप
तिस्नान, दानं यथोक्तकृतनव॥ सर्वयागान्तविशेष, निशागीयदलसको॥ धूपैः पुष्पैश्च दीपैश्च, नैवेद्यैर्गन्धकेनयि॥ नानाप्रवानविधिरि, नर्त्तयामा
सकृतजातु॥ निशिजागरणं कृत्वा, प्रातर्यस्नानजुयि॥ अष्टाविंशतिप्रमाणु, सर्वयुदियाओकं॥, गन्धपुष्पादिसहितांव, विविधसृकृजानयि॥ न

॥पुरा॰॥
॥११६॥

वयामाहतावन, तस्या सेवायनायपुः॥ उक्तनविधिनाः पूः सं, यकानितंजुयिमुदा॥ कृत्वाविधियुक्तंतव, मनुजादयमानवाः॥ स्नानंकृतंपुनययि
नलानवाष्टिंहतलं॥ तस्मात्प्रसादपुष्पाञ्च, नागाकृषंइनीकृतं॥ तथा॥ वातगायिकृगागाम, श्लेष्मजाः पत्तियानजाः निदकाः सर्वनागाश्च, स
न्निपातकुसर्वदा॥ नागध्वसमपादि, मनगायिइनीकृतं॥ वातपित्तमश्लेष्मादिदगायिविनाशितं॥ अपिच॥ अकोषलदक्षानांच, एकमश्चप्रता
निनं॥ अदकुदानकंयाय, तस्मात्पुण्यइनीकृतं॥ जागयिस्नानकंकृत्वा, ततायियिरुकर्पणी॥ जुथायियांवक्षायि, ब्रीहिसादीरदोमुदा॥ विशे
षणवतरूपे, स्वयंनतनापुजितं॥ पंचायचानविधिरिः मद्यमांसादिरियुनेः॥ गुह्येश्वरीपरपूजित्वा, ध्यानस्ताश्रयपूजितं॥ मानवामानवाश्चयि
तइदकंयिवंमुदा॥ स्त्रियासहसमंयुक्त, उत्तमसाधकनव॥ प्रतिनार्थीतसायपूजायनसदपूजितं॥ दिनप्रतिजुसमायपूजाकृतपुन ः॥ नदीप

॥स्वयंभु॰ वं कृत्वा गं . तत्राथ सांत्वपूजितं॥ तृतीयं शंकवतीर्थे . शुद्धनिसेककविधानं स्नानं दानं च विधिना . कर्तव्यं च मानवादयः॥ तत्तीर्थे त्वेकमनसा . विधि
॥११७॥ वत्स्नानमाचरन्॥ शान्तिपुष्टादिकं चापि . फलं समुपजायते॥ ॐ मणिचूडाद्वितीयायां . उत्तलयित्वा वासरे॥ नामतः शंकवतीर्थे च पूर्ववद्विधाजितं
॥ वागमत्यामणिरूपादिष्ट . संगमे तत्पसिद्धये॥ कृत्वा स्नानं संगमे . शंकवव विशेषतः॥ अवनायावनाशयि . स्नानं तस्माच्च कामिकं॥ स्नानाय
चाथ विधिनास्नानं चापि कर्तं मुदा॥ दक्षन राजन यादवा . एकीरा वक्षतनद्व॥ दशपविलय विविक्ष . सुविलं च कर्तं मुदा॥ राजे [illegible] क्षादक्षांच . ॐ
मणिचूडद्वितीयम॥ एकविंशतिदिवसं . विधिनास्नानमाचरन्॥ यथापि सफलं . उपनरयथाननन॥ मन्त्रसूत्रादिपूजनेन . यावच्चापि य॰
मुदा॥ प्रतिदिनं ज्ञात्वा दत्वा . पञ्चमिनं कृतमनया॥ श्रीनिसर्वाघ्निनध्वनि . मागलनप्रयुक्तितं॥ गत्वैः पुष्पैः धूपैः नैवेद्यदीपकैनपि॥ ॥गुरू॥ ॥११७॥

पंचायवाचके॥ पूजयामास कृतज्ञान्॥ निशागागनसकृत्वा . उत्तमस्नानं प्रतिदिनं॥ अष्टाविंशतिदिनान्ते . अभयं च वरकामितं॥ दशार
मीषवादिंच . लोकाकृतींवरा वज्रान्॥ राधयामास राजन . तीर्थेषु वा कर्तं नन्तु॥ ॐ स्नमकृत विधिना . कामितं यमवाप्नुयात्॥ कृत्वा पुनर्विधि
युक्तं . मानवा मनुजादयः॥ पुनर्यदि कृतस्नानं लभते फलवाञ्छितं॥ तस्मात् पुण्यप्रसादाच्च . शान्तिपादिकं तत्र तु॥ तथा॥ शान्तितुष्टिकन्नचापि . फ
लदं च सन्निधितं॥ सर्वापद्वाविद्रना शान्तिवर्वति सर्वदा॥ वानवामानवाश्चापि . स्नानं कृत्वा तत्तीर्थके॥ वाञ्छितं फलसंप्राप्ता . श्रीमितं लभन्ते फलं॥
अपि वा॥ दक्षानां प्रक्रुशलनां . सद्भक्तं प्रनाशितं॥ कामामिथ्यादिकं यावं तस्माद्भ्रमांद्रीकृतं॥ प्राकृयित्स्नानं कं कृत्वा . यथाश्रद्धयि फलं दत्यालं॥ तदापि ज्ञा
धनस्यापि . वस्त्रादिदानकं कृतं॥ विशेषण वन कीर्तिपुनः पुनः स्नानकृतं॥ मानवामानवाश्चात्र . तत्र स्थवं प्रपूजितं॥ सततं पूजितं॥ सततं पुन्या सदस्तु सा

॥स्वयंभु॥
॥११८॥

त्रियामद्रमदाष्टिभिः॥ पुनः पुनः स्नानं कृत्वा मनसां च फलं लभेत॥ एकादिनसमाप्य, पुनः पुनः पूजा कृतं॥ तत्कृतं गं तथार्थं च, नदीश्वरं प्रपूजितं
॥ वस्तुथ्यानाजमंजर्यादिवसान्त्यकर्विंशति॥ विधिनादानस्नानं च, कृतं च मनुजादयः॥ कथा श्लोकाश्च विशृन, स्नानं गीताजतीर्थकं॥ बाह्माभ्यन्तर
लंपायचाष्टितं लभेत फलं॥ इत्यशुद्धरेतीयायां विशुद्धिगुह्य वासवा॥ वाजथिर्थविशेषण, शुद्धायायसमनुपिशी॥ वामस्यावाजमजर्या, संगम
नमिता॥ स्नानध्यानसमयुक्त, वामस्यांचविशेषत॥ त्रिपक्षमानुषावधितत्तीर्थस्नानकारितं॥ पञ्चायचान्यपूर्वकेथ, तीर्थशेषीकृतं कृतं॥ तत्नावा
वामनसा, एकरावकृतनच॥ मादविल्पविशेष, वाधिविल्पकृतंसदा॥ ॐ सुगुह्यकृत्पादध्यां, उज्जोगुह्यरेतीयका॥ एकविंशतिदिवस, वि
धिनास्नानमाचरत॥ ततापिसप्तदिवसं, जायकपञ्चाननच॥ तत्कुसूजादियुक्तेन, सद्धर्मचर्या सदा॥ पंचायचानविधिभिः पूजयामास

॥गुरुः॥
॥११८॥

११५

कृतजान॥ सर्वतीजागरं कृत्वा, अरुणस्य स्नानं कृत॥ सप्ताविंशतिदिनात्पश्चायागंचाधिवकानितं॥ समाधिनाजास्तु जानु विविधान्यावलीनपि॥ याप
यामास सदावन, ततसवाकृतंतत॥ विधिनाऽक्रनयः सुसं, कानितंचसुपिसदा॥ एवं कृत्वा विधिपूज्य, द्विजादयनवासुपि॥ पुनः कृतं स्नानं यपि,
वस्तितं लभेत फलं॥ तस्मात्पुण्यप्रसादाच्च, बाह्माभ्यन्तरलं लभते यथा॥ अद्वैशीदंवक्रमंच, मांगल्यं जनपूजित॥ अनेकेजनसंकीर्णं नासं च पाथ
ततत्॥ कल्याणदीर्घमायुष्य, स्वास्थ्यं वहसौख्यत॥ प्रियालक्ष्याचसंपत्तु, बाहुं च प्रायात निशं॥ अपि च॥ दत्तानामकुशलानां, एकं समस्थविवितो
त॥ मृषावादं अपियायं, तस्मिन्स्नानाद्ध्वनीकृतं॥ स्नानकं प्रथमं कृत्वा, ततश्चपितृतर्पणं॥ स्वामत्कृतार्थं दयाकृ, अन्नवस्त्रादिकं अपि॥ विशेष
तच तत्तीर्थतत्कृतं गं च प्रपूजितं॥ पुनः पुनः पूजा कृत्वा, मनुजादयमानवाः॥ तीर्थमाष्टिनाम सहस्रात्रि मितपवित्रितः॥ प्रतिदिनपूजां कृत्वा, न

॥स्वयंभु॰
॥११८॥

णेजागनषंकृतं॥ अस्माघदिनकार्यं. पुनः पूजाकृतं कृतं॥ तत्काले धर्षं तत्र तुष्टं. नदीष्वनं प्रपूजितं॥ यंचमनमानथतीर्थे. एकविंशतिवासरं॥
स्नानपाठादिनियमं. मनुजा मानवादयः॥ सर्वेषामनियमंच. फलंचपापनाशनं॥ तत्तीर्थस्नानाच्च विशेषं प्राप्यते फलं॥ मार्गशीर्षस्य च
मांचधनोदिशनिवासनं॥ मनानाथतीर्थे. कथावत्सा विशेषकः॥ संगमविमलवतां. कथावत्सांमनानथे॥ तत्र स्थनायपञ्चंच. विशे
षणतत्तद्विनान्मानुष्याप्यथाभितप्प. स्नानतर्पणकादिनं॥ तत्र यत्नानविधिभिः तीर्थमवीक्ष्य तत्पुनः॥ गोतमविष्णुनव्रता. एकीतावयमनर
॥ मनविसृंयविवश्चस्नानविरुं वपायकं॥ कालिकचतुर्दशमास्यां मार्गशीर्षञ्च पञ्चमं॥ एकविंशतिदिवसं. विधिनास्नानमाचरन्॥ पश्चात्समस्त
दिवसं. अपरस्य पञ्चात्ततच्च॥ मतुआयादिमालाच. धान्यशीचयप०र्द्धा॥ दिनदिनदत्वामाया. दानंपूर्णमनच॥ वस्त्रादिद्रव्यतःतीर्थन

॥गुरुभ॥
॥११८॥

मनानथपतिनं॥ पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च. दीपैर्नैवेद्यकैरपि॥ नानाविधानकैः पुष्पैः पूजयामास कृतमानु॥ निशिजागरणं कृत्वा. प्रत्यूषस्नानमाच
रन्॥ एकविंशतिदिनान्त. सर्वं मत्तु प्रयत्नतः॥ लंकावतारादिपाठा. लोकारुणवारावगानपि॥ श्रावयामास राजन. तीर्थमध्ये नयायुः॥ विधि
नाकनं स्नानं यमुदा अपि चकानितं॥ विधियुक्तं एवं कृत्वा. मानवा मानवादयः॥ कृतं स्नानं प्रयत्नेच. वाञ्छितं लभते फलं॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नाच्च क
लिमलविनाशितं॥ तद्यथा॥ मनसा वाचा कायेन. पापं कृतं कालिकमति॥ नागाधिपस्य प्रसादात्. महात्कर्ममलं हरति॥ मानवा मानवाश्चापि. कृतं स्नानं त
त्तीर्थके॥ वाञ्छितं फलमाप्नोति. कलिमलविनाशितं॥ अपि च॥ अष्टकुलानामश्च. एकं पापंप्रणाशितं॥ ये नरा मनापि पापं च. तस्मात्तीर्थकृत्वा कृतं
॥ प्रथमं स्नानकं कृत्वा पश्चात्पितृतर्पणं॥ पुनश्च भूमि   धिया. ऊर्ध्वं दशमुद्रा अपि॥ विशेषचक्र कृतं तीर्थे. स्नानं कृत्वा कुशोदकं॥ सूतिस्त्वा मानुष्या

॥स्वायम्भु॥
॥१२०॥

ष्ट. पुनः पुनः कृताः॥ दुःखादिशमनाशाय. तत्तीर्थे स्नानकर्म॥ मानुषाः कलिमलाद्विशेषेण स्नानकर्म॥ शुक्लपक्षे दिनकार्यं. तीर्थे प्रज्ञा
कृतं पुनः॥ तदेव तत्फलं लब्धं. तत्कालं बुद्धपूजितं॥ सप्तवाङ्मतीतीर्थे. दिनानि चैकविंशति॥ विधिना स्नानं दानं च. कृतं च मानवादयः॥ उक्ताश्च
विशेषात्स्नानं. कृतानि तीर्थनिर्मले॥ कलिमला विनश्यन्ति. प्राप्नोति विपुलां श्रियं॥ शोभशुभ्रं च सर्वाश्च. संतानविवाहस्य॥ तीर्थे च निर्मले स्नात
कृत्वा च सर्वांस्तिं गमाः प्राप्नुवन्ति सुखान्वस्यां विशेषतः॥ निर्मला प्रापि तीर्थे च. त्रिदशा संगमः स्नुत्वा॥ मानवा मानवाश्चापि. तस्मात्स्नानं च कार्यं तं॥
स्नानाय चात्र विधिना स्नानं चापि कृतं मुदा॥ संदानं नत्वा साधया. हृदये वीक्षमानेन च॥ क्षमा विलम्ब्य निश्चयः. पुण्यवित्तं कृतादपि॥ मार्गे कृत्य प्रति
पक्षे. प्रत्यक्षे   सर्वां तिथौ॥ एकविंशति दिवसं. विधिना स्नानमाचरन्॥ पश्चाद्द्वादश दिवसं. जाप्यं पञ्चाननं च॥ मन्त्रमाला दिप्यन्ते न. ग

॥गुरुभ्यो॥
॥१२०॥

थादिं च पठेन्मुदा॥ दिने दिने दत्वा स्नात्वा. दानं पुण्यं कृतमेन च॥ कलिमलाति नश्यन्ति. प्राप्नोति पुलां श्रियं॥ पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च. गन्धैश्चापि नैवेद्य
कैः नानाप्रकारकैः रक्ता. पूजयामास कृतज्ञान्॥ क्षमापराधनं कृत्वा. कल्पमूर्खस्नानं दिन॥ अष्टाविंशति दिनात्. मूर्खपर्वादि याकं
॥सद्धर्मपत्नीकादीन् तत्र ज्ञान् विविधानपि॥ तापयामास तावन्. तीर्थस्नायनायपुः॥ विधिना कृतनं स्नत्य. कानितं च मुदा मुपि॥ एवं
कृत्वा विधियुक्तं पुण्यानि नावधादयः॥ कृतं स्नायुतर्थश्चापि. वाञ्छितं लभते फलं॥ तस्मात्सर्वाः प्रमादाश्च. प्राप्नोति विपुलां श्रियं॥ तथा॥
सनागदृष्टमाहादि.   ॥ दशाकृत्तलानां च. सर्वकंपुनाशितः॥   ॥पानुष्यं पुण्ययापं च. तस्मादनीत्कं पुनः॥ प्रथमं
स्नानकृत्वा तः पश्चात्तिकमयणं॥ पुनश्चयाचनश्चापि. धनादीं च ददौ मुदा॥ विशेषेण च तत्तीर्थे. श्रीस्वयंभू पूजितं॥ पुनर्यमानवाश्चापि

॥स्वायंभु० ॥१२५॥

सुर्च्चं लब्धकामनः॥ पुत्रपौत्रीयनिश्चयं. सन्तानजादयश्चापि॥ तत्तीर्थस्य प्रभावेण. तथैव लभ्यते धनं॥ प्रतिदिनं समाचरेत्. कार्यनिश्चयसाधकं॥
तत्र स्नानं तत्कृतेन. तं नाथं च प्रपूजितं॥ सप्तमनीषात तीर्थे. यत्नाच्चैकविंशति॥ विधिना दानं स्नानं च व्रतं च मनुजादयः॥ तत्तीर्थेऽत्र विहितं
मनुजा स्नानमाचरन्तु॥ धनधान्यादिकं चापि. फलमप्रतिमं लभन्तु॥ माघमासस्थितपक्ष. सप्तम्यां चैव संगतं॥ रविवारविशेषेण. निधानतीर्थ
स्नानकं॥ सर्वं मनोकामनावाप्तं. संगमयितुं विशेषतः॥ निधानतीर्थकनाम्ति. नदीद्वयनव संयुक्त॥ ग्रामाप्रमपूर्वाश्रापि. तस्य स्नानं च कारितं॥
तत्र पूजा च विधिः स्नानं कृतं सदाश्चापि॥ वर्षे सप्तन्त्वयाच. स्नात्वा च व्रतं नवा॥ देवविरुद्धनिश्चयेण. धर्मविरुद्धमादपि॥ पौषकृष्णद्वि
तीयाया. माघशुक्लसप्तमीदिने॥ एकविंशतिदिवसं. विधिना स्नानमाचरन्तु॥ ततश्च सप्तदिवसं. उपवासं व्रतं नवा॥ मनुजादिपुंकतन्त्रा ॥गुरु॥ ॥१२५॥

तत्पुण्यं प्राप्नुवन्ति॥ प्रतिदिनं प्रतिस्नात्वा. दानं पुण्यक्रियं ततः॥ सधनैः सर्वमिश्रैश्च. गृहस्थैरपि नियतं॥ धूपैः पुष्पैश्च दीपैश्च. नैवेद्यैर्गन्धकैरपि
नानापूजनविधिभिः अर्च्चयामास कृतज्ञान्॥ कृपाजागतदं कृत्वा. उपोषध्यस्नानमपि॥ अष्टाविंशतिघमात्र. ऋतुपूर्णादियाऽर्कं॥ तत्रागत गुरु
कादीन् विविधान् यानजानपि॥ वाचयामास तत्रैव. तस्य सर्वोपदेशयुतः॥ उक्तेन विधिना कृत्वा. प्रकारितं सदाश्चापि॥ कृत्वा विधियुक्तं सकल
मनुजादयमानवाः॥ स्नानं कृतं पूजयति. लभते वाञ्छितं फलं॥ तस्मात् शुभादयोऽश्च. दारिद्र्यादि दूरीकृतं॥ तद्यथा॥ दारिद्र्यपीडितान्दुःखान्
नानादुःखान् विनश्यन्ति॥ नानाधनानाद्यान्. नानाभोगादिक्रपायतः॥ अनन्तमव्ययपुण्यं. श्रीमन्तादवलभन्॥ मनुजादयमानुष्याः श्रीः
श्रीरामयिलभन्॥ अपिचा॥ अष्टोत्तरदशानां च. एकमप्युपनाशितं॥ संचितं पापं चापि. तस्मात् सुखं दूरीकृतं॥ प्रागपि त्वा नत्वा. तदा

॥स्नायत्रं॥ ॥१२८॥ यिथि हत मर्पणं॥ सप्पयाचकजनेभ्यः धान्यादिं च ददौ मुदा॥ विशेषेण च नद्यीर्थे, तत्कृष्णं च प्रपूजितं॥ पुनर्यमानवाथापि, सुसम्पदं फलस
नं॥ पुत्रपौत्रान्वयमिवर्त्त, मित्रामात्यसुहृदपि॥ दासदासीतिर्यक्तं श्रीसंपदं फलत्तमं॥ दिनं प्रतिसमाप्य, पुनःकृत्वा पुनः पुनः॥ नदी
श्चवनं तत्कृष्णं तत्राथं च प्रपूजितं॥ अयमस्नानतीर्थेपि, अप्रानिएकविंशति॥ स्नानं दानं च विधिना, कृतं च मानवादयः॥ तन्नीर्थेपकम
नसा, विधिवत्स्नानमाचरन्॥ सुखं गुरुफलं चापि, तस्मात्सम्प्रजायते॥ फाल्गुणशुक्लरक्षम्यां, मीनचक्रनिवासनः॥ नामतस्नानती
र्थेत्रि, स्नानफलप्रदायकः॥ कणावस्त्रां मकृपाय, नानिन्यासंगमे यि॥ तत्पुण्यं च समं प्राप्य, विशेषेण तत्तीर्थके॥ सीमन्तिन्या च यथा मास
स्नानमथा वकालिकं॥ स्नानाय चान विधिना, स्नानं चापि कृतं मुदा॥ क्वनीतप्रवचमाच, कृताप्रकी[illegible]नच॥ मायाविरूपं यतिस्थाः ॥गुरूः॥ ॥१२८॥

मुनिचिरूपं कृता दयि॥ माघकृष्णरुतीयाया, फाल्गुणशुक्लअष्टम्यां॥ एकविंशति दिवसं, विधिना स्नानमाचरन्॥ यश्चापि समर्काद
वसं न पप्रत्यशं न न च॥ तत्कृष्णादियुक्तन, सप्तर्षादीना०ऽन्मुदा॥ प्रतिदिनं स्नात्वा, पुण्यदानं च गत च॥ सुखं भाउफलं याया, स्वर्गं च दं फलत्तम
॥ दीर्घायुश्चैव पुत्रश्च, श्रुयेते च यशश्च भवि॥ यंचायस्नानविधिं ति स्मृत्या मासकृत्जातु॥ त्रियामायाग न संकृत्वा प्रातः स्नानं दिनं प्रति॥ अस्नावं
लतिदिनानां, यत्फलं कृत्वा सम्पुण्यकं॥ ललितविस्तारादीनं च, श्रावणी विविधान्न यि॥ वाच्यामासफलावन, तस्या श्रवाकरं च तु न॥ विधिना कृतं च यत्फलं
नितं सुपिसदा॥ एवं कृत्वा विधियुक्तं त्रिसादयनवाश्रुयि॥ पुनः कृतं स्नानशयिवांश्रितं लप्स्यते फलं॥ तस्मात्सुपुण्यदानार्थे, सुखभाउफलं लप्स्यते॥
तथा॥ जन्मनापि सम्पुण्यं च, धनतापि प्रयत्नितं॥ संतानं च सम्पुण्यं च, ऽः संफलपलत्तमं॥ पुत्रपौत्रादि शिवं च दृष्टगतं च चितकं॥ येनपि सफलं सं

।।स्वायंभु० ।।१२३।।

ततो भाद्रमासि शुक्ले ।। प्रतिपद्या ।। दशमी शुक्लपक्षानां, एकमध्ये विनाशितं ।। प्रतिमासि दिकमासं, तथा स्नानानाः शीघ्रकं ।। स्नानकं प्रथमं कृत्वा तत
तथा पितृतर्पणं ।। यावत्सम्पूर्ण दयाश्च, तत्रादिकं ददौ प्रयि ।। विशेषेण च तत्तीर्थे, तत्कृतं पूजितं ।। पुनः पुनः स्नात्वा, सत्यादयमानव
ः मनोर्थयान्निनाम(?) हत्‌, लाहमितयति(?) ।। प्रतिदिनं स्नात्वा, जागरणं कृतं ।। अष्टमाङ्कदिनकार्य, निराहार(?) कृतं ।। ।।तथा पूर्वं
कृतं तदीपं च पूजितं ।। तव मत्वा विकाम शोभि तीर्थे त्रिंशति दिन ।। स्नान पापानि यान्ति, तं मानवादयमानुषाः ।। तस्मिं तीर्थे स्नानाच्च, विशेषं
लभते फलं ।। दीर्घायुर्बहुतीर्थ, मासं कृत्वा च लभते ।। चैत्रशुक्लदशम्यां च, मध्यान्हे शुक्लवासरे ।। विकामशोभनः तीर्थे, वामस्तावि शेषतः ।। सं
गमकंशावत्यां च, कनकवत्यां च संगम ।। तत्र पानाय पूजां च, विशेषेण तत्क्षितां ।। महापापविनाशाय, स्नानं तत्तीर्थकानितं ।। तद्युत्स्नानविधि ।।गुरुः ।। ।।१२३।।

ि ः तीर्थे शेषांकुतं तत्र, ततु नामि(?) वामतत एकीत्यावत्तमं नव ।। मासस्कविदुलस्त्स्नापि विरुत्ववायाम ।। स्नान गुलकर्म पंचमां, चैत्रशुक्लाय
शमक ।। एकविंशति दिवस, विधिना स्नानमाचरेत् ।। पश्चाथिमध्य दिवसं, यागमकं पश्चानन च ।। मनुजायादि प्रकान, अवनीत्वपा०मुद्रा ।। दिनद
त्वा स्नात्वा दीनं पूर्वे याजक मनत्वा ।। आरत्नादिकं तस्मात् मनानथं प्रयुविनं ।। पुष्पोधूपेषु गन्धेश्च, दीपैर्नैवेद्यकैर्नयि ।। नानायंचावनैः पुष्पैः
पूजयामास कृतज्ञान ।। यामिनी जागरं कृत्वा, उत्तम यि स्नानकृतं ।। अष्टाविंशति दिनान्तु, सर्वपुष्पादिकानितं ।। सुवर्णपुत्रादियानं, मनाय
नवपा०कं ।। कृतयामासतां स्नानतीर्थ शेवायतायतु ।। विविधाकानं कुरुत, मुद्राप्रयित्वकानितं ।। विधिपूर्वक एव कृत्वा, मानवा मानवादयः ।।
कर्तं स्नानं पुनर्येपि, वाञ्छितं लभते फलं ।। दीर्घायुमपि आप्नोत्यं, धनधान्याफलं लभेत् ।। तथा ।। आयुर्वृद्धिर्यशोवृद्धि, पुत्रलाभ तथाप्नुयि ।। संत

॥स्वायंभु॥ ॥१२४॥

चापि जनवेव, धनसंतानमवत्व॥ ततःस्तवसमथवृद्धिः मनुजादयः आपिकाः॥ तत्तीर्थमुत्तमात्र, निसंशयफलप्रद॥ अपि च॥ अकण
लानां दशानां मध्ये एकं प्रधानितं॥ अभिख्यातापादयायं, आशुतीर्थ इतीरितं॥ प्रथमं स्नानकं कृत्वा, तत्रापि पितृतर्पणं॥ पुनश्च अपि पि
श्चापि दानं दत्त्वा मुदा अपि॥ विशेषत्र तत्तीर्थ, स्नानादा पुष्पलं लभ॥ ततःस्तत्स्नात्वा मानुष्या, स्नानं पुनःपुनः कृतं॥ सर्वेषामपि तीर्थाः
नां, तत्तीर्थ विशेषसिद्धकं॥ अष्टम्यामेत्य दिनकार्ये, तीर्थे वा कृतं पुनः॥ कृत्ये पवर्तनं कृत्तं नक्षत्रं आर्थं चपपूजितं॥ दशम पमादि तीर्थ, पिदिवसान
क विंशति॥ विधिना स्नानदानं च कृतं च मनुजादयः॥ तत्तीर्थे एकविंशति मनुजा स्नानमाचरन्॥ ततिप्रीतिकनं चापि सुखफलं प्रलभ्यत॥
नाधर्मस्पर्शकादस्याः च पापिगुरुवामस्य॥ प्रभावतीर्थे नाम्निहि स्नानमपि च संगम॥ तत्रापि स्नानविनमग्राणमस्यां च विशेषतः॥ ततीप ॥गुरुः॥

॥१२५॥

१२।

चलसंयुक्त, प्रज्ञापायसमन्विते॥ मानवा नानाप्यपि चापि, तस्मात्स्नातकाविता॥ यथायथा च विधिभिः स्नानं कृतं मुदा अपि॥ विप्रधनवान
कृतं, एकत्वेन कृतमेव॥ आमविंशत्कलादपि, वेतत्कल्प स्याः नाधर्मस्पर्शकदा न॥ एकविंशति दिवसं, विधिना स्नानमाचरन्॥ ततश्च
प्रथदिवसं, मनुजपवानमेव॥ जपमालादियुक्तेन, पानसत्तं पवनं मुदा॥ प्रतिदिनं प्रतिस्नात्वा, दानपुण्यकृतं नवा॥ कुलपंचपापनित्यश्चे, सतुपंच
फलप्रद॥ धूपैः पुष्पैश्च दीपैश्च, नैवेद्यैर्गन्धैरपि॥ नानापचारविधिभिः अर्चयामास तत्र जान्॥ चिताचारीजागरं च, अष्टसुखस्नानं अपि॥
अष्टाविंशद्भिः सहस्राक्षं, अष्टनवं पुण्यकं कृतं॥ पंचलक्षादिपाथं च, नानापाठनयितथा॥ शावयामास तत्रैव, तस्मात्स्वाप्तनाययुः॥ उक्तेन विधि
नाऽऽस्मैः, एकालितं अपि मुदा॥ कृत्वा विधियुक्तेन, मनुजा मानवादयः॥ स्नानं कृतं पुष्प यि, लभ्यतं वाञ्छितं फलं॥ तस्मान्सुखप्रसादं च, ततिप्री

॥स्वायंभु॥
॥१२५॥

ति सुखं तथ्वतु ॥ तद्यथा ॥ नतित्रीति सुखं वापि. शायकमानवादयः ॥ सर्वीति सुख वापि. फलं चलत्यनिशं ॥ अनेकशास इत्यादि. मायावि
ले: यतिश्वतु ॥ तत्तीर्थस्नानमात्रेण सर्वदोषइनीक्ष्यते ॥ अपि च ॥ अमावास्यदशानाम. एकमध्यत्रणाशिनः ॥ मिथ्यादृष्टिमपियायं. तत्तीर्थप्र
णाशितं ॥ उगायिस्नानकं कृत्वा. ततायियित्कर्षणि ॥ अतायिसागतुकत्वा. त्रीतिस्या दीक्षोमुदा ॥ विशेषणचतत्तीर्थे. स्नानाकृतं मुदाऽपि ॥ मा
नवमानुजाथ्यापि. तत्कृतं संप्रपूजितं ॥ आत्मजपूत्यायूता ति मित्र सुहृदा सह ॥ मुदायाताकृतं स्नाना. ततस्मायुत्प्रलत्यक ॥ उक्तमित्यं दिनयजा
अतमाथचकायकं ॥ तत्कृतं तनदीश्वरं. तत्राथं च प्रपूजितं ॥ एकादशे सुनक्षत्रे. दिवसान्यकविंशति ॥ विधिनास्नानदानं च. कृतं च मनुजाद
यः ॥ एकाग्रविल तीर्थतिं. कृतं च मानवादयः ॥ नृपाशोका म्यकं वापि. फलसमातिताव यतु ॥ कृष्णतृतीयादत्यां च. मिथुन बुधवासरे ॥ तीर्थस्नु

॥गुरुम॥
॥१२५॥

कृष्णवापि प्रह्लायनश्च वस्थित ॥ चान्द्रमस्यावामस्यां च. संगमच प्रसिद्धच ॥ तत्स्नानश्रवणयुक्त. वामरत्नां विशेषतः ॥ उत्तुत्थमनुजाथ्यापि. तत्तीर्थ
स्नानकं अपि ॥ यं वायचानवेयुक्तेः तीर्थवापिकृतं कृतं ॥ दक्षिनवाश्च वकजत. एकतावद्युतनच ॥ ॥ममनविलसंत्यस्थ. ।सद्विलंचकृतं
मुदा ॥ वेशाषकृष्ण तत्त्या सप्तम्यां अयि दादश ॥ एकविंशति दिवसं. विधिनास्नानमाचरेत् ॥ ततायि सप्तदिवसं. उपस्थायश्रनच ॥ मत्कुसृता
दियुक्त. सधर्मचर्य मुदा ॥ प्रतिदिन स्नात्वा दत्वा. यद्दुदानकृतनव ॥ नृपसाराधकं पापा. सुहृद्भि सह ॥ दीपोत्सवेश्वयुत्थे. नेवर्षे भूय
वेनयि ॥ यंवापचालविधिति: प्रजयामास कृतज्ञानु ॥ रजनीजागनं कृत्वा. प्रदुषसिस्नानकृत्वा ॥ अष्टाविंशति दिनान्ते. यायचापिचकाति तं
॥ सप्तवासादियांश्च. श्रावणीविविधमनयि ॥ या ० यामासरावन. तत्पश्चात्वकं पूज ॥ विधिनाकंनयः सुं. कानिकं च यूनं मुदा अपि ॥ एवं कृ

१२८।

॥स्वायंभु॥ त्वाविधियुक्तं, द्विजादयनवाप्युयि॥ पुनः कृतंस्नानमपि, वाह्यितंलभतेफलं॥ तस्मात्सुष्ठुप्रख्यातान्, नृपप्रोक्तात्मप्रायण॥ तद्यथा॥ नृपवास
॥१२६॥ दनपद्, सर्वलक्षणमण्डितं॥ स्थितयत्रपूर्वावापि, दिव्यरूपंचप्राप्यते॥ सर्वेषांचजनानांच, सौभाग्यफललभते॥ रोगेनचमुक्तःस्वर्ग
गंभुलभते॥ अपिच॥ पंचमहापातकादीन्, पापराशिंदुर्निवार्तं॥ तस्यतीर्थस्यस्नानाच्च, सर्वपापंप्रणाशितं॥ ॥पुनश्चपुनःपूजाकृत्वान
जमामावादयः॥ तीर्थागमन्निनासद्दुचपुरुमित्यमिवर्त्तते॥ प्रतिदिनपूजाकृत्वा, नाजेआगतनंशंतं॥ अमृतमाधकायदिनं, पुनः पूजाकृतं
दशार्थेशनक्षत्रंकदीप्तवंपयजितं॥ द्वादशेवजयतीर्थे, एकविंशतिवासरैर्नानां॥ आप्राविनियतंमनुजामानवादयः॥ ततीर्थवस्नानच्चविशे
षंलभतफलं॥ इत्यादिशतनाशाय, फलंवपायतनन्॥ शुचिश्रुचिश्रद्धयादन्यां, कर्कटसमवासरे॥ जयतीर्थविशेषद, वामनभांवविशेषतः ॥गुरु॥
॥१२६॥

प्रातःमध्यांचायमध्यांसंगमजयतीर्थकं॥ ततकृत्स्नायपुण्यंच, विशेषफलवकाशितं॥ एकादशिनातनाश्चापि, स्नानतस्तीर्थकंशुचि॥ नानायज्ञानविधिभिः
तीर्थस्नानकृतंनरः॥ कायेनवाचामनसा, एकाग्रचित्तेनतु॥ सर्वक्लेशविनिर्मुक्त, मुनिविशिष्टंप्रापितं॥ श्रीमूलकस्यजुष्टांश्च, शुचिशुद्धकृतयाद
ष्टा॥ एकविंशतिदिवसं, विधिनास्नानमाचरेत्॥ यत्रअत्रसप्तदिवसं, जयतपःस्नानतश्च॥ मनुजायादिमालंच पा०मुदा॥ दिनदिनद
त्वास्नात्वादानंपुण्यकृतनरः॥ इत्यादिफलंसंप्राप्तिः तीर्थात्तुलभते॥ पुष्पधूपप्रदीपेश्च, गन्धेनैवद्यकेनपि॥ नानायज्ञानकैः पुष्पैः पूजा
यामासकृतमान्॥ तयत्रिनीआगतंच, प्रातश्चस्नानमपि॥ सप्तविंशतिदिनाश्च, कृतपुण्यकृतमपि॥ तनूणांपुण्यतीर्थादीन् सर्वमन्या०यंमुदा
॥ मनुजादयमानुष्याः तत्रस्नायनायपुः॥ विधिनाकृतं०२स्नंय, मुदाशुचिवकाशितं॥ विधियुक्तंएवंकृत्वा, मानवामानवादय॥ कृतंस्नानं

॥स्वयंभु॥ ॥१२८॥

पुनर्येपि वाञ्छितं लभते फलं ॥ तस्मात्पुण्यप्रसादाच्च कलीमलविनाशिनी ॥ तद्यथा ॥ नागह्रदमाहादिगुरुदण्डं विनश्यति ॥ तस्मिं तीर्थस्नानं च
कल्मषमपि नश्यति ॥ मातृजा स्वकृतादीन् सर्वपापं प्रणाशितं ॥ अपि च ॥ सर्वेषामपि पापानां सद्य तत्क्षयं च नाशितं ॥ तस्मात्तीर्थस्नानाच्च फलं
वक्ष्याम्यतनत् ॥ प्रथमं स्नानं कारयित्वा ततः पश्चाद्यदि तर्पणं ॥ पुनश्च श्रुतिविधानापि धनं ददो मनसापि ॥ विशेषफलं च तत्तीर्थे स्नानं कृत्वा कृतं ॥ स्तू
स्नानं च मनुष्याः तस्मिं पुनः स्नानकृतं ॥ नागादिगणं नाशाय तत्तीर्थे स्नानं कृतं ॥ मनुष्याः स्तिमिताव विशेषफलं लभते फलं ॥ अमावस्यादिनका
ल तत्तीर्थस्नानं कृतं ॥ तत्क्षणं तत्क्षणाच्छुभ तत्पापं प्रमुच्यते ॥ शृणु द्वादशतीर्थानि फलानि च पृथक्पृथक् ॥ मानवाश्च पुण्यं भवन्ति पृथक्क्रमा
कृतं ॥ तदप्युक्तं फलमिदं यश्च ये पि वाञ्छितं लभते ॥ द्वादशानां च सर्वेषां तीर्थस्नानकृतं लभेत् ॥ द्वादशानां च तीर्थानां फलमेकं तथागतैः ॥ अ

॥गुरु॥ ॥१२८॥

तीर्थानां गतिर्वृद्धः पुनः पुनः प्रसंशीतं ॥ तत्तत्तद्विषयं वक्ष्ये शृणु च वाञ्छितानजनाः ॥ मानयिष्यति मानयन मानितव्यं तिसदा ॥ पुनश्च मे
प्रयतः प्रत्येकतीर्थानां फलं ॥ पृथक्पृथक् च स्नानस्य कथयामि फलं पृथक् ॥ लोकानां च हितार्थाय ब्राह्मणानां विशेषतः ॥ तिथिकालात्समायवंश्च
दं उपवासतीर्थके ॥ प्रथमे मेषसंक्रान्त्यां प्रतिपद्यां च विवासने ॥ मेषसंक्रान्तिसंक्रान्तौ सूनालिंगं च तीर्थके ॥ स्नानं वा मातापि तत्तीर्थे पि स्नानं कृ
तं ॥ तस्य पुण्यप्रसादाच्च आयुर्वृद्धिफलं लभेत् ॥ द्वितीये वैशाखे कृष्ण द्वितीयायामसावासने ॥ वृषभे च संक्रान्तौ मनोरथ च तीर्थके ॥ मनुष्यामपि
लाभापि तत्र तीर्थे स्नानं कृतं ॥ तस्मात्पुण्यप्रसादाच्च यशोवृद्धिफलं लभेत् ॥ तृतीये ज्येष्ठे शुक्लपक्षे तृतीयायां बुधवासरे ॥ मिथुने च संक्रान्तौ
गोकर्णावल्यां च तीर्थके ॥ तनाश्च भुवनावापि तीर्थे स्नानं कृतं ॥ तत्तीर्थस्य प्रसादाच्च प्रज्ञावृद्धिफलं लभेत् ॥ पञ्चमे श्रावणे कृष्ण षष्ठ्यां च

॥स्वायंभु॥
॥१२८॥

स्नात्वा॥ सिंहस्थिते च संक्रान्तौ, मानानीर्थविशेषतः॥ यदि मानुषा अपि तीर्थस्मिंश्च स्नानकं॥ तस्माद्धर्मप्रसादाच्च, धनवृद्धिफललभन॥ वृषभराशिव
राशौ, सय्यम्यांशनिवासरे॥ कन्यायां मघि संक्रान्तौ मरुसुसनचतीर्थके॥ पुनः मानवश्च॥ वामाष्वतीर्थअस्मिं स्नानकं रवक्रू॥ तत्तीर्थस्य प्रसादाच्च प्
त्रवृद्धदेशस्तातु ... अमावास्यां रविवासरे॥ मीनाख्यिते च संक्रान्तौ, वाग्मतीगङ्गतीर्थके॥ मानवा मानवा अपि, तस्मिं तीर्थस्नानकं॥ त
त्तीर्थस्यापि पुण्यात्त, नानाऋद्धिफललभन॥ सुचन्द्रतीर्थानां, द्वादशानां विशेषतः॥ यत्र यास्मिं फलं पुण्ये, पृथक स्नानकं॥ पूर्वं यत्संपदुफलं
सुवृद्धिश्च मानवाः॥ तस्य भिमन्यतीर्थेपि, स्नानकं च निश्चयं॥ यथा संपदतीर्थानां, द्वादशानां अस्मिफलं॥ तथा तउत्तरज्ञानिच, यत्र नपालसं
स्थितं॥ तत्तीर्थे विख्यातं, अत्र नेपालवासिनः॥ आश्रवणस्य पूर्णिमास्यां दिनेशुव गजकके॥ सर्वत्र नदीसंगम, जलात्तानव गर्भके॥ हृदवयस्व ॥गुरु॥
॥१२९॥

लक्षयसनसिवायां पञ्चम्यां॥ जलाशये पूत तत्र स्नानकं च मानवाः॥ मानवा मानवा अपि, यत्र यत्र पुण्यं स्मृतिः॥ तत्र तत्रापि स्नानाच्च, नानाफलं प्र
लभन॥ पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च, गन्धैर्नैवेद्यकैः॥ सर्वाग्र नागिनी नाम नागकुलं च पूजितं॥ ये च मानवाः सर्वसर्वनागां च पूजितं॥ तस्मात्त
स्य प्रसादाच्च, धान्यादिव्रीहिवर्द्धितं॥ सर्वे नागिन्य नागाः कालकाल वृष्टिकृतं॥ नागपूजाविनाकृत्वा, न वृष्टिर्नेपालमण्डले॥ इति ज्ञात्वा च मानुषा
ः अत्र नेपालदेशजा, कालदिन नागपूजां, विशेषतः च कारितं॥ अत्रापि वरुणमेरुन्य, निगगर्यां नाम इयति॥ वामस्थां च द्वादशयि, सहस्रसहस्र्यां
नामकं॥ नाम्नास्य सहस्रया नागिनी तत्र वासिनी॥ तस्यां दर्शयां प्रसादाच्च, उपविग्रस्मिन नाशः॥ प्रथम तत्राकरणं, तथा दक्षिणां वासरे॥ सिंहच
संक्रान्तौ, तत्रीयुगादश्चपि॥ आगपितृ स्नानं भ्राता, पश्चात्सस्वतीपूजितं॥ तत्रापि निमन्त्रयां च, उपविश्य आगच्छति॥ नाम्ना च सरस्वती नागी, नागीनां

॥स्वायंभु॥ ॥१२७॥

सथनदि॥ सहस्रनागिनीनां च, उषा ऽहस्तिलाकिपु॥ अनन्तनागराजस्य, माधवी धर्मचारिणी॥ सप्तमी पतिर्नी पूर्ष्म, माधमाङ्गिलीनी॥ तिति
ककादिनागानां कन्तनपालवासिनः॥ सर्व्वषांमपिनागिनां, नाजपत्नी ः निता॥ पृच्छेपूर्पेश्वगान्वेश्च, दीयेनेवश्चङ्गेनयि॥ नसाचपूजनायाच वं
सितंलक्षणफलं॥ मानुषाश्चनियश्चायिनलोपगाकर्मनन्॥ वांछितंफलंपापा, श्रीसंपदंपलक्षणं॥ दर्याकुत्सुषु मेक्ष्य, उपनितीर्थानांफलं
॥ज्ञयस्तीर्थ स्नानाच, कथयामिफलंप्रपाकृ॥ तीर्थकानांब्राह्मणानां, स्नाकानांहितायवा॥ दर्षयिवायियृषाकं, वङ्कंदंनत्तनः श्रण्॥ प्रथ
मंकार्त्तिकशुक्ल, नवम्यांबुधवासर॥ विश्रुयिच सङ्क्रान्तौ, सतायगोदयज्ञुयि॥ अस्माहृदंसमाश्रस्नानं चायिदानंमुदा॥ ननःपश्चादगं
च, मुनिवायिपञ्चजितं॥ पृच्छेपूर्षेश्वगान्वेश्च दीयेनेवश्चकेनयि॥ पूजयामासताचन, अस्त्वंमुनिनायकं॥ तद्भदत्तव समश्चत्, उकदाम्लपति

॥गुरुः॥ ॥१२८॥

सिनं॥ नाम्नाचस्तगसहस्रकृम्नं अगस्त्यामुनिस्तपितं॥ तनपिपिडकाउपनिश्चन्कःमिवस्थितं॥ तस्यामूलनुरूावाञ्चाङ्गिलाक्रतमिवस्थितं॥ तस्मि
नजदयिस्त्रानां, न्यायधर्म्मप्रलक्षणं॥ मनुजादयमानुषा, सनानथंपलक्षणं॥ प्रथमंस्नानकं कृत्वा पश्चातपितृतर्पणं॥ ततश्चपियाचकेभ्यः
दत्त्वांवदसोमुदा॥ ॥ पुनश्चसञ्चमदीन, भावणीचयपञ्चमुदा॥ एवंकृत्वाचमानुषाः धर्म्मफलंप्रलक्षणं॥ द्वितीयमापञ्जुश्च पूर्णमास्यांच
विसन्ना॥ कुम्भपृथिनसंक्रान्तौ कजायगोदयज्ञुयि॥ अनन्तजदंसमासायस्नानवायिमुदाकृतं॥ पश्चादपिअनन्तव, नागराजंप्रपूजितं॥ पृच्छेश्वग
न्वदीपेश्चनेवद्ये ः पृथकेनयि॥ अर्च्चमामासतावन, अनन्तराजगणेश्वरं॥ तद्भदत्तव समश्चतु श्रीअनन्तनागराजः॥ तितिकादिनागानां, उपच्छ
तिलाकपु॥ तस्मिंजदयिस्त्रानाञ्च, अर्थफलंप्रलक्षणं॥ मानुषाश्चनिधिफलंप्रलक्षणं॥ ताम्रस्नानकंकृत्वा पश्चादपिजल ॥ तृतीयश्चैत्राश्च

॥स्वायंभु॰ ॥१३०॥

ॐ. तृतीयाधामनवासनं॥ तत्रापि च संक्रान्तो. यावनस्य युग्मदयं॥ नानाजद्दं समासाद्य. सुखासनं कृतं वयं॥ तत्रापि आर्यतारा च. दत्वांगापि प्रय
जितं॥ गन्धदीपैश्च नैवेद्यैः पुष्पैर्धूपैनयितथा॥ मर्दयामास तावत्न. आर्यतारा समाहतं॥ तत्रजद्दनामश्च. आर्यताराष्टलक्ष्मी॥ तृतीयादिना
नागांश्च. उष्मा नामा प्रतिष्ठिता॥ तस्मिंजद्दपिखानाच्च. कामद्दलं प्रलयकं॥ मनुजाश्च नानवाश्च. नानाप्रद्दललयकं॥ पूर्वपिखानकं कृत्वा पश्चा
त्पिबन्तर्पणं॥ तत्रापि सर्व्वयाचन्तु. उन्मादीं च दद्दो मुदा॥ अथापि धनादीं च. नानाप्रकारं मुदा॥ तर्पं कृत्वा मानुजाश्च. वाद्यद्दलं प्रलयकं॥ सकल
ञ्च वामस्त्रां च. समासाद्य स्नानकं कृतं॥ मानुष्याश्च स्त्रियश्चापि च वामस्त्रांच विक्षेपकः॥ चतुर्थी च उक्तं संक्रान्तं निधिवासनं॥ वामस्त्रां विक्षेपं स्नानकं
कं च मानवाः॥ प्रथमस्नानकं कृत्वा ततः पश्चात्कृतं तर्पणं॥ तत्रापि श्रीवज्रसत्व. जगत्सुतं प्रपूजितं॥ पश्चाद् दापि वामस्त्रां च. सर्वद्दक्षद्दनायकं॥ तत ॥गुनूआ ॥१३०॥

॥स्वायंभु॰ ॥ ॥

ःपश्चाद्याचकस्य ःशाक्यं च भक्तं मुदा ददौ॥ पुनःप्रह्लाद्यानमितां. लक्ष्मीगगनगतां यथोक्तं॥ मन्त्रजापादिविधिना यद्दसं पञ्जिकां ददापि॥ धूपै
गन्धैश्च पुष्पैश्च दीपैर्नैवेद्य राजकं॥ पूजयामास तावत्न. तत्र स्नानपि दत्वा तान्॥ स्नानं यत्कृत्स्नानाद्याः मानवाः मानवादयः॥ सर्व्वद्दलं प्रल
यंक. वाञ्छितं लक्ष्यं तद्दलं॥ स्नाना मपि तीर्थिनां. वामकी मूलमुत्तमं॥ तस्माच्च कानवादवं. संयत्तुद्दललयकं॥ अथापि पञ्चमे दये. तस्मा
त्तीर्थाच्च समागतं॥ शंखपर्व्वतः शिखरं सि अवतूद्दं मुदाकृतं॥ शंखपर्व्वतस्थापयति महाश्चितायाज्ञापयति॥ कृष्णद्दन्दाश्च यं तत्र मद्दमुखे तत्र प्रयपि
तं॥ पुष्पैर्दीपैश्च गन्धैश्च धूपैर्नैवेद्यकैनयपि॥ अर्चयामास माद्दनं. सर्वचयाकृयगाणाः॥ यद्दञ्च पर्व्वतः शंख. मवतूद्दं मुदाचय॥ तद्दनाकंप
गतुल्कियाश्चाकनश्रपि॥ पुनरपि पञ्चमे दये. तस्मात्कृष्णावती नदी॥ नाम्नाकृष्णावती ख्याता तिस्तु कालेष्टापकृतं॥ चतुर्तीर्थानामूलयं. कृष्णा

॥स्वायम्भु०
॥१३१॥

वतीति स्म यदि सा॥ सर्वज्ञेनाप्रभाषितास्तु, कन्यावतीप्रसिद्धिता॥ श्रावणशृङ्गगुह्यसूत्रमां, गुह्यवासनमनम्प्रिये॥ कन्यावत्या उत्तत्वं च, विशेषण
स्नानकृतं॥ तस्यां स्नानं पुनः कृत्वा, मनुजादय मानवाः॥ तत्फलं सत्प्रभावाद्युक्तं सर्वज्ञेनां प्रनाशितं॥ पूर्वे दीर्घं च पृथोच्च, गत्वेनैवयथैकेनयि॥ तत्ती
र्थं च प्रपूजित्वा सुमित्थिस्यादानंदतो॥ इत्युक्तं यदि मत्वा कृत्वा मनुजा मानवादयः॥ तत्तीर्थस्य स्नानाद्युक्तं आदिदुःखनाशितं॥ विशेषेण पुण्ये
उपकार्यः तल सर्वकथां॥ सर्वेषां च नदीनां च, महदावविनिर्गतिं॥ कायातलं च नामत, कालीजदं जलस्य च॥ विनिर्गतं नयालाच्च, जलानां
यदवी इति॥ मंजुदेवनावार्थेण, चतुर्दाशनसूदनं॥ यदा कालिजदस्यापि, जलं कायवक्तं॥ तस्यां दयाविनिर्गता॥ इत्युक्तं जलमयद
यां, जलाश्रयस्कन्ध अपि॥ तत्प्रमाणदन्दत्वा, शिलामयप्रथापितः॥ मंजुदेवनावार्थेण, जदह्रदादनकवं॥ दद्लीह्रदयामास, तस्यां दयां ॥गुरू॥
॥१३१॥

विशेषतः आयतकायातनाख्या च, वमननदीन्तसमुद्रव॥ नयालजानिजनानि, अद्रिमिव विनिर्गतः॥ श्रावणशृङ्गसूत्रमायां, गुह्यवासनमसिद्ध
प्रिये॥ कन्यावती उत्पन्नं च, विशेषण स्नानं कृतं॥ इत्युक्तं जलमयपूर्वं, कायातल विशेषतः॥ मनुजाश्चास्मिन्नपि, स्नानं कृतं मुदा प्रिये॥ सर्व
मासत्रयपर्यन्तं, सर्वतीर्थाविशेषतः॥ सर्वसंक्रान्तिकेवाय, स्नानकृतं च मानवाः यत्र यावाकृतं स्नाना, तत्सर्वफलं प्रलयान्त॥ सर्वेषामपि
तीर्थानां, जलसर्वसमागता॥ इत्युक्तं गुणमयपूर्व प्रथम स्नानकं कृतं॥ यथा यानयिकतृष्णा, देवावायि प्रपूजितं॥ पृथोधृथे प्रगास्येच्च, दीर्घे
नेवयथैकेनयि॥ पूजयामास तावत्, तत्कृतसंज्ञाकथन॥ यथा कायातलं गत्वात्र कथाचनानवकंनदि॥ ला कथन प्रभादन, सुखावविनिर्गतिं
लतन्त्र॥ इति मत्वा च मानुष्याः सर्वे च मनुजादयः॥ ह्रतावृद्धस्य तावत्, कायातलजातावयंत्र॥ तस्मिं काल च मैजय, लाकयालादयः

॥स्वायंभु॥
॥१३२॥

गणाः॥ स्वस्वदेवगणैस्सार्द्धं तीर्थानि च जाताः कृतं॥ प्रथमं नन्दनागेन. देवगणैः परिवृतः॥ अनेकैस्त्रिदशैस्सार्द्धं. तीर्थं जातं कृतं अपि॥ द्वि
तीयं च महानागेन. स्वगणैश्च परिवृतः॥ अनेकैः किंकरैस्सार्द्धं. जातास्मृतिकृतं मुदा॥ तृतीये च वरुणाख्येन नागराजेन च अपि॥ नाना नागगणै
र्युक्तं. तीर्थक्षेत्राकृतं अपि॥ चतुर्थेन यतिना. स्वयं कृतयत्नीति स्मृता॥ अनेकैर्यक्षिकैः तथा जाताः कृतं कृतं॥ पंचमं तु महत्तरआदि स्वगणैश्च
समावृतः॥ अनेकैर्नरैस्सार्द्धं. तीर्थानां च जाताः कृतं॥ षष्ठमं नेमरसनापि. नागस्वगणैर्नावृतः॥ अनेकैः नागैस्सार्द्धं. तीर्थं जाताः कृतं अ
पि॥ सप्तमं वासुकेन. स्वगणैन समागतः॥ स्वगणैश्च समायुक्तं. तीर्थस्थापि जाताः कृतं॥ अष्टमं शंखपालेनापि. स्वगणैश्च परिवृतः पुत्र
पुत्र्यादिभिर्युक्तं. जाता तीर्थानां च कृतं॥ नवमं विष्णुनापि. स्वकन्यादिभिः परिवृतः॥ अनेकैस्स्वस्वकन्यादिभिः नाथा तीर्थ जाताः कृतं॥ दशमं च

॥गुरवः॥
॥१३२॥

१३२

ब्रह्मणापि. ब्रह्मगणैस्समावृतः॥ अनेकैर्ब्रह्मर्षिभिस्सार्द्धं. जातापि कृतं कृतं॥ गन्धर्वेशा गन्धर्वगणैः कृत्वांश्चापि कृष्णाण्डैः॥ किन्नरैः किन्नरे
श्च. यक्षेशो यक्षैरिति स्मृता॥ स्वस्वगणसमावृत्य. पुत्रपुत्र्यादिभिरपि॥ दानवेन्द्रदानवैर्युक्तः जाताः जाताः कृतं अपि॥ ब्रह्मादिभिः श्रुतिरेवैः ऋग्वेदैः
सुरनरानवाणिभिः॥ कालादिनयवर्गैश्च. तथा जाताः कृतं अपि॥ पूर्वपश्चिमदक्षिणाश्चापि. पश्चिमोत्तरेण तथा॥ अनन्तदशभिश्चापि. तीर्थ
जाताः कृतं॥ पृथ्वीपृथ्वीद्वीपेश्च. गान्धेनेव यक्षेनापि॥ पृथ्वीयां यत्र समागृह्य तीर्थं जाता कृतं मुदा॥ देवाश्च मानुष्याः नाकजा महर्ज
दयः॥ मुनीन्द्रादिभिरन्यत्वापि. जाताः महत्कृतं कृतं॥ देवयान्यमानुष्ययामेश्च. एकमस्ति च देवता॥ देवपुत्रकन्यायामथ. एकमस्ति च मानुषः॥ अन्त
वादयः स्वगणैश्च परिवृतः॥ समयागात्तनयाल. तीर्थजाता महत्कृतं॥ देवास्तननवाः. देवगन्धर्वकिन्नराः॥ नागसाम्य. स

॥स्वायंभु॰
॥१३३॥

मायामाः श्रुत्वा ह्नं आगतकनं॥ मण्डलं वादिनकवित्र कवित्र मृदंगवादिनं॥ पटहं वादिनकवित्र कवित्र ढक्कावादिनं॥ घनत्ववादि
नं कवित्र डं डमिं वादिनं॥ मंडववादिनकवित्र कवित्र झविवाडिण्डिमश्रुयि॥ काहलं वादिनं कवित्र कंविधी भेरवादिनं॥ घंघव वादिनं कवि
नं कवित्र चिवकांसजश्रुयि॥ मनुगादयमानश्वाः श्रुत्वा आगत आगतश्रुयि॥ नानावाद्यप्रवादित्वा श्रुत्वा आगत मण्डलं कनं॥ चवित्र यंचकादालं जल गुंगुग्गुल रवं:
श्रुयि॥ हलिंचायिधामवार्थं धामयामास श्रोत्रिकाः॥ गांगं गीगं चवकविच उत्साहं चायिचकनं॥ प्रथमादिनयर्व्वत आगतमहं कन श्रुयि॥ प्रथम गोष्ठुकी
र्थश्रीतिर्थं॥ कन्नी र्थकं॥ हस्ती चंशं कयनी र्थचतुपवागमजलो॥ पंचमं मनानथकीमकमं निमलश्रुयि॥ सप्तमनिमानकीर्थं अष्टमं[illegible]नीर्थकं॥
नवमं चिकामलेनीर्थे दसमत्त्रममादकं॥ एकादशं सुजनीर्थ द्वादशं जयनीर्थकं॥ त्रयोदशनीर्थं यथास्नानं कनं रचत॥ यतयतायिस्नान ॥गुरूः॥
॥१३३॥

त्वमस्नानस्यानं स्नलं लहकुम॥ यावत् द्वादशनीर्थनिां स्नलमक्तिचनिश्चयं॥ नद चतुपनीर्थिणां स्नलमक्तिचसर्व्वदा॥ यत्र चतुपनीर्थनाः स्नलं मक्तिनिःष्ठ
यतइनिनीर्थनिां स्नलमक्तिनसंयः॥ ककवायनिनीर्थनिां ककपिवाग्मनीस्नलं॥ शंखमुख्यानथायायि कश्चावस्यानथाश्रुयि॥ एकएकनीर्थस्नानान
एकस्यचस्नलं॥ संयशुनीर्थस्नानाच संयशुलिस्यनस्नलं॥ विलक्षममासस्तंजान्तो तिथोवानलसंस्पृत॥ जयथागेणवकन उत्तमंलस्यनस्नलं॥ श्रुथ
वानितिथिसजान्तो वामनितिथोसंजान्तोवा॥ द्विसयागेयद्दनिच मध्यमंलस्यनस्नलं॥ श्रुथायितकनकयि वानकितिथोसंजान्तोवा॥ एकयागेयद्दनव
स्वल्पप्रलस्यन॥ संयशुस्नलसंमिश्रस्तः मानव्यमानवादयः॥ कश्रुतितिथसर्व्वषु आगतमहं श्वकनं कनं॥ ह्नं संव्वषुनीर्थषु आगतक्वलायद
श्रुयि॥ मनिपस्नलननीर्थविलक्ष संह्मिनिसमन॥ सर्व्ववायदिनमासस्नानासर्व्वस्नलल लहकुम॥ श्रीस्वयंसुधर्मधातो आगतमहंयकंननः मुष्टेमुष्टे

॥स्वा॰पु॰
॥१३४॥

श्च गन्धैश्च, दीपैनैवद्यकैरपि॥ स्वयम्भुवः पूजार्थं च, अनेकविधिविधानतः॥ पंचलक्षादिपाणं च, सहस्रनाम तथापि वा॥ नामसंगीत्यादिस्तोत्रान् च मे
क्तं गच्छेत्समानवाः॥ यथा तीर्थप्रपूजिता, नानावाद्यैः सुपूजितः॥ तस्मा दक्षिकार्णवं तुङ्गमगन्त्वा पुंसुपूजितं॥ मनुजा मानवा ह्यपि स्वयंभूर्वजाणवं
गं॥ कस्मात्सर्व्वफलप्राप्तं सर्व्वतीर्थाद्विशेषतः॥ विना पूजा स्वयंभोश्च तीर्थजातफलं नहि॥ तीर्थजाता विना चापि संभूपूजा महत्फलं॥ तस्मात्स
र्व्वज्ञानस्य स्वयंभूपूजनं कृतं॥ स्वयंभू पूज्य मात्रेण, सर्व्वतीर्थप्रपूजितं॥ सर्व्वसिद्धिप्रदायि तीर्थानां, प्रियतमं स्वयंभुवं॥ स्वयंभूस्तान्नमात्रेण, सर्व्वती
र्थसमुद्भवं॥ ऽं किमत्र बहुना ज्ञात्वा केवलं संभूपूजितं॥ संभूपूजा विना अन्या, पूजा फलं न विद्यते॥ अतीतानागते चैव, धर्म्मधातु स्वयंभुवं॥ न
वनागेषु मानुष्यैः कथितं च पुनः पुनः॥ पुत्रादिषु सुभेसु च, अपूर्वादि फलं कृतं॥ वसुविंशादिभिः पीठे नानाविधैः सुपूजितं॥ प्राक् ॥गुरूः॥
॥१३४॥

पूर्वेणाक्ष तीर्थेऽस्य कर्षुं प्रदक्षिणा॥ नवविधापनसहस्रसंयुक्तं, नाम्नाप्सु तीर्थप्रपूजितं॥ अक्षानदीजसंगतं॥ ब्रह्मायणी सुपितनकं॥ पीतपयागन्धं तु च
हूर्द्ध शायहसंस्थितं॥ शेषनक्षत्रसिता नागं च, वर्णा चक्र संनिहितं॥ नागकणलवृक्षं च, महापद्मनपीतकं॥ शेषवविष्णु वज्रासं वीनाद वीतथा
सुपि चण्डगमयिष्म शान्तं कावेश्च सुपूजितं॥ कावेनवायिनि पूर्व्वे, सिद्धा चक्रवर्त्याख्यया॥ गंगानदीशीतजलं गर्जित घन संयुक्तं॥ हरणिति वृक्षि
नवा पि स्वयंभूपताकनमहाध्वजनलांगुनी देवी, ब्रह्मायणी पंचपक्षिता॥ पश्चात्तेन वक्रतु गणेशं सम्मुखं स्थि पि॥ सिंहिनी व्याघ्रिनी देवी मुद्रा च प्र
जितं कृतं॥ धूपैः पुष्पैश्च दीपैश्च, सिंधूर अंजनैर्वाद्यकैः॥ मघमासे च लक्ष्यैश्च, पञ्चेश्च पुष्पकेनवापि॥ दिन उपोषध कृत्वा, सर्व्वतीर्थादेवी प्रपूजितं॥ व
माविलयनिरुद्धा, शान्तिफलं प्रलगाम॥ आचार्य्येनाचार्य्यिणीभिः ध्यानमनुजाप नवा॥ देवी निःश्रुत उद्घालाय धाल्नक्षा हस्तकं॥ द्वितीयाहत्यमत

॥ स्वायंभु ॥
॥१३५॥

तथेमार्गत्रिषु द्वितीयः श्रीमद्वानकमनानथेश्वरीप्रपूजितं ॥ कंकानविजसंज्ञा. माहेश्वरीशिवछुकं ॥ श्रीनागिनीकृतवासि ह्मनन्दा
यिसत्रिकं ॥ तेनवंचषुकं चेवनकवर्द्धसंमनिरं ॥ पुनागवृक्षकं चापि. पीतं चसंखपालकं ॥ वेसं वक्षवजाख्यं. वंशादेवीमथाश्रयि ॥ गन्धल
मयित्मशानं भूलस्तिन्नेसुप्रविनं उल्केश्वयनिमयिप्रुसिद्धाशवनीयाश्रयि ॥ सिंधुननदीलघुज. लंघुलितघनसंयुतं ॥ रुगुतिमांसयसि
त. मादिशस्याविशेषतः ॥ गजननं रुद्देवी. माहेश्वरीसहूश्वरं ॥ ततः तेनवंकृतुभं. गजमुखंयदाननं ॥ सिंहमुखंव्याघ्रमुखं. मुदाच
देवीप्रजितं ॥ पृथ्वीदीपेश्चधूपेश्च. नेवाद्येसिंधुनेमयि ॥ मासेरजेः पिसुके ॥ विविधैनपि ॥ घण्टोउपोयधंकृत्वा. निशायांदेवीप्रजि
तं ॥ ध्वयविलंयनिसक्ते. पुष्पिरूलंयलत्वत ॥ योगिनियोगिनीनिश्च. मंत्रपद्मानननव ॥ देवीसिक्ष्मकृत्वा. ततश्वतकृशाप्यकं ॥ रत्नीयगो

॥ गुरूः ॥
॥१३५॥

१३२

शकवनीर्थे. योसक्तरू रत्नीयतं ॥ अगानवावनसंयुक्त. शंकवश्वनीप्रपूजितं ॥ वकानवीजसंज्ञातं. श्रीमानीनकसनिरं ॥ अट्टहासकृतं चअपि
नायिसमन्वितं ॥ तेनवं आधनामाख्यं वशं वदविनश्रयि ॥ कलंजवृक्षकं चापिधवनंयमनागकं ॥ चेलचनागवजाख्यं. मदंमादेवी चमथा ॥ श्म
शानं वलक्ष्मशानं वलं वाइश्वप्रपविनं ॥ गधेनयियविपूर्ण. सिद्धावविनुपाख्यया ॥ वकुनदीगंधजलं. धावघनसप्रुनितं ॥ रुगुतिमनकं चापि
लघुउकृसुसोभितं ॥ धूननलानुनी देवी. श्रीमानीशकवश्वनी ॥ यश्चात्तेनवंकृतुं शंविनायकं यान्मानुवं ॥ सिंहस्यं व्याघ्रास्यं देवी. पुनःपुन
प्रपूजितं ॥ पृथ्वीधूपेश्चदीपेश्च सिंधुनैवेद्यनैवाद्यकैः ॥ नक्षैः यशेमशेमासेयिसूके विविधैपूकैः ॥ अनानायाघधंकृत्वा. निशायांदेवीप्रजित
मादविलंयनिशक्तेसे. वण्डरूलंप्रलत्वत ॥ नागिरियोगिनीनिश्च. जायमन्त्रध्याननव ॥ देवीदण्डकस्तुत्वाव. यश्चार्चनकृतगमकं ॥ वकुले

॥स्वायंभु॰
॥१३६॥

महाश्मशानमीशं, माघकृष्ण चतुर्थी, वृषवाहनसंयुक्तं, श्मशानेश्वरीप्रपूजितं॥ टकारबीजसंजातं विष्णुवीमवधुका॥ जयंतिनामकेतुं च, ने
पालनाथिसंस्थितं॥ हेरम्बं उन्मत्तं च, वर्द्धितकक्षसंनिभं॥ पर्कटीवृक्षसंयुक्तं, अनन्तनागं चनील॥ चेतसंकानवज्राख्यं, मनुजादेवी तथ
पुथि॥ कलंकमथिश्मशानं, दग्धस्थिरेश्वरसुनितं॥ गणपतेनपियुर्द्धं च, सिद्धागोतलियाक्रय॥ मनस्वतीमधुजलं आवर्ज्ज मसंयुक्तं॥ गुहेशि
पिष्ठकंवाथि, मण्डलानां सुपियुक्तं॥ शान्तलांकुनीवीवेकृवीतियुनाकवं, ततः शेतवक्रतण्डं, विघ्नराजस्थानं मयि॥ सिंदवक्रं व्याघ्रवक्रं म
दावप्रपूजितं पुथि॥ दीपैः सूर्यैश्च धूपेश्च, नैवेद्यैः सिंधुनेवयि॥ यथेः लक्ष्मी मासमश्लेः पिष्ठकैः विविधैर्गणेशैः॥ दिवसमाथायमधं कृत्वा, पिनी
च देवीपूजितैः॥ मानविरूपविरास्य, वशीकलं द्वलेलरतु॥ ध्यानमन्त्रजापनच॥ देवीस्तुत्युपलिलाव, ततस्तस्मात्स्थानं॥ पंचयाम्यताज

॥गुरु॰॥
॥१३६॥

१३३

की। धिस्तान्नुपलकृष्णपंचमी॥ वृहस्पतिवारसंयुक्तं, मङ्गधनीप्रपूजितं॥ नकारबीजसंजाता, वाराहीनकसंनिरा॥ एकांवकाखांकं तु च, यमनापिस
संस्थितं॥ हेरम्बं कपालचैव, पिंगवर्णसुसंनिभं॥ वृक्षं चवृक्षकं वाथि, कुलिकनागं चनीलं॥ चेतं चरूवज्राख्यं, वाराहीदेवी पुथि तथा॥ अ
ट्टासमश्मशानं च, कपालेश्वरप्रपूजितं॥ सुश्मलिकाभिः युक्तं च, सिद्धाचक्रपाख्यया॥ शीतानदीसकजलं, घनश्लेषनसंयुक्तं॥ गुह्यसिम
पिपतकं पंचवर्णजं उं ति॥ सिंदनलांकुनीदेवी वाराहीश्रीकनपुथि॥ पश्चालेनवक्रतण्डं, द्रुतमं विविवावर्तं॥ सिंदवदनवाघास
दर्पापदेवीपूजितं॥ पूष्पैर्दीपैश्च धूपेश्च, नैवेद्यैः सिंधनेवयि॥ मासेलक्षः पयेमश्लेः पिष्ठकै मण्डलकैः॥ वासनयाममधं कृत्वा, वाश्रा
चदेवीपूजितं॥ ॐ श्याचिरूपविरास्य, जम्बूनंद्वलं लरतु॥ आचार्यनावायिश्रीतिः मंत्रजापध्याननच॥ देवीस्तुतिस्तुतिकृत्वा, ततस्तस्मा

॥स्वायंभु॥ ॥१३७॥

गः स्मृकं॥ षष्ठं यं स्थिमधिधालनीथ्स्थितक्षेत्रस्थां॥ शुक्रवाप्रणसंयुक्तनिधानश्मशानीपपूजितं॥ पद्मानवीजसंजातं, हंसायणीवक्रांजम॥
वानूषनामक्षेत्रं च वनूषनायिसंस्थितं॥ सेनवंनूननामारवांवर्णुचिपीनसपूजितं॥ अष्टदलवृक्षं चापि ष्मशकशार नागकं॥ चेतं च वनत्ववज
रवांगीकादविनं थाश्रयि॥ लक्ष्मीवनश्मशानं च आनूरिश्चप्रपूजितं॥ विलिविल्लिकारिः पत्तुसिद्धाजालंधविपा॥ चतुराग्नानदीसंरुंय
पानतपनपूर्णु॥ गुगुतिसस्त्रकं चापि, मत्स्ययुग्मं संज्ञानितं॥ नागेषलासुमीदवी, हंसायनीमस्तुजयं॥ ततः पश्चालेनवं, क्षेत्रं दिमातु
वं चक्रमानं॥ सिंहतुण्डं व्याघ्रनूण्, मयिमूदाउपूजितं॥ पृथ्वी भूयेश्वदीपेश्च सिद्धेश्वरेश्वरनेवयाके॥ लक्षाः यशेमशेमाश्मः पिशूके विविधेयु
तैः॥ दिनउयागदंङ्कला, क्रियामां देवीपूजितं॥ दंमचिलुंयनिराक्ष, सुक्तनंदलतसपत॥ यागिरियागिनीरिश्च, मनुजापथाननवादवी ॥पुनूः॥ ॥१३७॥

रुवसांडंकलासनतपरसुस्याश्लकं॥ सपवायो निर्मललिकीर्थनामक्षेत्रसपमयां॥ शनिवाप्रणसंयुक्त, निर्मलश्मशानीपपूजितं॥ यकालवीसं
जातं चामुण्डानकसंनिरा॥ देवीकारास्यांकुंड च, वायूनायिसंस्थितं॥ सेनवंमहानास्यांच, वर्णुचिनकसंनिरा॥ इंद्रमवं वृक्षं चापि, गौन
वर्णुचिवाङ्कि॥ चेतं च कमवजास्यानुयादवी नथाश्रयि॥ धानाधकानश्मशानं कववेश्वपपूजितं॥ सिंहमुखेनयियुर्णु, सिद्धाचननवपाम
पा॥ वनूषानदीसिंधुं च वपघणसपविंतं॥ सगुणिसिंधलीचापि, अंजनं च नथाश्रयि॥ खलननलासुनीदवी, चामुण्डाकपालरुनं॥ पश्चा
लेनवकृतुणं, गणाधिपं शाकिधवं॥ सिंहाननव्याघ्राननं, पुनः देवीपपूजितं॥ पृथ्वी भूयेश्वदीपेश्च, सिंहनश्वनेवयाके॥ लक्षाः यशेः मशे
माशेः पिशूकविविधेयुकैः॥ अष्टायुपाधवंकला, रुषदाजागनंकता॥ मायाविरूपनिराक्ष, मानषरुल्ललसपत॥ नागिरिनागिनीरि

।।स्वयंभु।। ध्यायन्मन्त्रमाननत्र।। देवीदत्तवरमुत्वाच, नमश्चरन्कृताञ्जलिं।। अनुमने युष्मातीर्थे, अनुकूलं त्व अनुरम।। सर्वाचरणसंयुक्त, गो
।।१३८।। चर्त्तुर्थ्यां प्रयुजितं।। सकारवीजसंजातं, महालक्ष्मी चाधिष्ठितं।। चनितं नाम संकरं च, हूंकारमनादिसंस्थितं।। सेवनरीत्यां सावधान
त्वपिमंनितं।। वरच्छवकृतं संयुक्तं तत्कुलं नकावतुर्कं।। तिर्वत्रिकत्रास्वं, लाभ्म देवी अधिपतिथा।। त्रिकालं स्मशानं, वसादत्ततृतीयां पुजितं।।
वाधृसर्वेनयियुर्त्तु सिद्धार्च गाथाया स्वाया।। द मवकीसकमलं, वणुघणसंयुक्तं।। तत्रतिसर्ववाहितं तथा अपि।। अंकुशलांछनी देवी, महालक्ष्मी
महाप्रत्र।। ततः सेवनऋतुस्नान, नवादन सकिधनं।। सिंहवपनं व्याघलयलमुदाचपुजितमपि।। दीपैः पुष्पैश्च धूपैश्च नैवेद्यैः सिंधनैवपि।। पंचैः स
लक्षैः मांसेमद्यैः पिसृष्टैर्विविधैर्गणैः।। दिवसंध्यामध्येवत्ता, कृपादेवीप्रपुजितं।। मांसयविलसंयास्य, उद्यानमतिसिद्धिलयत्र।। अनिलिः ।।गुरुः।। ।।१३८।।

३५

ध्यायिनी रिक्ष, ध्यानमन्त्र जापनत्र।। देवी प्रसन्नं याधिनाथ, नमश्चरन्कृताञ्जलिं।। नवमंच मश्मलयो सर्वमासमन्वयक्त।। सर्वतिथौ सर्वचार, सेवनं
त्वपुपूजितं।। ह्रूंकारवीजसंजातं, सेवनं कृष्णवर्द्धिः।। मश्मलपुनामकुं, मारकातिः पवित्रकं।। अनुतानामपियी पनाधीनानथाअपि।।
चतुर्विंशतिपीठानां मध्यान्मश्मलपुमिति।। सेवनसर्वदस्वहं, वर्द्धिवसमयुक्तिं।। सर्ववृक्षैसमायुक्तं, सर्वनागैः पवित्रकं।। सेत्रनाअ
श्रीस्वयंभु सर्वलाथादिरिवृमकं।। आगतन सर्वतिवृक्षकवंधादिरिसंवृतं।। सर्वत्यैः पवित्रं सिद्धारिससर्वेरिवपि।। सर्वनदी
पवित्रं, वादशतिश्चतीर्थकैः।। तत्रतिसद्यमासेषु, सयगुनाकयुक्तितिः।। मूत्रवगोलावृत्त, अनुमातिसयुक्तं।। यत्रास्मात्
कान्तएकदण्डयमूखमपि।। सिंहमुखिव्याघ्रमुखि, प्रमादनपपूजितं।। पुष्पैर्धूपैश्चदीपैश्च, सिंधवाजनैवद्यकैः।। मद्यमांसेश्चलचै

॥स्वयंभु॰
॥१३२॥

यत्रैव नानायितृकैः॥ दिनत्रयं धर्त्वा, सर्वविधैवपूजितं॥ पायविरूंयनिरस्य, सर्वदलं यलशम॥ आचार्यनाचार्यि
णीभिः॥ ध्यानमन्त्रजापनत्र॥ सेवनं दण्डकस्तुत्वा, यथावत्स्त्रस्त्रकं॥ तदत्र आदिशीयत्र, अनूपीठ प्रकीर्त्तितं॥ दिग्वि
दिग्रब्धमध्यापि, योगिनीनां क्रमनत्र॥ पूर्वविनानामकरं, चण्डेश्वरनरनाउल्हवं॥ अहालरूपदंशंत्र, नैऋत्यवलपूरूंहि॥ दक्षिणे
कवनरूनं, पश्चिमकलरूंहि॥ वायव्यारुसिद्धत्र, ईशानकविनामकं॥ पूर्वत्रश्रेष्ठनीवन, उत्तरकयिलाशकं॥ अग्नयनादिसह्ल
त्र, नैऋत्येयोपदृशकं॥ दक्षिणेसुषावनीवयश्चिमगोपनामकं॥ वायव्येगणुनीलत्रईशानकोशिकानीथ॥ ईरूलरूंहिनीय, पी
ठेष्वमातृकाभिःयनिरूतं॥ द्वितीयोक्रयीभनां, उक्तंत्रपूर्वयागिभिः॥ ततवतयूनःतृतीयत्र, अनूपीठंप्रकीर्त्तितं॥ ततत्रायिक्रमश

॥गुह्ये॰॥
॥१३२॥

पि, नयालावववदिनयि॥ तृतीयंपीठंत्र, मातृकाभिःयनिरूतं॥ तृतीयपीयानांपूर्वप्रउक्तं पूर्वयागिभिः॥ इत्थंसंपूर्णुनपीठं त्रतुर्विं
शतिपीठकं॥ एतेष्वक्षतीयेष्व, श्रीस्वयंभुयनिरूत॥ अपिच॥ प्रतिदंशेयदनत्रमूर्त्तावस्थे विरायिकं॥ तस्मात्त्वअनूनपाल, तद्दपीठंप्रव
रूकि॥ इत्यवंविविधैः पीठैः नानापीठैसमन्ततः॥ यनिरू सुसंपूर्णु, अनूनयानमण्डल॥ आचार्यनाचार्यिणीभिः योगिभिर्योगिनीत्र
पि॥ नागिभिर्नागिहिनीत्र, ध्यानिभिध्यानिभिर्वापि॥ एकैनयिविविधिभिः पीठसंपूर्णुपूजितं॥ तस्मात्त्वतप्रणादात्र, संपूर्णुलरूतकरूलं
सर्वपीठप्रपूजात्र, तस्मात्खगाननामपि॥ तृतीयध्यायउक्तन, विधिभिश्चप्रपूजितं॥ तस्मात्खगाननाप्रजात, संपूर्णुपीठपूजितं॥ ततःप
श्चाश्रीस्वयंभु, धर्मधातुप्रपूजितं॥ प्रथमाध्यायउक्तेन, विधिभिश्चप्रपूजितं॥ यश्चाश्चयिमंतृतीयं, जगदुनप्रपूजितं॥, पूर्वंधूमेश्वगमश्च

॥स्वायंभु० ॥१४०॥

दीपेनेव्यञ्जकेनपि॥ नामसंगीतियाव्व, कलागुनूंपपूजितं॥ मानुषावृत्तियथापि, मंजुश्रीयंपपूजितं॥ तस्मात्पुण्यप्रज्ञाशव, सर्ववि
घ्रपुलक्षणं॥ पीं० देवासमस्तपूर्णं, नास्तिदिदिविरहकला॥ पीथवसर्वसिद्धिंव, रूलंवलक्षणनन्॥ पृथक् पृथक् पीथदेवान् पृथ
रूलक्षणं॥ संपूर्णपीं० देवायाः संपूर्णरूलंलक्षणं॥ ऋृत्वंउक्तप्रकारपीं० देवाकृतंग्रपि॥ मनुजादयमानुषा, उक्तरूलंप्रलक्षणं
॥कनकमणिमयांककांचनस्फटिकमरकतवल्लसमन्गेहकंकुतृणादिरूपं॥ यदेमनुजगीतवादंतनादविनमक्तिरूक्तंभवयच्
रूपमानु॥ ॥ब्रूमिश्रीस्वायंभुपूनाधेगोशृंगपर्वतस्वयंभुचेत्यमहाबकादशेमीतीर्थयातीर्थपीठंवनिनूपः सगुणवर्णुतिनामप ॥गुरू॥
वमानया ॥पुनरपथमेकप्यः बोधिसत्वउगाकुन्॥ रगवक्रमदाएरु, स्वादवाजितसंज्ञमः॥ रगवंतंमुनिश्चाईल, पुन ॥१४०॥

वकुंत्वमर्हसि॥ ऋृत्वंगुनमयंवंश, नयालसविशुद्धतः॥ नानावीथिभिः संपूर्णं, नानाध्वजानपूजितं॥ जीनहिरिकादिदेवेः नानादवी
रिपूजितं॥ सिनजिरिमासिनोगेः नागवाञ्छस्यपूजितं॥ भूतकेनागकन्याभिः पवित्रपुष्पसमर्चितः॥ ॥ऋृत्वंगुणमयपूर्कं, त
त्संत्वंवृत्तंमया॥ रागवतप्रपन्नादाशु, पुनवक्तुंत्वमर्हसि॥ कस्माच्चनंःकस्मकाल, सत्वरूप्यपजातवान्॥ स्वानःकीर्तिधर्मधातु
वागीश्वरःश्रीनिकः॥ श्रुतीकेनपरिरक्षेश्च, पवन्नमनुजेश्वाति॥ भूपंजगन्नाथं, श्रीस्वयंभुपशंनितं॥ तथागतेश्चसर्वरूपरिक
रिकृष्ण्याणकैः॥ सद्वैनपिद्वेश्वापि, श्रीस्वयंभुप्रकीर्तितः॥ कनेतंव्रपशानाथ, कनवभासिनासुपि॥ कनवकाननवापि, वागीश्वर
ःश्रीनिकं॥ कस्मानाथस्मकालव, कस्मतथागतसावा॥ कस्मसर्वरूपकाल, कस्मार्थविप्रशंनितं॥ किंनिमित्तंकृतंशृत्वं, एकाग्रवाकिंकिंप्रभुः

॥स्वायंभु॰
॥१६१॥

यि॥ किं किं प्रधानार्थं च नाथ तद्वद सांप्रतं॥ कस्मिंस्तथागतकाल अस्मिंकस्मिंगुणासमतिः॥ श्रीस्वयंभुजगन्नाथं धर्मधातुं प्रपूजितं॥ कस्मा
च कानन वाचापि कस्मात्तद्गुणकारणतः॥ धर्मधातुवागीश्वरं कस्माच्चं रूपाभिकृतं॥ ॐ त्वं गुणमयं स्वच्छं धर्मधातु स्वयंभुवा॥ धर्मधातुवागीश्वर
नामकनप्रथापितं॥ तत्सर्वं कुदिशाद्यं च नाथ मयि कृपया कुरु॥ सर्वं सुर्थेन हि नाथ सत्वानां च हिताय च॥ देवानां च मनुष्याणां असुराणां तथा
पि॥ यक्षाणां नागमाणानां च किंनराणां तथापि॥ राक्षसानां च पन्नगानां च तिर्यग्जनानामपि तथा॥ सर्वेषां अपि सत्वानां हिताय च सुखाय च॥ ब्राह्मणाना
क्षत्रियाणां वैश्यानां शूद्राणां तथा॥ सर्वेषामपि सत्वानां विशेषात्प्रवासिनां॥ भिक्षुणां भिक्षुणीनां च॥ उपासकानां सर्वेषां भिक्षाणां च
हिताय च॥ अधर्मिणां धर्मिणां च धर्मिणां च उत्तमं तथा॥ उत्तरीनां फलपापि पुण्यश्राव्य समांप्रतं॥ एवं मुक्तं च मैत्रेय भगवान् शाक्यवानिदं ॥गुरुः॥
॥१६१॥

१२८

॥ यथा त्वया प्रष्टव्यं तथा सत्वहिताय च॥ देवानां च मनुष्याणां हितसुखाय कारणात्॥ शृणु मैत्रेय सर्व वागीश्वरं नाम कथा॥ साधु
॥ अथ वाचमतास्तत्वः मैत्रेयं जगतांपतिः॥ अयं श्री भगवान् धर्मधातुवागीश्वरः कदा॥ कनान्नचपितमत्कि सर्वमिति कथयतां॥ कस्माच्च का
रणाद्वापि कस्मिंग्रामे सर्वज्ञे॥ कनकवर्णासिनाचापि गुरुणापि सर्वज्ञवा॥ कनकाकारावनापि कनकरत्नेन संकृतं॥ कस्मात्गुणाश्च कालेपि
सर्वज्ञावकशाच॥ ॐ तु रत्नकमनव रूपितं कनकासिना॥ कस्मिंग्रामे च कालेपि कनकरत्नकृतं ॥ सर्वरत्नखचितं सुवर्णनापि
संस्कृतं॥ सुवर्णगालसंयुक्तं स्वर्णपद्मविराजितं॥ सुवर्णचित्रावलिभिः विश्वमणिसमंयुतं॥ सुवर्णस्तंभसंनद्धं सुवर्णकलशध्वजं॥ प
ताकैर्विविधैर्युक्तं कलशांसुनिध्वजकं॥ चतुस्तथागतेश्चापि चतुर्दिक्षु समाश्रितं॥ चतुरिंद्र विदिश्चापि विदिक्षु चतुसमाश्रितं॥ अपिच

॥स्वायंभु॰ ॥१४२॥

॥मध्ये चैत्यवनं चापि, पूर्व्वस्मिन्नाश्रमं तथा॥ दक्षिणे चलसंज्ञं च, अमिताभं पश्चिमे अपि॥ उत्तरे माघसिद्धिं च, इमे पंच तथागताः॥ ना
कनचक्षुर्समाख्याता, इन्द्रमध्ये प्रस्थापितं॥ ईशाने आचनादेवी, आग्नेयामामकिः॥ नैरृत्यां पाण्डरादेवी, तारा वायव्ये अपि॥ नानाय
द विमाने च, श्वेतस्तूपे विरचितं॥ अष्टनागमये युक्तं, अनेके नपि॥ ध्वजैश्चानयपदकैश्च, दिग्मालाभिः प्रलंबितं॥ अनेकैः प
ताकेयुक्तैः मंगलैश्च सुरूपितं॥ तथागताश्चतुर्भिः अनेकैः सुरूपितं॥ चीनजैः पट्टजैर्वस्त्रैः, शुचिवस्त्रैर्विरूपितं॥ नानादिदाममालाभि
ः अलंकारैः विशेषकैः॥ कनकीपुष्पआदिभिः अतिपुष्पैः सुरूपितं॥ इन्द्रादिलोकपतिभिश्च, प्रस्थापितं जगत्कुशलाः॥ यावत्सतिनक्षत्रे
श्च सजितं चैत्यरूपकं॥ ब्रह्माकायिकेनथवा, तथा नुपायं चैत्यरूपकं॥ इह सं गुणमयं चैत्यं, नयाल चैत्यरूपकं॥ नानादिदाममालाभिः अलं ॥गुरू॥ ॥१४३॥

कारविशेषकैः॥ अपि आनुयावत्रयैः ध्वजैर्नयपिनं रत्नं॥ एवं प्रकारेनयुक्तं, चैत्यं संस्थापितं॥ अथवान्तरुणनागानः सतलग
लेयनिवृतः॥ समायाता अत्रवापि, इह सं चैत्यकर्तुं मिति॥ धृतराष्ट्र पूर्व्वनागः कुम्भाण्डश्च परिवृतः॥ याम्यादिक् समायाताः पदिसं च, वि
रूपकं तं, विरूपाक्ष पश्चिमराजः नागराजैः परिवृतः॥ पश्चिमाच्च समायातः, इह सं चैत्यकर्तुमपि॥ वैश्रवणोत्तरनागः यक्षगणैः प
रिवृतः॥ उत्तराच्च समायातः उत्सं चैत्यकर्तुमिति॥ इह सर्वं देवराजाभिः मानुष्यराजभिरपि॥ दैत्यराजभिरपि च, गंधर्वराज कनपि॥
श्रीस्वयंभुः धर्म्मनाथं, चैत्यकर्त्तुं इहकर्तुं॥ श्रीस्वयंभुरायतनं च, कनसं च कर्तुमपि॥. तत्र सर्वप्रजवापि नाथनाथ बुद्धिमपि॥ नयिक्षपांग्रनन
मा, श्रीघुनीघंरस्याकृतं॥ इहमतिरत्नदीर्घव, यस्मायजातमपि॥ तस्मात्सर्वव प्रयत्नाभिर्चाव रियुपातिमस्युता॥ कननाहाकृतंत्तखातमकलादेश्यत

॥स्वायंभू॥
॥१४३॥

तथा शृणुध्वं अन्यजातिभिः सर्वे वैश्याः तिमिति॥ अथवा देशजाः नरकिंकरधान्यजातिनः॥ किंनरगन्धर्वयक्षनागगरुडा अपि॥ सर्वे जिनपदाब्जे
ः दर्शिभिः यशिमे नाम॥ उक्त्वैवमनुशासेन्यः वैश्यमित्यं तु तमिति॥ श्रुत्वैवं ते जनाः सर्वे बुद्धिमत्कृपा॥ अतिदीर्घनादिदीर्घं वज्रस
त्वोमिश्रुतं॥ सत्त्वमर्थन दिनाथ सर्वेषां वदिनायच॥ ज्ञानाभिनां सह्लानाय मुक्तानां वायनाथयि॥ मंत्रा सह्लानप्राप्यथ॥ मर्षा
णां गुणलाभाय सत्त्वानां वदितायच॥ दत्तपादनयं आनां सुदसपादनावयं॥ वज्रश्रोत्रसुविदिनाना वज्रश्रोत्रलाभायच॥ श्रु
त्वं वयायस्ताश्चानां तत्स्मागशुभ्रनाभिम॥ निर्घृणं द्विदयाकृत्वा स्वयं स्वाः गुणकंकथां॥ श्रुत्वैव भवतनं कृत्वा प्राकवानगवाङ्गलं॥ मैत्रय
वाधिसत्वंच महासत्वं प्रवर्यकं॥ नामैतत्यनिरूपेशा स्वयंभगुणककथा॥ यतत्तत्त्वं यालिंकाल त्वयाश्रुतंपुनःपुनः॥ वाचयामिवत

॥गुरू॥
॥१४३॥

१२०

सर्वे लोगंग्रत्ना लयपुनः॥ वायवाग्निरुत्तमंन एकचित्तन गुरुवा॥ सत्वानांचदिताथयि निश्चयनगुनंलया॥ श्रुत्वितृता सर्वी लोकश्रुयतां गुणक
स्थकथा॥ गमकालस दीर्घच कस्यपि हदसंहृष्टा॥ निर्वासी सर्वेह्नाथ निर्वाणप्राप्तवत्यपि॥ सुनी धीकनकं नत विंशद् दुर्गसद्रसकं॥ यजाना
मायुषि धार्थज्ञानवाका स्वधा मुनिः॥ वाराणस्यां नगर्या मुक्तिमार्गे कि दर्शकः॥ श्रीयालक्ष्मागुलेनापि तेलाश्च अभि दुर्लभं॥ ब्रह्मादिः श्रुत्वै
वैद्योः श्रुत्वेव अन्यजातिभिः॥ स्वन्येजनकुजेः सर्वेषु दिक्षु समागमेः॥ पूर्वपश्चिमदक्षिणावापि पश्चिमाद्युत्तराद्यथा॥ समागतेश्च मानुषैः
वानिंकं तत्र सर्वदा॥ धूतनाशः सगन्धर्वैः विदुधककिन्नरैस्सदा॥ विदूषाजः नागलोकैः वैश्रवणः यक्षैः सदा॥ वलानश्च मनवाजः स्वस
गणैः पतिवृता॥ आयानावाविनाश्रजः वाराणस्यां विक्षयत॥ श्रुत्वाप्रद्वनाजापि सत्यापि सद्संगतं॥ आयांति नादिदिशैश्च सार्द्धनत

॥स्वायंभु॥
॥१४५॥

समागतः॥ यामश्च यामैः सार्द्धं तु, तुषितश्च तुषितैः॥ निर्म्माणरतयो देवः निर्म्माणरतिभिस्सदा॥ परनिर्मितवशवर्त्तिनः परनिर्मितैश्च सद
॥ ॐ रूं कामावचरैर्देवैः तत्रागतास्सदा मुदा॥ रूपावचरनामा देवे, रूपावचरदेवैः, स्वस्वदेवगणैः सार्द्धं, सदा मुदा समागताः॥ अरू
प्यावचरा तथैवाग्निवायवी॥ नैर्ऋत्य वायुश्च ईशानः अधश्चोर्द्ध दिशास्थिता॥ स्वस्वदिक्स्थिताः समायाताः स्वस्वगणैः परिवृतः॥ समाय
ता सर्व्वकालं, वायुलोकं विशेषतः॥ ब्रह्मा अपि सदेवेश, ब्रह्मगणैः परिवृता॥ अनेकमुनिभिः सार्द्धं, तत्र स्थिताः सदा मुदाः॥ विष्णुरपि
देवमानव, नागादि परिवृतः॥ अनेकगोपनारीभिः सह तत्र सदा स्थितं॥ महेश्वर देवदेवः उमादेव्या सह सदा॥ विघ्नादिगणैः सार्द्धं, पु
रातं तत्र सस्थितं॥ तत्र त्रिंशकादि देवै, नानादेवगणैः परि॥ नानासुखं विशेषतः, सर्व्वकालं समागताः॥ तदा श्रीवासिका कश्चिद्धि

॥गुरू॥
॥१४५॥

णां नायकः॥ गुणश्लाघनश्चैव नृपति नामदमितवान्तिकः॥ चतुर्वेदविदानां च, षट्शास्त्रविदुषामपि॥ योनाधिकानां मात्राणां, सर्व्वाकारेण नायक
कः॥ एवं गुणमयं युक्तं, त्रैलोक्येपि सुदुर्लभं॥ मर्त्यलोकेषु सर्व्वेषु, पुनि नृपति नामदः तस्य पत्नी समतासी, कावि विविधा नाम सुन्दरी॥ दयाव
ती पुण्यशीला च साक्षात्लक्ष्मीरिव स्थिताः॥ त्रैलोक्ये नवापि, लोकानां च मातारिव॥ देवासुरमनुष्याणां, पुत्रा माता इव स्थिता॥ तयायुक्त
सुपुत्रश्च, सर्व्वलक्षणमण्डितं॥ द्वात्रिंशल्लक्षणैर्युक्तं, अशीतिव्यंजनैर्युतं॥ धृतिंशं च नदेवश्च, सर्व्वपुष्पे सुलक्षितं॥ पितामह सुरिवेव त्रै
लोक्येपि सुदुर्लभः॥ देवासुरमनुष्या च, लोकं पुनाकथितं हि॥ शिशासमुद्रसमुद्भवं, क्षीरनिधौ चन्द्रमिव॥ यदा सा काशचन्द्रमा नागणैः परि
वृतः॥ तथा लक्षणैः संयुक्तं नानासुखं समागतं॥ यथा यदिपि स्वयथा च, लक्ष्मीरिनागतं मयि॥ सयुक्तं लक्षणे सूत, नाभिस्मागतः इव॥ नामतः काश

॥स्वायंभु॰ ॥१४५॥

यायंभूः सर्वज्ञो जगद्गुरुः॥ देवासुरमनुष्याणां शास्ता सर्वज्ञनायकः॥ यदायस्त्वायातः शास्ता काश्यपो मुनिनायकः॥ तदा तस्यानुवाना
श्रयाः काशस्यांच प्रकीर्तितं॥ अत्री नानागत्वा नाथैः सर्वज्ञैः मुनिनायकैः॥ तस्मात्काश्यपशास्ताच वाराणसीविनं॥ साच काशी नपीतुमीः
यविदिगुणरूपिणी॥ तत्रापि सार्वकालं सर्वदेवैस्सदा स्थितं॥ पूर्वविशुद्धिकनापि अनेकैर्देवगणैः॥ इन्द्रादिदिक्पालैर्देवैः सदा तत्र
सुवासिनाः॥ चतुर्दिग्भिर्महानागैः दशदिग्लोकपालकैः॥ सर्वदाविस्मितं कृत्वा सदा तत्र सुवासिनाः॥ ब्रह्माऽपि सदक्षगणैः ब्रह्मगणैः
यनिवृतः॥ चतुर्वेदादियाचंत्र याचयामास सर्वदा॥ विष्णुर्निदेवनाथः नारायणिश्चयनिवृतः॥ वेदादि दिव्यगीतं चक्रानयामासत्र
वा॥ महेश्वरदेवदेवः पूर्णे अपि गणैर्वृतः॥ नृत्यगीतादिकं कृत्वा वासयामास तत्रवा॥ किन्नरा नागाः यक्षापि यक्षनागैः तथाऽपि॥ ग ॥गुरु॰॥ ॥१४५॥

र्वनागैस्तैर्नागैः सुस्थितं तत्र सर्वदा॥ अप्सरोभिः किन्नरादिदेवैः नानादेवगणैरपि॥ सर्वत्राधिकं वापि सुस्थितं रविमिसदा॥ यस्मिंश्च काश्यपो ज
तः काश्यांचरत्नमपि॥ तस्मात् सर्वप्रकारेण मंगलैः पूजितं सदा॥ पुष्पधूपादिभिः पूजैः नानायंत्रवाद्यानकैः॥ पूजितं अधिकं गोनागु
काश्यपं मुनिनायकं॥ काश्यपापि सदा शास्ता च इन्द्रं यत्र गृहं लक्ष्मी॥ नागेन्द्रं धनवसुदासीदासतथापि॥ अश्वरत्नं गजरत्नं मणिरत्नं
पतिनापि॥ कनकरत्नं पुरुषरत्नं चक्ररत्नं तथापि॥ इतिसप्तरत्नैश्च पूजितं नाकेऽपि॥ काश्यपमपि नाकेऽपि च अन्यैः सुरगोत्र
वः अशिनाकाश्यपनापि॥ अन्नवस्त्रादयि तथा॥ पृथ्वीनपि सुस्थानाच काशिकं तु प्रतिष्ठितं॥ अनेकगुणसंयुक्तं उत्तमापिप्रसिद्धकं॥ त्रिस
हस्र महालोके रत्नाजातं घृतमिव॥ त्रिसाहस्रमहालोके जम्बुद्वीपसुस्थानकं॥ ॥जम्बुद्वीपगुणरत्ना सर्वासर्वज्ञसुस्थानकं॥ आर्याव

॥स्वायंभु॰ ॥१४६॥

लरिमी चापि। बानानसिम्भावकं॥ तस्मात्काष्ठयजलाचकाधीनामप्रसिद्धकं॥ काष्ठंच विषयथन। गृहनाश्चलश्चदपि॥ गृहचयपनि
र्थ्वेनागीयदंगृहकनं॥ ब्राह्मणक्षत्रियवैश्याश्च। शूद्रादयश्च मानुषाः॥ काष्ठमकृताद्येनाम्ना। चतनना मार्गः गामिनः॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया
वैश्याः शूद्राश्च सुजातयः॥ अन्यजा अन्यजानुनाः काष्ठं मृतानुगामिनं॥ हस्ति अश्वगावाः महिषाः अन्याश्च पशुजातयः॥ काष्ठं मृतारू
ढजानाः चतुर्दुष्टिवाजरवत॥ शुकशालिकका आदि। तिर्यक्श्चापक्षिजातयः॥ मृताकाष्ठविशेषण। मानुषधनिनाशलं॥ कृमिकी
टादयश्च अन्याय नगमक्षिकादयः॥ विशेषणमृताकाष्ठं। मानुष्यकुलजायत॥ यमृता यान्ति नमर्व। कार्णवविषयश्च अपि॥ तस्मात्का
ष्ठयजानाम्ना। वामाशेतनमृयत॥ एवं गुणमयं कृत्वा। काष्ठयजानाचकाष्ठा॥ इदृशंगुणसंपन्न। कृतं मे लोकाइलतं॥ अतीतैः का ॥गुरू॥ ॥१४६॥

तीतेर्बुद्धैः तस्यां काष्ठं विशेषतः॥ धर्मचक्रप्रवर्त्तित्वा। अनागतैस्तथाऽपि॥ उत्पत्स्यन्ते न सयापि। काष्ठं जन्मकृतेन च॥ धर्मचक्र नातद
कृत्वा। कृतगास्यामि तत्क्षणं॥ इदृशि स्थित्वा काष्ठयापि। शास्ता सर्वज्ञनायकः॥ तस्मात्काष्ठमनागार्यांश्च। वाक्षत्रं च मण्डलं॥ यतनागेध वृक्षंच।
नानावल्लैर्विराजितं॥ विश्वकर्मकृतं वृक्षं दशविधगुरुः॥ स्वस्तिकरणासनंच। यत्र तिष्ठन्ति वृक्षकं॥ तत्र स्थित्वा काष्ठयाशी। समाध्यासन
कृतं॥ समाध्यासनं कृत्वा। अष्टकायनसंस्थितं॥ तस्मात्कृताःसन स्थित्वा। संबोधिस्थानप्रापितं॥ संबोधिस्थान प्रापाच। मारसंगं कृतमपि
यि॥ मारसंगं कृतायश्च। तथागतपदलस्यतः॥ तथागतपदं लब्ध्वा। अशितिनात्मयकपदं॥ अतीतानागतानांच। बौद्धानां मुक्तिनायक॥
ब्रह्माविष्णुशिवश्चैव। विद्यादिविद्येश्वरापि॥ ततः प्रमितिदिनचापि। तस्य बौधियूजाकं तंयत॥ चतुर्दिक्षुमहाराजैः यक्षगन्धर्वकिन्नरैः॥

॥स्वायंभु॥
॥१४७॥

नागादि सर्वलोकैः सार्द्ध । गन्धादिभैव पूजितं ॥ तिष्ठति त्रिरुषी रिष्ठ । बोधिसत्त्वगणैरपि ॥ महासत्त्वगणैः सार्द्ध । देवयाजकनरैवृतः ॥ दशदिग्
भुवागताः । नागाः राजकाः धीयादीयं ॥ निर्याणलोकैः संमुखेषु । काश्यपामुनि गच्छतु ॥ ततः संगुप्तसमये काश्यपां । तथैव च विशेषतः ॥ कलियुगे वि
श्वेश्वरं तत्र श्वरविश्वमितत्रलोकेन नकेषु । सदैत समुत्पन्नितं ॥ देवासुरमनुष्येषु । पूजितं सर्वविद्यानि ॥ यस्मिं कालयस्तकाश्यपां । विश्वे
श्वरं च नायकं ॥ सर्वविद्यामि सिद्धिनकालं । अत्यर्थं विकलियुगी ॥ देवासुरमनुष्याणां । नानाविश्वेश्वरअपि ॥ स्वर्गेषु गयनाम न
हिमजेः ॥ तक्षराज्ञादिरियालोकैः पूजितं चक्रगमयि ॥ ब्रह्मादिभिः कृतिर्देवैः शूद्रश्च अन्यजातिरिः ॥ दशजेगामजेलावैः नमस्यातं
दरमहा ॥ अथ काश्यपः सर्वज्ञः सर्वनिर्याणलोके सदा ॥ तिष्ठति त्रिरुणी रिष्ठ । बोधिसत्त्वगणैरपि ॥ महासत्त्वगणैः सार्द्ध । अनेक ॥गुनूः॥
॥१४७॥

दशजेनपि ॥ ब्राह्मणैः क्षत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च अन्यजातिभिः ॥ ततः सर्वगणादिभिः सर्वैः निर्याणलोकैः परिवृतः ॥ काश्यपश्च विशेषतया
दशप्रतिदशेयाजकताः ॥ प्रथमं सञ्जीवं चापि । कालसूत्रं संघातं च ॥ रौरवं प्रतापनं च । अवीचिश्च ॥ अर्बुदं च निरर्बुदं । अटट
हहवं अपि ॥ हुहुवं उत्पलं पद्म । महापद्मं च नारकं ॥ उक्तं नवकं शीतिनं । शीतनरकं अपि उष्णिकाः ॥ ततः षोडश नारकं उक्त्वा । काः
श्यपेन सम्भाषितिः ॥ सर्वपि नारकं रूपं तं । काश्यपेन च भाषितं ॥ सुगतेन भाषितैः सर्वे उद्धारं कृत नारकाः ॥ नमो बुद्धाय धर्मा
य । संघाय च गदेन च ॥ कामनि निमानवक रूपं आरित्विपुं तनह नार ॥ ततः निर्वाणप्रविष्टनानानरकाः पापभागिनः ॥ तिर्यक् नवरूलं कृत्वा
कविकाश्चित्स्वर्गं गताः ॥ प्रतिदिनप्रतिवाञ्छ । ततः संघताः सम्भाषितैः ॥ क्रमेण च याजकाश्चाः कनकागमश्च काश्यपः तिष्ठति त्रिकुली

॥स्वायंभु॥ ॥१५६॥ लिश्च, उपासिकउपासिकैः॥ भिक्षुगणैर्लोकैश्च, सार्द्धगतः सः सद्गुरुं॥ अप्रतधाधिसत्वादं योगीनागगुणोदधिः॥ स्वनाथयं श्रीकरु
नं सर्वकामैः प्रसन्नधीः॥ पिण्डपात्रादिसोऽपि च, तेषजैः शयनासने॥ शाक्यादिरक्षयाग्लेश्च, पूजयामि सदा गुरुं॥ यत्रयत्र काण्यथाः
पिगुरुं गाह्नि नायकः॥ ततस्तत्गुरुं चापि, गत्वामि तत्पुष्टकः॥ सर्वविद्ध्वंसं त्वं च, अपनतोदायनिमयि॥ उत्सवकृत्वा आदिश्च, दिश्च
पुष्पगन्धकैः॥ चतुर्थं उपाधीय, सर्वतमसर्वमण्डल॥ अन्यादिशुत्सर्वहेः सर्वत्रदवनपूज॥ अहमपि सगुणात्च, काश्यपस्य च पुष्पकः॥
यत्रगाह्व जिनसंघसंगसत गत्वामि सर्वदा॥ सर्वमण्डलक्रमण्यथ काश्यपः सर्वह्लगुरुं॥ क्रमादपि आगताश्च, अकनयालमण्डल॥ सर्वैःश्रि
पागलैस्सार्द्ध, अगनसकाश्यपः॥ अहमपि नत्वाष्टकः आगत अग्रमण्डल॥ काश्यपस्य प्रथमोस्तव च, प्रथमं नर्हदर्शन॥ पश्चात्पूर्वेश्च गन्धे ॥पुराणं॥ ॥१५६॥

नैवेद्यदीपकैर्नापि॥ पूजितं विविधं कृत्वा, सर्वैः शिष्यगणैर्नापि॥ भिक्षुभिक्षुणीभिश्च, उपासकैर्जिनसेवकैः॥ बोधिसत्वैर्महासत्वैः नागामरैश्च
शिष्यकैः॥ ब्रह्मादिदेवैर्दैत्यैः रुद्रैश्च नरैः सं पूजितं मुदा॥ कश्चित्दानं वा चापि, यथेच्छया पि सम्पूजितं॥ महादानं कश्चित् पायामासुः सत्वतं॥ कश्चि
त्सुगतं कृत्वा गिरिराजेस्तं लोकेनापि॥ भूस्यर्थमादयुक्तेन भावयामासुः शरदं॥ दशतनमस्तं च, भूमेर्लक्षमपि॥ प्रदक्षिणं कानमासुः अह
निशं च भैः पुनः॥ केचित्यं च प्रणामं च केचिच्च अञ्जलिं गतवा॥ सहस्रलक्षं स्तोत्रैश्च, कारयामास यः पुन॥ मंत्रं द्वं चापि सुसका, वनदामा कदासदा॥
सर्वह्लिकाश्यपं चापि, पूजयामासुः सत्वतं॥ ॥याघं अघमाचमनेनासनेश्च पुनः पुनः॥ भूस्यर्थमानाय युक्तेन पूजितं च मुदाऽपि॥ पं वा पच्चान
केयापैरैश्च रूषाक्षकैः॥ पूजयामासुश्चापि, काश्यपमुनिनायकं॥ ब्रह्मादिः रूद्रियैर्दैत्यैः रुद्रैश्च अन्यजातिभिः॥ अकनयालजेसु

स्वायंभु ॥ १५२ ॥ वैः पूजितं काश्यपं गुरुं ॥ धूपैः पुष्पैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैरपि ॥ पित्रादिभिः सार्द्धैः पूजयामास काश्यपं ॥ काश्यपोपि अथ शास्ता ञ्
जनयाल्पवासिनां ॥ श्री स्वयंभूप्रसादेन दर्शयामास सुव्रतः ॥ काश्यपाज्ञ्या च शास्ता च स्वयंभूर्दर्शनं कृतवान् ॥ यथादि मालयं चापि प्रगर्जति म
दागुरुः ॥ कमलं दले दलेपि पित्रादीं च यावकाशं ॥ ततः कमलं च शास्ता समन्तं प्रतिगर्जति ॥ समन्तं च प्रगर्जत्वात् चलानां गजराजवत् ॥
काश्यपमुनि शास्ता च ध्वनिं श्रुत्वा निवृत्तः ॥ वत्सानुप्रियराजानः स्वस्वगृहे निवृत्तः ॥ पित्रादिभिः सार्द्धं च पूजयामासुः काश्यपं ॥
ततः यथाक्रमेणेव त्रयत्रिंशं प्रगर्जतुः ॥ चतुरि राजकश्चापि पुत्रमात्रं च तादृशं ॥ त्रयत्रिंशाधिवासेन सुधर्म्माया विशेषतः ॥ धर्म्माप
देशमर्थं कारयामास तत्क्षणं ॥ अथ इन्द्र देवराजः देवपुत्रैः परिवृतः ॥ अनेकैर्नयमनारैश्च पर्यङ्कार्थस्तु वन्ने ॥ काश्यप शास्ता कारणाच्च गुरुः ॥ १५२ ॥

धर्म्मदेशनार्थमादपि ॥ इन्द्रादयः सर्वदेवाः पूजितं पादयं क्रमं ॥ मातापित्रादिभिः पुष्पैश्च तु नवरत्नविजितैः ॥ पूजयामास इन्द्रेण सर्वदेवगणैर्व
तः ॥ अञ्जलिभिः नमस्कृत्वा गुरुं वन्दे काश्यपाय च ॥ त्रयस्त्रिंशेपि च राजानः पुत्रनिमन्त्रितं ॥ भगवत्काश्यप शास्ता मद्गृहे राजनमिति ॥ अधिपि
शुद्धात्मदानं गृहीत्वा अनुकम्पायामपि ॥ अथ काश्यप शास्ता च इन्द्रस्य वचनं श्रुत्वा ॥ मनसा चिन्तयन्नापि किंचिद्वचनमिति ॥ अन्तं यथा देवराज
इन्द्र तस्मात्त्वं गृहे कां ॥ गत्वा शीघ्रं स्वदेवत्य उवाच सचीमवरां ॥ हे सवदेवशयः पुत्रं कां मनसा स्मरं ॥ अथ काश्यपशास्ता नरराजपि श्यामिनिबुद्ध्यत ॥
स संघ चाधिसत्वादीन् काश्यपः स्तनागतान् ॥ भिक्षुभिक्षुणीश्चापि चाधिसत्वकथापि ॥ महासत्वगणान् सर्वान् काश्यपाधिष्ठाय कारयित्वा ॥ राजपित्या
मि शीघ्रेण सामग्री सर्व्वो क्रियतां ॥ इन्द्र निशुत्वा सर्वदेवाः त्रयस्त्रिंशादयः गणाः ॥ इन्द्रस्य वचनं श्रुत्वा सामग्री शीघ्रं क्रियतां ॥ मनसा देव

॥ग्रनूः॥
॥१५०॥

राजानां पार्थिवानां च वचनात्॥ श्रुत्वैतं सर्वज्ञानं, शीघ्रं सिद्धकार्यक्रियां॥ इन्द्रं गुणमयमनो, जयन्तिं नेविवेशनः॥ विशेषं नाकनाग
स्य, किंचिन्न विघ्नकं नदि॥ स्वर्गलोकं कामनासिद्धनं नवरत्नाश्च वस्तुकं॥ तस्माच्च शीघ्रं शीघ्रश्च देवतासमग्रीक्रियंता॥ काश्यपसंदानशालाय
अमृतादि स्वर्गलोकश्च कं॥ माल्यानवादिभिः पुष्पैः शीघ्रं सज्जीकृतमिति॥ वैजयन्तं पिपासाद, शीघ्रं सयत्नं क्रियतामनु॥ इन्द्रादिभिर्देवतानिः
काश्यपं च स्वागतमिति॥ एकाश्यपनिःस्थितिं, सन्निधानं तं दृष्ट्वा॥ अनेन वाजसधर्म्मा, च्चन दृत्निष्ठनिगुनुः॥ अथ इन्द्रु देवराजा, ततागत्वा च
तत्कालं॥ काश्यपं सर्वज्ञनाथं, विज्ञायितं जगद्गुरुं॥ रागवा काश्यपनाथ, कालं वलं चज्ञापयति॥ यस्मि कालस्वापि विजयिष्यामि मगृहे॥
इन्द्रुनि मत्तनं कला, पश्चाच्च काश्यपं गतनु॥ स्वर्गस्थामात्रिभिः पुष्पैः नन्दनास्वगृहमयि॥ विजयवलमनावले, याजमदं स्वादयि॥ वज्रवि ॥ग्रनूः॥
॥१५०॥

१२१

भूमि वज्रावेः पुष्कमाल्यसगोनवं॥ अनेकजिद दशोर्ध्वे, माल्यानवेः प्रयुजिता॥ इन्द्रादिभिर्देवैः वैजयन्तं विवेश तु॥ अथयि इन्द्रु नाजं
नमसचीदव्यासदत्र्युयि॥ सुवर्णसिंहासनकं स्वलीगृह्य पादार्घकं कृतं॥ ततः पश्चाद्वैजयन्तप्रासादं स्वउपयन्॥ अनेकनत्नखचितसिंहासने विशे
यतः॥ निषण्णयामास नाम्ना काश्यपनाथनायकः॥ सर्वशिष्यगणाश्चापि, यथायथासनस्थिताः॥ अथयि वज्र [illegible] णस्वर्णसिंहासनं गतानु॥
जलधारा पाद्यनादीन याजयामास काश्यप॥ उपच्च देवराजा नयं च गन्धादिकं धूपैः॥ नयामास सर्वघं, काश्यप जगद्गुरो॥ महन्नवाद्यवृन्दैः माल्यानप्
ष्पमालिकैः॥ महादानवैः पुष्पैः पूजयामास काश्यपं॥ इन्द्रायि च देवराजा, अनेक नलज्जानयि॥ मण्डलादि दक्षिणाश्च दत्वा यामासु काश्यपा॥ सर्वा
दिभिर्देवतादिभिः वस्त्राश्च सुभ्रमयि॥ स्वर्गजालाश्च पुकां च दादयामास काश्यपगन्धर्वकिन्नरैश्चापि मनुजादीन् नृत्यकानयि॥ वादयामास नृत्यार्थं, मधुरैः

॥स्वायंभु॥ ॥१५१॥ सुखेनवयि॥ स्वर्गजसामग्रीरितिनिस्तृ शुद्धंनिर्बंधयजावनु॥ अनेकैर्देवनागैश्च काश्यपशासनंकृतं॥ काश्यपशासनंकृत्वा सधर्माः शासनदाः॥ स्वार्थेन
वक्षस्तूयापि शास्त्रनशासनंकृतं॥ सुराश्चनागीराक्षसाश्च जलधनादियानं॥ योगेनस्मास्किगयात् प्रतिदिनशासनंकृत॥ शासनवापियत्वावका
श्यपानायकगुरूः॥ सर्वदेवगणैर्वृत्तानुजनयर्पदेवकं॥ ब्रह्माविष्णुशिवशक्र अनेकास्तुदेवेगणैः॥ नीचकलासनमस्कृत॥ कामावर्जनेनयाव
यि॥ देवनाजः यमदेःसार्द्ध धर्मश्रोतनायसुस्थिताः॥ अथकाश्यपः सर्वज्ञः देवानांनाथनायकः॥ धर्मदिदेशयामास इत्यादिदेवपर्षदां॥ अ
क्षेमध्येवकल्याणंपर्यवसानकमयि॥ स्वर्पसूक्ष्मंजनंधर्मंदेशितवान् ब्रह्मचर्यकं॥ अथतस्माद्धर्मंश्रुत्वा ब्रह्माविष्णुमहेश्वरैः॥ इन्द्रादितिदेवैःसार्द्धप
ऋषिपद्यकाश्यपंकविशेषंच्चप्रणामसुश्रुत्वागेनायिवसुपि॥ कविश्वदक्षिणावायिप्रणिपत्यपुनः पुनः॥ अथकाश्यपशास्तावनिर्याणकालेः ॥गुरूः॥ ॥१५१॥

निर्वृतः॥ विजयकाश्यपसाश्चपगास्ठेतुमममगुरूः॥ तस्यस्मिन्शरीरावशेषस्तूपचैत्यमाकाशप्रतिष्ठिताः॥ ततगत्वासःशास्तावमाजधर्मंचदेशितं॥
सूरीतेथ्यश्रीतेवृद्धिः यथमामनिदेशितं॥ तथानन्दकाश्यपनधर्मदेशनादतस्थितं॥ तत्कालेचमंजुदेवः मंजुश्रीप्रतिनृपजः॥ वनदामाकृ
दाक्षश्यपकगीप्रतिनूपजा॥ श्रीस्वयंभूंधर्मधातुं पचायचानपूजनेः॥ प्रतिदिनप्रतिनासो निपयपूजाकृतंचसः॥ तस्मिंकालमेजयमं
कुश्रियंयाजपूजितं॥ प्रतिदिनप्रतिनाजो पूजितंपंचावचनेः॥ मंजुश्रियर्द्धगवापि स्ववासमण्डलस्थयि॥ दिननागोपतिपूज्य पंचायंच
नकेनयि॥ इःसंक्षेपविधिशिष्य मंजुदेवजगद्गुरूः॥ पतिसांचसवृद्धापि निर्वाणनायमंयषु॥ मंजुदेवनामाचार्य वनदामाकृदास्थयि॥
मालांसहस्वयथाव्र अभिक्रुर्वेपगाहुतु॥ स्वयिगत्वास्वदेवाच सुप्रिपकालिमादयि॥ देसाजालाश्रुन्याचद हंदसंस्थकादयि॥ अथ वज्र

॥स्वायम्भु॥
॥१५२॥

भिनाददन्दं लोकिकं सत्त्वमिति ॥ तथा च सत्त्व पूर्वकादिव्य दर्शन गरुड ॥ यथा वीनास्समायाताः तथा विन समागताः ॥ मानुष्य गनीन रक्ष
दिव्य दर्शन गरुडाः ॥ यथा काऽयथनास्माचनाक निवृति मानवि ॥ तदा मंजुदेवणास्तायत्रीयांच कथागताः ॥ यत्काले मंजुदेवः सं
हत्यविधायसः ॥ अत्रधार्यततावसंभुत्व पूर्वकालं ॥ ॥ तायपयसमकलानि रूतं मिवचगत ॥ मंजुदेवश्च पर्वतं ओमि. मतासुखः
निमग्नधीः ॥ यत्र मंजुदेवणास्तु. यत्रास्युपिशनीतकं ॥ अग्निदक्षरवयं थाव. यवितयतत्रभाउकं ॥ तत्रासाच कोनक्षयायि. अत्र तथाल
वाचिरिः तनीनयाति नाव्याणि. यंत्रात्रे स्थामिती नितं ॥ ब्राह्मलेकतियेवत्येः शूद्रेश्च जन्तु जातिरिः ॥ अत्र जेनाजेः सर्वः यंत्रात्रे
स्थवस्तीतिनं ॥ यस्मिंकालव लोकेथ. देवासुरेश्च मानुषेः प्रायपर्वतसिला. वेदपञ्चगमीनितं ॥ ओतनामविशेषथं. सूरिकृत ॥गुनूः॥
१५२॥

समाकुल ॥ नानामंगलसंयन्नमाद्विसाट मनानमा ॥ कयथाजनविस्मानस्मायाम ध्यायाम स्मुपि ॥ स्तुतं अङ्कनमयुक्तपदनचविशेषक
॥ आकाम मयिगारंचउचमूलमददयि ॥ समन्कननगार्याश्च. यवि०मनचस्थितं ॥ समन्कनश्चउर्दिक्षोतकवावणलोहितं ॥ चतुर्वानंत
स्मानास्तिमूनूचनगर्यामायी ॥ तस्मानगर्यामध्येचकुउतकागर्किमारक्वासिर्गलेदवेः ततयवियुवितं ॥ ब्रह्मायनीमाहेस्वविकौमा
रीवेस्नुवी तथा ॥ वाराही अपिचामुण्डा ॥ रुद्रायनी महालक्ष्मी ॥ गणेश स्कन्दभूवश्चैवं सिद्धवाद्यानन मयि ॥ वेतालिवंतयंचैव. कंतया
लानागमयि ॥ तीथमयं वृक्षंचैव. योगिनीयातिरिकृतं ॥ देवीवीनमतीमध्य तत्रीवप्रनीश्वनिता ॥ चतुर्विंशतियीथानं. एषाजर्व
वनायकी ॥ अनतेदवीरिकृतं. ते लोक्षयिसुगोनवः ॥ ब्रह्मादिः क्षत्रियेवद्यैः शूद्रादिस्नजाजातिरिः ॥ अत्रजेनजैः सर्वेवान

॥स्वायंभु॰ ॥१५३॥

मनीषवृजितं॥ यथोध्वायेश्वागच्छेत्र, नेत्रश्वेतीयकेनयि॥ लक्ष्मेः यथेमथेमाक्षेः वीनमनीषवृजितं॥ प्रतिदिनप्रतिनाशो, सदास
दाप्रवृजितं॥ सर्वगालेमहेऽस सर्वेनति स्वनीयवृजीनं॥ आदितसमुत्प्रेश्च, ब्रह्माविष्णुमहेश्वरैः॥ सदासदासमायाता विनमनीमवाहनं॥ सस्त्वदेवगले
स्थाईअथमानाहि॰ यनिवृतः॥ सर्वतिभूयिकालव, अर्कवासितं सदा॥ ॥ नयतयसर्वादिनिश्चगतवाहकं॥ अनेकमंगलैः पूर्णं, सदासदाहृति च
कं॥ त्रिसाद्भ्रमलोकतद्गृहस्थअन्यानदितियिमि, गात्रअथिकामनवमस्तमण्डलं॥ त्रियालक्षागतानायिसर्वतत्त्वनमभूवं॥ श्रीदक्षं पूर्णकिना
कं त्रैलोक्य सहस्रकं॥ अनेकैश्चासमसंकीर्णं, अनेकैः यदनेनयि॥ अनेकैः निगमैश्चापि, गतागतसपूर्णकं॥ आमैः पदनैर्निगमैः असंख्येश्च
प्रवृतितं॥ विनेपथगाठनमूर्ति दिवअतिदर्लनं॥ अनत्यनागिकल्पकल्पतनौनस्थभूयि॥ ननवासिनः सुपूजाः किचिनासनहायकः॥ तत्र ॥गुरू॥ ॥१५३॥

१५

ष्टुहासनउयमांहागानमथामपुर्लं॥ धनननस्भूतकावलापुनीवसत्वमगुनं॥ ॥ सर्वगुणमयवास्थितेचापि सोयकः अनेकमंगलं॥ पू
र्णविनाशितउपद्रवं॥ अथ कालान्तरे तत्र आसिद्धमपियामवरं॥ प्रवतुद्वदवयान्तः निर्ग्रन्थकवज्रधृक्॥ यथाकनिष्ठयं
स्थितः वज्रसत्वजगद्गुरुः॥ तथावप्रतिभूवनत्रयातु॥ पत्पूपकं॥ सर्वेषामपियोगानां कर्मनाथवज्रगुरुः॥ तथैवसर्वेषां नाथवज्रसत्व
प्रतिरूपजः॥ यस्मिन्यस्यानागारागतं गोतवाखिविजयकः॥ मामनपवशुदेवः धर्मधिवन्दनूपजः॥ यथा सूर्यप्रतिदिनसमाया
तुसमागतः॥ तद्वज्जोतयिणष्टवनविनिवसजानथानूयथासूर्ययाता

॥स्वयंभू॥ ॥नमाकरं॥ ततोपि विविधैस्तैपूजसत्क्रितैः वमहावलं॥ यदर्कं वमुकुटेव, दरुतमेव स्मितकातृ॥ नाश्चयदननिगमंगामं चसर्वनायकं॥ धनम
॥१५४॥ यादिसंपर्वश्रीदगृहं सम्पूर्णुकं॥ जनसर्वलम्नाञ्चं च, स्वत्ववदियुनजुपि॥ नत्सर्वगकिदवाय, ददानिसत्त्वनाश्वकं॥ नहायिनकिदवनसन्
नानसारहतः नाश्चंसंपालयामासयितवथोर्वकयथा॥ पुवशुदवनाञ्चथधर्मयत्वासदर्भृमि॥ नाशुरागंयनिराश्च वेनाग्यंलयनयदं॥
वेनागियदलञ्चाव त्री० सासवाकनं॥ नत्री० सासवाकलाविनमतिं पयूजितं॥ यतिनाजीपतिनाजी, विनमतीं पयूजितं॥ सल्वधर्मयत्मा
सद, सद सनापयूजितां॥ नकुञ्चनीपयूजित्वा, नानायवानकेनयि॥ पुष्पधूपेश्चगन्धैश्च दीपैनैवद्यकेनयि॥ लक्षैःयथेमेयमासे, मालादि
मकुकेनयि॥ पतिनाजीपयूजित्वा, सधर्मयतिनासह॥ निनिजागनशंकत्वा, सपत्नासदश्चानंयनान्॥ कथित्पर्वपनिसित्वा, नकुसनीप ॥गुरूः॥
॥१५४॥

पूजितं॥ अथकश्चिदीनवायि, प्रचण्डदवहदूजः॥ नस्याःपणादाचःदंगोनवंरलंजापकवान्॥ विमृश्यसंसानसुखंयनिशामाविषापमं
॥ःकिविक्त्वविनकासिद्धहमिममर्पमतः॥ सर्वपुमयलाकपु, सिद्धिहमिकत्रहितं॥ कायवाक्चित्तथागनसर्वरत्नणंमिति॥ ःत्रंणल
प्रवणुयिपवंयवाक्रमणवसमायात्॥ नेयालसवार्लहित॥ नापूयःसकलशान्ति, नयालहिसिदनंवां॥ ० ॥मनानथाधिकरलपद
दृकवान्मनिःजुतिनेनागनेवृद्धे, मुनिभिःपयुपगतकैः॥ महलोकेषुसर्वषुजम्बुद्वीपंपसिद्धकं॥ जंबुद्वीपंविशेषन, कंप्रसिद्धकं
श्चायाविरलविशेषानि, दमालयंप्रसिद्धकं॥ दमालयविशेषणनयालंचप्रसिद्धकं॥ नयालचविशेखन, गंरकतंपसिद्धकं॥ अनवेदव
नाशिश्च, दशिनजीशिश्चकादिभिः॥ सदासदासपूर्णुवि, गंसवयुप्रजादनः॥ तिसादसमहालाकं, यचकाभिपसिद्धकं॥ नथ्यनुणताःप्रश

॥स्वयंभु॥ देव नयालं गोनवमयि॥ अथ मंशंरु उत्सन्नार यथाऋषमानतासुथि॥ ततस्नीथेः थी(०ःपूर्णत्रु. काम्याजूयिव गोनवं॥ ॐ तद्गुणमयकृतं
॥१५८॥ नयालमण्डलमयि॥ अनन्तर्दिवेः संपूर्णशिंउ नूत्यन्नमाक्रुणक्रिमाद्दमहालावं. नयालमाहंगंनदि॥ श्रीस्वयंभुभूत्यनाव्र. सर्वक्रिगोनवम
दना॥ ॐ सुमहात्सूर्याल: यवाततः॥ धर्मयित्याजूयिवानेः केषिष्ठिधेः यविवृतः॥ त्राम्ह(योः क्रतियेवेतोकृतद्व. अनुजाति
तिः॥ तंगोलदंशजेः यूसेः श्रिशिश्वायियविवृतः॥ नाम्नावायि गोडवावं. क्रमणवगुणेनव॥ त्रिमाद्दम्रमहालावं. गोदागोवंवया
यितं॥ एकंगुणमयंनावं. शीघ्रसम्रजागृ॥ तस्मागोडाव्रनयाल. समयातःप्रचण्डता॥ प्रचण्डदेवहृयालः यत्याससमागतः॥ वि
श्वेषचनयालनिष्ठा श्वायियविवृतः॥ क्रमषवक्रमायातःप्रचण्डदेवहृतःगः॥ समायातातनयाल. शंरव्रप्रसक्रूतकं॥ शंरवःकृ ॥गुरु॥
॥१५८॥

153

त्रुमायातःशीशंरुंदर्शनिकृतं॥ शीशंरुंदर्शनिकृत्वा. यथाव्रयूजनंकृतं॥ यथाव्रयूजनंकृत्वानानायचावकेनयि॥ पृथ्वीधुरिश्वगत्वव्रदीयेनं
वश्यकेवयि॥ तस्थि यैवाम्ह(लेनादिक्रतियेवे(लेः सूद्रकेः॥ यंचायवानविधितिः यूजाकृतावंदितं॥ यंचयणामकेः केषिले(त्रिदस्यां ग
केनयि॥ प्रचण्डदेवः यत्याथि. तमाना मासशंरवं॥ अथ पचण्डदेवरुपस्य. मनस्थितक्विरुकं॥ शंराध्रदर्शनाजातं. पूर्णचित्तमिवमत
ः॥ यद्दश्रीतनिगोवन्दः समायातपूर्णमसि॥ तद्दत्तमनसिजातं. सुविपूर्णपूर्णमनः॥ नागधमनादादि दशा कुशलकमयिः॥ तस्त
र्दवियतिल्याक्काउरुमंवाविलत्यतं॥ ॐ सर्पपूर्णगुणयुक. प्रवज्यावर्यकंमतः॥ प्रवज्याचयकंकृत्वा. वज्राचार्यपदलरात्॥ ॐ तिसंविर
हृयालःयचक्रूउः स्वायितः॥ निश्वयंशंरुविनस्य. प्रवज्याविरुकंकृतं॥ प्रवज्याविरुकंयत्वा. स्वधर्मयितिनामस्य॥ कायवाक्चित्तलगंमन. प

॥स्वायंभु॥ ॥१५६॥

वज्ञामयिस्त्रीकृतं॥ एवञ्जामयिकृत्वा यथाश्चविधिरिवयि॥ यथायद्वर्गैः सर्व्वद्दिव्यनं मधुरुक्तममिमि॥ सर्व्वद्दुनयिनाथेश्व. यद्यस्तन
एवञ्चकं॥ मधुव्रचतुनाथेनश्रियोद्दसनकृतं॥ श्रियश्चदाकमयथा. शिक्षवर्यपदंलतत्॥ शिक्षवर्यपदंलब्ध्वा. वज्राचार्यपदंलब्धं॥
वज्राचार्यपदंलब्ध्वा. शान्तिकरनाममभूयि॥ प्रसिद्धनजनैःख्यातं. सर्व्वलोकमण्डले॥ गतयश्चि नामार्थं. योगिचर्याकृतंमयि॥ प्रत्य
हिदिनंप्रतिकृत्वा. श्रीस्वयंभूपूजनंकृतं॥ श्रीसंघपूजनंकृत्वा. नित्यपूजाप्रतिदिनं॥ यत्राश्चभूयिमथाङ्ग. पूष्पादिपूजनंकृतं॥ श्रायंका
लदीयपूजां. प्रतिदिनंस्तुतंकृतं॥ नानापुष्पैर्नानाधूपे. नानागन्धैश्चदीपकैः॥ नानानैवेद्यकैश्चापि. प्रतिदिनंप्रपूजितं॥ प्रदक्षिणंचा
पिकृत्वा. पंचप्रणाममकेनयि॥ प्रणामेश्चापिजुष्टांगे. प्रतिप्रत्यप्रतिदिनं॥ ध्यानशीलविविधन्यापन्नसतयानपूजानयि॥ पाथ्यामास ॥गुरुपू॥ ॥१५६॥

सुंथंशान्तिकराजगद्गुरुः॥ शान्तिकरनामाचार्यः नामार्थेनयथादृशं॥ सर्व्वेषांमयिलोकानां. शान्तिकृताविनायकः॥ शान्तिःयोगिकंव
ध्वंसुशिवानकमैनेयि॥ अंतनमलमनमादि. सर्व्वकर्मकृदांगुरुः॥ योगिनांयोगिविंनाथध्यानिनांध्याननायकः॥ मन्त्रिणांमंत्रविन्नाथ
प्रज्ञायायप्रभूयिषी॥ सर्व्वेषांमविज्ञानिनादवादवादीनामयि॥ शान्तिकरजगन्नाथः वज्रसत्त्वमिवस्थितः॥ सधर्मपालिनाचापि. भूतनया
लमण्डले॥ श्रियगणैःपरिवृत्य. संस्कृतप्रतिष्ठितं॥ संस्कृतप्रतिष्ठित्वा. भूतनयालमण्डले॥ सर्व्वेषामिवलोकानां. शास्तावज्रगुरुः स्थित
ः॥ यथासमौवज्रगुरुः ध्यानसमाधिसदासदा॥ तथैवशान्तिकृन्नाथः स्थितंरवनितंलवि॥ गृहीतंसंजयनयं. प्रज्ञाशिक्षयदमयि॥ सर्व्वेषांव
शुभसत्त्व एकशास्तावज्रगुरुः॥ दिव्यचक्षुर्दिव्यश्रोत्र दिव्यप्राणंतथापि॥ परचित्तज्ञानंचापि. पूर्व्वनिवासानुस्मृति॥ एवंषडभिज्ञापद

॥स्वयंभु॰
॥१५७॥

सलस्रदीघमृद्धिना॥ ततस्तत्रक्षं ख्यातं च वज्राचार्यपदमपि॥ गृहीतः सत्वसत्वतः यंचारिह्लासगङ्गाक्षाहृ॥ ततः ख्यातः सत्त्ववतवज्रा
चार्यखिलेजनैः॥ यूवजेदक्षिणेजेश्च. यश्चिमाहृतजेनयि॥ अन्यादिपक्षजेसर्वेमानितंपूजितंचसः॥ अतनयालजेसर्वेः तुष्कारिःक्र
त्रियेवयि॥ विश्वेश्वस्तुढकेः सर्वैः नष्टवांचसदाकृतं॥ ततवक्षासिनाचायि. शान्तिकरनामनवा॥ सदासदातनयालसर्वलोकाःसल
क्षितं॥ यथासर्वहृक्षासिना जैलोक्यचसुलक्षितं॥ शान्तिकरधाजार्यस. लक्षितंचायिसर्वदा॥ यितनाथकपूतंच. लक्षितंसर्वदाञ्जः
यि॥ तथेवकतनाथन. नयालंलक्षितंसदा॥ तस्मायत्तीसत्समीव. अतनिवयत्तिवकि॥ स्वरत्नक्षालक्षितंयत्नसर्वसुलक्षितं॥ साव
शान्तिकरनयत्तीसर्वनयालवासिना॥ चतुवर्णजिसीधांच. गुरुर्भासप्रसिद्धिकाः॥ सायिशान्तिकराचार्यः यत्नाचसदसर्वदा॥ यंचायचा

॥पुनः॥
॥१५७॥

नविधिभिः स्वगाननांप्रपूजितं॥ पुष्पधूपैश्च गन्धैश्च. दीपैनैवाद्यकैनयि॥ लेख्यापथे मघमासेः स्वानयाले समथाश्रयि॥ कालकालदिननागो
कयाश्चयत्निनासदा॥ स्वगाननां प्रपूजित्वा तस्मिं नयाल मण्डलं॥ मथलक्षादिकानुयीपन् अस्वावसावसावयि॥ इति त्रिवज्राश्रकानान्. न
यालसस्मिन्नानयि॥ पुष्पधूपादिभिः पूज्यैः मघमासेः स्वानयानेः॥ इत्थं सर्व्वपूर्यीथपु. सदायिपूजितं च सः॥ शान्तिकरश्चाचार्ययियत्ना
सदक्षिणेवृतः॥ सदानाजोवनयान्. सर्वयीथापयूजितं॥ इति त्रिह्लालावमानुष्याः अतनयालवासिनः॥ ब्राह्मणाः क्षत्रियावैश्याः शूद्राश्च सर्व्व
गतः॥ आचार्याश्चाचाजिनः अतजासर्वयीथकान्॥ सदासदाप्रपूजित्वा डलमंलसमरत्नं॥ अयिवाण्कपीथप्रपूजायाः एककल्पलं प्रलपलं॥
क्षेत्रयपीथपूजायाः वज्रसाधिकथाश्रयि॥ क्रमशश्चसंख्ययावा. शान्तिपूर्णिचवलधकं॥ इत्थं रत्नं प्रलङ्ग्वामाक्रयदं प्रलसलाभः॥ शान्तिकानायसाथ

॥स्वायंभु॰
॥१५६॥

श्रुत्वा स देवतत्सहितो मातृ॥ मननिशि एकचित्तेन पुष्पमतिमनुहृष्टं॥ पुष्पमतिं समस्तनात्र चित्तेन च विचार्यकं॥ मननमाव च कर्मणे एकचित्तं च भायित
तेनैकदाचित्स्थितवान वज्राचार्यगुणधीमता॥ श्रीस्वयंभूमादर्शनाज्ञानं कनुल्ला विस्मयमानसं॥ वज्रादि बुद्धभेस्मावेशः दशदिक् समागतः॥ तमिदिन च नाथ
वाद्यादि तं शांतनाथकं॥ अयं च श्रीशांतनाथं तत्र शवनिमिसं स्थितं॥ जांबुनद वीजकाय सुस्थितं तत्क्षणिमं नदि॥ निनस्थ युत संयुक्तं यं च नत्वेन संयुत॥ शं
स्तं च वज्रनत्वं च संस्थितं शांतनाथकं॥ शुभचिंतानजा सिद्धसम्भृतः प्रस्तादितं॥ तस्मात्वकानषाद वरयकानं चकितां॥ अथ वा चोनेय तेश्च तस्मिन्नेव मुखे
नयि॥ अस्मे च शांतनाथाय यदुक्तमर्मतत्रयं तु॥ इत्युक्तं कर्मकृतालयथा. शवजवत्वं शन्नत्वतं॥ शवजवत्वं रम्यात्र चान कर्म कृतं तत्र यन्तु॥ अनागतं च विधात्वा
लयाय कृतं जनेः॥ तस्मात्वा यस्तात्म्यात्र च नयात्मल्लश्री तिकर च वक्तु॥ तस्मिं च इति कं आगात इति शुभ स्वहृतं॥ इति सर्वं शुभाद्दत्ता वज्रनाः स्यात् दुःखशाणिनः ॥गुरुः॥
॥१५६॥

153

अस्याय शांतनाथस्यात्र गुणमार्गं मातुरत्वीदी॥ अधर्मेण गृहीतमनो च वंशवज्रवज्र॥ एवं हवि ध्यतिकालच तद्विध्यतिसृदिर्घ्यं॥ अज्ञान वाहि
नः सर्वसृद्यर्थः दुःखशागिनः॥ शं किसं विन्याश्च आचार्य मननमायि विचार्यकं॥ तन च कान णे नायि किं प्रकान च कमकृतं॥ शं तं सर्वयां च शसां नि
श्चयं श्रायुधं॥ श्रीघ्रमाचार्यः कृतं तद्धिनिवावणं॥ तस्याप्रकाशनयत्नः क्षितयाश्राधं गायतं॥ महताप्रमानेन एकनायि प्रस्तादितं॥ यमगिनाय
वनि च. महाप्रमाणं कषकषचा॥ एकतनश्रुयिसितयाणीयं हं संप्रसादितं॥ श्रीशांतुं स्वादनेन कृत्वा. वज्राचार्य गुणधीमता॥ जाह्नि गुणं कृतात्मथा. वज्र
कूट मिमि स्मृतं॥ एकमंशणीयं कूटं एकृतं स्वयंभुवं॥ शांतिकराचार्यशिनाशयनवज्र मिव स्थितः॥ अजेनतां जलाकेः दवे च मानुषेनयिः॥
अस्याय वर्कतस्यनामं. वज्रकूटप्रसिद्धकं॥ शांतिकराचार्य तावात्. सर्वदेवाचागताः॥ तिमादम्बान्मतालाकात् रवन्धि आसनागताः॥ शं श्रायि

॥स्वयंभु ॥१५८॥

चन्द्रवनागाजसुपर्णैस्संयविवृतः समागताश्च यालवज्रकूटचैत्यपर्वते ॥ यदा शान्तिकराचार्यः श्रीस्वयंभुरूपं कृतवान् ॥ एवं तस्मात्सुपर्याच नन्दनि
नां प्रथायितं ॥ तस्यां शिलायामुपनिरुद्धा दशकाष्ठा दिग्भिः ॥ स्थितस्सर्वार्थदिग्भेदकं विनव संस्कृतं गुरुः ॥ प्रथमं निर्मितावन महच्चित्रयाद्यादिकं ॥
पश्चादुत्तशिलयापितयापि विवरं कृतं ॥ यत्र यावानस्मिविवरेनवादिसर्व्वविकान् ॥ यानिकृतं च ह्यकला जम्बुसंस्थानलयहरत्नं ॥ तस्मिंश्चयापि
तं वसुं नवादिसर्व्वशीनव्यकान् ॥ श्रीस्वयंभु नृपतिः पुष्पवस्यानितं रत्नवृ ॥ ततः स्थितस्वामस्वयंभु चैत्ये नादयनाकदेवताः ॥ नानानत्नाञ्जसुदन
नु ऋजलिपूतयातितं ॥ धूनकाद्यः सगच्छवे कृष्णलैचविनूरदेवैः ॥ विनूयाद्यः सनागेन्द्र नैगवणः यक्षेसह ॥ चन्द्रः सूर्यः सनक्षत्रैः
अग्निवायूर्वस्तगंधर्वाः ॥ सस देवगणे ह्यार्द्र विवनयुजितसदा ॥ यामलोयामदैवेश तुषितगणः सतुषितैः ॥ निर्माणरतीः निर्मितैः ॥पुराः॥ ॥१५९॥

१५१

वशवर्तिसर्वर्तिभिः ॥ ब्रह्मापार्षदब्रह्मकायिकैः कायिकैः ॥ ब्रह्मपुरोहितैः दत्तैमहाब्रह्मासु च्छतिः ॥ पत्नीकारः यतिनाहेः प्रमाणाराश्च प्रनाम
केशा ॥ आभास्वरप्रभा सत्वैः सुदर्शिनैः ॥ अकनिष्ठ अकनिष्ठैः देवगणाः समागताः ॥ वज्रकूटचैत्यपर्वते दशदिग्भ्यः समागताः ॥ तत्रागतानानाक
देवाः विचरन्दर्शनतत्परान् ॥ सुसंखैः वरञ्जलिभिः विचरणायसंयापितं ॥ ॐ नमस्तत्रन्वविचरन् श्रीस्वयंभु पूजा कृतवान् ॥ पुनःपुनः प्रणिप
त्यापूर्व्वविचसूत्रोस्तवं ॥ अथ शान्तिकराचार्यः यतिनासहसंस्थितः ॥ ततगतासर्वदेवानदर्शनं समाहतं ॥ पुष्पधूपे च गन्धदीपनैवाद्यवेनयि ॥
सुमनादिभिः पुष्पश्च शान्तिकरं चपूजितं ॥ शान्तिकरं प्रदक्षिणा देवनागायुवन्दनः ॥ विज्ञापितशान्तिकरं सर्वदेवनागैर्वृतः ॥ तस्माच्छान्तिकरनव
यरिवकायिकार्य वाकिं ॥ सुस्मरां वचः स्तुदचिप्रयाजतं च विहितं ॥ एवमुक्तुसुपिसंघ शान्तिकरवज्रगुरुः ॥ ॐ दृदादिपथादाशा देवानुमाच

॥स्वयंभु॰ ॥१७०॥
धीपुवं॥ थ्व न्हाय्‌ यदेवनागाः थ्वधं मम कार्य धुंकं॥ स्वयंभुयात बिन्तिनायां, एकं चैत्य प्रथायनं॥ ब्राह्मणादिलक्षणेन, युक्त न चक्रमन्दं थ्व किह्नाला, सु
पियूयंधीयंक वर्द्धमानं॥ अथ नल चक्र श्लोक वृद्धस्वर्गमोक्षकं॥ तथा देवान पिंदवान्‌ लोकपाला नुवाचसः॥ लोकपाला लोकपालाश्च विश्वकर्म्मा
गणाभूयि॥ शान्तिमन्तु थ्व छिल्लायां, उयनि चैत्यकमयि॥ ब्राह्मणादिलक्षणेन युयंधीयं विवर्द्धं॥ सावंतीदिति युक्त साकवर्द्धनमयि॥ एवं
युक्तं वमधायि विश्वकर्म्मा देवगणाः॥ संविविलिंलोकपालस्थ मामं गीचसकियतं॥ थ्व थ्वकं विविधाश्रयि, अनवांकास्थकानयि॥ मृत्तिकादिवि
विधाश्रयंवृनदादिभ्रकाद्‌॥ प्रथमं थ्व नुवाऽन, समयकां यनिन क्रया॥ स्वयंभुयनिचैत्यव, शमाय विश्किनंरचन्‌॥ नमायियक्रनाअन, यक्त
गणेः यनिवृकः॥ स्वयंभुचैत्यवनाय, पूजितंकनाकि मृत्तिकान्‌॥ ववूलो यिना गम्भार्ड, सगर्भ सवर्णघटं॥ जलन मृत्तिकाश्रयि, संयनिमदितं ॥गुरुभ्यः॥ ॥१६०॥

कृतं॥ विश्वनयिदेवनागाः नामशिरश्चयनिवृतः॥ थ्व श्लोकां कनायच, तस्मै मृत्तिकुंचज्ञानयकु॥ यमायिदेवनागाश्च किंकरैश्च यनिवृतः॥ स्वयंभुचै
त्यंकृता यं थ्व स्रुकाः कानितं मुदा॥ वायुनयिदेवनाग स्वचूलिरिसमन्वतः॥ सवंवथ्व सूकांवायि, संसर्गादिविशेषतः॥ नैऋत्यन कसनागः वा
कसश्च यनिवृतः॥ ज्ञादिशत्रुन दसनं थ्व तिकांस्तउयायितं॥ विश्वकर्म्मादयदेवाः थ्व स्थिकास्वपूजितं॥ समग्रास्वर्वसमानियभूमिदश्वयवक
तं॥ अग्निनयिलोकयानः स्वचूलिरिसमन्वतः॥ सर्वाव थ्व स्थिकांवायि संयासदिसमन्वितः॥ थ्व शानतश्चमहादेवः स्वगणैश्च समन्वयि॥ देवांव
थ्व स्थिकां वायि समानिथातु यर्वधित॥ थ्व सं सर्वदेवैः लोकैः देशे महोत्सवेनयि, ॥शान्तिकनलरावाञ्च, ततः थ्व सचैत्यंकृतं॥ प्रथमं विश्वकमारि
ः देवतारिः कलशंकृतं॥ ततश्चादि सिद्धिविद्य, यष्टिकानायनं कृतं॥ चन्द्रसूर्यादिताराः तद्‌ यनिगलंकृतं॥ नवयुगादि सुवर्णतिलकं संदंश

।।स्वयंभु० तिच।। तस्यायतिदल्लि पद्मानवरत्नाजेः कर्णमुदा।। स्वस्थाने स्थितं कल्पा विश्वकर्मैः च संस्कृतं।। प्रथमं चक्रं त्रयस्त्रिंशद्देवैः स्वर्गालोकेनयि।।
।।१६५।। जांबूनदादि सुवर्णे विश्वकर्मणि संस्कृतं।। द्वितीय चक्रं यामश्च यामगालेः यन्निर्मितः।। तथैव संस्कृतं शुद्धं समम कनः सुशोभितं।। तृतीय
चक्रं तुषिताः तुषिताद्ववालेः।। संपूर्णवज्रं चक्रमहाप्रमाणकमयि।। चतुर्थं निर्माणरतिदेवैश्चक्रं च संस्कृतं।। सर्वनिर्माणरतिभिः सुवै
शोभितं च कारितं।। पंचमं परनिर्मितवशवर्तिभिः संस्कृतं।। सर्वसर्वकलिरिश्च स्नाईंडूः तुंबुनमिति।। षष्ठं च ब्रह्म पार्षद्यैः स्वरुवनगालेस्य
दि।। चक्रं च विविधं रत्नं कनं चायि सुदासुयि।। सप्तमं ब्रह्मकायिकः कायिकगालेश्चवृक्तः।। नूतनं कनकं चक्रं च, सुदाचायिकनमयि।। अष्टमं
ब्रह्म पूर्वादिवः देवैश्चायि संस्कृतं।। विविधं च विचित्रायि, सुरार्थ च सुशोभितं।। नवमं सद्ब्रह्मादिश्च, ब्रह्मगालेयनिर्वृतं।। नूतनं च विनचक्र ।।गुरुः।।
।।१६५।।

सुरार्थसुमादितं।। दशमं यन्निर्लरिश्च, यनिलारगालेनयि।। कर्णं च नूतनं चक्रं, समसमकः सुशोभितं।। एकादशसुप्रभाले, शोभमालेगाले
नयि।। नूतनं कनकं चक्रं च, सुशोभितं यनिवृतं।। द्वादश स्वाभासुनः स्वकृतं देवतारिश्च।। चक्रं सुवर्णविचित्रं, सुरार्थशोभितमनच।। तथा
दशचक्रावलिं सुदर्शनश्चरणच।। सुदर्शनगालेस्नार्थं, सुरार्थकनकशोभित।। ततः पश्चादकनिष्ठ शोभः कनिष्ठगालेनयि।। विश्वमणिरवसि
तं च सुरार्थशोभितमनच।। तद्वायनि सुखावतः श्रीशत्रुमनि तायुषः।। सास्वादि सर्वह्लिनाथैः कृतं स्तुतं सध्वजकं।। विश्वकर्मा देवनाथ च स्तु
दिक्षु मध्यगतानू।। स्वयंयामासमाधन, चतुर्नानागणासुयि।। पूर्वकाले च चतुर्दशं, दक्षिणे चायितारकं।। पश्चिमञाखनचाय, मायासि
द्धि जिनानयि।। लोचना मामकी तारा पाण्डरा च कामगणाः।। चतुर्विदिक्षु संस्थाय संस्थापितं शान्तिकरं।। स्तूतं सं पञ्चुहितात्र वज्राचार्यः शान्तिकरः

॥स्वायंभु॰ ॥१६२॥

सर्वमयत्यानित्येश्च विविधविधानकेनयि॥ ब्रनिष्ठादिकनं यहूं सपूजिदिरिर्विसृतं॥ श्रीस्वयंभूं यजनाम्ना संचकान अगात् गुरुः॥ अथ
नयाल्लजैलाकैः अभ्यागजनयि॥ मंजुश्री कृतनाम्नाच धर्मधातुं प्रपूजितं॥ स्वायंभर्मधातुनाथः तस्याश्च अनुव्रतासिरिः नानायजन वि
सदाप्रपूजितं॥ पुष्पधूपैश्च दीपैश्च. गान्धैनवैद्यकैः॥ दीयमाल्याभिशूलैश्च. छत्रध्वजैः वितानकैः॥ दिग्मालाभिः
पताकैश्च. नानाविधिस्तुविमानैः॥ प्रतिदिनं प्रतिनाथे. तस्मै सदाप्रपूजितं॥ अनुत्रैनत्राश्चापि. स नूआदयमानवाः॥ नवकैश्च
पाताल्लजैः सदातस्मै प्रपूजितं॥ कतंस्तूपं लक्षणां यस्य यत्स्व महात्मना॥ स्तूपं स्तुत्याकृतिसायमेशयं ध्वजं॥ कदनकन मेरुयथेश्वरं पूजाय
र्वितं॥ शान्तिकन आचार्यो कतंपूजाप्रवर्तकः॥ अनगकर्मतिर्युक्तं मञ्जुश्री धातुकायनि॥ गोपुच्छ आरब्धं चैत्यं वज्रतंलक्षणं सुपितं॥ दशारित्याकयो ॥गुरुः॥ ॥१६२॥

15.

लश्चतस्मात्सर्वंकमकृतं॥ विविधविधानकैश्चापि पूजापाचेषु कमयि॥ विश्वकर्मारिदेवेश्च तस्मै सदासुलक्ष्णाः॥ यकिकृतं विधिरिश्च समक
तः स्तुगोरितं॥ वज्रायपिकलशं चवत्र श्रथागतनयि॥ तथायनिगलं चापि नवचक्रं तथायनि॥ तथायत्रिदृष्टिं चं सर्वलक्षणसत्कृतं॥
नवनाक विशुद्ध त्वान्नवचक्रं च सत्कृतं॥ अतीतप्रत्युत्पन्नानां नाथागतानां धातुकं॥ नवचक्रप्रयुक्तेन. विश्वकर्मविरचितं॥ शान्तिकविधि
विधानैः सआचार्यः शान्तिकनः॥ कृष्णतिष्ठादिकसपूर्णचैत्यं पूजागकमयि॥ दशत्रजमपित्रस्ताणं देनवंनागनाजकं॥ स्तूपं सुसंपूर्णपूर्णं
नपूजातेवसंस्थापितं॥ अनायिनायकलाकैश्च. अनुत्रैनत्रैनयि॥ नानापचानविधिभिः सदासदाप्रपूजितं॥ पुष्पधूपैश्च गान्धैः. दीपैर्न
वैद्यैश्च पुर्णैः॥ अनगविविधिरिश्चापि तस्मै सदाप्रपूजितं॥ यपियावामनुष्याश्च तहितेवान्सदाकृतं तत्पूष्पप्रणादाश्च माक्षपदं प्रलप्स्यतं॥

॥स्वायम्भु॰ ॥१६३॥

मञ्जुदेवश्चापि समायात्र स्थापयित्वा चीनमताः ॥ तथा तत्र प्रभा याह्वानादर्शनाः स्वर्गवासाः ॥ ततो निर्म्मलादिसमानुष्याः सुरनागासुरनागासुपि ॥ स
दा सदा तस्मिं चैत्यं पूजाकर्म्मं सुदासुपि ॥ ततः सुपि स आचार्यः शाक्यकन्यकान्तः ॥ एकचैत्यं प्रतिष्ठाप्य मञ्जुदेवप्रसादतः ॥ प्रतिष्ठादिवि
धिं चापि शास्त्रोक्तविधिना सुपि ॥ शाक्यकन्यः स आचार्यः स्वस्तु चैत्यं कर्म्म मिति ॥ यत्र मञ्जुदेवाचार्यः मण्डलं स्थापितं नित्यं ॥ धर्म्मश्रीनामवि
हारस्थितदिक्‌आश्रमान् ॥ ततस्तु द्वादशस्थानां सुरदेवापयसुपि ॥ सः शान्तमण्डलं सह एकचैत्यं प्रथापितं ॥ वज्रधातुलक्षणेन एकचै
त्यं प्रथापितं ॥ देवतान्तरित्सं पूजकसमन्वितः स्वयोरितं ॥ यत्र मञ्जुदेवस्तत्र मञ्जुश्री मण्डलं ततो ॥ पूजाकर्म्मं यच्च यावाना नानाविद्याप्रलक्षणं ॥
मञ्जुदेवकर्म्मं नायिमं श्रीदेवस्थापितं ॥ धर्म्मधातुवागीश्वरं मञ्जुश्री मण्डलं मिति ॥ ततो निर्मिलं मण्डलं च सुरनागासुरनागासुपि ॥ मानुष्यासुपि त ॥गुरूः॥ ॥१६३॥

स्मिंश्च सदा सदा पूजाकर्म्मं ॥ पुष्पधूपैश्च गन्धैश्च दीपैर्नैवेद्यकैर्नयि ॥ सुरवेलिखितैर्मन्त्रैः पूर्णकं पूजाकर्म ॥ यच्च यावामनुष्याश्चैत्ये स्वाश्च
नाकआसुपि ॥ सदा तत्र पूजितास्तु सर्वविद्याप्रलक्षणं ॥ शिल्पं तुलादि उद्यानं लिपिसुरवं चित्रकं ॥ ग्रन्थशास्त्रं कर्म्मं सर्वं तस्याप्रसादिकं ॥ ततो नि
र्मलाश्च मानुष्याः सर्वविद्याः प्रलाभिन ॥ तस्मिंश्च सर्वदा कालं धनीभूतिश्च पूजिता ॥ देवाः सन्निधानिश्च सर्वदेवा मञ्जुश्री च ॥ तस्मात् कर्म्मेव
पुष्कार्यधनश्रीविधिं यथेन ॥ धनश्रीयाथ पूजायाः सर्वसिद्धिप्रलक्षणं ॥ ततस्तत्र सर्वमानुष्याः तस्मिंसदा पूजितं ॥ अनीकागतेन बुद्धैः प्र
त्येकबुद्धागतैः ॥ सुरानागैर्मानुष्यैश्च तस्मिंसदा पूजितं ॥ ततः प्रभृति सुरसेवागोशृङ्गपर्वतं मम ॥ मञ्जुश्रीसंस्थचैत्यं गोशृङ्गेतः स्वसिद्धि
तो ॥ ततः स धर्म्माचार्यः पञ्चपक्तिं प्रथापितं ॥ पञ्चकर्म्मप्रतिष्ठाय संस्थापितं कनकादयि ॥ शाक्यपुत्रान् भिक्षुन् सम्बन्धाजगदाश्रयः ॥ वर्स्त

॥स्वायंभु॰ ॥१६४॥

नावसुपुन्नवकिर्वजियुवनपुर॥ नागपुर्यां विवरणः वायुवायुपुरं॒ऽःति॥ पंचरत्नमालदवांच, तासमथापितं गुन्शाश्रयिचा॥ पूर्वशान्तिकराव
यः शान्तिपुरं प्रथापितं॥ महाप्रमानं च गदं, चतुरिक्षु शोभितं॥ पूर्वपश्चिमयायामं पूर्वरिस्मं मुखमयि॥ दक्षिणोत्तरन आयामं सर्वत्रवि
वलनदि॥ एकमावणशोरंच, गवाक्षान्वं चकानयि॥ महाप्रमाणयुक्तसमकः शोभितं॥ सुवर्णपट्टलयुक्तं, उपविपुनिकुविनं॥ कनक
नवविनंयि, सर्वध्वजसेनलंकृतं॥ अनगेः पताकेयुक्तं घण्टाश्चयिसमन्ततः॥ शोभितं च समन्तत, शान्तिपुरं प्रसिद्धकं॥ भूलकनन
वकाश्च मध्येसद्भुक्तं॥ महावीनसमवंच, प्रज्ञापायं च स्थापितं॥ शत्रयावामनुष्याश्च, नत्रिपूजाविधिकृतं॥ शान्त्यादिदलल अर्थमं
ऊपदं पलराशं॥ द्वितीयं च पुरुषंच, गरुडान्नेप्रथापितं॥ सुवर्णध्वजसंयुक्तं, एकपत्रं प्रसिद्धकं॥ शीवसंधनांचदवी, जलनणअपि ॥गुरुः॥ ॥१६४॥

132

मदा॥ शान्तिकरः सिद्धावार्यऽःतं पुरं प्रथापितं॥ मनुष्याः शत्रयानरसे, आन्यादिदेवीदिपूजितं॥ नवरत्नसुमणाका, आन्यादिदेवीदिसंपदं॥
लक्ष्मीवायुपुरंच, अंगुनत्रसथापितं॥ वायुरेवचंसकिमहाकानस्वनुर्यकं॥ शत्रयावामनुष्याश्च, दिव्यादिविधिपूजितं॥ नस्मात्पुण्यपश्चा
ताद्वतिर्यश्च नपलधनचतुर्थमग्निदचप्रथापितं॥ महाप्रनेश्वरावाफ्रज्ञातुओयदकं नदि॥ शत्रयावामानुष्याश्च, मग्नमासे पुपपूजितं॥ नस्य
पुण्यपश्चादाच, अग्निरयं नदिकदा॥ पंचमीनागपुरंच, नृष्णादिनागराजकात्॥ थापितं विधिरितनः शान्तिकानउगकुनु॥ शत्रयावामन
ष्याश्च इत्यादिपंचत्रामृते नागेशसत्यः पुष्काश्चअन्तविसूत्रायंनदि॥ ऽःतपंचगणेयुक्तं पंचपत्निंप्रपूजितं॥ नवांपुण्यपश्चादाचरत्नंउ
मपलरानगाशान्तिपष्ठिचवर्णांचअग्निवालजलमनादिकं॥ नत्तवरत्नसंपाकारचकीमनुआदयाः पृथक्निंपपूजाचपृथक्लराणं॥ सर्व

॥स्वयंभु॥ ॥१६५॥ पूलिपपूजाश्च सर्वदिग्लं पलतत्॥ ॐ निमल्लावमानुषाः श्रुतजाश्रुयि॥ सदासदाप्रमादेन. यत्र यत्र पूजितं॥ ॐ नतं यं यत्र पृथिवीदीक्षं संस्था
पितं जगद्गुरुः॥ शान्तिकरः सिद्धाचार्यः मादनयत्रासदा॥ ततः यथाक्रमाचार्यः शान्तिकरः सिद्धगुरुः यंत्रमाचरित्वेनवीन्॥ शीघ्रसंस्थापि
ततनन्॥ प्रथमं शान्तिपुरस्य. दक्षिणस्यां दिसि श्रुयि॥ पृथ्वीरेनवं श्रुयित्व. संस्थापितं जगद्गुरुः॥ द्वितीयं सद्गुरुः पूर्व. मार्गे वदयत्र श्रुधः॥
श्रुत्वेनवं वनिदं वंततापि स्थापितमपि॥ तृतीयं यवतस्याधयूववायि दिग्ग श्रुयि॥ तजरेन वंयातानारवं स्थापितं जगद्गुरुः॥ चतुर्थत
पर्वतस्यानेऋत्यां विदिशि वन॥ वायुरेन वंद्यानरवं संस्थापितं वज्रगुरुः॥ पञ्चमं तस्योत्तिमायां दिशि पर्वत श्रुयि॥ खरेन वं संस्थाख्याय. सं
स्थापितं शान्तिकरः॥ ॐ स्तियं चरेन वं. विधिविधानेः पूजितं॥ ततनायं वगातिंव. तलरेवकदावत॥ ततस्तापि षष्ठं विचित्र पूर्वमा ॥गुरुः॥ ॥१६५॥

१३२

तोश्रुधेयतोनृत्यरेन वं संस्थापितं वनयितं गुरुः॥ येत्र यावा मानुष्याश्च रेन व विधियुक्तके॥ षष्ठरेन व प्रणादात् षमतिं वनलयत॥ तत
श्चतांतीती दवाय त्रयुक्तशतवृतः॥ श्रीस्वयंभुप्रतिमाग्रे. ददितस्य सं स्थापितं॥ यत्र यावा मनुष्याश्च. यं वायत्रानन्द श्रुयि॥ मध्यस्थानादिरिः प्रत्ने
ःमान्ते बलिरितिमीतन्ते॥ लक्षेपये॥ स्नानैः यानैः तकपीआतिस्यां प्रपूजितं॥ ततः पुष्पप्रणादाश्चतजागुरुश्री स्वयंदेवान्॥ ॐ तिस्रान्ता
चमानुष्याः तस्या (?)वासदाहताः पृतयया मनुष्याश्च निवासियदलततु॥ श्रुतजानुलाकीः (?)वापिवीद्ध(?)वकाः॥ दानीस्याश्रुयिय
क्षिप्याःसदासदासनक्तितं॥ श्रुथवानयजातजाश्च. वीद्याश्रुयिसे वाक्यतं॥ सानिस्याश्रुयिकृष्ट्त. सदावमानीतमिति॥ सर्वेषामपि चैव स्थानां
वदिविदानश्राश्रम॥ श्रुतीतवृद्धश्राग्र्यास सदाविघ्नाम्लत्ति तं॥ ॐ स्यावं च प्रकाप्रणस्वयंतोश्च प्रतावतः दानीस्याश्रुयिदयावश्रुतकिंत

॥स्वयंभु॰ ॥१६६॥

नलक्षितं॥ ततः पश्चाद्दक नामं कालिनागं च स्थापितं॥ ततश्च पूर्वभागे च मध्याद्देउ कृत्वा षनं॥ एवं च यावा मानुष्याश्च यदि श्मिंन च पिकतसे
नामयपुष्कच्च स्थियुर्दुरविद्यानि॥ दक्षिणे इन्धिः शकलैः माक्षिके न कृते घृतैः॥ यालाश्चा क्षिनागपुष्कच्च हि हलं नरायता॥ ततापि च द्वागाल
छोनु सिंचन प्रथापितं॥ शान्तिकरः सिद्धाचार्यः कर्मसर्वप्रसिद्धकाम्॥ प्रथमं पूर्वमुखं नापि सर्वमुखं गालेन तथाश्च लेवयाश्चलासदाविघ्ना
द्युनश्चितं॥ यश्चादपि च कुदिश्च वनस्यावाश्च सिंचितं॥ चत्वायापि मण्डलाच शान्तिकरः प्रथापितं: मानादिइस्थ विघ्नांश्च, श्रीघनाश्चायपाला
यत्र॥ चत्वारनागराजवन मण्डलं स्थापितं गुरुः॥ विशेषेः कार्तिकमासपूर्णमास्यांदिनभूपि॥ यं च ब्रीहीं प्रक्षिप्यन्, प्रदक्षिणान्मुदाश्चतं॥ भून
गवाश्याश्चाश्वेश्च भवनीति प्रस्त्रा तक्षोपदक्षिणानसंख्यानु च कृत्य लंपललयता॥ भूरगाभूनगाः सत्ताः से स्मादं च प्रदक्षिणं॥ एवं च यावा मृदाकृत्वा

॥गुरुः॥ ॥१६६॥

152

सर्वांविघ्नान्दूरीकृतं॥ ॐ ह्रूं गुणमयश्च, सदासतस्ताविमाः॥ तत्पूर्वनिरितिकाद्य, देवाश्च कृत्वा बलिं तं॥ प्रत्यजित्रवंतिदक्षादश्चनायकता
ः॥ सर्वेषामालजालाका सदाकृत सुवासितं॥ पूर्वाच्चपुथिके न वर्द्धनाकृत्वा बलिनात्॥ श्रीस्वयंभू जगन्नाथं सदापूजाकृतमितिं॥ धूपेधूपे च दीपश्च
नाश्चैनेवद्यकैनयो॥ वस्त्रध्वज छत्रादि विविधेश्च पताकैः॥ ॐ ह्रूं पुण्यार्थं गोनवस्त्रः ॐ ह्रां दिनकराभूपि॥ प्रतिमनि प्रतिमासपूजा, सर्वार्थकंच
तं: ॐ मि ह्लतायुर्वांश्चियान्नात्मप्रैश्च तामयशंशुचं॥ सदासदाप्रब्रज्याश्च, सर्वांचनितयद्दंलरान्॥ विश्वासास मलालाभ, गरुत्सादश्चाननदि॥
श्री स्वयंभूपूजा(सं)नात् इच्छाज्ञानवृत्तमित्र॥ एवं मे श्रुय कालश्री काश्यप सदामत॥ शान्तिकरनामाचार्यः प्रथे त्रेस्वस्ता बुद्धिना॥ नागसंल
शिन, वलसविलासयुक्तानाकपि इलरियद सत्वलाकस्वश्वर्शगाः॥ प्रगुप महिमा प्रवृ, नागनाथसंस्थिसत्रगालाबित्रालनयुक्त॥ ०॥

॥स्वयंभू०॥ ॥ ॥ॐ॥ इति श्री स्वायंभुपुराणे गोशृंगपर्व्वत स्वयंभु चैत्य समुद्भव कथा धर्मधातु वागीश्वर उत्पाना नाम सप्तमोऽध्यायः॥

॥१६७॥ ॥ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नेपालस्य च माहात्म्यं ॥ सिद्धक्षेत्रमिदं चाहं शृणु मैत्रेय सादरं ॥ महादेवी स्वयंभू मध्ये नमति

यत्र सर्वदा सत्त्वहिताय बुद्ध लोकाधि नेपाले वसति नामयः ॥ अनेकैः सुगताद्यैः नानामंगलयुक्तिनः ॥ प्रसादाद् धी स्वयंभुवः ॥ तदाप्रभृति

पदेवं ॥ अनन्ता ब्रह्मणाश्चापि, क्षत्रिया वैश्यजातयः शूद्रादयश्च जात्य, अन्त्यजजातयः यो तु जाति दक्षिणाजाश्च, पश्चिमात्रे ऌतवा अपि

॥ सेवति श्री स्वयंभुं प्रपूजितं ॥ पूर्व्वाभिमन्यका नयना मीर्थजातं सयत्नतात् ॥ यौथं चापि विधियुक्तान्नि सेवेत संतुपूजितं ॥ प्रतिदिनप्र

तिसम्, अनन्तनयाल वासिनि ॥ सदा सदा धर्म्मधातुं, श्री स्वयंभुं प्रपूजितं ॥ यं चाय चाल विधिरिः श्रद्धा रितायनं न वि ॥ दीपमालादिरि ॥गुरूः॥ ॥१६७॥

दीपैः महादीपेश्च यियुदा ॥ यद्द वाथादिर्भिः श्रद्धे विधिविधान विलेपनैः ॥ प्रतिदिन प्रणामेन सर्व्वाचिन प्रपूजितं ॥ अथायन्नरकालेन दुर्भिक्षेण कृपा

नवानू ॥ सप्तसस्य स्तन स्थूदं वृष्टिदाशं जनालयं ॥ वर्षाकाल समन्नकाल मङ्गिलिल अपि ॥ वसन्त ग्रीष्मकाल, नजाउ वृष्टिक मयि ॥ पूर्व्व

गुण मय अन्तमंगलेन सपुत्रिकं ॥ कदाचिदपि काल वसप्त वर्षन्ति वृष्टिका ॥ वृष्टिराव विनाशयेत् ॥ अनन्तनयाल ॥ महदीमिऊप दवावृष्टि

दायाव मदुतं ॥ ऋतुं वृक्ष विनाशावानू अनन्तनयालवासिनः चतुवर्ण्णादय लोका, दुर्भिक्षमयि पायितं ॥ दुर्भिक्षं पायिताश्चापि, क्रियावा

पुत्रु सापि ॥ मानुषा श्च यश वश्व सुलर्थदुःखयी दिनाः ॥ अनन्तनयालजाः सर्व्वे, अनाशा नताअपि ॥ मतच वाशितः सर्व्वे, मदद्दु खंस

यायिता ॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राश्च अन्त्यजातयः ॥ दृष्टिशायसमायुक्ता, तसद्दु दुःखे ॥ तत्काल स वद्दयः गुप्तकाम दवीमत

१३५

॥स्वायंभु॰ नू॥ सत्वान्नविनतान्नाकदुःखमनुगमसस्कृतः॥ धर्मागुणवांश्चालिसुगतस्तदागतावी॥ एकदिनसमुसंस्थित्वापामातासन्वउपनि॥ एकाकीआ
॥१६८॥ संस्थित्वावामदसकथानकं॥ थायितादकविषतन. एकंवध्यानध्यायितं॥ धिगांसमावननाज्ञतां मयायिनाजनंकनानु॥ सर्वप्रजांकरुणांचवा
स्थस्थितनकितांकदृस्ताय. वयथायास्मिसतादृष्टाज्ञकिंवदतं॥ सर्वप्रजासुलज्ञायनुमनर्थनृतनच॥ धिग्मसुदुःखितानांप्रजानांयालननः
दि॥ दृष्ट्वति दुःखं विविलासः प्रसादायनिसंस्थितं॥ नमोबुद्धायधर्माय. संघायवायतांरव॥ मांसदुःखितंमायीदृष्टावकनूनाकनु॥ दृष्ट्
ति संतुअनुस्मरत्रगतिपतिस्वयंभू॥ तत्रदिग्मुखंसंस्थित्वा. नमितवपुनःपुनः॥ शसंताद नाथपूर्व. नाथमानुष्यानां॥ मांयायीदुःखि
तादृष्टाकनूणाकनुसिप्रकं॥ अतिनाथागतकालप्रयस्त तज्ञयितथा॥ राजसमस्तानांमध्ये. मत्पादृशंदुःखिंनदि॥ ज्ञात्वतिसर्वज्ञनाथ. संघ ॥गुरुः॥
॥१६८॥

१३३

मस्कद्यांकनू॥ प्रजानामर्थेदुःखिनयायायीवनउत्कसि॥ विज्ञामियांपनसातःकष्टंपायाधमास्तादृशं॥ किंकर्यात्कृतयासादयनःसुधि
तःप्रजाः॥ सतांकष्टंचनयालमनयायसत्वाष्ठिन॥ दुःखिताःसर्वसप्रजाःश्रुत्वनयामस्ताःदृष्टि॥ दानाधिकष्टमांयायिंमत्वादृशं
त्रिदृवन॥ कस्मिंविन्नूतनवाक्य. पृथिवपुरुषउनदि॥ सुतमपितयाल्लणःश्रमाकलःसावसृजः॥ धिग्माधिग्मांचनाथ. अनाथ
जाकुगतिहि॥ कुतदसकलसनकृतदिशिगयामिच॥ नाद्वस्थियायानासाय. प्रजानांपालानायच॥ दृष्टिविलासरयालःशरणं
मदद्येनृप॥ अहंएकाकिनःस्थित्वा. मनसाविकनांयता॥ कायवाचीकृत्वेमुद्रकासंस्थितानु॥ निश्चियंमनसिधृत्वा. श्रीस्वयंभू
म्भूणांकुतंअनयथायीस्वयंसांःप्रसादनसंस्थायकवानु॥ गुणकामदेवराजा. मनस्थितकविरुकं॥ एकचित्रसःस्मृधाजानाम

॥स्वयंभू॥ ॥नमिच॥ मनसा वुद्धिमावन उकत्तनुस्त तं तवत्॥ ततः लोथः गुनुनाथः शान्तिकरः प्रसिधकः॥ साङ्गं गुसिमनिथान शान्तियुतप

॥१६९॥ निथिन गतगत्वानस्निंगतो विहृत्य यामिनि निश्चयं॥ ततः निमश्यसिचधृत्वा निश्चयं स्वेत्कृतं चरः॥ निश्चयं मनसि कृत्वा सर्वेषामं तिस्या मनि

॥सर्वप्रजानां मध्य च गणकाम उवाच सः॥ शमक्तीनः प्रजाश्चयियुष्माकं श्रुनिदुःखिनामयाह्वात्वायि तावनयुष्मत्वं वचामिश्रुयिगा

र्थं गयर्वगशान्तिकरा विहृसिद्धाचार्थसिनमस्य यंकृयिनि विवर्धयित्॥ अहं यियुष्मा तिस्माद्भगी स्वयरुख्च यर्वन॥ विह्वाय यामिगत्वा च

शान्तिकरगुनावयि॥ सामागीम यियुश्वा तिः श्रीग्रंमजि कर्व ध्वयय वानसुविधिं शान्तिकरं पूजायचा॥ एवमुक्त्वा श्रुयिसय गु

णकामस्य मन्दिना॥ प्रजाश्चयिमुखेक्षण कारयामास बुद्धकान्॥ मनसादव स्यासिद्ध व वमायाथि वसाव॥ ततः स समगीघणशामगीप ॥गुनूः॥

॥१६९॥

गुकीयंगा॥ ततः सामागी सयुद्धुगुणकामकृदादयिः प्रजारिस्माहं वजगामसं तु मण्डिलं॥ यत्र शान्तिकराचार्यः संस्थितः शास्त्रवेत्

यि॥ ततगत्वा प्रमादनचवाविधि पूजितं॥ प्रथमं मंत्री स्वयंभुवपचाय चाग्रेः पूजिताम॥ यत्निय प्रमादनचकान संप्रदक्षिणा॥ यु

थमुयादिदिः पूर्वैः श्रीस्वयंभु प्रपूजितं॥ ततः यश्चाद मात्यादि सर्वेन प्रजाः प्रपूजितं॥ वेत्रिरवं चप्रणामेश्च मुखागेश्चायिसे त्रिव॥ श्री

स्वयंभुवमष्टारं यतियपरयचकान ता॥ ततः यश्चात्वातिकनः यत्र तिष्ठति च०चै॥ ततगत्वा सनाश्रायि शान्तिकरं प्रपूजितं॥ धूपयधूया

दिदिः पुष्पैः शान्तिकरं संप्रणक्तिका॥ पूजायश्चात्सलागारिः श्रुजवेनं अलिंक्षिपत्॥ द्वयानलादयुगलं नमस्कृत्य समादितः॥ कृतां

अलियुक तस्थ्य सिनमसं उवाच सः॥ भगवन्कथयदितदवयाचेनतयिवचाम्यहं॥ लोकस्य दुःखिनादव दुःर्भिक्षकताग्रयनं॥र

॥स्वयंभु॥
॥१७०॥

गवन्त्वद व. आक्किकनःआस्मासुनाः॥ सर्व्वयायउआनांवश्रुत्यर्थदुःखघुडुनां॥ श्रुयिवा॥ थुनंनविस्यांवह्लाव. सर्व्वज्ञानंल्ववानयि॥ म
दुःखपुजामयिनत्वज्ञानासिमनाथ॥ ययिदुःखंसर्थ्यंनथउआः दुःखमुसस्थ्यावं॥ ॐ नं मविरूविशुद्धं ल्ववाह्लाव्यासिसन्त्रश्या॥ लगआकि
कनावार्य. मलांथ्यादयाक्वनु॥ शीघ्रंवृत्तींसपुर्त्तुयकर्यव्वनुवमकुआ॥ मलामअर्थनदिनाथ. प्रज्ञालःसर्व्वलश्रुयि॥ धमिकीनाडिअनु
लःदयाकनुंवसत्पुला॥ मनुष्याआमुञ्जनाथ. दवानांवदिनायवा॥ तिर्यवादियष्नांव. दिनायमूखायव॥ अनुज्ञानमनुष्याणां. श्रुयाना
नामनायनथ्या॥ तिर्यक्यमानुष्याणां ह्निनशीघ्रंदयांकनु॥ दिग्मांमन्दादंमुख्याविरवांतवुश्रुआकिनानु॥ अरुकमश्रुयिमुभयि. कनावयिवह
यवां॥ यतह्लाननयुल्लादव्वुह्निनाउडुवदिवः ॐ लुयायिसमुःखिमीदुखशीघ्रंदयांक्वनु॥ लवान्यीसर्व्वह्निनाथ. मयानह्लानह्लानैयंमंनार ॥पुराण॥
॥१७०॥

१३४

वाक्ष्मविशयश्रुह्निवियविनंक्वतकथंयउगृहयिनाश्वश्रुसिकल्यानसकुनु॥ कसकथमिमावसंभायिकंरवविगुना॥ स्वर्गमस्रयियाम
लविदिशासुवा॥ किंञ्चिवियनाउम स्थादुःखमष्यनदि.॥ ॐ मंलुंवमनसावावा. कर्मणायिसवृह्निना॥ रववद्मयिगुनिसवविह्ला. ययामि
निश्चयां॥ निश्चायंगुनुमानविवियया मा उष्णकं॥ रवनथ्वप्रशादाज्ञ. धदिव्यनिकयांगुना॥ ॐ निसर्व्वह्निनाथल. रवनवकिमुकावं
नद्भुर्वरवश्रोह्लानानशीघ्रंवक्वनुनांदयां॥ ममअर्थनदिनाथ. सर्व्वषांवदिनायवा॥ नयालादिलाकानांव. वृद्धिदायवआनयागवं
मुकथग्यानं. सर्व्वह्नः सर्व्वविकुनुः॥ आक्किकनदवावार्यःगुणकानमुवावसभानामार्थआदुःखनाउ. गुणकानपरख्यायिना॥ दव
दुरिक्षआसर्थ. मिद्धिविप्रकथाविधि॥ यलवरगाउक. ओनामिमांसर्व्वमयि॥ ॐ लंह्लागंमयानाउ. नमदावमुनायनां॥ नाग

॥सुयंद्र॥ साधनं तस्माच्च कलियुगे दुर्लभदर्शनः ॥ एवा खिप्रिविनाशाय. एतावत्तु उत्तम साधकः सर्वकार्यवसिद्धाय उत्तम साधकं कुरु ॥ यस्तु कानं मया
॥१७१॥ कं च गुणकाम सिद्धं कुरु ॥ अधिना नागम कालं प्रयुक्तं थाअयि ॥ उत्तम साधकं विना. सर्वकार्या सिद्धिं न दि ॥ उत्तम साधक श्रेष्ठं सर्वच
कार्यासिद्धय ॥ ॥ निरयालासि नाजक ॥ उत्तम साधकं अयि ॥ अमीत आतिनवृद्धेः प्रयुक्तंत्रे स्थागते ॥ नागमासाधनविधिंच. उक्तं नु श्रो
तयतंयनाक ॥ भघसत्तादि श्रुत्वायि. महायानचन्द्रकस्कयितस्वत्र ॥ यस्तु सुकानमुक्तं कलियुगामित द्वदयि ॥ मासगुगुणकामलं. लवदार्थ
चमत्कं ॥ एवकायुवर्पकानम विष्णुयितं प्रवर्मयि ॥ ज्ञानासिमन तासर्वमारयितं पुनः पुनः मयापि विविधंत्वं नत्वं गरुकअयि ॥ संप
गृह्य विचार्य कत्वं दर्शसिद्धय अयि ॥ तवगुर्थीयतकस. कलियुगानदि अयि ॥ सर्वषांच प्रजानांच. कलियुगधायनीघकं ॥ एवानयि विविधस ॥गुरुः॥
॥१७१॥

र्वं शीघ्रं च सन्निकयतां ॥ सामग्रिविधि संपूर्णं. यजामहादिकमयि ॥ ॥ तंद्र कास आचार्यः गुरुगुरुन्वनअयि ॥ दत्वा दत्वा विचार्यच संप
र्णेन चकीयतां ॥ गरुगरुत्व दत्वा ह्लाह्वाशीघ्रं आह्निकनः यइकं चाविनेना र्थेः गुणकामायउक्तवानु ॥ सगुणकामदवत्वं मयाकृतयिविधिम
यिसामग्रीमयि. संपूर्णं शीघ्रं जीव्रकीयतां विलोधन इग्वं पूर्ण मालीकरणत्वानयि ॥ नागकुरं नागरुतं. नागवनुहनयर्विकां ॥ एषकुंग
लमासनं श्ववनमीलंयालानस ॥ सिद्धीसंधुयकंवायि. सावर्णचूर्णकमयि ॥ इवाकर्यासमालांच. इवक्रिणुदियुष्पकानु ॥ नागयजाविधीनि
तं. शीघ्रं सजीकर्तं नय ॥ अथगुणकामदवः नादाह्लांहिन सिंच सकु ॥ स्वगरुच प्रयागत्वा. सवाश्चोवानाह्लानय ॥ सर्वचिधयाअंसाहै. पर्व
कृत्वा स्वमहिल ॥ अमात्यानां प्रजानांच. मध्यवाचगुर्वावचः ॥ सामात्याः सप्रजाश्चायि. सद्यः शीघ्रं शुवतां ॥ एवनामयि अर्थाय. कथाम्युषाच

॥स्वायंभु॥ ॥१७॥

वंमया॥ युष्माकंमयिगृथायमम्रुमर्थनदिसुयि॥ बाक्किकन्वपशाद्यायउयायंविश्वयाम्यदं॥ सामाग्रीमयियूर्ण्वविनागांवमाधनायव॥ मद्ववायुष्मा
दिथ्रसामंग्रीशीघ्रकीयमां॥ यथापूर्वंवउकन बाक्किकनषशक्तिना॥ तथासर्वसत्वःप्रजाया ग्रामग्रीनसउकवानु॥ एवमुक्तसुयि संघगुणका
मदेवप्रजाः॥ मूकजाश्चनात्रश्वायिगुणकामंडवूनयि॥ गुणकामदेवराजानामथसादृश रवानु॥ असुरवायिशीघ्रंसंदेवकुयादयां
शनु॥ गुणकामसुसिराजन् युष्मारिरवकाकी॥ सुनात्सुभनंदवयंवडयावसून्नकंरवनु॥ ॥ स्वर्गमत्सलाकयाकालवासितसुयि
दमामश्चवकिंथेसूरवयिचिवानिनांनिमिसर्वविजानासियुष्माकंदुःखघ्नमयि॥ रवनश्वायिवसुरो. युष्मारिनुककिदनंपा
तजासुनाश्रयानाः मानुष्यायशवात्रव॥ सुरथर्दुःखमुप्राप्ताः तयानाज्ञिकायसुयि॥ ॥ किह्वाला गुणकामसाकमनिदुःखंन॥ व

॥गुरु॥ ॥१७॥

ह्निक्षयंवशाना यउकंक्रियांवश॥ यत्रकानंलयाकंव. अस्मारिसृश्वजीयां॥ गुणकामदेवराजनवास्वांशीघ्रंमिञ्चनि॥ यत्राकानंरव
नाकंसामग्रीविधिविस्तानं॥ तत्रकानंकनियामःरवतःकायसिद्धय॥ एवंमुक्तसत्पशीघ्रंसु माथादयः योनजाः॥ गुरुकाम
आज्ञावायि. सामग्रीयूर्णकीयनां॥ यूपधूपादिकायुष्मान्नानादियुक्तकानु॥ ॥ सर्वयुक्तयुक्तनप्रजाश्चसज्जिक्रियना॥ यंवामृतादि
सियुक्तनागयुक्तानद्वयकानु॥ तद्ववमयिशा पुणशीघ्रंसज्जिवक्रियनां॥ यवकत्ससुयिशीघ्रंगुणकामप्रजासुयि॥ शीघ्रंसामनि
संगृह्यगुणकामंप्रगृह्य॥ यत्रगुणकामदेव. प्रसाद सुयिनिष्ठनि॥ गत्वायमालाः प्रजश्च. गुणकामंउवूनयि॥ तागुणकामदेवत
सुमाकयथपर्यत॥ सुनावृक्षःसम्बन्धाय. कार्यशीघ्रंवानुप्रशा॥ यंचपूर्वरवनाव. बाक्किकनदेवसुयि॥ तद्ववंसत्वशुद्धिकार्य. शीघ्रं

॥स्वयंभू॥
॥१७३॥

ता नृपता॥ एवं मुक्त अपि स गुणकामदेव नृपः॥ नानापूजादिभिः स्माङ्कं ब्रगृहा स्यायथावधि॥ अनन्तरे ब्राह्मणेभ्यापि क्षत्रियेभ्यो वैश्येभ्यः शूद्रेभ्यः
सर्वेः प्रजाभ्याश्च. शान्तिकरं प्रगच्छत॥ ततः शान्तिकराचार्यः प्रतोषितं गतपर्वता॥ शान्तिपुरे समुपगच्छन्ति. गुणकामनरभूगत॥ ब्राह्मणे
ः क्षत्रियेभ्यो वैश्येभ्यः शूद्रेभ्यो नृपा॥ अनन्तरेः पूजां दत्त्वा. गुणकाम महाराजः नः॥ गुणकामदेवनाम. शान्तिपुर्यां विहारे॥ ये दर्शं
दर्शनं तत्त्वा न उत्पादयेत् समागता॥ यस्मात्समागत तथा च तस्मै तत्पुजितं॥ यत्रायत्रानपूजार्थ. यज्ञप्रसादं यं कर्म॥ कथं शान्तपूजितं च शान्ति
करं दृष्टगुरुं॥ स्तुत्यर्थं कथितं लोकः न स्वार्थं कथयामास तां॥ ननु भगवत स्वार्थं प्रविवक्षितं स्विंगुपि॥ शान्तिकर स्वाचार्यापि ततस्मिं
प्रवर्तितं॥ तथाचार्यस्य इतिहास. ततः प्रवर्तितं नहि॥ ब्राह्मणः क्षत्रियः वैश्यः कथं कापि प्रवर्तितं॥ धनना पिङ्कलेनापि. ववन्स

॥गुरुः॥
॥१७३॥

तत्र क्षणितः सः पुस्तासाधकविद्वान्याससमनसंस्कृतं॥ सम्यनमहामुनिं शान्तिकरस्तथापि दत्वामानात्प्रविवध्ये. शीघ्रं च स
नसंस्कृतं नानावन पुष्पकाशमार्गकयान्याश्चापि पुनः पुनः॥ नृपतिं च समायाकु मनशान्तिप्रयातुतं॥ ततश्च पूजयोता च शान्तिपुरकाय
कान्॥ कीर्तिभिः पनवक्ताभिश्च तुआयजकं कृतं॥ स्तुतिस्तोत्रं च मानुष्याः शान्तिपुरे पुगोनकं॥ मनसा वाचा कर्मणा च विविधायं न
कीयकांशायि शान्तिकराचार्यः नवाह्नं सिन सावदत॥ एवकाकं च साभं गीतहामि गृहकरवान्॥ अमउक्तं तंयापूर्वं. नागसाधनं च विधि
॥ रवागिग्रंकनृणाथ. प्रजालभदयं च वत्॥ एवं विज्ञायि कवाउ॥ गुणकाम नृप वत्सन॥ शान्तिकरं सन्नाथं च. प्रतियत्न वदन॥ तापि
शान्तिकराचार्य. पूजाकांरत्न काविधि॥ तत्पूर्वं च गृहाभि पृष्ठा कां विधिविंरतं॥ शीघ्रक नृपयाना थनागांच साधनायव॥ ममस्वपन्

॥स्वायंभु॰ ॥१७३॥

दिनाथाम प्रजानाम् अथायच ॥ एवमुक्ते शान्तिकरः गुणकामदेवमयि ॥ प्रत्युवाच सश्रीघृणकरुणा विस्मानसः देव गुणकामदेव त्वं
मया पर्वकं शृणुयि ॥ अनावृष्टेः समृष्टाय उत्तम साधकं कृतम् ॥ शृणु देवं अतो यत्नेन एकः त्वं कार्यसिद्धये ॥ वाञ्छा उत्तम साधकत्वं सत्व
थ सिद्धये कृतम् ॥ इति कथ्यतमाचक्षे शान्तिदेवनतद्विधिः ॥ गुणकाम स्तव वचनात् ॥ सत्वानाम अनुकम्पया ॥ शान्तिपूर्व अनुयत्नेन एकः ग
त्वा शान्तिकरः ॥ मण्डलं चक्रं वर्णा नागं कारितं विधिपूजितम् ॥ सुषुदल सुविशालं विश्वपद्मायतिसूयि ॥ मध्ये एकवानुणं च नागनाअंप
थयितं ॥ श्वेतवर्णं द्विकुलं च समचदृषिविदूषितं ॥ मंगलासनमकाश्यं समन्तालं च संदधत् ॥ यर्वनकनीलवर्णं श्याम नक्षालय
मकं ॥ कर्कोटकं मनकूकंय नन्दीमालुच वासुकिं संख्यालमन्येयी गन्धर्वं कुलिकं वासुकं ॥ दं शानकनकवर्णं महापद्मं च नागकं ॥ दं र ॥गुरूः॥ ॥१७३॥

वं शुद्धनागाश्च शान्तिपूर्यां समागताः ॥ ते अत्यन्तः नीलवर्णं कर्कोटकं नागकः ॥ नागराजं मूर्त्तिं उर्ध्वं मानुष्यानुयकं ॥ पंचदनावि
लसितं ॥ श्री दक्षानयकाशुयि ॥ शुल्यर्थ सन्ननत्रूपाः नागकन्यादि संघसत् ॥ समायाता शान्तिपुरं शान्तिकरनमस्कृतः ॥ एवमुक्त नकलुष
तः नागश्चवनूलादयः ॥ मन्दवासुकिसमक्षं शान्तिपूर्यां समागताः ॥ दं दं एवानननवमं मण्डलं कारितं गुनूः ॥ कर्कोटेन च्यायाकाक
श्रीघंवृषिकवं नदि ॥ शान्तिकरः सिद्धाचार्यः वीनाचार्यसः संकुलः ॥ कायवाकचित्त एकेन मनकु आगताः ॥ एकः कर्कोटकेना
ग नागानूयविलक्षणि ॥ लज्जयानागकम्बुत नागकतपर्षदि ॥ विनूयायिकनूयायि शागनाजकर्कोटक ॥ लम्बितकमितवनोर व
दक्षलक्षणं मयि ॥ सुनागं तं समालोक्य शान्तिदेव उवाचतं ॥ सिद्धाचार्यः शान्तिकरः गुणकामनाजमयि ॥ शान्तिपूर्यां मनकाद्भूत वा

॥स्वयंभु॥ ॥१७५॥ कश्चास्त्र समागतः॥ यत्र गुह्यकामदेवं. ततो वाचायि समुत्सुकः॥ गुह्यकामदेवनाम. सद्यदिग्गनाभागताः॥ ततोऽसौ तस्य कर्मीतष्ठ न
वममागतनद्दि॥ कर्णातकसमायाता. सुरतयालवाणिषः॥ यत्र पूर्वकालेन॥ रविषन्धितनागता॥ गृयाश्यागताः सर्वयां. साग
कर्णानानद्दि॥ सूतपभावाख्यदां. दराङ्गनमिसानया॥ यत्र श्याधगख्यदंर. गश्वावसायाम्यादिणि॥ ततगलालयाधयि. शीघ्रंनीय
महासहायाः॥ स्वतन्त्रं यदि नायाति. चलादादीयतां ततः॥ ध्रुवं सुचिंशुतात्यूपालः शाक्यिदेवायसंतगा॥ स्नागात् सलिलदेवकथं गन्तुं च
शक्ततः॥ ततः शाक्यिकनदेवसयनं यूनन्नूकवा तु॥ कथं नाथ शाक्यिकन. आग्राताख्यजवसूयि॥ लसाञ्चनवाह. गन्तुं च सञ्चतकथ ॥गुहः॥
कवर्णदिंनदिनाथ. सुगादिशानिमश्रयि॥ कथं गन्तुं समथायि. समवृज्ञानदितृवा॥ सगुनानाथ नाथ त्वं. रवतस्थ प्रशादतः॥ सूताताः ॥१७५॥

११२

पूर्वसदाच. वाणयामि निर्विरिः सह॥ वीनावंशामृदंगादि नाजानाघवादकान्॥ सूक्तयूपसदाश्छिला. स्वारिः सदसूवादितं॥ सायि शाक्यिकनत
थरत्वतः प्रशादात्कथं॥ ममवनयनाकान्तु ततगन्तुं नणकवीः॥ विशेषणततदत्वं वहसर्वयतिष्ठति॥ तथां मयि विषनादंनयहामि
चसङ्कुवाः॥ सुयिवा॥ सूर्यं सूहानाख्यकदं. कालीशयययः मयं॥ तस्माच्छकानशादेव. सकतश्सूविः प्रैयविनं॥ जलजन्तुगहनकेः सूर
थंतिरायूविनं॥ तद्विवशाकथं नाथ. समथामि शाक्यिकन॥ सूदसयिचक्षनाथ. तकेष्वततवाणिरिः॥ सूनगेः प्रकानेऽसुतजीविनाच्चना
यितं॥ सायि शाक्यिकनदेव. तजंदगमनायच॥ मन्तुवाञ्छोयदंनाथ. मयि किन्नविश्यमा॥ कथं गन्तुं कथगन्तु. ततश्चाकामि सगुनाः॥ सन्तुवि
धिंअयदंचनस्कदति सङ्कुवा॥ रवतमन्तुशावाञ्छ अयदंचविशेषतः॥ तन्नदयिगमनाय. प्रशादं देहि मगुवा॥ रवतः प्रशादशावातय

॥स्वयंभु॰ ॥१७६॥

कार्यसिद्धिं करवाणि॥ तदीदृशं वक्ष्यामि, शीघ्रं तत्त्वं न पश्य॥ एवमुक्तः स यतिस्तु, गुणकामदेवनृपः ततः॥ शान्तिकरं देवनागानं प्रत्
युक्तवान्॥ हा गुणकामदेव त्वं, नानाशिल्पन निवृत्तः॥ एकं देवितकं सूत्रं, महापमानकमयि॥ एवमुपदेशमानुष्य, शीघ्रं यासामि सुरङ्गः॥ य
त्वया हानायजदं गच्छ वा तत शीघ्रकं॥ ततो गतः स्थितो नाग, नरवर्ज्जस्य मस्मिं क्रियतु॥ तस्मादेव विधिपूर्वायि, शीघ्रं गरुसि पठकः॥ शान्तिदर्शं स
मानुष्यजदे वदिग्गुणक्रियतु॥ यत्तत्प्रयाति मार्गेण गच्छतां॥ महानागनरवकामगमगुणवाहया॥ गत्वा चैवं दंतिकं, सम्यक् विधिवि
मेणा॥ एवं विज्ञायनीयामी, स्वयामहन्नवनात्युनः॥ कर्कोटकं नागराजं, उक्तवाक्यं वक्ष्यति॥ यत्र कर्कोटकं नागः विग्रहस्युक्तः॥ अथ नपश
साधनं नागराजं त्वमावयि॥ यथा महर्षिलोकेन, नागाधिपति निर्मितिः॥ पापं दत्वा यत्कः पुनः, नागं बलिस्थानि॥ ततो गत्वा दत्वा च, कर्को ॥गुरुः॥ ॥१७६॥

टकसाथिनः॥ एवं तां गुणकामदेवं शीघ्रं महाह्वया॥ महत्तु शान्तिकरं यत्र तां शांत्यामदत्यति॥ एवाक्यं कर्कोटक नागराजस्थाया
शीघ्रागच्छताम्॥ सोऽहं गयवर्त्तिनां शान्तिपूर्णनागसमागमः॥ त्वमकानाग नगरेण कानयतं किं निगमयतां॥ वदत्येनागराजः नागक
यनिवृत्तः॥ अनन्तो नागराजाधिराजः तत्समागतः॥ अनन्तः पद्मकश्चैव, तक्षको वासुकिस्तथा॥ शंखपालः कुलिकश्च, महापद्मश्च यति त
था॥ महत्ता शान्तिकनय मनुष्य साधनाय च॥ यत्र कर्कोटिनागाः शान्तिपूर्णसमागताः॥ स्वयं संवत्सरं वा धर्म शिक्षाय महत्कुलां॥ तद्दृश च पुष्ट
काय शान्ति नष्ट कामं तां॥ सुधाद्दृशानि निवापि, सुखं मंत्रं च सागरं॥ शान्तिगुणाः प्रसादाच, मनवनाडमर्षदि॥ कर्कोटकस्थानसितं, शान्ति
कनवप्रलावकं॥ एवं स्थानाधिशीघ्रतं, आगमयतां शान्तिपूर्णा॥ एकवानं दिवानं वा, त्रिवानं वा पुनः पुनः॥ एवं तासु उक्तं न किं विज्ञा किं एवि

॥स्वायंभु॰ ॥१७७॥

स्थिते॥ शान्तिकरस्तत्र मन्त्रैः सत्वरं गमनं कृत्वा॥ एवमुक्त्वा गतायानि इदानीयं नागदा॥ ततश्चादित्य स तपावद्यान्हमनुमतं कुर्वन्नीः॥ शान्तिकरदेवा
चार्यः तस्मात्याज्ञां समादद॥ गुणकामाधनाजायितदाज्ञां शिरसा वदृता॥ साधीतिवचनं तस्य संनाधत्वा निश्चयी॥ पादाक्रं यिप्रविश्य
शान्तिकरश्च नागानः॥ पश्चाद्दलं वर्कुटं संगृह्य शीघ्रं गत्वानः॥ यमश्चद्वविनस्थायि समागत्य सदासिद्धिः॥ समानुक्तस्तत्र शान्तिकरश्चादि गोष्ठ
मायत्नश्यामनारवांजदं गन्धावलायामादिसिद्ध राजायिसमागत्य, इवक्रिश्चात्वासिं क्रियतत्रायद्धवपुर्दप्रउकं च, शान्तिकरसमानाथ॥ तस्माद्
वपकारण अभ्युद्ययायित सत्कतं॥ कायवाक्चित्तमयमष्ट, वाचयायियुनः पुनः॥ शान्तिकरश्चाज्ञांचयि, शिरसा मननादमन्त्र॥ ययूकं शान्तिपु
रणग्रन्थकारणश्रीघ्रकं॥ यत्र नन्दनगतत्व, दिवाकृत्रसत्यप्रकात्॥ एवमुक्तप्रकारेण, शान्तिकरस्याज्ञयया॥ तस्मादश्च समानुक्ता, सत् ॥शुभं॥ ॥१७७॥

जात विघ्नस्तु॥ तस्मिंजायद् दुर्वक्त्रित, एवमुक्तः पुनः पुनः गतः॥ यत्र कर्कोटकेयंस्थ, सनाजातनियमस्तु॥ यत्र कर्कोटकनागः देवस्यात्यन्तनक्षित
॥नागपुत्रप्रसादः सः गुरूस्तावात्यगतस्त॥ सवृत्तानमथेनगुणकामगतं न दि॥ ततो गत्वा यत्र नागं, श्रीमुरुकवानदि॥ कर्कोटकनागराजस्य
शान्तिकरस्तदा॥ मनुष्याववनाद्घ्रीघ्रं आगम्यताः॥ शान्तिपुत्र अनुनावृष्टः सत्यार्थ सर्वनागाः समागताः॥ शान्तिपुत्रगुणातावात्, सत्कस्य
गतं न दि॥ शान्तिकरस्य इतादृतिनियायं त्वया ह्याज्ञापयि॥ मनुष्याववनाद्देव, शीघ्रं शीघ्रं आगम्यतां॥ मनुष्याः शान्तिकरस्य, वचनमयि निश्चयः
शान्तिपुत्र साधनाय, समाह्नयत्य आगतं॥ वासुकिनागराजस्य, पद्मकः कलवासकिश्चापयालकश्च, महापद्मः कानिसुपि॥ एवमुक्तनागराजा
ः॥ तथमक्षयः काटिनागाः शान्तिपुत्रसमागताः॥ कर्कोटकोरावानकः न आगतं शान्तिपुत्र॥ आगम्यतां सद्धलम, गुणाभ्युद्ययास्यपि॥ अगुतनयालका

॥स्वायंभु॰
॥१३६॥

गः कावद्गदुःखनायितिमाः॥ अत्यर्थनावृष्टिनायिमद्भुन्नायदं श्रागमां॥ एकवानं द्वीवानं त्रि, वानं च पुनः पुनः॥ शान्तिकनः वचउकं
किंचिद्भमानिनं नसः॥ शान्तिकन स्यपद्मावं, तस्मे सर्वतिवतिद्वं॥ कायवाक्कीलएकनगुनायिश्राद्धयाश्रुयि॥ एवं शान्तिकनआह्वाकिंचि
द्भमानिमांनदि॥ गुमाकामय मेनवं, आदनं कृतविद्यन॥ आश्चादिपूर्णमाध्यं किं चिह्नी विदनंनदि॥ विनूयनूययूकन, अत्यर्थमरिमानि
कं, अरिमाश्रुदं कानममकानसयूविनंः॥ लखिनकनूययूकः नस्यवाचनमामितं॥ अदमताधिनयाल, कालिजदन्तवयय॥ आदना
खमामिडय, मित्रामिपर्वकादयि॥ यस्मिं मंडदवशाखा, कालिजदढदकनं॥ नस्मान्नयायिमवाथदलमाद्यनाखयकनाग॥ मयाविनामा
मिपूनशान्तिकनजगकुनू॥ नागसाधनकार्यत्र, कथमिद्धं करिष्यति॥ अष्टानां नागराजानां, एकमूर्दं ग्रहणनदि॥ त्रितीसखनागकालिना, अ

॥गुरु॥
॥१७६॥

125

दयकं वनायकं॥ ॥ त्वरिमाणयूकन, ॥ ग्रीष्माचिह्नालसंयूनः॥ एषकर्कोटकः नागः अथं मीनकं तवशू॥ शान्तिकन आचार्यस्म, मनुव
आद्यागयुसि॥ मानुष्यनाश्चनवनादानियतं कृतः॥ अदमयिनागराजः नायिमानुष्यराजकः॥ त्रिविधसमर्थेति, मया दुःखं कनय
कं॥ राजनागावनेसिंदः स्वबिम्बिचयराजमं॥ अनास्तिमितदीजन्तु, ध्यानन शान्तिमिव॥ शान्तिकनः सिद्धाचार्यः तनकानस्यायिनदि॥ अ
दं कर्कोटकेनाघ, दिर्घराजारवामिउ॥ अयं शान्तिकराचार्यः वज्रसत्वं रविष्यति॥ वज्राचार्यपदं लघात् वज्रसत्वमयिनदि॥ ॥ तं संचिंत
तयायि, कर्कोटकनाग अयि॥ अत्यर्थचारिमानन, अत्यर्थमीनकं तवशू॥ सः पवगुक्तेउराजः अजायामालदंलशू॥ शान्तिपूनायेकिष्ठ
त्र, वज्राचार्यपदं लशाश॥ अयिमानमित्यनं चा, धाकासायि शान्तिकन॥ मणकनागराजा, आमन्त्रनं कर्तनदि॥ आमन्त्रणनकृताच, नगरामि

॥स्वायंभु०॥
॥१७२॥

र्थवस्थकं॥ विनामन्त्रेनदकेन, गत्वामावर्षयकं नदि॥ अथनस्मनागकन्या, सत्समीयनुपर्वती॥ नस्यायुं नअरिमानं, दृष्टाशीघ्रमुवाचतं॥ क
र्कोटकनागराजः अरिमानं किमर्थकं॥ शान्तिकरायं इनस्य, वचनं किं नमामितं॥ प्रथमगोत्रराजासः प्रचण्डदेवख्यायितं॥ यस्याङ्गी
कृतवप्रेन, लब्धंवज्रसत्वपदं॥ ततः पुष्करःशास्त्र, पंचपुनादिथापितं॥ तं विशानागराजन, कथं ननायिष्यायतं॥ सर्वप्रजोत्तलोकं
वंदकं॥ नाम्नायं प्रचण्डदेव, राजाचार्यः सिद्धगुरुः॥ शान्तिकरनामाचार्यः प्रसिद्धपर्णनमुचि॥ श्रीवज्रसत्वनाथस्य, अंशायादस्तकार
यि॥ त्वमसिनागराजायि, लब्धिकमिवनुप, त्वयामानन केदतं॥ गुणकामस्ययं राजा, मानुष्यराज अकुजः॥ तस्यार्तस्यरोगावाप्त, आ
हानास्थगतभूयि॥ अगाद्दस्तविनयपूत, अनघेनवयुविता॥ दनिदत्त्रंसमानुष्य, तवगृहसमागतं॥ कर्कोटकनागराज, तवदृष्टिवि

॥गुरुः॥
॥१७३॥

स्थकं॥ तत्वं दयनवपायाधि, अयं दत्यासिशीघ्रकं॥ शामर्थेषदर्शयाथि, यत्राकमवलक्षणा॥ एवं प्रायर्थमसिराजस्य, अयं नदनाभिकथं॥
एवं मत्कर्कोटकोनागराजमहानपि॥ मनसिअभिवन्दनेन, अत्यर्थमानकं बद्धं॥ अथगुणकामदेव, तस्याशयं प्रजानितं॥ शान्तिक
रगुरवरावाग्र, स्ववृत्तानायिसंप्रतं॥ अयं कर्कोटकनागः, कुनालाउपनुपकः॥ मगुराचार्यसानित्यं, अवशंमागतं नदि॥ शान्तिकरस्याआज्ञया, अस्य
अत्रसमागत॥ शान्तिकरनाद्ध्वरउकं कथमिशीकमयि॥ गुणकामदेवराजः तत्संविस्मितकल्पषाज्ञा॥ शान्तिकरउक्तवाचं, मनसाअस्यनलं कृतं॥ म
नसावदकेमेण, तत्प्रानिवगुरुसम॥ मनसायिविशुद्धेन, गुरुस्मरणशान्तिकरं॥ सायिशान्तिकरनाथ, तवाह्वानिनसाबदंष॥ एव्यामि मानिकनाग
ःआनियदत्तवाह्लया॥ त्रिविधप्रतिनागं, कुनालप्रणुनुपकं॥ अग्रायिसप्रवर्षणं चगृह्याभिदमनकथं॥ तत्तिष्ठाल्वामनयायअस्य, शीघ्रकसंग

॥स्वायंभु॰ ॥१६०॥

कथं॥ गुर्व्वा सर्व्वज्ञनाथोसि मह्यं देशितुमर्हसि॥ कायवाक्चित्तशुद्धेन. शान्तिकरं तु स्मरन्मयि॥ सत्यादत्मनश्रीघन. तस्य शान्तिप्रसन्नस्य॥ प्रथमं
कर्णं संगृह्य पश्चाद्दशां समावहेत्॥ सुवर्णश्रीघनश्रीघनमानीतमनमाक्रमत्॥ सुवर्णश्रीघनागत. पूर्व्वं संवत्सरे नयि॥ यत्र श्रीहंसनाथश्च. ततः सम्
यगागतं॥ ततः सुवर्णमानीतः गुणकामदेवनृपः॥ श्रीनीतं यत्नमार्गेण. ब्रह्मिकाचरनउद्यानं॥ शान्तिघरयत्र गोपुर. पूर्व्वतं पश्चात् किंचि॥ तस्य
पियर्व्वतस्याधे. उपरस्थकायांप्राप्रानि॥ यत्र विश्वामित्रराजा. गोपुच्छपर्व्वतमूर्धः॥ उपरस्थकायास्त्सोव. सीमादश्चात्समागतः॥ श्रीविश्वामित्रान्तः
गतं. आश्वावास्वजनान्वितं॥ सुतस्त्रीमानुषैः सर्व्वैः वशिकाचरस्थायिनः॥ ततः प्रभृतिनयायि. सुतज्ञानानुज्ञादय॥ ततस्तिमीचयामासो. कर्क्को
टकः नागेन्द्रः॥ गुणकामायिवक्षाच. गोपुच्छपर्व्वतविशाल॥ यत्र शान्तिपुरं गुरुं. कर्क्कोटकस्तागतः॥ कर्क्कोटकनागराजा. गुणकामस्यपश्च ॥गुरू॰॥ ॥१६०॥

१७६

तः समागतः॥ यस्मिं कर्क्कोटनागः गोपुच्छपर्व्वतविशाल॥ ततोनागस्तागत. सिद्धंहस्तिपूर्णकृतं॥ ततागमनमात्रेण. वृष्टिपूर्णमहीकृतं॥ वि
नायज्ञायाराजायि. सुतनयालमण्डल॥ अथवांकर्क्कोटकनागकन्या. रक्षः दुःखसमयश्रकात्॥ यथालभं प्रवृदितं. तस्माद्धस्तिपूर्णकृतं॥ दुःहतग
समयसूक्तं. कर्क्कोटकनागसुयि॥ अष्टानां नागराजानां. विशेष नायकः॥ दुःमि शान्तिकरस्थाता. गुणकामगुणंकृतात्॥ कर्क्कोटकेननाग
समाकृष्य ततसूत्र पूर्णपुरं॥ अथ गुणकामदेवः शान्तिकरसमागतः॥ वदितक्रोधयितिलासः कयाटघद्दनकृतं॥ तत्यगदप्तसमाचार्य. कयाकाया द्दन
कृतात्॥ वदितयत्रानिशीघ्रम्. कयाटघद्दनादयि॥ ततः यष्ठगुणकामः शान्तिकरजगकृत्यं॥ सर्व्वतत्सकामकृतन. नमितस्वाउयाचसः॥ शायि
शान्तिकरगुरु. अयं नागः कर्क्कोटकः॥ नरवनायूर्व्वमुक्तो. नयकारणसमायं. तकार्यकर्ननियंच. तस्सर्व्वकुशलमितिकृतं॥ अयं कर्क्कोटकनाग. स

॥स्वयंभु॰
॥१८१॥

मागच्छेति सम्प्रकं॥ एवं मुक्त्वा गुणकामः नागराजं कर्षयेत्॥ शान्तिकराचार्यगुरु, सम्यग्ध्यानसमाधिकं॥ अथ शान्तिकराचार्य, गुणकामात्य

गृह्णाति॥ कर्षाति नागराजं, समानीय सुकर्षकं॥ कायाङ्गं स्पृष्ट्वा, शान्तिकरं जगद्गुरुः॥ शान्तिपूर्वं सुखकर नागेश सद्गन्धैः गुणकाम

देवनागः शान्तिकरं वन्दयित्वा॥ गुरु माता सुयिलाकाः वहिकाश्च पतिसहिता॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः, शूद्राश्च अनयानरा॥ शंभुस्तवन नयाल

वाहिता शिष्या वाक्यरहिताः॥ शान्तिकरस्याचार्यस्य, प्रमयुत पर्वतासदा॥ हित्वा विनायका [illegible] गुरु, शान्तिपूर्वं वदन्तहि॥ यत्र यत्र कामिनाग

ः सुखकरं वदन्तहि॥ वसुधादिन वनागाः शान्तिकरं च वन्दिताः॥ ततः पश्चात् सर्वनागाः राजवत्स च सुयि॥ शान्तिपूर्वा परराजा, राजयिसंप्ति

गृवन॥ अथ शान्तिकराचार्यः शान्तिपूर्वसाधकं॥ विशेषतः नागदेवं, नागानां साधनकं॥ सुष्टुकलाकालायम, लिखित्वा यिष्ठ वाग्देवः॥ ॥गुरुः॥
॥१८१॥

ततः स्थापिते वनागा, संस्थापितं जगद्गुरुः॥ वसुधानागराजं च, मध्ये संस्थापितं॥ पूर्वे मकरनीलवर्णं, मृणालं यामपद्मकं॥ पश्चिमकाकुमं

तक्षकं उरुणवासुकिं दक्षिणे॥ शंखपालमग्नेयीनं, हुं हुं नीलकर्कोटकं॥ नैर्ऋत्यविदिग्संस्थाप्य, वायव्य कुलिकसवर्णकं॥ ऐशाने च महापद्मं

कनककर्णसंनिभं॥ एतान् च नागराजान्, स्थापितं मण्डलं क्रमात्॥ शान्तिकरसिद्धाचार्य, शान्तिपूर्वं विशेषतः॥ दूर्वाकुसुमपुष्पैश्च, पीत

श्वेतपुष्पं नैवेद्यं॥ सिद्धार्थधूपनैवेद्यं, गोऽर्घ्यैश्च विशेषतः॥ पंचामृतादिभिः पूजेः सर्वसुवर्णैः पालाल सेव॥ हूं स्वाहा नागपूजा सः नाग

राजान्यु पूजितं॥ शान्तिकरं मण्डलं दृष्ट्वा, पंचामृतं समापयेत्॥ ततः सर्वनागराजः राजतं च ददाति सः॥ नागानि च [illegible] स्वः हू

वक्तुं सर्ववर्णकैः॥ सर्वकालात्खनापि, तस्याश्चार्यं ददाति सः॥ हूं हूं मकरनागलनागा संदर्शयन्तः॥ शान्तिदेव नयचार्कं, मेघ

॥स्वयंभु॥ ॥१८२॥ याकर्ण्णितं श्रुतु॥ तत्पुत्रं नववनागाश्च नागेश्वरनृपस्तुपि॥ श्रुत्वा तद्यथा कथेव, तक्षकवासुकिस्तथा॥ महापद्मः शंखपाल, कर्कोटकः कालिकोपि
॥ नन्दकं वरुणं चापि, एकचित्तेन तत्परः॥ सुप्रसन्नितमुक्तात्मिः श्रुत्वा तुष्टि विधीयतां॥ तासां कलिथ तत्पुनः, सत्यरितुं महीशातु॥
श्रुत्वा तान्नागानां, सर्व्वेषां चादिनायकः॥ श्रीमत्पुण्यसिंहस्तस्मिन् स्वयं श्रीघनं प्रतिवदत॥ निशामय तत्त्ववत्सः॥ गत्वा श्राद्धं समानसः॥ वच
पूजितमुदाम, धनामालाकविद्दिना॥ सर्व्वत्र मण्डलवात, नयालवविशेयत॥ ध्यानासंयाकमाकुल, तुष्टिपुण्यकिंतंमहा॥ वरुणादिकवनागाश्च
नन्दः पद्मतक्षकः वासुकिः शंखपालः कर्कोटकः कुलिकस्तुपि॥ महापद्मादयनागा, नागादिपिविदिग्संस्थिता॥ शान्तिकरस्याहूत, श्रीघनंवदि
पुण्यवनं॥ अन्वापिनागलोकाथ, त्रिशयः शान्तिनागकाः॥ शान्तिपुत्रश्चागतास्तत्र त्रिपुण्यश्रीघनंवनं॥ नयालमण्डलश्रुतसर्वत्रास्मिरवयि॥ अ ॥गुरू॥ ॥१८३॥

त्रनात् तुतकनापि पृथ्विजलमयस्तवत्॥ अथ शान्तिकराचार्यः कृपादृष्ट्यावनादपि॥ वदिकाष्टम्भितं नागं महत्: पूजायावाचसः॥ हृजुश्कामं
ध्वजशान्तिपुत्रवदिस्थितागत्॥ तत्तत्पयकादिनागान्, श्रीघनं च पूजितं त्वया॥ यं त्रायचाविविधिरिः यंचामृतादिदिनयि॥ पिशेषं यायस
तुर्द्धेः सर्वांभिष्टाम्नु पूजितं॥ इति तस्य वचः श्रुत्वा गुणकामध्वजस्तुतः॥ शान्तिकरस्याज्ञातत्र सर्वन्नागान्स्पूजितं॥ शान्तिकरस्य पाद्यः॥
मन्त्रकाद्य विधेनयि॥ सर्वान्नागान्नगायातान्पूजयामास तत्क्षणं॥ अथ पुनः शान्तिकरः कृपाकंप्रान्तकं च मान्॥ अथ तदन्तः शान्तिपुत्र, गत्वान
गान्वाचसः॥ शान्तिकराचार्यस्तत्र, वरुणं नागमाध्यायितं॥ श्रीघनंगत्वा वर्षायत विश्वकानक्ष्मपि॥ तत्क्षणात्क्रियमाणादि, वृष्टानामतवा
श्रितां॥ पश्चादितिजामिनां, दिनायतुस्तवायच॥ विशेषवत्तनयालं, वृष्टिपाविनाशया॥ तद्विश्वकालस्तुपिव, श्रीघनं पाद्नायचा॥ता

॥स्वायंभु॥
॥१६३॥

नवनागनागाश्च महाबंशीघ्रं श्रूयतां ॥ अहमस्मि कालचक्र, बलादानीय तांस्तवान् ॥ नमामि तं ममकं च, ममाज्ञां कृतमानितं ॥ रविरथ काल अन्या
पि, सिद्धलोकाः समानितं ॥ अहं शाकनाचार्यः नागाश्च गोडादयि ॥ तथा ममायि वाचं च, यूयं यिमाषितं नदि ॥ कर्कोटको यिनागेश, किंचि
वाभाषितं तदि ॥ गुणकामद्रवनागा, बलादानीय तामयि ॥ एवं तं रविथं च वर्त्तमानमयि तथा ॥ अनागानामिषं त्रैश्च मद्रवः श्रूयतां मितिः ॥ व
नृणादि नवनागाः यूष्माकं दुःखमागतं ॥ किंचित्समद्रवः सार्वं च श्रूयतां निश्चयमयि ॥ एकचित्तेन मनसा कर्म्मणि वचसाऽपि ॥ यूयमयि नव
नागाः शीघ्रं च श्रूयतां वचः ॥ सत्वानां च हितार्थाय, सदा वृष्टिकनायचा ॥ विशेष मनुजयाल, स्वर्गकायस्य सदा सदा ॥ यूष्माकं च शांतिन सम्यक्
कं च नृधिनमयि ॥ समागच्छ सर्वेशुभ, लागेश सदमीनितं ॥ नीतयीन दत्तीहकं, श्वेतं वायि विशेषतः ॥ यूष्माकं नृषिनमिसं, लंगवायिय

॥गुरुः॥
॥१६३॥

१५

नादयि ॥ यूष्माकमयि वर्षेन, दिग्विदिक्षु स्थनं च ॥ भूतले मण्डलं चक्र, चित्रयामि च यत्नतः ॥ यूष्माकं मयि संदाद्व संगच्छ नृधिनमयि ॥ दुःखं
ममयि कुर्वन्तिन सत्वानां हितकाम्यया ॥ मानुषानां पशुनां च, पक्षिणां च तथाऽपि ॥ कृमिकीटादिजन्तुषां, हिताय च सुखाय तु ॥ अनागाना मन्यज
नां अनुतापि वाञ्छितामयि ॥ सत्वानां च हितार्थाय शीघ्रं कार्यं कृतं मया ॥ एवं मुक्त्वा पुयि संघ, वरुणश्च नागाष्टकाः ॥ एकवा गेकध्वनेन, सत्वाच
शान्तिकरं ॥ शायि शान्तिकनाचार्य, सिद्धाचार्य गुणाऽपि ॥ एवं नयत्वा कार्यमस्मि नत्वा कालं क्रियतां ॥ मानुष्य पशु तिर्यञ्चा, हिताय च सुखाय चैं
तु ॥ एवं नमनसिजातं, तत्कार्यं च विपक्रियतां ॥ एवमुक्ते स आचार्य, शान्तिकर सिद्धगुरुः ॥ मनसा चिन्तितं कर्तुं, एकं पटं विचित्रकृतं ॥ अनु
दलविश्वय मध्य नागवानूणां ॥ श्वेत वर्षुद्धि तुरंच, सयर स्थिति विदिमितं ॥ मंगलासन एकाग्रं, इन्द्रनीलं मणिं दधत् ॥ वामदक्षे डयलं च

॥स्वायंभु॰
॥१६४॥

दधत्संस्थितनायकः॥ एवंतत्क्ष्मायामपरं, यश्चिनाम्नकमपि॥ उत्तरवासुकिमध्ये, स्थापालंकर्कोटकं॥ नैऋत्यवायोकुलिकं, स्थीशाने
महापद्मकं॥ एतैर्नवनागराजाः शान्तिकर्मणलाखितं॥ नागधामानुषत्रूयं, यंत्रकुलादिरूपितं॥ शुभ्रवर्णनागरूपं च, ध्वनमणिसंदधन्
स्वस्वकायेमकाग्रत, स्वस्वनादिप्रवादिपूरितं॥ मण्डलकनपुराय, मन्त्रकारणचित्रकं॥ वृष्टिनंस्थापितंगृह्यात्र नवांश्चिद्रंनैषनदि॥ शान्ति
गुप्तः प्रज्ञावान्, वर्षदुःखंत्कर्मकथं॥ लंगितैः वृष्टिनिमित्तैः यत्रैवालिखितादयि॥ दर्शकर्मादिकंकर्म, प्रतिस्थं वचकानसः॥ ततश्चस्थापि
तास्तनयंनागपूजनगुरा॥ चित्रयित्वायकंनित्यं, पूजनित्वंसकालवित्॥ नवनागलसयत्, निश्चयंस्थापितंगुरुः॥ नागपूजनप्रसिद्धेनं श
न्तिपूजनयास्मिंतस्मि॥ ततः सर्वनागलोकाः यषिपरस्वयंभुवं॥ शान्तिकनमोत्कांपापात्तत्स्वसगृहंप्रगच्छत॥ पूनावजूनावरुपसायत ॥गुरुः॥
॥१६४॥

ः वृष्टिस्यानियतंगुरागतः प्रवृतिमतथकाल वृष्टिस्जायते॥ भूतजाभूतजालोकाः प्राकानयालवासिनः॥ सूरिञ्चमूदिमालोकाः नानालेव
समाश्रिताः॥ पूर्वोधूपेगन्धेदीपेः नैवेद्यैस्तीर्थनायकैः॥ यंत्रामृतादिशिशुस्थैः यत्रनागराजः पूजितं॥ यस्यप्रेजलसिक्तं, आत्मसदंशुनादपि॥
श्रीस्वयंभुपूजनाश्च, नागपूजनप्रपूजितं॥ यत्रशान्तिकनाचार्यः नागपूजनप्रथापितं॥ ततोऽनागनाजैस्तस्य शुद्धपयस्यजनैकृतं॥ नागवधंप्रतिस्थयत्र
वर्मालांस्वत्तमपि॥ नागकुंडंगेलामाच, क्षत्रपकुंडलमपि॥ पालालवेः स्वर्णचूर्णैः शालिमग्नलैश्चधैः॥ नागपूजाविधिरिष्य, नागपूजनप्रप
जितं॥ अथपरंतिपूर्वारिः भूतनपालवासिरिः॥ विनावृष्टिरावपूर्वं, पूर्विंपूजनप्रपूजितं॥ वर्तमानरविश्च, साधकः कर्मकृदपि॥
पूर्विंपूजनागलोकविशेषप्रपूजितं॥ पूर्विंनागपूजनपूज्यात् साधकविधिकर्मणिः॥ तस्मात्सु[illegible]प्रज्ञावान, वृष्टिपू~ रविधानि॥ ः॥ति

॥स्वायंभु॰ ॥१६५॥ त्वामदायूर्यं गुरुजामानुजादयः॥ विनाद्वस्थिरावकालश्रीघं गुरुयुजाचकं॥ ततः सुत्तसत्वा तेषनागाः शान्तिकनंनमस्तुताः॥ स्वपुरस्वपुरं द्वाम स
वप्रियागतारवन्॥ अथकालान्तरकाले गुणकामदेवनृपः॥ अत्यर्थमुद्माघाकाकर्तुरितुं प्रापितादपि॥ पुरमादिचारत्यानः तत्रतत्रानामगा
तन्॥ सतांधर्म्मात्मिकः सत्ववत्सनागणांसंगत्॥ सर्वलक्षणसंयुक्तः सर्वालक्षणवर्जितः॥ अत्यर्थवीदकमंयत् चन्द्रमवक्षीलनिधो॥ गुणका
मादधिकेन नरन्द्रदेवरतुराः॥ तस्मैस्वयंरत्नविनित्यं सदामदायुजाचकं॥ गुणकामदेवनाजा नरेन्द्रदेवपुत्रकं॥ नागरिषकंकिताए सर्वना
श्वंसमादद्धो॥ ततः पश्चागुणकामः युत्रनाजरुणादपि॥ स्वद्याश्रीघं गुरुवि यासर्वह्लनाथेन शाधिमत्युस्तितादपि॥ य
दाशनकंसमाधिं एकविशनयत्कृतं॥ तत्समाधिमाचार्यः शान्तायमन सिद्धत्॥ कायवाक्चित्तकुतकेना मनसिनिष्ठयंकृतं॥ सक्रान्तिकपाद ॥गुरुः॥ ॥१६५॥

१८२

वः आचार्यध्यानदर्शिकः॥ एवंकरुणसमावृत्य समाधिंविदधेयतं॥ सपुनस्थायकाधस्तात् गन्धयाजनमानतः॥ धर्म्मात्मिकस्यकल्याणं श्रीम
त्संविवनंचकुः॥ यत्रशान्तिपुनःपश्चेमूलघानादशान्त्वा॥ घानावसमीयपि एकागर्भदिनाकृतं॥ याजनमानंस्तमेधः कांचनमयमूमकः॥ सम
न्मासकाशेरतुषितवसुशोभितं॥ विक्रमशिकलावृन्दं विक्रमशिघटमयि॥ विक्रमशि मणिचायि यत्रस्तभोस्थिवसुयि॥ यत्रविक्रान
शिवृक्षघट नमशिमादिकं॥ एवंवापिपतिष्ठन तत्रद्वःस्वंनआलंयि॥ अतीतानागतासर्वे ऽपत्युत्पन्नकथागतेः॥ अनेकेयागिरासिद्धे स
द्धिनाधानतन्नन्दि॥ यथैकविशनमनसाकर्मणानिश्चयंकृतान्॥ अनेकधानतधापि तद्दत्तुलपिप्रार्थितं॥ अज्ञानवस्तुङ्गयादियुक्त॰ कादि
कमयि॥ तस्मिनत्र प्रार्थनाश्च यद्दुःखनाध जागितन॥ ध्नवधमेर्यथाकाम धनूर्मुनिशिः पूजितं॥ तदन्तनआचार्यश पूजिताकायकांल

॥स्वायंभु॥
॥१८६॥

तं॥ एवं च तिर्यामभिज्ञः घटं सर्वदिक्ष अपि॥ मणिवामदिग्भस्थ्याग्नपूर्वानिनं स्थितं गुरुः॥ सिताम्रनपतिस्थिताव जाननयमुद्रया॥ अप्रमि
तायुवस्थितानाग्नाकायनसंस्थितं॥ यथाग्रदंगयाणिषयवर्णसंस्थितमपि॥ तथा शान्तिकनाचार्यः संस्थितं तत्र गन्धवे॥ शान्तिकनः श्रिजाचार्यः य
तमित्स्थितिवशु वृः॥ धर्मात्मिकं कल्याणं च श्रीमद्बुद्धं च वचनः॥ नाम्नाऽद्धं तं गुणगर्करम्मिं सर्वभूतहृदयं समन्तमस्थोयत. सुखावतिमिवस्थिते
ः॥ स्वमधः एकागत्वयाकाललाववकंनदि॥ स्वर्गलोककनिष्ठः चसुखावतिवस्थाति॥ यक्षवकनक्षणायि. अपितं मुनिरभिषु॥ चक्रिक्रितं
सर्ववसुं तदह्लनद्दामिवा॥ विश्वेषणअग्रहमो शान्तिकनयथ्वाद्दपि॥ तिनलरविमनायितद्वारमिक्ततं॥ धर्मात्मिकं रमिमाधर्मात्मकनवाहि
तान्॥ कल्याणमयिअभिमा कल्याणमितश्च वाहितान्॥ श्रीसुखमयिरमिमा शान्तिकनमापुष्यान्तः॥ मदर्द्धिकं चरमिता॥ मसायपुष्पार्च्चितापि ॥गुन्थ॥
॥१८६॥

१८७

॥ यद्वत्सुखावतीस्थानं अप्रमितायुषः स्थितं॥ तद्वत्कौञ्जहमेवायि शान्तिकनः प्रतिस्थितं॥ तत्रत्रः स्वर्गेयमाकल्पवृक्षविकंतमण्डिता॥ मनानमा
क्षितकत्पसमाधिकवनिश्रया॥ तस्माद्धयामनुष्याश्च तत्र शान्तिलाभीनभाविणी॥ प्रवज्याविदधेमर्मपाठवागोष्ठवचमा॥ मद्गुष्ठीविखवनखाभेग
क्षप्रजाल्पवान्वतान्॥ रूलमूलाशाशानारूलादावीरिक्षणी॥ तस्मेस्वयंभुवनित्यं. रूलमूलनपूजितं॥ तमाकिनव्वानुदिनं तताराकमनुष्यातः
॥ प्रतिदिनप्रतिमास. प्रतिवर्षे फकालकं॥ अद्यफतायामिकाल. भिक्षुण्यायं प्रपूजितं॥ पुष्पैर्धूपैश्च गन्धैश्च. माषियप्रतिविवर्जिता॥ यन्
प्रभस्पयतिलक्ताकभेयुआमतिश्वतं॥ तायिमेतयणीप्रलं. भूष्णुरिक्षुणीनमतं॥ दशाः कुशलअंपयक्षा. दशकुशलअंधतं॥ यन्नुपक्षाद्मैथुनं च
कार्यचमत्सयअदपि॥ सौवे तस्मानरिक्षुणीदशारिकामर्दवै रूरलं॥ भिक्षुण्यातमैथुनं च. कार्ययायिसमचलका॥ तायरिक्षुणीयायन. प्रतिक

॥ग्रयं॰ ॥६१॥

योनवंगमं॥मोनवं ननकथ्यानं जुलथमनिमादवं॥ वहकलंउगिलाउथानं॥ स्वउायिनं॥ यायंवायियुष्यावायि. कम्विंस्वनवनादयि॥मं
मारूलसंप्रायामप्रायिमनिःसंनयं॥ यायविकंयुष्यावरूलनमा॥ःमिछालालयाचूदामाघनमकंतंकू॥ यायविकयनिखंस्थ. सांयमंयु
ष्याविकवं॥ तिमादनमहालाक. नङ्गदृष्ठंकणनदिवा॥ःमिछालाजुतस्वनयायवयमियिलच्छत्र॥ सर्वयामयिरूमीनां. यायवनमवरूलं॥ मत
यिदनयायानांका॥ दिरूलंपलखमं॥ यायस्यायियुष्यास्यायि. नतथलमणजुयि॥ मर्वयारलदनानावकादिधारूलंलखमं॥ निघयंरूलसंप्रायं
जुमीमेःयथुयन्नवेः॥ मथागमेवचउकं. नतथलमणरूलं॥ःमिछालारिउशिलं. वलयानमलजादयि॥ रिशलीनमंसंगृष्काकु नस्येयंजं
मपाकनां॥ जुथायवलुनवयायि. वसलयथिमावनी॥ चूच्चमारिशषयन सूवकयनमयि॥ यंवायवालविधिविःनिरंयजांयमिदिनाममं ॥गुनं॥ ॥१६॥

जकाम्नां॥ गनायिपंवयष्यामवजुयि॥ वहथात्रदक्षिणवायि नानाथासांसंयथेकू॥ जुनगस्वाकगा॥ थांवमनूमिंव मूह मङ्गः॥ कायवाधिकलवकनमं
रुणीयवमिलिगानु॥ प्रतिनाजेप्रतिदिननमक्षेसदापयूजितं॥ प्राकःकालेमध्याह्नेवसायंकालनथाजुयि॥ नाविकालचउःसन्ध्यसामक्षेपूजितं
मदनु॥ जुस्रयुष्याप्रतावनःःमाधादशवलप॥ यंवामिद्धविनासीसारविघ्नदिनसंशयः॥ दिव्यवक्षदिव्यगोत्रं. दिव्यघ्राणंनथाजुयि॥ पववि
लज्ञानवायि. पवनिनासांवजुयि॥ एवंयंवारिद्धयदंनथागमेविवर्णितं॥ यंवरिद्धंवसंप्रायमयायि॥ मनुजायंवयलाग्रसिद्धिमाकेवप्रायि
नं॥ त्रिमादनमहालाकनङ्गहशिंलमिंनदि॥ ज्ञनंशंराशायनशान्तिकनणसंज्ञनं॥ जुङ्गमागेदिजायेथ. जुनगदवमस्रकं॥ मतुष्वनसाजु
नयांमकुसिद्धरविघ्यमि॥ जुस्रादयायिदीर्घवि. रविघ्यकालवजुयि॥ यूर्वधायरिक्तिकला. दक्षिणधानयाकनं॥ ःमिछालायूयंछिघाःमा

ध्वेष्ठ, नेवद्येः लक्षेः ययवेः॥ सदा सदा उपुष्पाजन्मान्तमपि गस्तुति॥ सः समाधिस्थ समन्ताय, चिरकालेन वज्रसत्त्व॥ दशयिष्यति नयाल
धर्ममाकृत्य प्रकाशितं॥ वज्राचार्यस्त्व नृपसगाध्य वशस्त्व नृपिना॥ रक्षनृपसर्वं सर्वेष्ठ यालिका॥ एवं नृपसमावृत्य, शान्तिकरश्च आगच्छन्नुः
॥ अत्र सद्धर्मं हि नपि, प्रतिनृपसदर्शितं॥ विशेषशान्तनपालस्य यत्र वः प्रतापकः॥ सद्धर्मं दीनकालं तत्र ति नृपस दर्शितं॥ श्रुतिस्मृता
सूर्यं शिष्याः अत्र आश्रय जातवः॥ सत्य नृं अन्यं वापि, कल्याणसत्य नृमिवः॥ सूर्यं शिष्यपितल्लर्व, अत्रामान्दयः॥ शान्तिकरप्रतिनृपं अ
तज्जं पनसत्य नृं॥ ततः विश्वकालत्व, अत्र नपाल मण्डल॥ सद्धर्मकिनृः शान्तिकरतनृविवः॥ यद्कं धर्मवाक्षेत्र, अत्रजनयाआति
तिः॥ अत्र सर्वशान्तिकरन, अत्रावाक्य आनकं॥ श्रुः दंसत्त्व भेत्य, यथाकानाकनं मनः॥ श्रुः सर्वस्यातिकृषीवन्दा, सुहीकानिसहं यस्तविष

॥स्वायंभु॥
॥१९८॥
कंवसाधनायवः॥ तस्मिं शान्तिपुरनिलं सत्क आयं कृतमिति॥ सर्वेषामपि पीठानां आयलं कं कमादपि॥ एकदलं च सभाका, तत्र स्माकादि दललस
त्र॥ विशेषेश्च तद्वज्ञस्व स्य दलं प्रलयम॥ तस्मिं कनआयस्यापि, तमाः संख्य लक्ष्य दलं॥ श्रुः तज्ञात्वा अत्र आश्र, अन्याआ मनुआदयः॥ अत्र
ववासिनः सर्वं तस्मिं आयस्तमपि॥ तस्मिं सूक्ष्म तआयस्य दलसंख्यान विद्यते॥ सर्वहिमिनृद्वाणांच, यत्र संख्यापि विद्यते॥ सविपथिनृसाणांव
दलसंख्यापि विद्यते॥ सर्वेषांस तआगीनां नामसंख्यापि विद्यते॥ वहु अत्र श्व निशिवषे वृष्टि संख्यापि विद्यते॥ सर्वनदी समुद्राणां जलसंख्यापि
विद्यते॥ नादीसमुद्र मिमां वा नृ संख्यापि विद्यते॥ तस्मिं वक्त्र तआयानां दलसंख्यान विद्यते॥ अत्र तशान्तिपुराख्या, शान्तिकरणवस्तु मात्र॥ त
स्मिं आयकृतानां च शास्यादि दलश्च वलं॥ श्रुः तिज्ञात्वा एवं वात नयाल वासिन श्च जना॥ प्रतिदिनप्रतिनाती, तस्मिं पूजात्तमपि॥ पुष्पधूपैश्च ग ॥गुरुधा॥
॥१९८॥

॥स्वायंभु॥
॥१६९॥

ति॥ सर्वलिवनचक्रलासाचन्द्रानामाधरिकृषी॥ शाक्यसिंहप्रशादाद्वयपक्वारिह्लक्लललमता॥ पवारिह्लक्लंलज्ञान॥ शाक्यसिंहप्रशादतः
॥चन्द्रानामरिकृणीसा. अथश्रावकं रावण॥ हस्तं मुक्तागुरुःआसा. शाक्यसिंहस्तथागतः॥ मैत्रयादित्यः शिष्यश्च स्वयं रवः पुनाधकं॥ एवं
सकासुपिसंघ. मैत्रयशिष्यनायकः॥ एवं हस्तायुनवपि. शाक्यसिंहमुवाचसः॥ रत्नस्रुताशाक्यसिंह. रत्नवर्क्षवादिता॥ रविश्वकालव
सुत. कथं किं किंरविश्वमि॥ सर्वज्ञ मंदयानाथ रविश्वं सर्वज्ञानितं॥ हस्तिह्वात्ता मयाश्रुत. यापाह्पायायुनःपुन॥ किं किं वा यियवत
त. नयालवसुतःपुनः॥ प्राइर्ह्नु मार रविश्वामि. नमवक्रिहि संप्रवा॥ अथ शाक्यसिंहासा. सर्वज्ञनायकगुरुः॥ रविश्वर्वर्कवृत्तिं
मैत्रयायउयाचमतः॥ मैत्रयशृणुसाधुच. सहस्रवमतासिरत्न॥ रविश्व दंसत्तार्थिय. सत्तानादितकामया॥ ब्रह्मकृतियवेश्यानां. शूद्राणां

॥गुरु॥
॥१६९॥

मंत्रगातिका॥ अन्यदक्षात्रयामासां. हिमायच सुखायच॥ रविश्चकालवचात्र नपालमण्डलसुपि॥ पूर्वदिक्षानुशिषन. लोकश्चनंसमुद्भवं
॥ मणिमाननयूर्ज्जितात्र. पयकृस्तास्रोयति॥ आस्पदनसत्युत्रियं. अस्तार्थसोरितंवपूः॥ दनिदनिदबाहुमा. टरुतंवलोकश्चनं॥ कीलस
वंस्यःश्रीणानरविश्चतिसमप्लुतं॥ अथउन्नाक्षालेः सर्वः कृतियेश्च विशेषतः॥ नाम्नानानायसंकृता. सदायुक्त रविश्वति॥ ततःपश्चा
ममीतील. सगथनसदयामयि॥ रागमयाः समगीलव. लोकश्चनंसमद्भुतं॥ कुलाक्षवशंकनंच. नामलोकश्चनमपि॥ दनिदनिदनम्
ग. रंगालेशागालेनयि॥ नानाथागिनीचरत्र. मारकादिःपतिवृतः॥ अनन्तो नागलेः मोईसमद्भुतं लोकश्चनं॥ दक्षिणानमभृर्ज्जन. अ
धानवस्त्रखाह्निकं॥ कुलाक्षवशंकनंच. लोकश्चनंसमद्भुतं॥ अथउन्नाक्षालेः रतेः कृतियेः शूद्रकेनयि॥ रविश्वतिसदायुक्तं. पश्चयति

॥ स्वायंभु ॥ ॥१९०॥

प्रस्त्रीनितं॥ ततापि दीर्घकालस्य सदा समन्त्वाजयेत्॥ यक्षमल्ल धनागारम् अन्तागारं रतनं॥ ततनाम्नि धन सूनाम्नी मल्लाकनाथमपि॥ साध
कानां भिरिस्मार्हं स्वयं निकृत्य नाशवेत्॥ यथिमानन मूर्त्तिनाय मलधवन स्थानमपि॥ एकदवालयसिद्ध तत्रैव मण्डलमपि॥ ब्रह्मादिः जातियवेह
ः शूद्रप्रमुखजैनयि॥ यक्षमल्लस्तथा यिनाशव यमनघ्नवनं प्रवृत्तितं॥ ततः यथा दीर्घकाल नगश्ववसां मूपर्ययि गान्धवनाशाम्पलाकघ्नवनं प्रथ
यितं॥ खसर्यनामन कं च वर्णसं निरस्त्र पकं॥ उत्तनाषन मूर्त्तिनास्थापितं चरविष्यति॥ तत्र यथा दीर्घकालस्य रविश्वकालकमपि॥ सदा समन्त्व
काल यित्र तनागारं रविष्यति॥ नाम्नामिन नवस्तुवः पूतवसानितः प्रजाः॥ तस्यास्तयं स्वानितं सदा सवास्य मयि॥ पूर्वविंशानुशासन स
दाशी शंस्व मपि॥ प्रति नाशे यमिदिन तस्मै सदा प्रयुजितं॥ यं चायचान विधिभिः महात्मा स्वकैनयि॥ दिन मातृ मासवर्ष सदा तस्मै प्रयु ॥ पुराणः॥ ॥१९०॥

जितं॥ कं चिद्यं च प्रणामन कं चिद्दयागनच॥ कं चिद्यदक्षिणां स्वत्वा यतियत्नप्रतिदिन॥ यथावद्भूर्वगवत्विः तस्मै प्रयुजितं सदा॥ तथान
न नवस्तुष प्रजितं सरविष्यति॥ तस्य कालयि नयालयादनवस्थितमयि॥ अन्यर्थनायियुक्तन सुनारुपिरतविष्यति॥ सुनावृष्टिसुभिक्षकाग्र
प्रजाश्च दुःखपीडिताः॥ प्रजानां दुःखमत्यर्थं तथासक्तं रविष्यति॥ अथ तन नवस्तुष प्रजा दुःखमतस्य कालं॥ एक चित्तेन मनसा चिन्ताय
नं रविष्यति॥ नवस्तुषा यिनाशाव देवस्थाननैमित्तिकानां॥ आचार्याणां ब्राह्मणानां च सेनकानां सस्त्राश्रसानि॥ मनसा विलग्नुह्न श्रीशांत
श्रपणादतश्च॥ शान्तिकान तिथ्यावंशं वंश्वदशं प्रस्त्रासानि॥ विचार्यचित्तनाथा नवस्तुण विश्लंकाग्र॥ नवस्तुशासनगीयस्तुत्र लाकघ्नवनं स्मा
नाधिता॥ प्रथमं मसिवृत्तवयपर्वतत्र विशेषतः॥ सर्वबुद्धजिनांश्च शान्तिभिर्यः प्रस्थापितं॥ ततः रक्तनदीतीर पर्वतत्र विशेषत

प्रकटितं भविष्यति स्वयंभुवः प्रभावतः॥ आर्यावलोकितेश्वर प्रसादाच्छुभिष्यं र वसुः॥ ॥ श्रीमित्स्फला मानवाश्च
बुद्धकृत्रियवेशेजाः॥ श्रूद्रादयश्च भ्रान्ताश्च सदा बौद्धप्रपूजितं॥ सदा बौद्धप्रपूज्यात् सर्वहाश्च प्रभावतः॥ लोकनाथप्रभावाञ्च भविष्यंच
भविष्यति॥ पुनर्नयिष्णुभक्तश्च नेपालवृत्तिकं॥ हतदीर्घविकल्पा बौद्धधर्मवचकं॥ भूतगोत्रसंकीर्णं विश्वरिन्द्रुःथपाणैः शावा
धिमल्लैर्महामल्लैः वाणिज्यमतः सर्वदा॥ यस्मात्स्वयंभूस्वयंभूत् विशेषेण मण्डला भूयास्मिन्नपि कालेच केवलबौद्धधर्मधारा॥ श्रीमित्स्फला
भूतजावा भूतजायामजा भूयि॥ विशेषणान्नेपाले संपूजाकवासिवः॥ यदा भविष्यकालेच भूतनयालमण्डला॥ शैवधर्मपूर्व
कायि इष्टिकंवर भविष्यति॥ यथायथा शैवधर्म प्रवर्तमानमण्डला॥ भूर्यंसमूपजानांच दुःखपीडा भविष्यति॥ बौद्धलोकाजनायपि शै

॥ स्वायं० ॥ १७९ ॥

ः॥ वज्रवर्षिनी देवींच प्रस्थापितं भविष्यति॥ महाविघ्नदेवी वज्रवेगावतीं तथा॥ खगाननां मधुकला तिलावनवनं स्थापयिष्यति॥ ग
णः गन्धवतीं नीलपर्वतस्याधरूमिषु॥ विघ्नान्तकं दक्षिणायां प्रस्थापितं भविष्यति॥ पश्चाद्यमान्तकमपि पद्मान्तकमपि तथा॥ ॐ स्वादिबु
धनाजांच प्रस्थापितं भविष्यति॥ शान्तिकरनृपवंशा नागार्जुनवशमपि॥ ग्रन्थं शमूलकल्पावचनं वज्रधरसाधकः वज्रदलः सज्जाचार्यं ॐ
शनाप्रवत्सूपि॥ भूतजानां मनुष्याणां हिताय सुखाय च॥ निर्याणादिगुनांच भूतजवासिनामपि॥ श्रेयसे भूमिवृद्धाणांच हिताय च
सुखाय च॥ नागार्जुनोऽरथवाक्षोवन्धुदत्तश्चाधकांकनात्॥ कायालपर्वताश्च समानीतं लोकेश्वरं॥ लोकेश्वरं समानीतात् भूतनयालमण्ड
ला॥ सुखजातांप्रति दक्षोश्वलं भविष्यति दक्षकः॥ प्रतिवर्ष निर्यासमासन्नथजातकमादपि॥ विशेषणान्नेपालमहजातिं भविष्यति॥ यतः

॥ गुरुः ॥ १७९ ॥

[illegible]

कृवाञाधिमार्गमिः॥ मैत्रेयप्रमुखादयश्च नागनाथाः सुनादय॥ सावसर्वावनि यथश्च अनुमोदन्त ॐरपि॥ तथागतः शाक्यसिंह, अुत
नयालमण्डले॥ तथागतस्तु यस्मिं बोधिपे सदयनिवृतः॥ यत्र माताप्रतिस्मृति, ततनात्र गतादपि॥ स्वयम्भो सम्बुद्धमेव, दृश्यति तथा
गतः॥ ततः प्रभृति कालततकृपाद्यायातना॥ यं चायचानविधिना सदा तन्मेव पूजितं॥ प्रदिनप्रतिमासे, प्रतिवर्षसदा सदा॥ तस्मान्नाथं
प्रतिष्ठ त्वाणी स्वयंभ्वश्च पूजितं॥ पुण्यासमगलवकगुरु, यः सुयुक्त स्वर्गयिउप्तिक्षयदस्तलोकप्त्वा॥ अप्रायुनालमहिमां प्रसन्न राजनायकु, सनिश्चत
वृद्धगुणेसम्पं गनदृश॥ ॥ॐ इति श्री स्वयंभू पुराणे स्वयंभूचैत्य राज्यानकोद्देशमहापरायर्णवर्णणोनामाष्टमोध्यायः परिसमाप्तः
॥

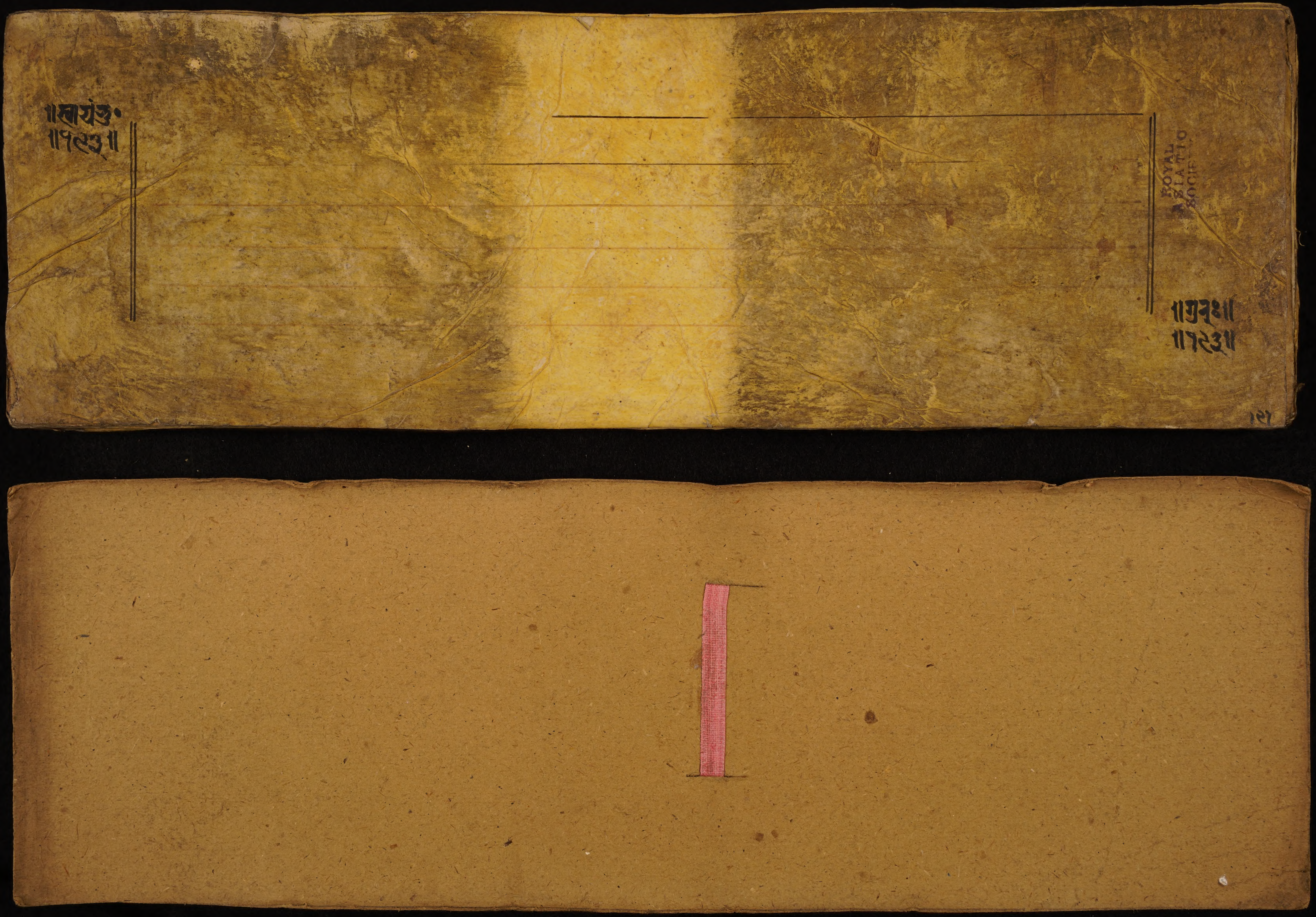
॥स्वायंभु॥
॥१२३॥
॥पुनः॥
॥१२३॥
ROYAL ASIATIC SOCIETY

ROYAL
ASIATIC
SOCIETY